

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

CİLT: 5

**20'nci Birleşim
21 Kasım 2018 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	10
II.- GELEN KÂĞITLAR	16
III.- YOKLAMA	153
IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	37
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>37:41</i>
1.- Mardin Milletvekili Şeyhmus Dinçel'in, 21 Kasım Mardin'in Onur Günü'nün 99'uncu yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması	37:38
2.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Avrupa Parlamentosu taslak Türkiye raporunda Türkiye-Avrupa Birliği üyelik müzakerelerinin askıya alınması tavsiyesine ilişkin gündem dışı konuşması	38:40
3.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu'nun, İstanbul ili Üsküdar ilçesi Kirazlıtepe Mahallesi'nde yaşanan kentsel dönüşüm sorununa ilişkin gündem dışı konuşması	40:41

V.- AÇIKLAMALAR41,60,65,71,93,99,102,108,
109,124,128,132,137,147

- 1.- Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, Akkuyu Nükleer Santral Projesi nedeniyle Mersinlilerin endişeli olduğuna ilişkin açıklaması 41
- 2.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, özel sektör ile kamunun Suriye'den alacağıın olup olmadığı, varsa toplam tutarının ne olduğu ve alacakların tahsili için iletişim ağının kurulup kurulmadığı hususlarında kamuoyunun açıklama beklediğine ilişkin açıklaması 41
- 3.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü vesilesiyle Birleşmiş Milletlerin çocuk ölümlerine sessiz kaldığına ilişkin açıklaması 42
- 4.- Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, çiftçiye fiyat baskısı uygulandığına ilişkin açıklaması 42
- 5.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, DMD hastalarının hayat ve bakım kalitesinin yükseltilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 42
- 6.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, enflasyonun düşürülebilmesi için gösterilen çabanın ekonomik ve mali politikalarla desteklenmesi gerektiğine, domates üreticilerinin taleplerine ilişkin açıklaması 43
- 7.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, sarmalık tütünün uygulanacak ÖTV indiriminin ne zaman yapılacağını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 43
- 8.- İstanbul Milletvekili Gökhan Zeybek'in, Bayburt CHP İl Başkanlığı binasında çıkan yangın nedeniyle geçmiş olsun dileğinde bulunduğu, Malatya ili Hekimhan ilçesindeki yol çalışmasının bir an önce bitirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 43
- 9.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, Mevlidi Nebi Haftası'na, medeniyet krizinin doğurduğu sorunların fikrî ve siyasi bağımlılık, bölünmüşlük, insan hakları ihlalleri, gelir dağılımındaki adaletsizlik ile cehalet olduğuna ilişkin açıklaması 44
- 10.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, 24 Kasım Öğretmenler Günü vesilesiyle fikrî hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller yetiştiren tüm öğretmenlere en kalbi şükranlarını sunduğuna ilişkin açıklaması 44
- 11.- Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, haksız ve adaletsiz bir sınav yöntemiyle Kırıkkale İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapmak üzere temizlik personeli alımı gerçekleştirildiğine ilişkin açıklaması 44:45
- 12.- Denizli Milletvekili Kazım Arslan'ın, yaşanan ekonomik krizle birlikte zor duruma düşen çiftçilerin mağduriyetinin giderilmesi için çözüm önerilerinin neler olduğuna ilişkin açıklaması 45
- 13.- Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven'in, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü'nü kutladığına, Birleşmiş Milletlerin katliamlara ve çocuk ölümlerine sessiz kaldığına ilişkin açıklaması 45

- 14.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, iktidar partisinin Meclis gündemine taşıdığı konuların vatandaşların beklentilerinin çok uzağında kaldığına ve emeklilikte yaşa takılanların haklı talebini unutturmayacaklarına ilişkin açıklaması 45:46
- 15.- Gaziantep Milletvekili Derya Bakkak'ın, 24 Kasım Öğretmenler Günü vesilesiyle ülkenin bayrağı, vatanın selameti için canını ortaya koyan tüm şehit öğretmenleri saygıyla andığına ilişkin açıklaması 46
- 16.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, TSK bünyesinde uzman erbaş olarak görev yaparken kanun gereği ilişkisi kesilen ancak emekli aylığı bağlanıncaya kadar sivil memur olarak çalıştırılanların mağduriyetine, şehir hastanelerindeki temizlik işçilerinin kadro imkânından yararlanmadığına ve özel güvenlik personelinin özlük haklarının iyileştirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 46
- 17.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması 47
- 18.- Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin'in, zor durumda olan zeytin ve zeytinyağı üreticilerine destekleme priminin bir an önce ödenmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 47
- 19.- Sivas Milletvekili Ahmet Özyürek'in, 4 Eylül 2019 Sivas Kongresi'nin 100'üncü yılı olması münasebetiyle kutlamaların bir hafta süreyle yapılmasını Kültür ve Turizm Bakanından talep ettiklerine ilişkin açıklaması 47
- 20.- Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu'nun, Zonguldak ili Kilimli ilçesindeki maden ocağında meydana gelen patlamada ölen işçilere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması 47:48
- 21.- Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs'ün, Gürcistan'da kar nedeniyle mahsur kalan Türk tır şoförlerine gerekli yardımın yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması 48
- 22.- İstanbul Milletvekili Yavuz Ağırlioğlu'nun, 24 Kasım Öğretmenler Günü münasebetiyle ücretli öğretmenlerin sorunlarına hassasiyet gösterilmesini talep ettiğine, ücretli öğretmenlere kadro verilemiyorsa joker öğretmen statüsü tanınarak şartlarının iyileştirilmesi ve yaptıkları hizmetin ödüllendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 48:49
- 23.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Milliyetçi Hareket Partisinin seçim beyannamesinde verdiği taahhütlerin arkasında duran ve gündemine hâkim bir parti olduğuna, sözleşmeli öğretmenlerin aile bütünlüğünden mahrum edildiğine, locada kendilerini izleyen Tarsus Muharip Gaziler Derneği mensuplarını saygıyla selamladıklarına ilişkin açıklaması 49:50
- 24.- Kars Milletvekili Ayhan Bilgen'in, Zonguldak ili Kilimli ilçesindeki maden ocağında meydana gelen patlamada ölen işçilere Allah'tan rahmet dilediklerine, taşeronun taşeronu sistemiyle iş yapıldığına, Soma faciasını yaşamış bir ülke olarak maden ocakları konusuna daha sorumlu yaklaşmak gerektiğine, Uğur Kaymaz'ın ölümüyle ilgili yargı sürecine ilişkin açıklaması 50:51

- 25.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Zonguldak ili Kilimli ilçesindeki ruhsatsız maden ocağında meydana gelen patlamada ölen işçilere Allah'tan rahmet dilediğine, Soma Araştırma Komisyonunun belirlediği önerilerin hayata geçirilmediğine, AİHM'in HDP eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'la ilgili kararına, 9 Ağustos 2018 tarihinde Cumhurbaşkanı Danışmanlığına atanan Sümeyra Merve Kılınç'a ait kartvizitte "Hanımefendi Danışmanı" yazmasının ve maaşının devletten ödenmesinin kabul edilebilir olmadığına ilişkin açıklaması 51:53
- 26.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, 1987'den bugüne AİHM'in yargı yetkisinin tanındığına, vaktiyle AİHM'in FETÖ lobisinin esareti altına girmiş olabileceğine, gerek iç hukuk gerekse uluslararası makamlar nezdinde verilen yargı kararlarının hukukun gelişmesine katkı sağlayıcı eleştirilere açık olduğuna ilişkin açıklaması 53:54
- 27.- Kars Milletvekili Ayhan Bilgen'in, AİHM kararlarının ve Anayasa Mahkemesi kararlarının tartışılabilmesine, hukukun gerektirdiğini bir an önce yerine getirme sorumluluğunun siyasal iktidarda olduğuna ilişkin açıklaması 55
- 28.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 55:56
- 29.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 56:59
- 30.- Kars Milletvekili Ayhan Bilgen'in, Türkiye'nin AİHM yargıçlığı için uygun aday sunmadığına ve bir dönemin yargılama süreçlerinde FETÖ damgası varsa milletvekilleriyle ilgili fezlekelerin cezaevinde olan hâkim ve savcılar marifetiyle hazırlandığına ilişkin açıklaması 59
- 31.- İstanbul Milletvekili Yavuz Ağralıoğlu'nun, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 59:60
- 32.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, terör örgütleriyle mücadeleyle milletle beraber Meclis çatısı altındaki milletvekilleriyle sürdüreceklerine ilişkin açıklaması 60:61
- 33.- Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un, İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde şahıslar adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadeleri ile Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 61:62
- 34.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 62
- 35.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, milletvekillerinin bağımsız olarak değerlendirme yapmasının yadırganacak bir durum olmadığına ilişkin açıklaması 65

- 36.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzyılmaz'ın, Zonguldak ili Kilimli ilçesindeki maden ocağında meydana gelen patlamada Evren Cinemre ile Adem Alibaş'ın yaralandığına, Kenan Çavuş, Hasan Gençtürk ile Uğur Göktaş'ın cansız bedenlerine ulaşıldığına ve başsağlığı dilediğinde bulunduğu ilişkin açıklaması 71:72
- 37.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Parlamento çatısı altında Başbakanın kullandığı odanın yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanına AK PARTİ Genel Başkanı sıfatıyla tahsis edilmesinin doğru olacağına ilişkin açıklaması 93:94
- 38.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 94
- 39.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, bir partinin genel başkanının Cumhurbaşkanlığı olmasını sakıncalı buldukları gibi referandum yapılmadan Cumhurbaşkanına oda hazırlanmasının da yanlış olduğuna ilişkin açıklaması 94:95
- 40.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, itham etmek, "saray siparişi" gibi hakarete yakın ifadeler kullanmak yerine katkı sağlayan yaklaşımlardan sonuç alınacağına ilişkin açıklaması 99:100
- 41.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 100
- 42.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve bir partinin vekillerinin genel başkanıyla istişare etmesinin doğal olduğuna ilişkin açıklaması 100:101
- 43.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneğinin Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda ihlaller tespit ettiğine ilişkin açıklaması 102:103
- 44.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 9 Ağustos 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Danışmanlığına atanan Sümeyra Merve Kılınc'a ait kartvizitte "Hanımefendi Danışmanı" yazdığına ve devlette "hanımefendilik" diye bir makam olmadığına ilişkin tekraren açıklaması 103
- 45.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve iktidar olmayı iddia eden bir partiden daha ciddi muhalefet beklediklerine ilişkin açıklaması 103
- 46.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 104
- 47.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, iktidarın teklifle ilgili uzlaşmayı komisyonunda görüşülmeye başlamadan önce araması gerektiğine ilişkin açıklaması 108:109

- 48.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Cumhurbaşkanının Anayasa ve İç Tüzük'ten kaynaklanan görevleri olması nedeniyle Mecliste odasının bulunmasının normal karşılanması gerektiğine, Cumhurbaşkanı, parti yetkilileri ve milletvekillerinin istişarenin tarafı olduğuna ilişkin açıklaması 109:110
- 49.- İstanbul Milletvekili Yavuz Ağırlioğlu'nun, sisteme adapte olamadıklarına, teklifin kimden geldiğiyle değil ne geldiğiyle ilgilendiklerine ve araştırma önergesi verdikleri her konuda kanun teklifi de verdiklerine ilişkin açıklaması 110:111
- 50.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, İYİ PARTİ isminin doğru telaffuz edilmemesinin oy veren 5 milyona saygısızlık olduğuna ilişkin açıklaması 111
- 51.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde MHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 124
- 52.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Milliyetçi Hareket Partisinin Adalet ve Kalkınma Partisiyle olan siyasi ilişkisine vurgu yapılmasını son derece faydasız bulduğuna ilişkin açıklaması 128:129
- 53.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in, çelişkide bocalayanın yanlış savunacak gerekçeyi kolay bulacağına, tereddüdün de gerçeğin idrakini engellediğine ilişkin açıklaması 132:133
- 54.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana ilinin Feke ilçesindeki Şehit Koray Özel Anadolu Lisesi Öğrenci Pansiyonu'nda çıkan yangından etkilenen öğrenci ve öğretmenlere geçmiş olsun dileğinde bulunduğu ilişkin açıklaması 137
- 55.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, Adana Milletvekili Ayhan Barut'un 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 137
- 56.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 138
- 57.- Adana Milletvekili Mehmet Metanet Çulhaoğlu'nun, Adana ilinin Feke ilçesindeki Şehit Koray Özel Anadolu Lisesi Öğrenci Pansiyonu'nda çıkan yangın nedeniyle Fekeli hemşehrilerine geçmiş olsun dileğinde bulunduğu ilişkin açıklaması 147
- 58.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Adana ilinin Feke ilçesindeki yangının nasıl meydana geldiğine ve alınan tedbirlere ilişkin açıklaması 147
- 59.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Adana ilinin Feke ilçesindeki yangın nedeniyle geçmiş olsun dileğinde bulunduğu ve ihmal söz konusuysa aydınlatılması gerektiğine ilişkin açıklaması 147
- 60.- Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, Adana ilinin Feke ilçesindeki Şehit Koray Anadolu Lisesi Öğrenci Pansiyonu'nda çıkan yangından dolayı Fekeli hemşehrilerine geçmiş olsun dileğinde bulunduğu ilişkin açıklaması 148

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- 1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, hiçbir milletvekilinin Parlamentoya tesadüfen gelmediğine ve karşılıklı saygı gösterilmesi gerektiğine ilişkin konuşması 60
- 2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, hiçbir milletvekilinin Parlamentoya tesadüfen gelmediğine ve karşılıklı saygı gösterilmesi gerektiğine ilişkin tekraren konuşması 104
- 3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, polemikleri uzatarak Meclisin gündeminin farklı noktalara çekilmesinin doğru olmadığına ilişkin konuşması 109
- 4.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, Adana ilinin Feke ilçesine geçmiş olsun dileğinde bulunduğu ilişkin konuşması 137

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

- 1.- Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasında Milliyetçi Hareket Partisine ve şahsına sataşması nedeniyle konuşması 63
- 2.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 64
- 3.- Manisa Milletvekili Cahit Özkan'ın, Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması 93
- 4.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 124:126
- 5.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında Cumhuriyet Halk Partisine ve şahsına sataşması nedeniyle konuşması 126
- 6.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması 126:127
- 7.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 127:128
- 8.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında CHP Grubuna sataşması nedeniyle konuşması 130:131

- 9.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında MHP Grubuna sataşması nedeniyle konuşması 131
- 10.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında AK PARTİ Grubuna sataşması nedeniyle konuşması 133

VIII.- ÖNERİLER**65,72***A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**65:71,72:81*

- 1.- İYİ PARTİ Grubunun, İYİ PARTİ Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Yavuz Ağırlioğlu tarafından,bazı kamu çalışanlarının 3600 ek gösterge kapsamına alınması için yapılması gerekenlerin saptanması amacıyla 21/11/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Kasım 2018 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 65:71

- 2.- HDP Grubunun, Adana Milletvekili Tulay Hatmoğulları Oruç ve arkadaşları tarafından, çalışan kadınlara yönelik gerçekleşen cinsiyetçi hak ihlallerinin araştırılması amacıyla 12/11/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Kasım 2018 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 72:75

- 3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmında yer alan Menderes Nehri'ndeki kirliliğin nedenlerinin araştırılarak ortaya çıkan zararların giderilmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/282) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Kasım 2018 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 76:81

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**82,95,101,104,111,134,
138,148,153***A) KANUN TEKLİFLERİ**82:93,95:99,101:102,*

- 1.- Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 14)

*104:108,111:123,134:136,
138:147,148:152,153:170
82:93,95:99,101:102,
104:108,111:123,134:136,
138:147,148:152,153*

2.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6 Milletvekilinin Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1285) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 15)

154:170

X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

171

1.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, Muğla-Kale yol yapım çalışmalarını yürüten firmanın işi bıraktığı iddialarına ve çalışmaların ne zaman tamamlanacağına ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Mehmet Cahit Turhan'ın cevabı (7/4827)

171:173

2.- Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Samsun Tersakan Irmağı yatağında bakım yapılması önerisine ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Mehmet Cahit Turhan'ın cevabı (7/5096)

174:176

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.01’de açılarak yedi oturum yaptı.

Edirne Milletvekili Erdin Bircan’ın vefatı nedeniyle bir dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan, Edirne Milletvekili Erdin Bircan’a Allah’tan rahmet dilediğine ve Mevlit Kandili’ni tebrik ettiğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Taytak, 24 Kasım Öğretmenler Günü’ne,

Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü’ne,

İzmir Milletvekili Atıla Sertel, tarımsal kalkınmada İzmir modeline,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç, Edirne Milletvekili Erdin Bircan’a Allah’tan rahmet dilediğine ve pancar üreticisinin mağduriyetini gidermek için Elbistan’ın afet bölgesi ilan edilmesi gerektiğine,

Adana Milletvekili Burhanettin Bulut, Edirne Milletvekili Erdin Bircan’a Allah’tan rahmet dilediğine ve iktidarın “Savaş bir halk sağlığı sorunudur.” açıklaması yapan hekimlere yönelik öfkesinin devam ettiğine,

Mersin Milletvekili Ali Cumhuri Taşkın, Mevlidi Nebi Haftası’nı ve Mevlit Kandili’ni tebrik ettiğine, Peygamber’in sünnetinin göz ardı edilerek İslam’ın anlaşılmasının mümkün olmadığına,

Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç, Edirne Milletvekili Erdin Bircan’a Allah’tan rahmet dilediğine, Mevlidi Nebi Haftası’nı tebrik ettiğine, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü’nü kutladığına ve Elbistan’da pancar konusunda sorun olmadığına,

Hatay Milletvekili Serkan Topal, Edirne Milletvekili Erdin Bircan’a Allah’tan rahmet dilediğine, uzman erbaşların astsubay orduvelerinden ve polisevlerinden yararlanmasının sağlanmasını Millî Savunma Bakanından talep ettiklerine,

Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap, Edirne Milletvekili Erdin Bircan’a Allah’tan rahmet dilediğine, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü’nü kutladığına,

Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan, DMD hastalarının sorunlarına ve hayat kalitelerinin yükseltilmesi gerektiğine,

Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen, Edirne Milletvekili Erdin Bircan’a Allah’tan rahmet dilediğine, verilen devlet desteğinde kesintiye gidilmesinin çiftçiyi bitireceğine,

Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan, Edirne Milletvekili Erdin Bircan’a Allah’tan rahmet dilediğine ve Gaziantep’in sorunlarıyla ilgili yazılı sorularına yanıt alamadığına,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir, Edirne Milletvekili Erdin Bircan’a Allah’tan rahmet dilediğine, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü vesilesiyle AK PARTİ’nin istismara karşı kapsamlı bir mücadele ortaya koyamadığına,

İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi, Edirne Milletvekili Erdin Bircan’a Allah’tan rahmet dilediğine, Necmettin Erbakan Üniversitesi Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi Dekanı Profesör Doktor Mehmet Karal’ının açıklamalarına,

Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine, devletin öğretmen ihtiyacı ile mezun ve mezun olacak öğretmen sayısı arasındaki uçuruma dikkat çekmek istediğine,

Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine, sofralık zeytin üreticisine tarım desteği kapsamında ödeme yapılıp yapılmayacağını Tarım ve Orman Bakanından öğrenmek istediğine,

Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu, Türk Akımı Projesi'ne ve Mevlidi Nebi Haftası'nı tebrik ettiğine,

Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü vesilesiyle tüm dünya çocuklarının bu anlamlı gününü kutladığına,

Adana Milletvekili Orhan Sümer, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine ve 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü'nde hiçbir çocuğun yatağa aç girmediği bir dünya dilediğine,

İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine, İstiklal Harbi'nin meşalelerinden olan Kartal istimbotunun Beşiktaş'ta sergilenmesinde emeği geçenlere teşekkür ettiğine,

Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü vesilesiyle çocukların fiziksel, ruhsal, ve ekonomik olarak korunması için yasal önlemlerin alınması gerektiğine,

Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal, iktidarın Kırıkkale'nin sağlık sorunlarını çözmeyi düşünüp düşünmediğini öğrenmek istediğine,

Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine, istikrarsız tarım politikasının çiftçiyi üretimden vazgeçirdiğine,

İstanbul Milletvekili Oya Ersoy, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine, İDO'nun iç hat seferlerini durdurma kararının İstanbul halkının ulaşım hakkını engellediğine,

Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine, tarım kredi kooperatiflerinin uyguladığı faiz oranının aşağı çekilmesi gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine ve obezite hastalığıyla mücadele edilmesi gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Yavuz Ağırlioğlu, Türk milletinin yeniden Hakk'ın, hakikatin hamisi olmasını arzu ettiğine, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü vesilesiyle çocuk parklarının EDS'ye dâhil edilmesinin önemine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a, Denizli'de eğitim uçağının düşmesiyle hayatını kaybedenlere, 19 Kasım ölümünün 39'uncu yıl dönümünde İlhan Egemen Darendelioğlu'na ve ölümünün 10'uncu yıl dönümünde İstanbul Milletvekili Gündüz Suphi Aktan'a Allah'tan rahmet dilediklerine, 19 Kasım Çocuğa Yönelik Cinsel İstismarı Önleme Günü'ne, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü vesilesiyle TBMM'de ihtisas komisyonu olarak çocuk hakları komisyonu kurulmasını önerdiklerine,

Kars Milletvekili Ayhan Bilgen, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine, Mevlit Kandili'nin bugün ifade ettiği anlamıyla da yüzleşmesi gerektiğine, "Dünya bize atalarımızın mirası değil, çocuklarımızın emanetidir." sözü gereği hiç kimsenin mirasyedi gibi davranma lüksünün olmadığına, iki yılı aşkın tutukluluğun Türkiye iç hukuku ve AİHM açısından kabul edilemez olduğuna,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Mevlit Kandili'ni tebrik ettiğine, Mevlidi Nebi'nin birlik, beraberlik duygularını pekiştirmeye vesile olmasını niyaz ettiğine, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine, NATO PA Başkan Yardımcısı seçilen Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak'a başarılar dilediğine, Türk Akımı Projesi'nin açılışına,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet dilediğine ve bu acıyı paylaşan herkese teşekkür ettiğine, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere vefat eden milletvekillerinin ruhlarının şad olmasını dilediğine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

TBMM Başkanlığının, Akdeniz Parlamenter Asamblesi, Asya Parlamenter Asamblesi, NATO Parlamenter Asamblesi ve Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinde boş bulunan asıl ve yedek üyelükler için Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu Başkanlığınca bildirilen, 3620 sayılı Kanun'un 12'nci maddesi uyarınca Başkanlık Divanında yapılan incelemede uygun görülen isimlere ilişkin tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Mardin 3. Ağır Ceza Mahkemesinin 30/10/2018 tarih ve (2016/240) esas numaralı yazısıyla Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın yargılanmasına devam edildiğinin Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirildiği hususu Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

TBMM Başkanlığının, TBMM Başkan Vekili Mustafa Şentop'un, 24-27 Kasım 2018 tarihleri arasında Kazakistan Meclis Başkanı Nurlan Nigmatulin'in vaki davetine icabetle "Astana Küresel Entegrasyon, Güvenlik ve Barış Merkezi" konulu uluslararası parlamento konferansı vesilesiyle Astana'ya resmî bir ziyarette bulunmasına,

TBMM Başkanlığının, Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in 16 Ekim 2018 tarihinden itibaren on beş gün izinli sayılmasına,

İlişkin tezkereleri kabul edildi.

İYİ PARTİ Grubunun, 14/11/2018 tarihinde Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan tarafından, iş gücünün önemli bir kısmını oluşturan ancak refah seviyesi açısından beklenen noktada bulunmayan asgari ücretli çalışanların gelir seviyelerinin iyileştirilmesi için ücretleri üzerinden alınan her türlü vergiden muaf tutulmaları gerekmektedir. Bu kapsamlı çalışmanın temelini oluşturması ve asgari ücretli çalışanlarla ilgili detaylı bilgi havuzuna ulaşılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (10/499),

HDP Grubunun, 12/11/2018 tarihinde Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir ve arkadaşları tarafından, kadın cinayetleri başta olmak üzere kadına yönelik her türlü şiddetin araştırılması amacıyla TBMM Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (819 sıra no.lu),

CHP Grubunun, 20/11/2018 tarihinde İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz ve arkadaşları tarafından, Hakkâri ve Şırnak'taki mühimmat depolarında meydana gelen patlamaların nedenleri ve sorumluların araştırılması amacıyla TBMM Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (565 sıra no.lu),

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 20 Kasım 2018 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun çalışma saatlerinin ve gündemdeki sıralamanın yeniden düzenlenmesine; 20, 21, 22, 27 ve 28 Kasım 2018 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer

İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; 16 ve 13 sıra sayılı kanun tekliflerinin görüşmelerinin 28 Kasım 2018 Çarşamba günü birleşiminde tamamlanması hâlinde 29 Kasım 2018 Perşembe günü toplanmaması, tamamlanamaması hâlinde ise 29 Kasım 2018 Perşembe günü birleşiminde denetim konularının görüşülmeyerek 16 ve 13 sıra sayılı kanun tekliflerinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine; 15 ve 16 sıra sayılı kanun tekliflerinin İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, AK PARTİ ile diğer partilerin uzlaşısıyla birçok maddenin yasalaşması Parlamentonun etkinliğinin arttığının göstergesi olduğuna,

İstanbul Milletvekili Yavuz Ağralıoğlu, geçim darlığı çeken vatandaşların hakkının konuşulduğu her zeminde Cumhurbaşkanının “5 çay, 5 simit” metaforunu hatırlatacaklarına,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, geçim standartlarını değerlendirirken asgari ücret ile satın alma kabiliyetini birlikte değerlendirmek gerektiğine,

Isparta Milletvekili Aylin Cesur, Edirne Milletvekili Erdin Bircan’a Allah’tan rahmet dilediğine, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü’ne ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 15 Aralık 1994 tarihinde dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından imzalandığına, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü’ne,

Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir, Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç’un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç, Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir’in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Adalet ve Kalkınma Partisinin “Bunu araştırmaya gerek yok her şey kontrolümüz altında.” tavrıyla yine karşı karşıya olduklarına ve yürütme işini yapmadığı için her gün bir başka acı haber aldıklarına,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Millî Savunma Bakanlığının kendi içerisindeki soruşturmayı sürdürdüğüne,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Denizli Milletvekili Cahit Özkan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, hem milletin teveccühünü hem de Allah’ın rızasını kazanma yolunda çalışmalara devam edileceğine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir’in AK PARTİ grup önerisi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in AK PARTİ grup önerisi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasında AK PARTİ Grubuna,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Denizli Milletvekili Cahit Özkan’ın satışma nedeniyle yaptığı konuşmasında Cumhuriyet Halk Partisine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, tekraren, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in satışma nedeniyle yaptığı konuşmasında Adalet ve Kalkınma Partisine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, tekraren, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın satışma nedeniyle yaptığı konuşmasında Cumhuriyet Halk Partisine,

Satışmaları nedeniyle birer konuşma yaptılar.

İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, (2/4) esas numaralı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Manisa Milletvekili Özgür Özel, seçimlerde siyasi partilerin hayvan haklarıyla ilgili sözler verdiğine ve öneriye "hayır" denilmesinin millete verilen sözün unutulduğu anlamına geldiğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1'inci sırasına alınan, Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 14) görüşmelerine devam edilerek 2'nci madde üzerindeki konuşmalar tamamlandı, verilen aradan sonra Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Şanlıurfa Milletvekili İbrahim Özyavuz, İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasında Milliyetçi Hareket Partisine,

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı Mustafa Elitaş'ın 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesiyle ilgili soru-cevap bölümünde şahsına,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasında AK PARTİ Grubuna,

Satışmaları nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, Şanlıurfa Milletvekili İbrahim Özyavuz'un satışma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, "bunlar, şunlar" diye ifade edilenlerin milletten oy almış milletvekilleri olduğuna, özensiz söylemleri Parlamento çatısı altında tasvip etmediklerine,

Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın satışma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde şahıslar adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, tekraren, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, tekraren, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Düzce Milletvekili Fahri Çakır'ın 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde şahıslar adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Gündemde başka iş bulunmadığından, 21 Kasım 2018 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşime 01.13'te son verildi.

Celal ADAN
Başkan Vekili

Mustafa AÇIKGÖZ
Nevşehir
Kâtip Üye

Fatma KAPLAN HÜRRİYET
Kocaeli
Kâtip Üye

Emine Sare AYDIN YILMAZ
İstanbul
Kâtip Üye

Barış KARADENİZ
Sinop
Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 31

21 Kasım 2018 Çarşamba

**Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri
Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)**

- 1.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Adalet ve Kalkınma Partisi sözcüsünün bir TV programında yaptığı açıklamaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/4518)
- 2.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, bir gazetecinin gözetimine alınmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4519)
- 3.- Giresun Milletvekili Necati Tıǧlı'nın, Yeni Ekonomik Programa ve McKinsey adlı danışmanlık şirketi ile yapılacak çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4520)
- 4.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoǧlu'nun, Bursa ilindeki kamu yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4521)
- 5.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioǧlu'nun, bir milletvekiline şiddet uygulayan kişiye ve hakkında yapılan işlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4522)
- 6.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, Ziraat Bankası'nın seracılık yapan vatandaşlara ruhsat talep ederek kredi vermemesine ve 5403 sayılı Kanunun uygulama ilkelerinin yeniden düzenlenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4523)
- 7.- İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, bir elektrik dağıtım şirketi hakkında kararname yayımlandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4524)
- 8.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, kamu kurumlarında yaşanan gıda zehirlenmelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4525)
- 9.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, TRT'de 703 sayılı KHK ile getirilen emekliliğe teşvik uygulamasından yararlananlara ve istihdam fazlası personelin belirlenme usulüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/4526)
- 10.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, konkordato ilan eden şirketlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4527)
- 11.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, Ege Üniversitesi kampüsünün bölüneceği iddiasına ve kampüs içinde kesilen palmiye ağaçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4528)
- 12.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2016-2018 yılları arasında çıkan yangınlar ve yangınların çıkış nedenlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4529)
- 13.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoǧan'ın, yerel basının kağıt, kalıp ve boya temini açısından desteklenmesine ve Basın İlan Kurumunca alınacak tedbirlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4530)
- 14.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, İSKİ Genel Müdürlüğünde çalışan iki taşeron işçinin Alevi oldukları için işten çıkarıldığına dair iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4644)
- 15.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, öğrenci yurtlarıyla ilgili verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4645)
- 16.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, öğretmenlerin öğrencilere ait görüntü ve video paylaşımlarını konu edinen bir Genelge'nin uygulamasında ortaya çıkabilecek sorunlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4646)
- 17.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Ankara Ulaşım Ana Planına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4647)
- 18.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, çocuklara karşı işlenen suçlarla ilgili çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4648)

- 19.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriku' nun, 2005-2018 yılları arasında yapılan ALES sonuçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4649)
- 20.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriku' nun, bakanlıkların fikri danışmanlık almak üzere yaptıkları sözleşmelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4650)
- 21.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, elektrik enerjisi hasilatından alınan TRT payı ile tasarruf tedbirleri kapsamında TRT'ye ayrılan paydan yapılan tasarrufa ilişkin yazılı soru önergesi (7/4652)
- 22.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu' nun, Sakarya' da oynanan bir maçtan sonra Amed Spor' a yapılan saldırıya ilişkin yazılı soru önergesi (7/4653)
- 23.- Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal'ın, ABD Başkanı tarafından yapılan bir açıklamaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/4654)
- 24.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlu' nun, tutuklu ve hükümlü olan gazeteciler ile kapatılan medya kuruluşlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4656)
- 25.- Manisa Milletvekili Özgür Özel' in, TRT' de istihdam edilen personel verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4657)
- 26.- Sivas Milletvekili Ulaş Karasu' nun, Sivas Demir Çelik Fabrikası' nın tekrar çalışabilmesine ve işçilerin mağduriyetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4658)
- 27.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriku' nun, bir karakterin masal kahramanı kız çocuğuna cinsel istismarda bulunduğu bir çocuk kitabı hakkında yapılacak işlemlere ve çocuk kitaplarının denetimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4659)
- 28.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriku' nun, Ekonomik ve Sosyal Konseyin toplanmama sebebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4660)
- 29.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı' nın, Özgürlük ve Demokrasi Partisi üyesi bir vatandaşın resmi işlem olmaksızın karakola götürüldüğü iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4661)
- 30.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriku' nun, 2017-2018 yıllarındaki İşsizlik Sigortası Fonu verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4662)
- 31.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba' nın, cezaevlerindeki öğrenci ve akademisyen sayılarına, üniversitelerle ilgili bazı iddialara ve beyin göçüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/4663)
- 32.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriku' nun, Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Merkezi' ne tedavi olmak için müracaat eden kişi sayısı ve alkol satışından elde edilen gelire ilişkin yazılı soru önergesi (7/4664)
- 33.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin' in, Cumhurbaşkanlığı bünyesinde kurulan politika kurulları ve bu kurullara yapılan atamalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4665)
- 34.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 2002 ve 2018 yıllarında Türk Lirası ve Gürcistan Larişi kur endeksine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4666)
- 35.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriku' nun, bankaların tahsili geçmiş alacak tutarı ile özel sektördeki sorunlu kredilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4667)
- 36.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriku' nun, üç aydan uzun süredir maaşını alamayan maden işçilerinin mağduriyetlerinin giderilmesine ve maaş ödemesi yapmayan maden şirketlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4668)
- 37.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriku' nun, domates fiyatları ve Yeni Hal Yasası' na ilişkin yazılı soru önergesi (7/4669)
- 38.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer' in, okulların hizmetlilerine ve temizliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4670)
- 39.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer' in, yardımcı hizmetler sınıfı personelinin bir defaya mahsus olarak genel idari hizmetler sınıfına atanması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4671)

40.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Bor Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde kadroya geçemeyen taşeron personele ilişkin yazılı soru önergesi (7/4672)

41.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, üniversite mezunu işsizlerin sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4673)

42.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamu kurumlarında ve belediyelerde bulunan mimar kadrolarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4674)

43.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, beslenme ve diyetetik bölümü mezunlarının istihdam edilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4675)

44.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamuda alt işveren uygulaması devam eden bazı alanlarda kadroya alınmayan personele ilişkin yazılı soru önergesi (7/4676)

45.- İzmir Milletvekili Aytun Çıray'ın, Maliye Bakanlığına verilen borçlanma yetkisi oranının artırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4677)

46.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 1 Eylül 2017-1 Ekim 2018 tarihleri arasında bakanlıkların, Cumhurbaşkanlığının ve TBMM'nin bina ve taşıt harcamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4830)

47.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bir gazetecinin gözaltı sürecinde darp edildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4831)

48.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, Mustafa Kemal Atatürk'ün vasiyetnamesine göre CHP tarafından yönetilen İş Bankası hisselerine yönelik yasal düzenleme açıklamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4832)

49.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli ilinin Dilovası ilçesinde gözaltına alınan bir vatandaşa şiddet uygulandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4833)

50.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Bilgisayar Mühendisleri Odasının yaptığı 24 Haziran 2018 Seçim Sonuçları Veri Analizine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4834)

51.- Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın, Cemal Kaşıkçı'nın Türkiye sınırları içinde öldürülmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4835)

52.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Burgazada'da bulunan Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Vakfı'na uygulandığı iddia edilen ecrimisil ihbarnamesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4836)

53.- Muğla Milletvekili Burak Erbay'ın, Cumhurbaşkanının Moldova ziyaretine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4837)

54.- Mardin Milletvekili Tuma Çelik'in, Rum ve Süryani Ortodoks Kilisesi Metropoliti iki din adamının kaçırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4838)

55.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu'nun, Kastamonu'da meydana gelen dolu felaketiyle ilgili hasar tespit çalışmalarına ve tahsis edilen ödeneğe ilişkin yazılı soru önergesi (7/4839)

56.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4840)

57.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türk menşeli ürün sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4841)

58.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, çeşitli meslek gruplarındaki yabancı çalışanlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4842)

59.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, tarım, sanayi ve hizmet sektöründe çalışanların sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4843)

60.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, elektrikli ev aleti olmayan hane sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4844)

- 61.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, satılan beyaz eşya adedi ve tutarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4845)
- 62.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, belediyelerin topladığı vergilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4846)
- 63.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, vergi mükellefleri ve toplam vergi miktarıyla ilgili çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4847)
- 64.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, devletten destek alan çiftçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4848)
- 65.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4849)
- 66.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, ekili-dikili alanlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4850)
- 67.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, kuraklık yaşayan bölgelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4851)
- 68.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, et tüketimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4852)
- 69.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, kredi borcu olan kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4853)
- 70.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, kredi kartı borcu olanlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4854)
- 71.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, icralık olan kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4855)
- 72.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, işsiz ve çalışanlarla ilgili çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4856)
- 73.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bankaların çeşitli meslek gruplarına verdiği krediye ilişkin yazılı soru önergesi (7/4857)
- 74.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, çeşitli iş kollarındaki vatandaşların sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4858)
- 75.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, devletten yardım alan vatandaşlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4859)
- 76.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, çeşitli kategorilerdeki şirketlerin sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4860)
- 77.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, iş kazaları nedeniyle uygulanan yaptırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4861)
- 78.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, iş kazalarına ve iş kazalarında zarar görenlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4862)
- 79.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, kiralık ve satılık konut sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4863)
- 80.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, konut, işyeri ve sanayi bölgesi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4864)
- 81.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2012-2018 yılları arasında haklarında kayıp başvurusunda bulunulmuş mülteci çocuk sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4865)
- 82.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, İstihdam İzleme Bülteni verilerine göre Antalya'da sigortalı çiftçi ve esnaf sayısındaki azalmaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/4866)

83.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bafra Kaymakamlığının bir mahkum hakkında ölümünden sonra sağlık durumunun iyi olduğuna dair yazı hazırladığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4867)

84.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli'ndeki ruhsatsız yapılara ve imar affından yararlanılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4868)

Adalet Bakanlığı

85.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Silivri Cezaevi'nde tutuklu bulunan Alevi gazetecilerin ibadetleri için gerekli koşulların sağlanmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4531)

86.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 3. Havalimanı inşaatında gerçekleşen iş kazaları ve işçi ölümleri ile İş Kanunu'na aykırı davranan işverenler hakkında adli işlem yapılıp yapılmadığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4532)

87.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, Patnos L Tipi Cezaevi'ndeki su sorununa ve hak ihlali iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4533)

88.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bazı cezaevlerinde keyfi ve hukuka aykırı uygulamalar yapıldığı yönündeki şikayetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4534)

89.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, 2015 yılından bu yana İŞİD soruşturmaları kapsamında hasta oldukları gerekçesiyle tahliye edilen kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4535)

90.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4536)

91.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlülere dair bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4537)

92.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, cezaevlerinde kişi başına düşmesi gereken alan standardı ve bir cezaevinde 10 kişilik koşuullarda 22 mahkumun kaldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4538)

93.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Silivri'de bulunan cezaevlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4539)

94.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, icra ilanlarının yerel gazetelere verilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4540)

95.- Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde kalan Wernicke Korsakoff hastası bir mahkuma ve cezaevlerindeki hasta tutuklu ve hükümlülere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4678)

96.- Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal'ın, yargı çalışanlarının özlük haklarının iyileştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4679)

97.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, son 7 yılda avukatlıktan hakim ve savcılığa geçenlerin bir siyasi partiye üyelik durumlarına ve yazılı sınavdaki puan şartının geri getirilmesi önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4680)

98.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 2007 yılından itibaren gizli tanıklık uygulamasına dair bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4681)

99.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığın Iğdır'daki yatırım planlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4682)

100.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların Ağrı ilindeki yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4683)

101.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, tutuklu ve hükümlülerin cezaevlerindeki harcamaları için açılan hesapların bilgisine yakınlarının ulaşip ulaşamadığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4684)

102.-Şırnak Milletvekili Hasan Özgüneş'in, Tekirdağ F Tipi Cezaevinde bulunan tutuklu ve hükümlülerin kötü muamele gördüğü iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4869)

103.-Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, bir cezaevinde yaşandığı iddia edilen şiddet ve darp olaylarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4870)

104.-Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Brunson davasındaki gizli tanıklara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4871)

105.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, morglarda bulunan ve kimsesizler mezarlıklarına defnedilen PKK'lı cenazeleri ve DNA sonuçlarının geç sürelerde çıktığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4872)

106.-Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, son on altı yılda tutuklu ve hükümlülerden alınan iaşe bedellerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4873)

107.-Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, Van F Tipi Kapalı Cezaevinde açlık grevi yapan iki hükümlüye ilişkin yazılı soru önergesi (7/4874)

108.-İstanbul Milletvekili Ahmet Çelik'in, Bakanlığın iş yükünü azaltmak için uyguladığı alternatif uyumsuzluk çözüm yollarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4875)

109.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, cezaevlerinde bulunan hükümlü verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4876)

110.-Muş Milletvekili Mensur Işık'ın, güvenlik güçleri ile girişilen çatışmalarda yaşamını yitiren kişilere ait cezazelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4877)

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

111.-Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 3. Havalimanı inşaatında gerçekleşen iş kazalarına, yaşamını yitiren işçilere, inşaatı yürüten şirketler ile haklarında yapılan işlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4541)

112.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Burdur'daki işsizlik verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4542)

113.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Afyonkarahisar'daki işsizlik verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4543)

114.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4544)

115.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4545)

116.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4546)

117.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Uşak ilindeki işsizlik verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4547)

118.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Denizli ilindeki işsizlik verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4548)

119.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Kütahya ilindeki işsizlik verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4549)

120.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, kamu çalışanlarının borçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4550)

121.-Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, koklear implant ameliyatı bekleyen hasta sayısı ve ameliyat için belirlenen ödeme miktarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4551)

122.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarım işçilerinin örgütlenmesinde aynı iş kolundaki işçilerin belli bir yüzdesinin temsiline dair koşulun kaldırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4552)

123.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, mevzuatın en düşük çalışma yaşının on sekiz olarak belirleneceği şekilde değiştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4553)

- 124.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarım iş kolunun şartlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4554)
- 125.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çocuk işçilerle ilgili verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4555)
- 126.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Genel Sağlık Sigortası borçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4556)
- 127.-Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, 657 sayılı Kanununun 4B maddesi kapsamında kamu çalışanı sözleşmeli personele ve kadroya alınmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4557)
- 128.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, kamu personelinin tabi olduğu farklı hukuki statülere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4685)
- 129.-Mardin Milletvekili Pero Dundar'ın, son on yıla ait kadın cinayetleri ve kadına yönelik şiddet verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4686)
- 130.-İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözgeü'nün, emeklilikte yaşa takılanlar olarak bilinen sigortalıların mağduriyetlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4687)
- 131.-Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, ücretsiz veya indirimli seyahat kartlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4688)
- 132.-Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, 2022 sayılı Kanun uyarınca ödenen engelli maaşının üç ayda bir yerine ayda bir ödenmesinin gelir kaybı doğurduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4689)
- 133.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, kamu ve özel sektörde engelli istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4690)
- 134.-Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, belediye hizmetlerinde çalışan işçilerin kadrolarının şirketlere aktarılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4691)
- 135.-Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, 2002 yılından bugüne kadar seramik sektöründe çalışanlardan silikozis hastalığı nedeniyle hastanelere müracaat eden kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4692)
- 136.-Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, işçi ücretlerine zam yapılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4693)
- 137.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Ağrı ilindeki işsizlik verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4694)
- 138.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, biyonyik kulak ameliyatlarının durdurulma sebebine ve FM sisteminin SGK tarafından karşılanması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4695)
- 139.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Iğdır'daki işsizlik verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4696)
- 140.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığın Iğdır'daki yatırım planlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4697)
- 141.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların Ağrı ilindeki yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4698)
- 142.-Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, kamu kurum ve kuruluşlarında taşeron işçi olarak çalışanların kadroya alınmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4699)
- 143.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, engelli bireylerin tespitine ve erişilebilirliğe yönelik düzenlemelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4700)
- 144.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, elektrik elektronik mühendisi kadrolarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4701)
- 145.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Bağ-Kur kaydını yaptırmadığı halde esnaf olarak çalışmış kişilerin Bağ-Kur kapsamına alınmasına yönelik çalışma talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4702)

146.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamuda, belediyelerde ve özel sektörde çalışan engellilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4703)

147.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamu kurumlarında tam zamanlı şoför olarak çalışanların kadro kapsamı dışında tutulmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4704)

148.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, SMA hastalığına ve tedavi masraflarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4705)

149.-İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, 3. havalimanı yapım çalışmalarında işçilerin yaşadığı sorunlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4878)

150.-Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, Mersin Serbest Bölge'de kayıt dışı çalışan işçilere, yaşadığı iddia edilen hak ihlallerine ve Bakanlıkça başlatılan işlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4879)

151.-Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, 20 Ekim 2018 tarihinde 3. Havalimanı şantiyesinde cansız bedeni bulunan işçiye ilişkin yazılı soru önergesi (7/4880)

152.-Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, sigorta kollarına göre Gaziantep'teki çalışan sayısına ve son beş yıldaki işsizlik ve kapanan iş yeri verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4881)

153.-Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, kamu kurumlarında ve iş yerlerinde bulunan kreşlere ve kreşlerin yeterliliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4882)

154.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Devlet tiyatrolarında çalışan süreli sözleşmeli sahne arkası personelin kadroya geçirilmesi önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4883)

155.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2018 yılında inşaatlarda hayatını kaybeden mültecilere ve vatandaşlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4884)

156.-Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan'ın, yakacak yardımı verilen aile sayısı ve Özalp Kaymakamlığı'nda yakacak yardım talepleri reddedilen ailelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4885)

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

157.-Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, Marmaris Okluk Koyu'nun kamulaştırılacağı iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4558)

158.-İstanbul Milletvekili Emine Gülizar Emecan'ın, imar affına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4559)

159.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara ili Polatlı ilçesinde bulunan bina enkazlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4560)

160.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara ili Polatlı ilçesi mahallelerine köy konağı yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4561)

161.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara ili Polatlı ilçesi mahallelerinde bulunan camilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4562)

162.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara ili Polatlı ilçesinde bulunan bir mahalleye yaya kaldırımını yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4563)

163.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara Polatlı Gazi Mahallesi'nde bulunan Anıttepe Caddesi'ne çelik koruma bariyeri yapılması ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4564)

164.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara ili Polatlı ilçesinde bulunan mahallelerin kanalizasyon altyapı sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/4565)

165.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara Polatlı Babayakup Mahallesi'nin imamevi ve abdesthane ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4566)

166.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara Polatlı'nın mahallelerindeki su tesisatlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4567)

167.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara Polatlı'nın elektrik alt ve üst yapılarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4568)

168.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara Polatlı'nın mahalle içi yollarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4569)

169.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4570)

170.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4571)

171.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, plastik poşetlerin ücretlendirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4572)

172.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, İzmir Aliağa'da İzdemir Kömürlü Termik Santrali için verilen ÇED raporuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/4573)

173.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Nun Okullarının yapım sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4706)

174.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'da köy ve belde belediyesi statüsünden mahalle statüsüne çevrilen yerleşimlere yapılan yatırımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4707)

175.-İzmir Milletvekili Mahir Polat'ın, jeotermal enerji santrallerinin çevreye etkilerine ve İzmir'in Çeşme ilçesi Ovacık Mahallesi'nde yapılması planlanan santrale ilişkin yazılı soru önergesi (7/4708)

176.-Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, 31 Ekim 2017 tarihinde imar mevzuatında yapılan değişiklikten olumsuz etkilenen vatandaşların durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/4709)

177.-Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç'un, Adana'da bazı inşaatların yapım aşamasında projeleriyle oynandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4710)

178.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığın Iğdır'daki yatırım planlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4711)

179.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların Ağrı ilindeki yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4712)

180.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, İstanbul Adalar ilçesinde bulunan Çelik Gülersoy Kültür Merkezi'nin tahliyesinin istenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4713)

181.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Türkiye'nin yıllık plastik çöp ithalat miktarına ve geri dönüşüm tesislerinin geliştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4714)

182.-Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara ili Gölbaşı ilçesinde bir inşaat sırasında çevredeki kanalizasyon ve elektrik hatlarının zarar gördüğü iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4715)

183.-Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral'ın, Ankara Şeker Fabrikası'nın çevreye yaydığı kötü kokuya ilişkin yazılı soru önergesi (7/4716)

184.-Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, Gaziantep Üniversitesi'nin girişinde bulunan yeşil alan ve eğitim tesis alanına konut yapılacağı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4717)

185.-Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 15 Temmuz darbe girişiminden sonra boşaltılan askeri alanların akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4886)

186.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, İngiltere'den ve diğer ülkelerden yapılan çöp ithalatına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4887)

187.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın Bala ilçesinde bazı mahallelerin köy konağı eksikliklerinin giderilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4888)

188.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın Bala ilçesine bağlı bazı mahallelerdeki camilerin eksikliklerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4889)

189.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, 2008-2018 yılları arasında yapılan Ankara şebeke suyu ölçümlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4890)

190.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara Bala ilçesine bağlı bazı mahallelerde yaşanan sel ve taşkınlar ile dere ıslah çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4891)

191.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın Bala ilçesindeki eskimiş su hatlarının ve depolarının değiştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4892)

192.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın Bala ilçesindeki bazı mahallelerin kanalizasyon altyapısı ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4893)

193.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın Bala ilçesinde bulunan karayollarının bakım ve tadilatına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4894)

194.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın Bala ilçesinde bulunan bazı mezarlıkların bakım ve tadilatına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4895)

195.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın Bala ilçesine doğalgaz altyapısı kurulmasına yönelik çalışmaların ne zaman başlayacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4896)

196.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2017-2018 yıllarında anız yakılması nedeniyle kesilen cezalara ve meydana gelen orman yangınlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4897)

Dışişleri Bakanlığı

197.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4574)

198.-İstanbul Milletvekili Yavuz Ağralıoğlu'nun, Uygur Türklerinin sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4718)

199.-Bursa Milletvekili Ahmet Kamil Erozan'ın, BM ve AGİT operasyonları çerçevesinde TSK ve İçişleri Bakanlığı'na bağlı personel görevlendirmelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4719)

200.-Bursa Milletvekili Ahmet Kamil Erozan'ın, Ege Denizi'ndeki ada, adacık ve kaya parçaları üzerindeki egemenlik haklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4720)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

201.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4575)

202.-Giresun Milletvekili Necati Tıgılı'nın, Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nde yapılan değişiklik sonrası abone bağlantı bedellerinin ne kadar olduğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/4577)

203.-Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Hatay'da son üç yılda gerçekleşen planlı ve plansız elektrik kesintilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4578)

204.-Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara'da kartlı sayaç kullanan vatandaşların peşin aldıkları doğal gazın kullanılmayan kısmına aylık zam yansıtılması uygulamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4579)

205.-Mardin Milletvekili Tuma Çelik'in, kömür işletmelerinde çalışan işçilerin iş güvenliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4580)

206.-Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, Ankara'nın Avrupa'nın en ucuz gaz satışı yapılan başkenti olarak açıklanmasına ve aksini gösterdiği iddia edilen verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4721)

207.-Muş Milletvekili Mensur Işık'ın, elektrikte kayıp-kaçak oranına ve Muş'ta yapılan elektrik kesintilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4722)

208.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, yerleşim yerlerinden geçen yüksek gerilim hatlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4898)

209.-İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoglu'nun, Türkiye Taşkömürü Kurumunun işçi istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4899)

210.-Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, Gaziantep ilinde kapanan maden ocaklarının oluşturduğu tehlikeye ilişkin yazılı soru önergesi (7/4900)

211.-Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, Gaziantep ilinde bulunan taş ocakları sayısı ve çevreye etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4901)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

212.-Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, Bakanlığın amatör spor faaliyetlerine ve Ağrı Spor Kulübüne verdiği desteğe ilişkin yazılı soru önergesi (7/4581)

213.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4582)

214.-Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral'ın, Eryaman Stadı'nın yapımında yaşanan gecikmeye ve ek maliyet çıkarıldığı iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4724)

215.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Malatya Hekimhan'daki bir öğrenci yurduna ilişkin yazılı soru önergesi (7/4725)

216.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığın Iğdır'daki yatırım planlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4726)

217.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların Ağrı ilindeki yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4727)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

218.-Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal'ın, Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu hükümlerine ve Yeni Ekonomik Programa ilişkin yazılı soru önergesi (7/4583)

219.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4584)

220.-Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünde sözleşmeli misafir sanatçı kadrosunda çalışanlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4585)

221.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, 2018 yılı KİT Yatırım ve Finansman Kararnamesi ve On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planının açıklanma tarihine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4586)

222.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, bütçe açığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4587)

223.-Giresun Milletvekili Necati Tığlı'nın, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan genel bütçeye yapılan transferlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4728)

224.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Türkiye Kalkınma Bankası Kanunu'nda yapılan değişikliğe ilişkin yazılı soru önergesi (7/4729)

225.-İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, Türkiye Kalkınma Bankasının piyasa değerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4730)

226.-Adana Milletvekili Mehmet Metanet Çulhaoğlu'nun, Türkiye Kalkınma Bankası Anonim şirketi Hakkında Kanuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/4731)

227.-Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, bir sigorta şirketinin komisyon alacaklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4732)

228.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığın Iğdır'daki yatırım planlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4733)

229.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların Ağrı ilindeki yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4734)

230.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Özelleştirme İdaresi Başkanlığının döviz cinsi alacaklarının Türk lirasına çevrilmesine ve ABD doları için belirlenen faizin uygulanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4735)

231.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın personel talebinin karşılanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4736)

232.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, yap-işlet-devret modeliyle gerçekleştirilen projelere, garanti şartlarına ve sözleşmelerin TL'ye çevrilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4737)

233.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa Hilvan Merkez Karacurun Mahallesi'nde bir taş ocağı için verilen ÇED raporuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/4738)

234.-Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral'ın, Belli İstekliler Arasında İhale Edilen Danışmanlık Hizmet İşlerine ait ihale sonuçları, yaklaşık maliyetleri ve ihaleyi kazanan adaylara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4902)

235.-İstanbul Milletvekili Ahmet Çelik'in, maliyetin artmasına rağmen fiyatları artırmaları yasaklanan fırıncıların mağduriyetlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4903)

236.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, 2017 Sayıştay Raporunda hukuka aykırı olarak KDV iadesi alan firmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4904)

İçişleri Bakanlığı

237.-Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in, Kocaeli'de bir kişinin oğluna okul kıyafetini alamadığı için intihar ettiği haberini yapan gazetecinin gözaltına alınması ve mağdur aileye baskı yapıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4588)

238.-Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener'in evinin önünde bir grup tarafından yapılan eyleme yönelik güvenlik önlemlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4589)

239.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, 6-9 Ekim 2018 tarihlerinde bazı siyasi partilerin il ve ilçe yöneticileri ile basın çalışanlarına yönelik gerçekleşen adli işlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4590)

240.-Diyarbakır Milletvekili Musa Farisoğulları'nın, Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Karahasan ve Çiftlik mahallelerinin muhtarlarının görevden alınmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4591)

241.-Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, Gaziantep Valilik binasının taşınma sürecine ve bu süreçte mevcut binada yapılan tadilatlarla ilişkin yazılı soru önergesi (7/4592)

242.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4593)

243.-İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, Türk vatandaşlığına geçen yabancı uyruklulara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4594)

244.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Denizli ilinde uyuşturucu kullanımına dair bazı veriler ve yabancı uyrukluların karıştığı uyuşturucuya bağlı adli vaka sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4595)

245.-Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, Bakanlığın kadın derneklerine pozitif ayrımcılık yapmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4596)

246.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2016-2018 yılları arasında yakalanan kaçak sigaralara ve sigara içme yasağına uyulmama gerekçesiyle işletmelere kesilen cezalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4597)

247.-Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Kütahya Kent Konseyinin ticari faaliyetlerine ve Kütahya Belediyesinden aldığı yardımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4598)

248.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, çakar lambası kullanan ve emniyet şeridini gereksiz yere ihlal ettiği tespit edilen araç sayısı, bu araçları kullananlar hakkında yapılan cezai ve idari işlemler ve 2003-2018 yılları arasında kesilen trafik cezalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4599)

249.-İzmir Milletvekili Kani Beko'nun, Türkiye'den Avrupa'ya gitmeye çalışan göçmen ve sığınmacı sayısı ve yasadışı göçün engellenmesi amacıyla yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4600)

250.-Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek'in, AFAD'da yardımların gerektiği şekilde kayıt altına alınmadığı ve suistimal edildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4601)

251.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Malatya Büyükşehir Belediyesi'nin iştiraki olan bir şirketin sahiplerine ve malvarlığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4602)

252.-Ankara Milletvekili Murat Emir'in, değiştirilen doğalgaz sayaçları için alınan güvence bedeline ve kartlı sayaçlara yapıldığı iddia edilen zamma ilişkin yazılı soru önergesi (7/4603)

253.-İstanbul Milletvekili Ahmet Çelik'in, belediyelerin hayvan hakları ihlallerine ve hayvanları koruyacak yasal düzenlemelerin yapılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4739)

254.-İstanbul Milletvekili Ahmet Çelik'in, şenlik ve işaret fişeklerinin kullanımının ve satışının denetlenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4740)

255.-Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç'un, Bursa'nın Görükle semtinde bir siyasi parti yöneticisine yapılan saldırıya yönelik soruşturmaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/4741)

256.-Ankara Milletvekili Şenol Bal'ın, Ankara'daki metro istasyonlarında kullanılmak üzere satın alınan x-ray cihazlarının ve metal kapı dedektörlerinin kullanımına başlanmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4742)

257.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, gözüaltındayken kalp krizi geçiren bir kişiye ilişkin yazılı soru önergesi (7/4743)

258.-Hakkari Milletvekili Sait Dede'nin, Yüksekova-Van-Hakkari karayolunda bulunan kontrol noktalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4744)

259.-Diyarbakır Milletvekili Salihe Aydeniz'in, Amedspor-Sakaryaspor futbol karşılaşmasında yaşanan olaylara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4745)

260.-İstanbul Milletvekili Ahmet Çelik'in, 15 Temmuz darbe girişiminden sonra görevden alınan jandarma mensuplarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4746)

261.-Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, İzmir'de bir siyasi parti üyesinin terörle mücadele kimlik kartı gösteren kişilerce alıkonulduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4747)

262.-Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, görevden alınan muhtarlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4748)

263.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığın Iğdır'daki yatırım planlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4749)

264.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların Ağrı ilindeki yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4750)

265.-Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığının kapatılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4751)

266.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, yap-işlet-devret modeliyle gerçekleştirilen projelere, garanti şartlarına ve sözleşmelerin TL'ye çevrilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4752)

267.-Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan'ın, Van Büyükşehir Belediyesinin borçlarına ve gayrimenkullerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4753)

268.-Ankara Milletvekili Şenol Bal'ın, Ankara Büyükşehir Belediyesinin hafriyat işlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4905)

269.-Siirt Milletvekili Meral Danış Betaş'ın, Doğu ve Güneydoğu illerinde bazı muhtarların görevden alınmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4906)

270.-Muş Milletvekili ŞevİN Coşkun'un, Muş Varto'da valilik tarafından ölü olarak ele geçirildiği belirtilen bir kişiye ilişkin yazılı soru önergesi (7/4907)

271.-Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Erzinan'da yapılacak bekçi alımı için bir siyasi partinin il yönetiminden liste beklendiği yönündeki iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4908)

272.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, TMK kapsamına giren suçlarda suçun ortaya çıkarılmasına veya delillerin ele geçirilmesine yardımcı olanlara da para ödülü verileceği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4909)

273.-Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin bazı üyelerinin MİT ve TEM kimliği gösteren kişilerce alıkonulduğu yönündeki iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4910)

274.-Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, bir gazetecinin Suudi Arabistan Konsolosluğunda öldürüldüğü iddiası ve basına sızdırılan görüntülere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4911)

275.-Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, evi aynı zamanda muhtarlık binası olarak kullanılan muhtarların evlerine Türk Bayrağı çekilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4912)

276.-Van Milletvekili Bedia Özgökçe Ertan'ın, Van'ın Özalp ilçesinde bazı ailelere güvenlik soruşturması nedeniyle kömür yardımı yapılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4913)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

277.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4604)

278.-Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Devlet Tiyatrolarında sahne arkası hizmetlerde sözleşmeli misafir sanatçı kadrosunda çalışan kişilere ve sorunlarının çözümüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/4605)

279.-Nevşehir Milletvekili Faruk Sarıaslan'ın, Kapadokya'da Zemi Vadisi ve Ürgüp-Nevşehir karayolu güzergahında bulunan sit alanlarının tahrip edilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4606)

280.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Ayasofya Müzesi'nden onarım için Paris'e götürülen ve yerine sahteleri gönderilen İznik çinileri hakkındaki girişimlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4754)

281.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, yurtdışı tanıtım ihalesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4755)

282.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Bakanlığın kadrolu avukatı varken dışarıdan avukatlık hizmeti aldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4756)

283.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, ülkemize ait tarihi eserlerin yurt dışından getirilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4757)

284.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Bakanlık bünyesindeki Bakan makam odalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4758)

285.-Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, Kanuni'nin Rodos seferinin Muğla sınırlarındaki güzergahının turizme kazandırılması projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4759)

286.-Edirne Milletvekili Orhan Çakırlar'ın, Edirne ilindeki Ali Paşa, Bedesten ve Arasta kapalı çarşılarındaki esnafın kira bedellerinin düşürülmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4760)

287.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığın Iğdır'daki yatırım planlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4761)

288.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların Ağrı ilindeki yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4762)

289.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, arkeolog ve sanat tarihi bölümü mezunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4763)

290.-Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, milli kültürün korunmasına yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4764)

291.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Bakanlığın dışarıdan avukatlık hizmeti aldığı ve mali müşavirden alabileceği hizmeti yeminli mali müşavirden aldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4765)

Milli Eğitim Bakanlığı

292.-İzmir Milletvekili Kani Beko'nun, bir ders kitabında yer alan Gezi Parkı olayları hakkındaki bölüme ilişkin yazılı soru önergesi (7/4607)

293.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara ili Polatlı ilçesi mahallelerinde bulunan okullara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4608)

294.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4609)

295.-Yalova Milletvekili Özcan Özel'in, Bakanlıkta görevli müfettiş sayısına ve maarif müfettişlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4610)

296.-Yalova Milletvekili Özcan Özel'in, 2010-2018 yılları arasında öğretmenlere yönelik başlatılan idari soruşturmalara ve sonuçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4611)

297.-Yalova Milletvekili Özcan Özel'in, şube müdürlüğü sınavında yargı kararıyla soru iptal edildikten sonra sözlü sınava alınan öğretmenlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4612)

298.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Yasası'nın devlet okullarında geçerli olmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4613)

299.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Türkiye Yazarlar Birliği Genel Başkanı tarafından yapılan bir açıklamaya ve Bakanlığın söz konusu birlik ile imzaladığı protokollere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4614)

300.-Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, Gaziantep Üniversitesi hakkındaki 2017 Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan tespitlerin araştırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4615)

301.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Osmanlıca ders kitabında Alevilere hakaret eden ifadelerin yer aldığı iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4766)

302.-Sakarya Milletvekili Ümit Dikbayır'ın, ihraç edildikten sonra ataması gerçekleştirilen bir milli eğitim müdürüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/4767)

303.-Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Samsun ilinde öğretmeni olmayan sınıflara ve tam ücret aldığı halde derse girmeyen öğretmen olup olmadığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4768)

304.-Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, eğitim öğretim müfredatının ve ders kitaplarının içeriğinin toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı hale getirilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4769)

305.-Bursa Milletvekili Lale Karabıyık'ın, liselerin 2017-2018 eğitim öğretim yılı kontenjan verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4770)

306.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığın Iğdır'daki yatırım planlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4771)

307.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların Ağrı ilindeki yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4772)

308.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, üniversitelerdeki öğretim elemanı ve dersane verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4773)

309.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamu ve özel yüksek öğrenim öğrenci yurtlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4774)

310.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Suriyeli öğrenci ve öğretmen sayısı ile öğrencilerin okula devam durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/4775)

311.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, İletişim Fakültesi mezunlarının istihdam edilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4776)

312.-Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'ın, Lüleburgaz'da düzenlenen bir seminere öğrencilerin zorla götürüldüğü iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4914)

313.-Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, Tokat Turhal'da anaokulu öğrencilerinin camiye götürüldüğü iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4915)

314.-Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, meslekten ihraç edilen ve adli ceza almayan Eğitim Sen Zonguldak üyesi iki öğretmenin göreve iadesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4916)

315.-Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, Diyarbakır ilinin Bağlar ilçesinde bir okulda okul üniformaları olmadığı gerekçesiyle öğrencilerin topluluk içinde rencide edilerek eve gönderildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4917)

316.-İstanbul Milletvekili Ahmet Çelik'in, Danıştay'ın ilköğretim andını kaldıran yönetmelik değişikliğini iptal kararının uygulanması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4918)

317.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, İstanbul Kadriye Moroğlu Anadolu Lisesi'nde bir öğrencinin taciz iddiasıyla coğrafya öğretmeni hakkında yaptığı şikayetin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4919)

318.-Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, 2003-2018 yılları arasında kamuda bulunan kreş sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4920)

Milli Savunma Bakanlığı

319.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4616)

320.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, 12. Dönem Kara Kuvvetleri Komutanlığı astsubay kursiyerlerinin OHAL KHK uygulamaları nedeniyle yaşadıkları mağduriyete ilişkin yazılı soru önergesi (7/4617)

321.-İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, uzman çavuşların özlük haklarının iyileştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4618)

322.-İstanbul Milletvekili Ahmet Çelik'in, Jandarma personeli hakkında 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında yapılan bazı emeklilik ve görevlendirme işlemlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4777)

323.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, 2013-2018 yılları arasında TSK bünyesinde intihar eden asker sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4778)

324.-Şanlıurfa Milletvekili Aziz Aydınlık'ın, 15 Temmuz 2016 öncesine ait YAŞ terfi işlemlerine yapılan itirazlar için bir hukuk yolu ihdas edilmesi önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4779)

325.-Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, askeri birliklerde yaşanan ölümlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4921)

326.-Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Hava Kuvvetleri Komutanlığına geri dönüş hakkı tanınan pilotlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4922)

Sağlık Bakanlığı

327.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, biyonik kulak ameliyatlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4619)

328.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4620)

329.-Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, devlet hastanelerinde staj yapan öğrencilerin yemekhanelerden yararlandırılmadıkları iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4621)

330.-Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, bir hastanede hayati önemi olmayan malzemelerin satın alma süreçlerinin ertelenmesi ve hayati olmayan ameliyatların yapılmamasına dair bir yazı yayımlandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4622)

331.-Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, koklear implant ameliyatı bekleyen hasta sayısı ve ameliyat için belirlenen ödeme miktarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4623)

333.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, hayati önemi olmayan ameliyatların yapılmamasına dair hastanelerde yayınlandığı iddia edilen yönergelere ve hastanelerin mali sıkıntılarının çözümüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/4624)

333.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, askeri hastanelerden Bakanlığa devrolan personelin asistanlık süresinin değerlendirilmesine ve sağlık astsubaylarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4625)

334.-Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, devlet hastanelerine malzeme alımında yaşanan problemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4780)

335.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Nevşehir'in Kozaklı ilçesinde hastane bulunmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4781)

336.-İstanbul Milletvekili Ali Şeker'in, güvenlik soruşturması gerekçesi ile ataması yapılmayan doktorlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4782)

337.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığın Iğdır'daki yatırım planlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4783)

338.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların Ağrı ilindeki yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4784)

339.-Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, bir doktorun pasaportuna el konulmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4785)

340.-İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, Şişli Hamidiye Etfal Hastanesi'nin taşınmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4786)

341.-İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, malzeme eksikliği nedeniyle yapılamayan veya ertelenen ameliyatlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4787)

342.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, hastanelerden ücretsiz yararlanan Suriyeli sayısına ve Suriyelilere verilen sağlık hizmetlerinin maliyetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4788)

343.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, hastanelerde çalışan ve 696 sayılı KHK ile kadroya alınmayan bilgi işlem personeline ilişkin yazılı soru önergesi (7/4789)

344.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamu hastanelerine ataması yapılacak 4/b pozisyonunda çalışan hemşirelerin atamalarının askıya alındığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4790)

345.-Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, uyuşturucu bağımlılığı ile mücadele kapsamında yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4791)

346.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, SMA Tip 2 ve Tip 3 hastalarının kullandığı ilaçların geri ödeme kapsamına alınması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4792)

347.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, yap-işlet-devret modeliyle gerçekleştirilen projelere, garanti şartlarına ve sözleşmelerin TL'ye çevrilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4793)

348.-İstanbul Milletvekili Abdul Ahat Andican'ın, 2014 yılında uygulanmaya başlanan Sağlıklı Yaşam ve Hareketlilik Programı Eylem Planı'nın sonuçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4794)

349.-İstanbul Milletvekili Abdul Ahat Andican'ın, Aile Sağlığı Merkezlerinde görev yapan yabancı hekimlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/4795)

350.-İstanbul Milletvekili Abdul Ahat Andican'ın, 2014 yılında uygulanmaya başlanan Sağlık Endüstrilerinde Yapısal Dönüşüm Programı Eylem Planı'nın sonuçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4796)

351.-İstanbul Milletvekili Arzu Erdem'in, perfüzyon teknikerliği ön lisans programından mezun olanların mağduriyetlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4923)

352.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sözleşmeli olarak çalıştıkları gerekçesiyle ataması yapılmayan sağlık çalışanlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4924)

353.-Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, Seydikemer Devlet Hastanesi projesinin ne zaman tamamlanacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4925)

354.-Ankara Milletvekili Servet Ünsal'm, şehir hastaneleri için şirketlerle yapılan sözleşmelere ve sözleşmelerin Türk lirasına çevrilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4926)

355.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'm, bazı ilaçların piyasada bulunmadığı iddiası ve nedenlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4927)

356.-Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç'un, Adana Karataş Abdullah Tekin Devlet Hastanesi'ndeki poliklinik sayısına ve malzeme yetersizliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4928)

357.-Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, tıbbi cihaz satın alma ihalesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4929)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

358.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4626)

359.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, bilişim diline Türkçe harflerin dahil edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4627)

Tarım ve Orman Bakanlığı

360.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, kredi borcunu ödeyemeyen çiftçiler ve yerli tohum üretiminin desteklenmesi için yapılacak çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4628)

361.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4629)

362.-Nevşehir Milletvekili Faruk Sarıaslan'm, Nevşehir'in bazı ilçelerindeki pancar üreticilerinin ürünlerini şeker fabrikasına götürmelerinin kolaylaştırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4630)

363.-Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, biyodizel için atık yağ toplayan bazı firmaların elde ettikleri asit yağları hayvan yemi sektörüne sattığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4631)

364.-Konya Milletvekili Abdüllatif Şener'in, Konya Ovası Projesi kapsamında yapılacak Mavi Tünel Projesi'nin tamamlanamaması nedeniyle çiftçilerin yaşadıkları mağduriyete ilişkin yazılı soru önergesi (7/4632)

365.-Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Kütahya ilinde kapatılan mezbahalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4633)

366.-Muğla Milletvekili Metin Ergun'un, Ergene Nehri ve Çorlu Deresi'nde yaşandığı iddia edilen kirlilik ve 2011/10 Genelgesi'nin yürürlüğe girme tarihine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4797)

367.-Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, yılın altı ayında işsiz kalan ÇAYKUR mevsimlik işçilerinin bu sorununun çözümüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/4798)

368.-Çorum Milletvekili Tufan Köse'nin, Atatürk Orman Çiftliği içerisinde yer alan fabrikalarda üretilen ürünlerin atıl bekletildiği ve arazi içerisinde yer alan bir binanın bedelsiz olarak bir vakfa kiralandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4799)

369.-Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'm, Kırklareli Pehlivan köy'e bağlı Yeşilpınar'da bulunan bir köprüye ilişkin yazılı soru önergesi (7/4800)

370.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'm, löp et ithalatı ve yardım kuruluşlarına et ithalat izni verileceği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4801)

371.-Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, bazı illerde elektrik tüketim bedeli üzerinden çiftçilere kaynak aktarımında bulunulmasına dair Kararname'nin Resmi Gazete'de yayınlanmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4802)

372.-Hatay Milletvekili Serkan Topal'm, tavuk ve hindi eti üretimi ve tüketimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4803)

373.-Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Çaykur'da çalışan mevsimlik işçilerin sorunlarının çözümüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/4804)

374.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığın Iğdır'daki yatırım planlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4805)

375.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların Ağrı ilindeki yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4806)

376.-Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, hayvanların deneylerde kobay olarak kullanılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4807)

377.-Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, et ithalatında görevlendirilen firmalar ve bu firmaların ihale yapılmadan görevlendirildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4808)

378.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, toprak koruma kurullarına yapılan başvurulara ve kurulların gereği gibi çalışabilme durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/4809)

379.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ziraat mühendisi, veteriner ve gıda ve su ürünleri mezunu atamalarının ne zaman yapılacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4810)

380.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, büyükbaş ve küçükbaş hayvanların kayıt altına alınmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4811)

381.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği için gereken yıllık kaba yem miktarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4812)

382.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Bakanlığın personel ihtiyacının karşılanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4813)

383.-Mardin Milletvekili Tuma Çelik'in, Julia Ak adlı gemide taşınan angusların hastalık taşıdığı iddiası ve ithal edilen büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4814)

384.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, 11 Ekim 2018 tarihinde gerçekleşen bir programa ilişkin yazılı soru önergesi (7/4930)

385.-Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, Bakanlığın personel alımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4931)

386.-Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, İskenderun Limanı'nda Julia AK adlı gemiden tahliye edilen angusların sağlık kontrollerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4932)

387.-Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, Adana'nın Feke ve Saimbey ilçelerinde atık su arıtma tesisi bulunmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4933)

388.-Adana Milletvekili Mehmet Metanet Çulhaoğlu'nun, Bakanlığın hayvancılığı geliştirmek üzere başlattığı proje ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4934)

389.-Adana Milletvekili Mehmet Metanet Çulhaoğlu'nun, Adana'daki sulama birliklerinin yapısına ve yönetici atamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4935)

390.-Antalya Milletvekili Hasan Subaşı'nın, Maliye ve Hazine Bakanı tarafından hal yasasında yapılacağı açıklanan değişikliğe ve üreticilerin sorunlarının çözümüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/4936)

391.-Şanlıurfa Milletvekili Aziz Aydınlık'ın, pamuk girdi fiyatlarındaki yükselişe ve maliyetlerin düşürülmesi ve üretimin artırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4937)

Ticaret Bakanlığı

392.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4634)

393.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Perakende Yasasında düzenleme yapılmasına, komisyoncuların denetimine ve marketlerdeki fiyatların yüksekliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4815)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

394.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın Polatlı ilçesine bağlı bazı mahallelerin haberleşme sorunlarının çözümüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/4635)

395.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 100 Günlük Eylem Planı kapsamında Bakanlığın faaliyet alanında yapılacak olan bazı çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4636)

396.-Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, Avrasya Tüneli geçiş ücretlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4637)

397.-Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, Osmangazi Köprüsü geçiş ücretlerinin TL üzerinden belirlenmesine yönelik bir çalışma yapıp yapılmadığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4638)

398.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, asfalt yollarda yapılan yenilemelere ve beton yolların yaygınlaştırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4639)

399.-Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, Kütahya Zafer Havalimanı'nda uçuş bileti bedellerinin dolar yerine TL üzerinden ödenmesi önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4640)

400.-Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, Yavuz Sultan Selim Köprüsü geçiş ücretlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4641)

401.-Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, Gaziantep İslahiye'de uzun süren köprülü kavşak inşaatının sebep olduğu mağduriyete ilişkin yazılı soru önergesi (7/4642)

402.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Uluslararası Çukurova Bölgesel Havalimanı inşaatının yapımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4816)

403.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Muğla'nın Milas ilçesine bağlı Boğaziçi Mahallesi kavşağına trafik ışığı sistemi kurulması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4817)

404.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Muğla ili Milas ilçesinde bir kavşağın kamulaştırma davası sebebiyle yapılamadığı iddiası ve geçici düzenleme yapılmaması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4818)

405.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Muğla'nın Milas ilçesinde bulunan iki kavşakta güvenlik önlemlerinin artırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4819)

406.-Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa-Ankara Yüksek Hızlı Tren Projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4820)

407.-Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, Filyos Liman Projesi'ne ilişkin yazılı soru önergesi (7/4821)

408.-Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Samsun'un Bafra ve Havza ilçeleri arasındaki yolun yeniden yapımına veya bakım ve onarımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4822)

409.-Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlioğlu'nun, Manisa Kula'da yapılması talep edilen ulaşım düzenlemesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4823)

410.-Ankara Milletvekili Şenol Bal'ın, Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin hisselerinin devrine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4824)

411.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığın Iğdır'daki yatırım planlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4825)

412.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların Ağrı ilindeki yatırımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4826)

413.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, yap-işlet-devret modeliyle gerçekleştirilen projelere, garanti şartlarına ve sözleşmelerin TL'ye çevrilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4828)

414.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Bayraklı-Doğankavak hemzemin geçidine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4938)

415.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın Bala ilçesine bağlı Ahmetçayırı Mahallesi'nde cep telefonu hatlarının çalışmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/4939)

416.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Ankara'nın Bala ilçesinde bulunan bir mahallenin internet erişim sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/4940)

417.-Ankara Milletvekili Gamze Taşcıer'in, pilotların yabancı dil seviyelerini belirlemek üzere yapılan sınavlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/4941)

418.-İstanbul Milletvekili Yavuz Ağıraltıoğlu'nun, Google Maps'te Türkiye'nin bir kısmının da dahil edildiği bir sözde Kürdistan bölgesine yer verilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/4942)

21 Kasım 2018 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Fatma KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20’nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır.

Gündeme geçmeden önce üç sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, 21 Kasım Mardin’in Onur Günü münasebetiyle söz isteyen Mardin Milletvekili Şeyhmus Dinçel’e aittir.

Buyurun Sayın Dinçel. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Mardin Milletvekili Şeyhmus Dinçel’in, 21 Kasım Mardin’in Onur Günü’nün 99’uncu yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

ŞEYHMUS DİNÇEL (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Mardin’in Onur Günü’nün 99’uncu yılını kutlamak için söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Mardin’in binlerce yıllık tarihi içerisinde onlarca farklı uygarlık, farklı medeniyet kendine yer bulmuştur. Milattan önce 4500’den başlayarak klasik anlamda yerleşim gören ve Subari, Sümer, Akad, Babil, Mitaniler, Asur, Pers, Roma, Bizans, Arap, Selçuklu, Artuklu, Osmanlı Dönemi’ne ait birçok yapıyı barındırmakta olan Mardin, âdeta bir açık hava müzesidir. Tarih boyunca kültürel bir geçiş noktası olmuş, Müslüman, Hristiyan, Yahudi, Yezidi, Şemsi, Kameri, Mecusi gibi farklı din ve Türk, Kürt, Arap, Ermeni, Süryani, Yakubi, Keldani, Nasturi gibi farklı etnisitelere de yurt olmuştur.

Birinci Dünya Savaşı bitiminde Mondros Ateşkes Anlaşması’yla Güneydoğu Anadolu Bölgesi İngilizlere verilince İngilizler Musul’un ardından hızla Mardin kapılarına dayandı. Amiral Bristol’un bölgedeki tüm olayların arkasında olarak işaret ettiği İngiliz Noel yanında kumandanlarıyla birlikte 12 Mayıs 1919’da Mardin’e geldi. Burada şehrin ileri gelenleriyle, savaşız teslim alma umuduyla toplandı. Toplanan halk ve birçok kavim, başta Süryani Kadim Patriği III. İlyas Şakir Efendi’nin verdiği cevap “Yekvücut olarak canen ve malen işgale karşı mücadeleye hazırız.” şeklinde oldu. Bölgedeki farklı dil ve dinden insanların dayanışma içindeki millî duruşu karşısında tutunamayacaklarını anlayan Noel 14 Mayıs 1919’da geri dönerek genel durumu ve bölgenin kendileri için bataklık olduğunu üstlerine bildirdi.

16 Eylül 1919’da Londra’da yapılan bir anlaşmayla İngilizlerin ve Fransızların ellerindeki, Mardin’in de içinde bulunduğu, birtakım yerler el değiştirdi. Fransızlar hemen doğuya doğru işgal alanlarını genişlettiler. Bu sırada, Fransız Norman da yanına birkaç subay daha verilerek Mardin’i işgal etmek üzere görevlendirildi. Mardin halkı gelişmeleri duyunca durumu hemen protesto etti. 30 Ekim 1919 tarihinde binlerce kişinin katıldığı bir miting yapıldı. Heyet-i Merkeziye namına Hüseyin imzasıyla şu protesto yayımlandı: “Haksız ve adaletsiz bir sulh kararının medeniyet âlemine saadet getireceği yerde, kanlı bir istikbal doğuracağı herkesçe bilinmektedir.” Norman emrindeki kuvvetlerle

birlikte Mardin'e geldiğinde, şehre doğru harekete geçtiğinde Mardin'in ileri gelenleri toplanarak nasıl bir tavır sergileyecekleri hakkında bir kanaate vardılar. Teşkilat Reisi Eyüp Önen'in evinde toplandılar. İlk tedbir olarak istasyon ile şehir arasındaki tepelere birçok çadır kurularak içinde millî teşkilatın bulunduğu izleniminin yaratılması kararlaştırıldı. İnce odunlara süngü ölçüsündeki et bıçakları bağlanarak tüfek süsü verildi. Kaledeki iftar topunun yanına top süsü verilmiş birçok soba borusu yerleştirildi. Kayalar arkasına yerleşenler başlarını ve sadece süngüsünü gösterdikleri sahte tüfeklerle kalabalık bir askerî kuvvete dönüştü. 21 Kasım'da Norman istasyona girer girmez ellerindeki mavzerlerle, baltalarla, hançerlerle bekleyen yerel halkın muhalefetiyle karşılaştı. Bu durumdan korkuyor olsa da başta askerî gururunu yenemeyip belediye meclisine doğru yol aldı. Daha önce kararlaştırıldığı şekliyle toplantıda hazır bulunan eşraf adına bir temsilci başı dik, mağrur ve azimli bir ifadeyle şu karşılığı verir: "Tercüman, hepimiz namına, bütün Mardin ve Mardinliler namına Norman'a bildir ki burası zannettiği gibi Suriye'den bir parça değil, binlerce senelik bir Osmanlı şehridir. Hükûmetini muhafaza ve müdafaa yolunda bugüne kadar nasıl çalışmış ve istilaları bugüne kadar nasıl kahramanca karşılamışsa yine öyle yapacaktır. Hükûmetimiz her türlü ihtiyaçlarımızı temin etmeye kadirdir. Tek kişi kalsak bile şehri ona teslim etmeyiz. Hayatına acısın ve Mardin, Diyarbakır sevdasından vazgeçerek geldiği gibi gitsin." Konuşmayı duyan Mardin gençleri heyecanla gösteri yapıp Fransız subayının şehri hemen terk etmesini istediler. O sırada kaleden top sesleri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sayın milletvekili.

ŞEYHMUS DİNÇEL (Devamla) – O sırada toplantıda hazır bulunanlardan bazıları, Albay Norman'ın emrindeki bir subayın kaleye dikilmesi planlanan elindeki Fransız bayrağını çekiştirip yırtmıştır. Bundan çok korkup etkilenen Norman etrafındakilerle birlikte şehri kaçarcasına hemen terk etmiştir. Gördükleri ve duyduklarından durumun ne derece tehlikeli olduğunu anlayan ve Mardin'den sağ salım çıkabilmekten başka bir şey düşünmeyen Norman hemen Mardin'i terk etmiştir. Norman o günkü kaçışıyla istiklal mücadelesinin mihenk taşı olmuştur. Kurtuluş Savaşı'nın fikrî temelleri bu olaylarla atılmış, bağımsızlık umudu burada yeşermiştir. 21 Kasım günü Mardin'de doğan mücadele ruhu memleketin her köşesine yangın gibi yayılmış, İngilizlere, Fransızlara ve daha nicesine Anadolu'nun altın tepside kendilerine sunulmadığını göstermiştir. Mardin o gün gösterdiği onurlu duruşu bugün de her zaman olduğu gibi göstermektedir.

Bu vesileyle buradan tüm Mardin halkının 21 Kasım Onur Günü'nü tebrik ediyor, tüm Genel Kurulu saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, Avrupa Parlamentosu taslak Türkiye raporunda Türkiye-Avrupa Birliği üyelik müzakerelerinin askıya alınması teklifi konusunda söz isteyen İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'e aittir.

Buyurun Sayın Özdemir. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Avrupa Parlamentosu taslak Türkiye raporunda Türkiye-Avrupa Birliği üyelik müzakerelerinin askıya alınması tavsiyesine ilişkin gündem dışı konuşması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Avrupa Parlamentosu taslak Türkiye raporunda Türkiye-Avrupa Birliği üyelik müzakerelerinin askıya alınması tavsiyesi üzerinde gündem dışı söz aldım. Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet ve Kalkınma Partisi görev gelmeden önce önemli bir aşamaya getirilmiş olan Türkiye-Avrupa Birliği üyelik müzakerelerinde 2007 yılına kadar muhalefet partisi olarak bizler de kayda değer reformları hayata geçirmiş olsak da bugün gelinen aşamada müzakerelerin resmî olarak sonlandırılması gündemdedir. Özellikle 2007 yılı sonrası süreci tek başına yöneten Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarlarının tutarsız, öngöründen uzak, dönemsel ve güñübirlik siyasi çıkarları için tahrip ettiği Avrupa Birliğiyle ilişkilerde ilerleme kaydedilememiş, tam üyelik yolunda kayda değer bir sonuç alınamamıştır. Yapısal reformlar yerine otoriter rejimin inşasına yönelik politika ve yasal düzenlemeleri ncellemiř ve Avrupa Birliği tam üyelik perspektifi maalesef sözde kalmıştır.

Gelinen aşamada, Avrupa Parlamentosu Türkiye Raportörü tarafından 14 Kasım 2018 tarihinde Türkiye-Avrupa Birliği ilerleme raporunun taslağı açıklanmış ve Türkiye'yle müzakerelerin sonlanması çağrısında bulunulmuştur. Taslak raporun gerekçesinde de altı çizildiği üzere Türkiye'nin katılım müzakerelerinin sonlanması çağrısının temelini, gerekçesini, Avrupa Birliğine tam üyelik kriterlerimiz olan hukukun üstünlüğü, adalet, insan hakları, demokrasi, düşünce ve ifade özgürlüğü ve kuvvetler ayrılığını kapsayan Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini yerine getirmekten çıktığı gerekçesi oluşturmaktadır. Bu konuda taslak raporun tespitlerini değerlendirmek gerektiğini düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, nk gelinen aşamada Türkiye bir hukuk devleti olmaktan uzaklaşmıştır. Adalet ve Kalkınma Partisinin ve Genel Başkanı Cumhurbaşkanının ve iktidarlarının Avrupa Birliğiyle ilişkilerde önceliği, kesinlikle demokrasi, hukuk devleti, hukukun üstünlüğü, basın özgürlüğü, temel hak ve özgürlüklerin genişletilmesi değerdir, tek önceliği kendi, kişisel siyasi çıkarlarıdır.

Değerli milletvekilleri, Sayın Erdoğan 1 Ekimde Meclisimizin açılış oturumunda yaptığı konuşmasında Türkiye'nin Avrupa Birliğine ihtiyaç olmadığını söylemiştir. Ancak bu durum aslında Sayın Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı hkmet sistemi ile kuvvetler ayrılığının ve demokratik işleyen bağımsız kurumsal yapının ortadan kalkmasıyla kendi tek adam yönetiminin kalıcılığı için Avrupa Birliğine olan ihtiyaının kalmadığı, Kopenhag siyasi kriterleri başta olmak üzere Avrupa Birliği hukuksal mevzuatını bir ayak bağı olarak gördüğü şeklinde yorumlanabilir. Ve işte bu nedenle Türkiye, Avrupa Birliği tam üyelik sürecinden adım adım uzaklaşmakta; mülteci sorunu, vize, gümrük birliği gibi kısa vadeli ikili ilişkilere indirgenmiş durumdadır.

Değerli milletvekilleri, gücün tek kişide toplanmasıyla Türkiye evrensel Avrupa değerlerinden ve uluslararası topluma güven veren bir ülke konumundan uzaklaşmış olmasının maliyetlerini toplumun tüm kesimleri olarak yaşamaktayız. İşte Dünya Adalet Projesi tarafından hazırlanan Hukukun stnlğ Endeksi'nde 2017 verilerine göre Türkiye nceki yıla göre iki sıra daha gerileyerek 113 ülke arasında 101'inci olmuştur. OHAL ve sonrası uygulamalar kapsamında atılan adımların kapsamı, zamanla medyada ve akademide eleştirel seslere yönelik olarak orantılılık prensibiyle çelişen şekilde genişletilmiştir. İktidar olarak kendisine muhalif kim ya da hangi kuruluş varsa sindirmek, yok etmek üzere demokrasi ve hukuk dışı yollara başvurulmuştur. Gazeteciler, insan hakları savunucuları, yazarlar ya da sosyal medya kullanıcılarına yönelik ceza davaları, basın kartlarının iptali ve çok sayıda medya organının kapatılması ya da yönetimine Hkmet temsilcilerinin atanması ciddi kaygılar yaratmıştır. zgrlk ortamının daraltılması nedeniyle, genç ve nitelikli beşeri sermaye yurt dışına kaçmakta, gidenler ise geri dönmemektedir. Sadece genç beyinler değer, üretici ve yatırımcı beyinler de sermayeleriyle birlikte ülkemizi terk etmektedirler. Türkiye, 6 bin gle, Çin ve Hindistan'ın ardından 3'üncü sırada yer almaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sonuç olarak Türkiye'nin ekseninin, perspektifinin Avrupa Birliği tam üyeliği ve tam üyelik süreci olduğunu, başka bir seçeneğinin ve bu seçenek sonrası yaratılacak maliyetlerinin çok boyutlu olacağını ben bir kez daha kürsüden hatırlatmak istiyorum ve bir an evvel siyasi iktidarı da tam üyelik yolunda gerekli adımları atmaya davet ediyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Gündem dışı üçüncü söz, Üsküdar Kirazlıtepe'deki kentsel dönüşüm sorunu hakkında söz isteyen İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Nuhoğlu. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu'nun, İstanbul ili Üsküdar ilçesi Kirazlıtepe Mahallesi'nde yaşanan kentsel dönüşüm sorununa ilişkin gündem dışı konuşması

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İstanbul'umuzun Üsküdar ilçesinde, muhteşem bir deniz manzarası olan, Boğaz manzarası olan Kirazlıtepe Mahallesi var. 17 Kasım Cumartesi günü, İYİ PARTİ'mizin Üsküdar İlçe Başkanı, İstanbul İl Başkanı ve genel merkezdeki yönetici arkadaşlarla birlikte mahalleyi gezdik. Burası kentsel dönüşüm alanı ilan edildi. 2015'ten bu yana mahalle sakinleri çok huzursuz, hatta endişeli bir hayat yaşamaktadırlar. Geçtiğimiz süreç içerisinde neler oldu, kısaca onlara göz atmak istiyorum ve nihayetinde, mahalle sakinlerinin çok masum, sade isteklerini dile getirmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bu bölge de Eylül 2015'te kentsel dönüşüm alanı ilan edildi, Ekim 2016'da da özel proje alanı ilan edilerek emsal 1,50 olarak açıklandı, hak sahiplerine de yüzde 60 pay verileceği söylendi, ayrıca molozlar için de 35 bin lira ile 60 bin lira arasında sabit ödeme yapılacağı açıklandı. Şubat 2017'de TOKİ devreye girdi, bölgede bir ofis açtı ve hak sahiplerinden tek taraflı muvafakat almaya başladı. İşte, bu muvafakat alınmaya başladıktan sonra hak sahipleri “Ne oluyor?” diye ayağa kalktı. Ağustos 2017'de yıkım başladı, imza aldıkları hak sahiplerinin bazılarının yıkımı gerçekleştirildi ve o arada da diğer imza vermeyen hak sahiplerine tehditler başladı. Üsküdar Belediye Başkanı mahalle kıraathanesinde yaptığı toplantıda çok açık bir şekilde “Bu işi, imza atın, sulh yoluyla çözelim yoksa buraları risk alanı ilan edecekler, olacakların müsebbibi siz olursunuz.” dedi. Tabii, hak sahipleri bu tehdidi yutmadı ve Şubat 2018'de de riskli alanı ilan gerçekleşti. Mart 2018'de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı riskli alanlarla ilgili yetkisini Üsküdar Belediyesine devretti; bundan sonra, belediye'deki tehditler daha da arttı ve bunun üzerine, daha önce ilan edilen o yüzde 50 hak edişin düşürüleceği söylendi ve hak sahipleri imza vermek için bir hayli zora sokuldu ama gene de imzalar sağlanamadı. Bu mahallede -değerli arkadaşlar, konu aslında çok önemli ve uzun ama vakit çok kısa- normalde 182 dönüm arazide 749'u tapulu, 39'u tapusuz 788 hak sahibi var; bunlardan 352'si imza verdi -72 dönüme mukabele ediyor- geriye kalanlar imza atmadı ve atmayacak. Aslında istedikleri fazla bir şey yok, haksız hiçbir şey yok zaten. İstekleri çok kısaca dile getiriyorum. Öncelikle orada yıkılan binaların moloz artıklarının temizlenmesi isteniyor çünkü artık orada ciddi manada can tehlikesi bile var. Hak sahipleri tek taraflı imza atmak istemiyorlar. Normal, bu baskılardan ve tehditlerden vazgeçilirse resmî sözleşmeyi imzalamaya razılar ve bunun noterde yapılmasını istiyorlar. Hak sahipleri neye sahip olacaklarını proje üzerinde görmek istiyorlar. Ayrıca, projenin uygulama sürecinde aralarından seçecekleri bir teknik elemanın bu denetim sürecinde temsilen bulunmasını arzu ediyorlar ve hak sahipleri tapu ve moloz bedellerinin hakkaniyet ölçüsünde yeniden güncellenmesini istiyorlar.

Değerli arkadaşlar, Üsküdar Belediye Başkanı “Arkamda büyük oy desteği var. Ben yüzde 45, yüzde 46 oyla seçildim. Bana güvenip imza vermek zorundasınız.” diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

HAYRETTİN NUHOĞLU (Devamla) – Bu, ne anlama geliyor? “Ben seçimlerde sizden oy alırsam devam eder.” diyor. Hiç kimsenin oyuna ipotek koymak olmaz. Bu, doğru bir davranış değildir. Üsküdar Belediye Başkanı bundan mutlaka vazgeçmelidir veya AKP, Üsküdar Belediye Başkanını ikaz etmelidir; oradaki seçmeni tehditten vazgeçsin.

Değerli arkadaşlar, Kirazlıtepe, Üsküdar’ımız İstanbul’umuzun sadece bir semtidir ama bu semtte yaşayan vatandaşlarımızın haklarını korumak da bizim görevimizdir.

Hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Milletvekili.

Sayın milletvekilleri, şimdi sisteme giren milletvekillerine yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim. Bu sözlerin ardından sayın grup başkan vekillerimizin söz taleplerini karşılayacağım.

Sayın Gökçel...

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel’in, Akkuyu Nükleer Santral Projesi nedeniyle Mersinlilerin endişeli olduğuna ilişkin açıklaması

CENGİZ GÖKÇEL (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mersinliler endişeli, Mersinliler huzursuz. Projesi gündeme geldiği günden beri belirsizliklerle ilerleyen Akkuyu Nükleer Santral Projesi zaman zaman gündemden düşse de Mersinlilerin aklından çıkmıyor çünkü nükleer, çağ dışı enerji üretim yöntemidir. Gelişmiş ülkeler nükleer enerjilerden hızla uzaklaşıyor. AKP iktidarı gelişmiş ülkelerin nükleer çöplüğü olmak için üstüne para veriyor. Mersin’in tarımsal üretimi, yemyeşil ormanları, masmavi denizi, çağ dışı bir tesise kurban ediliyor. Üstelik nükleer santralde kullanılacak reaktör ilk denemesinde başarısız oldu. Ne olduğu belli olmayan bir reaktörü “Allah kerimdir.” diye kullanamayız. AKP memleketi sevmiyor olabilir ama biz seviyoruz. Türkiye’imiz Rusya’nın, Japonya’nın deney üssü değildir. Akkuyu’da 3 kere temel attınız, 1 kere de Mersinlileri dinleyin.

BAŞKAN – Sayın Topal...

2.- Hatay Milletvekili Serkan Topal’ın, özel sektör ile kamunun Suriye’den alacağıın olup olmadığı, varsa toplam tutarının ne olduğu ve alacakların tahsili için iletişim ağının kurulup kurulmadığı hususlarında kamuoyunun açıklama beklediğine ilişkin açıklaması

SERKAN TOPAL (Hatay) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Türkiye, komşusu olduğu Suriye’yle uzun yıllar geniş bir ticari faaliyet yürütmüştür. Uluslararası ticaretin gereği olarak Suriye’yle bir borç alacak ilişkisi her zaman mevcut olmuştur. Bu bağlamda gerek özel sektörümüzün gerekse kamunun Suriye’de alacağı var mıdır? Bu alacakların toplam tutarı ne kadardır? Alacakların tahsili için bir iletişim ağı kurulmuş mudur? Bu iletişim hangi kanallardan yapılmaktadır? Eğer hiçbir iletişim yoksa bu alacaklar ne olacak? Suriye Hükümetiyle bir ticari iletişim kurulacak mı? Bu hususta kamuoyumuz açıklama bekliyor, biz de iktidardan bunu talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

3.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü vesilesiyle Birleşmiş Milletlerin çocuk ölümlerine sessiz kaldığına ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü; ülkemizde ve tüm dünyada değişik etkinliklerle kutlandı. Özellikle savaş ve yoksulluğun hüküm sürdüğü coğrafyalarda yaşam mücadelesi veren çocukları korumak ve yaşam koşullarını iyileştirmek için Birleşmiş Milletler 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü olarak ilan etmiştir. Dünya üzerinde yaşanan savaşların, zulümlerin sebep olduğu açlık ve yoksulluktan maalesef en çok çocuklar etkilenmektedir. Gazze, Arakan ve Suriye gibi bölgeler çocuk katliamlarına sahne olmaya hâlâ devam etmektedir. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) verilerine göre, dünyada her gün 5 yaşın altında 22 bin çocuk ölenebilir sebeplerden dolayı hayatını kaybetmektedir. Hâl böyleyken, Birleşmiş Milletler ne yazık ki tüm bu katliamlara ve çocuk ölümlerine sessiz kalmaktadır. Çocuklar yarınlarımız, geleceğimizdir.

Çocuklar ölmesin diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Özer...

4.- Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, çiftçiye fiyat baskısı uygulandığına ilişkin açıklaması

AYDIN ÖZER (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çiftçi üzerinde ne yazık ki çok yoğun bir fiyat baskısı uygulanıyor. Artan gıda fiyatları herkesin dilinde ama kimse girdi maliyetlerinden söz etmiyor. Gübre artıyor, mazot artıyor, ilaç artıyor; tohum, yem, nakliye, işçilik maliyetleri hep artıyor ama ürün fiyatlarının hep aynı kalması isteniyor.

Bir yıl önce 1 liralık maliyeti olan ürünün bugün 1,5 liralık maliyeti var ama fiyatı hep aynı kalsın isteniyor. Gıda enflasyonu gerekçesiyle yeni bir hal yasası yapılması gündemde. Söylenene göre, hal komisyonculuğu tamamen kaldırılmak isteniyor. Bu yanlıştır çünkü komisyoncu çiftçinin temsilcisidir. Eğer yerine bir şey koymadan bunu kaldırırsanız küçük üreticiyi yok edersiniz. Lütfen işi bilmeden, üreticiyi dinlemeden hareket etmeyin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Taşdoğan...

5.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, DMD hastalarının hayat ve bakım kalitesinin yükseltilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

ALİ MUHİTTİN TAŞDOĞAN (Gaziantep) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; “duchenne muscular dystrophy” ya da bilinen adıyla DMD hastalığı her yeni doğan 3.500 erkek çocuğunun 1’inde ve çok nadir olarak kız çocuklarında görülen genetik bir kas hastalığıdır. Nadir hastalıklar içinde en sık görülen ölümcül çocuk hastalığıdır.

Ülkemizde epidemiyolojik çalışmalar yetersiz olsa da Türkiye’de 15 bin DMD hastası olduğu tahmin edilmektedir. Tıbbi literatürde yaşam süreleri 20’li yaşların ortası olarak belirtilse de ülkemizde bakım standartlarının yetersizliğinden dolayı 13-16 gibi çok genç yaşlarda birçok DMD’li evladımız solunum ve kalp yetmezliği nedeniyle hayatlarını kaybetmektedir.

“İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” ana fikriyle DMD’li bireylerin hayat ve bakım kalitesinin yükseltilmesi için acilen çalışma yapılmalıdır. Dünyadaki bakım standartları ve en iyi uygulama örneklerinin Türkiye’ye getirilmesi için çaba gösterilmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Barut...

6.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, enflasyonun düşürülebilmesi için gösterilen çabanın ekonomik ve mali politikalarla desteklenmesi gerektiğine, domates üreticilerinin taleplerine ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, ülkemiz tarımının ve tarımsal ticaretinin geliştirilmesi, sorunlarının çözülmesi; artan maliyetler, döviz kurunda yaşanan gelişmeler, uzayan vadeler ve finansal erişimde yaşanan zorlukların aşılması gerekiyor. Enflasyonla mücadeleden söz ediliyor ama enflasyonun kalıcı olarak düşürülmesi için zaman geçirilmeden ekonomik ve mali politikalarla bu çabanın desteklenmesi lazım.

Sizlere domates üreticilerimizin taleplerinden söz etmek istiyorum: Bilindiği üzere, domates üreticileri Rusya'ya ihracat konusunda büyük sıkıntılar yaşıyor. Bu dönemde, mesela, Antalya'daki üreticiler, üretiminin yüzde 70'ini pazarladığı Kuzey Irak pazarının sona ermemesi için dua ediyor. "Kuzey Irak olmasaydı domatesin fiyatı 1 lira civarı olurdu." diyen üreticiler her yıl karşılaştıkları sorunlarına kalıcı çözüm bulunmasını istiyor. Domateste görülen tuta hastalığıyla yükselen fiyatların Irak pazarıyla dengelendiği konuşuluyor ancak üreticiler ısrarla Rusya'ya dikkat çekiyor. Rusya'ya domates ihracatının önündeki engellerin aşılması şarttır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Tutdere...

7.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, sarmalık tütüne uygulanacak ÖTV indiriminin ne zaman yapılacağı öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Adıyaman'ımız, tek başına içim özelliğiyle Türkiye'de ve dünyada bir değer olan sarmalık kıyılmış tütünün başkenti, tütün emekçilerinin diyarı. Geçen yasama döneminde tek başına içim özelliğine sahip bu tütünlerin kooperatifler aracılığıyla piyasaya satılması konusunda yasal düzenlemeler yapıldı ve bu kapsamla ilgili Maliye Bakanlığı tarafından kamuoyuna sarmalık tütüne uygulanacak ÖTV'de indirim yapılacağı taahhüt edildi. Bu konuda bugüne kadar bir çalışma yapılmadı.

Adıyaman tütün üreticileri adına ilgili bakanlığa sormak istiyorum: Sarmalık tütüne uygulanacak ÖTV indirimini ne zaman yapacaksınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Arık yerine Sayın Zeybek...

8.- İstanbul Milletvekili Gökhan Zeybek'in, Bayburt CHP İl Başkanlığı binasında çıkan yangın nedeniyle geçmiş olsun dileğinde bulunduğu, Malatya ili Hekimhan ilçesindeki yol çalışmasının bir an önce bitirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, Cumhuriyet Halk Partisi Bayburt İl Başkanlığının yan tarafında bulunan binada başlayan küçük bir yangın itfaiyenin geç gelmesi sebebiyle kısa sürede büyümüş ve Bayburt Cumhuriyet Halk Partisi İl Başkanlığı binası ciddi biçimde hasar görmüştür. Buradan geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Malatya ili Hekimhan ilçesinde Büyükşehir Belediyesinin yapmış olduğu yol çalışmalarının bitirilmemesi dolayısıyla bütün ana caddeler toprak altındadır, bir an önce asfaltının yapılmasını talep etmekteyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kılıç.

9.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, Mevlidi Nebi Haftası'na, medeniyet krizinin doğurduğu sorunların fikri ve siyasi bağımlılık, bölünmüşlük, insan hakları ihlalleri, gelir dağılımındaki adaletsizlik ile cehalet olduğuna ilişkin açıklaması

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Mevlidi Nebi Haftamız devam ediyor. Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamberimizin gelişiyse dünyayı aydınlatan bir büyük medeniyet kuruldu ancak bugün, İslam dünyası bir medeniyet krizi ve onun doğurduğu sorunlarla boğuşmaktadır. İslam medeniyeti, daha önce Moğol istilası, Haçlı istilası, Latin istilası ve Endülüs'ün düşüşünün ardından gelen böyle krizleri başarıyla aşır atatabilmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı'nın mağlup olmasıyla Batı istilasına giren İslam medeniyeti, bu son krizi henüz aşamamıştır. Medeniyet krizinin doğurduğu sorunların en temellileri, fikri bağımlılık, siyasi bağımlılık, tefrika yani bölünmüşlük, insan hakları ihlalleri, zulüm, gelir dağılımındaki adaletsizlik, fakirlik, Batı taklitçiliği, sosyal amnezi -unutma hastalığı- ve toplumsal hafıza zincirinin kopması, cehalet. “Ey hasmihakiki cehalet, seni öldürmeli evvel/ Sensin el âlemi bize üstün çıkararak el!”

BAŞKAN – Sayın Filiz...

10.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, 24 Kasım Öğretmenler Günü vesilesiyle fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller yetiştiren tüm öğretmenlere en kalbi şükranlarını sunduğuna ilişkin açıklaması

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bizler, beşikden mezara kadar ilim tahsil etmeyi emreden bir medeniyetin mensupları olarak öğretmenlerimize tarih boyunca önem verdik ve önem vermeye devam etmekteyiz. Öğretmen, sadece öğreten, bilgiyi nakleden kişi olmayıp eğiten, öğrencisinin içindeki cevheri sabırla ortaya çıkaran ve işleyen kişidir. Bu yönüyle öğretmenler, eğitim öğretim sistemimizin temel yapı taşları, geleceğimizin de mimarlarıdır, emekleri ve fedakârlıkları unutulamaz.

Baş döndürücü gelişmelerin yaşandığı bir çağdayız. Bunun için, öğretmenlerin kendilerini yenilemeleri, gelişmeleri yakından takip etmeleri ve öğrencilerini ona göre yönlendirmeleri çağırarak yakalamamız açısından önemlidir.

Millet mekteplerinin açıldığı ve Gazi Mustafa Kemal'e “başöğretmenlik” unvanının verildiği 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde, kutsal olduğu kadar, mesuliyeti de ağır bir mesleği icra eden, fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesilleri yetiştiren gönül insanları tüm öğretmenlerimize en kalbi şükranlarını sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Enginyurt yerine Halil Öztürk...

11.- Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, haksız ve adaletsiz bir sınav yöntemiyle Kırıkkale İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapmak üzere temizlik personeli alımı gerçekleştirildiğine ilişkin açıklaması

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkan, Kırıkkale İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapmak üzere temizlik personeli olarak, İŞKUR, Toplum Yararına Program kapsamında 500 kişilik, haksız ve adaletsiz bir sınav yöntemiyle alım gerçekleştirmiştir. Kırıkkale İŞKUR Müdürlüğünü hak yememesi konusunda defalarca uyarmamıza rağmen, geline nokta da maalesef müdürlük, uyarılarımızı dikkate almayarak Kırıkkale'de büyük bir skandala imza atmıştır. Hak yenmemesi için adaletli olan noter huzurunda kurayla işe alım, Kırıkkale merkezde gerçekleştirilirken, diğer bütün ilçelerde kriterleri belli olmayan, kuraysız, notersiz, sözde mülakatlarla işe alım yapılmıştır. Son derece adaletsiz, özel bir eğitim ve beceri gerektirmeyen böyle bir iş tanımına göre, neye göre mülakat ve

değerlendirmenin yapıldığı belli değildir. Kırıkkale'nin ilçelerinde kurasız, notersiz, kriterlesiz, sözde mülakatlarla kimlere öncelik neden tanınmış, bu talimatı kimler vermiştir? Bu konuda verdiğimiz yazılı soru önergemize hâlen ilgili bakanlık cevap vermemiştir. Anayasa'mıza dahi aykırı olan bu işe alım sürecinin bilinmeyenlerini ortaya çıkaracağız ve Kırıkkale'de kimsenin hakkının yenmesine müsaade etmeyeceğiz.

BAŞKAN – Sayın Arslan...

12.- Denizli Milletvekili Kazım Arslan'ın, yaşanan ekonomik krizle birlikte zor duruma düşen çiftçilerin mağduriyetinin giderilmesi için çözüm önerilerinin neler olduğuna ilişkin açıklaması

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanına soruyorum: Ülkemizde yaşanan ekonomik krizle birlikte çiftçilerimiz de çok zor duruma düşmüş, ürünlerini satamaz, borcunu da ödeyemez duruma gelmiştir. Bu nedenle çiftçilerimize ve hayvancılık yapan vatandaşlarımıza acilen girdi ve pazar desteği verilmesi gerekmektedir. Bir, öncelikle mazot üzerindeki vergiler alınmayarak çiftçimize acilen ucuz mazot verilmesini; iki, çiftçimizin geçen senelerden bekleyen iyi tarım ödemelerinin bir an önce yapılmasını; üç, çiftçilerimizin yağlık ay çekirdeği ve mısır desteğiyle ilgili ödemelerinin hemen yapılmasını; dört, çiftçilerimizin kullandığı gübre, yem, ilaç ve tohumlar üzerindeki vergilerin sıfırlanmasını; beş, ürettiğimiz tarım ürünlerinin hiçbirisinin ithalinin yapılmamasını ve yasaklanmasını; altı, Çin'den ay çekirdeği ithalinin yasaklanmasını; yedi, çiftçilerimizin devlete ve tarım kredi kooperatiflerine olan kredi borçlarının faizsiz olarak bir sene süreyle ertelenmesini istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Yurdunuseven...

13.- Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven'in, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü'nü kutladığına, Birleşmiş Milletlerin katliamlara ve çocuk ölümlerine sessiz kaldığına ilişkin açıklaması

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Dünya üzerinde yaşanan savaşların, zulümlerin sebep olduğu açlık ve yoksulluktan maalesef en çok çocuklar etkilenmektedir. Gazze, Arakan, Suriye, Myanmar gibi bölgeler çocuk katliamlarına sahne olmaya hâlen devam etmektedir. Özellikle savaş ve yoksulluğun hüküm sürdüğü coğrafyalarda yaşam mücadelesi veren çocukları korumak ve yaşam koşullarını iyileştirmek için Birleşmiş Milletler, 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü olarak ilan etmiştir. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu verilerine göre dünyada her gün 5 yaşın altında 22 bin çocuk önlenebilir sebeplerden dolayı hayatını kaybetmektedir. Hâl böyleyken maalesef Birleşmiş Milletler, ne yazık ki bu tür katliamlara ve çocuk ölümlerine sessiz kalmaktadır.

Bir hukukçu olarak Dünya Çocuk Hakları Günü'nü kutluyor; çocuklar yarınlarmız, geleceğimize diyor, çocuklar ölmesin diyor; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Ahmet Kaya...

14.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, iktidar partisinin Meclis gündemine taşıdığı konuların vatandaşların beklentilerinin çok uzağında kaldığına ve emeklilikte yaşa takılanların haklı talebini unutturmayacaklarına ilişkin açıklaması

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ülkemizin ve milletimizin önemli ve öncelikli sorunları çözüm beklerken iktidar partisi tarafından Meclis gündemine taşınan konuların vatandaşlarımızın talep ve beklentilerinin çok uzağında kaldığını görüyoruz.

Emeklilikte yaşa takılanlar sorunu da vatandaşlarımızın öncelikli olarak çözüm beklediği konuların başında gelmektedir. Milyonlarca vatandaşımızın sigortalılık süresini ve prim gün sayısını doldurmuş olmalarına rağmen emekli edilmemesi ülkemizin kanayan bir yarası hâline gelmiştir. Her seçim döneminde iktidarıyla muhalefetiyle çözüm sözü verilen emeklilikte yaşa takılanlar sorunu, artık acilen çözülmelidir. Analarının ak sütü gibi hak ettikleri emeklilik hakları, vatandaşlarımıza verilmelidir. Bu hakkı vermeyenler, kazanılmış bir hakkın gasbedilmesi vebalini omuzlarında taşımaktadır. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz bu sorunu çözümlünceye kadar gündemde tutmaya devam edeceğiz. Milletimizin bu haklı talebini unutturmayacağız, unutturulmasına da izin vermeyeceğiz. Bunu böyle bilin istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Öçal’ın yerine Sayın Bakbak...

15.- Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak’ın, 24 Kasım Öğretmenler Günü vesilesiyle ülkenin bayrağı, vatanın selameti için canını ortaya koyan tüm şehit öğretmenleri saygıyla andığına ilişkin açıklaması

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir öğretim üyesi olarak insan yetiştirme sanatının mimarı öğretmenlerimiz, bugüne kadar tahtaya yazdıkları her harf, deftere düştükleri her notla Türkiye’nin geleceğine değer kattılar. Ülkemize bilgi çağının kapılarını açacak anahtar da değerli öğretmenlerimizin elinde.

Kalemin kılıçtan üstün olduğu bir medeniyetin mensubu olarak bizlerin görevi, bu adanmışlık mesleğinin niteliklerini daha da iyileştirmek olacak.

24 Kasım Öğretmenler Günü vesilesiyle, bu ülkenin bayrağı, bu vatanın selameti için canını ortaya koyan tüm şehit öğretmenlerimizi saygı, rahmet ve minnetle anıyorum.

Uzun yıllar boyunca öğrencilerini çok büyük bir hassasiyet ve fedakârlıkla yetiştirmiş, bugün artık emekli olmuş öğretmenlerimize de sağlıklı, hayırlı ömürler temenni ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Şevkin...

16.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin’in, TSK bünyesinde uzman erbaş olarak görev yaparken kanun gereği ilişkisi kesilen ancak emekli aylığı bağlanıncaya kadar sivil memur olarak çalıştırılanların mağduriyetine, şehir hastanelerindeki temizlik işçilerinin kadro imkânından yararlanamadığına ve özel güvenlik personelinin özlük haklarının iyileştirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – TSK bünyesinde uzman erbaş olarak görev yapmakta iken kanun gereği, 45 yaşını müteakip, görevinden ilişkisi kesilen ancak emekli aylığı bağlanıncaya kadar yine aynı kurumda sivil memur olarak çalıştırılan vatandaşlar hak kaybına uğramıştır. 2016 yılında yürürlüğe giren 6663 sayılı İntibak Yasası’yla birlikte uzman erbaşlara verilen 3000 ek göstergeden söz konusu sivil memurlar yararlanmamıştır. Yasa sonrası aynı şartlarda görev yapan sivil memurların yıpranma, kimlik ve sicil numarası, uzman erbaş olarak düzenlenmiş olmasına rağmen, yasadan önce görev yapanlar bu kapsama alınmamıştır. Maaşlarında ciddi bir düşüş yaşayan vatandaşlarımızın sorunu çözüme kavuşturulmalıdır.

Ayrıca, Adana’da olduğu gibi, şehir hastanelerinde çalışan temizlik işçileri de kadro imkânından yararlanmamıştır. Türkiye’de zor şartlarda görev yapan özel güvenlik personelinin özlük haklarında iyileştirmeler yapılmalı, asgari ücretle geçinmeye çalışan özel güvenlik personelinin yaptıkları riskli iş göz önüne alınarak maaşlarında ciddi bir düzenleme yapılmalıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın İsmail Kaya...

17.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

24 Kasım Öğretmenler Günü'ne az bir zaman kaldı. Çok kıymetli öğretmenlerimizin bu anlamlı gününü şimdiden kutluyor, başta bana öğretmenlik yapmış olan öğretmenlerim olmak üzere tüm öğretmenlerimizin bu anlamlı gününü yürekten kutluyor ve ellerinden öpüyorum.

24 Kasım Öğretmenler Günü kutlu olsun diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Şahin, Sayın Kasap yerine.

18.- Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin'in, zor durumda olan zeytin ve zeytinyağı üreticilerine destekleme priminin bir an önce ödenmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Zeytin ve zeytinyağı üreticilerinin en fazla masraf yaptığı hasat dönemi olan bugünlerde Edremit, Burhaniye, Ayvalık, Gömeç, Havran ve Erdek'teki üreticilerimiz, maalesef bu yıl da ekonomik olarak sıkıntı içindeler. Çiftçilerimiz ağustos ayında, hasat öncesi alması gereken dönüm başı üretim ve iyi tarım uygulama destekleme primlerini hâlen almış değiller. Üretim maliyetlerinin neredeyse yüzde 100 arttığı bu hasat döneminde zeytinyağı fiyatlarının geçen yılın fiyatlarıyla aynı olması, prim alamayan üreticiyi ekonomik olarak daha da zora sokmuştur. Zeytin ve zeytinyağı üreticilerimiz, destekleme primlerinin bir an önce ödenmesini ve tane zeytine de zeytinyağında olduğu gibi kilogram başına destekleme primi verilmesini beklemektedirler.

Saygılarımla efendim.

BAŞKAN – Sayın Özyürek...

19.- Sivas Milletvekili Ahmet Özyürek'in, 4 Eylül 2019 Sivas Kongresi'nin 100'üncü yılı olması münasebetiyle kutlamaların bir hafta süreyle yapılmasını Kültür ve Turizm Bakanından talep ettiklerine ilişkin açıklaması

AHMET ÖZYÜREK (Sivas) – Sayın Başkan, cumhuriyetin temelleri atılan, mandacılığı kabul etmeyen, dış güçlere boyun eğmeyen, Millî Mücadele heyetine maddi ve manevi olarak sahip çıkan Sivas ve Sivas halkına, 4 Eylül 2019'da Sivas Kongresi'nin 100'üncü yılı olması sebebiyle sahip çıkma zamanı. Sivas'ta Millî Mücadele heyeti, yüz sekiz gün boyunca kalmıştır. Kalınan bu süre zarfında Sivas halkı, Millî Mücadele heyetine sahip çıkıp en güzel şekilde ağırlamışlardır.

4 Eylül 2019'daki kutlamaların bir hafta süreyle yapılmasını istiyor ve Sivas'ın tarihî ve zengin yemeklerini, kültürünü tanıtop tattırabileceğimiz bir zaman dilimini talep ediyoruz. Bu durumu Kültür ve Turizm Bakanlığımızın gündeme almasını talep ediyoruz.

Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve silah arkadaşlarını rahmet ve minnetle anıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Erdoğan... Yok.

Sayın Çolakoğlu...

20.- Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu'nun, Zonguldak ili Kilimli ilçesindeki maden ocağında meydana gelen patlamada ölen işçilere Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Acımız ve üzüntümüz büyük. Zonguldak'taki Kilimli ilçemizde özel bir maden ocağında meydana gelen patlama dolayısıyla mahsur kalan 5 işçimizden 2'si kurtarıldı, diğer 3 işçimiz maalesef yaşamını yitirdi. Kaza anından itibaren devletimizin bütün kurumları olay yerine anında intikal etmiş olup kurtarma çalışmaları için seferber olmuştur.

Şehit olan madenci kardeşlerimize Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum. Kazadan yaralı olarak kurtulan madencilerimizin hastanede tedavileri devam ediyor. Yaralı olan madenci kardeşlerimize acil şifalar diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Örs...

21.- Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs'ün, Gürcistan'da kar nedeniyle mahsur kalan Türk tır şoförlerine gerekli yardımın yapılması gerektiğine ilişkin açıklaması

HÜSEYİN ÖRS (Trabzon) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Rusya'dan Türkiye'ye gelmek için yola çıkan Türk nakliye tırları, Gürcistan Kazbegi bölgesinde kar ve elverişsiz hava şartları nedeniyle altı yedi gündür mahsur durumdadır. Bu şoförlerden, bölgede, Trabzon'da olanların ailelerinden bana gelen bilgilere göre, bu şoför arkadaşlarımızın gıdaları ve sularının bitme noktasında olduğu ve çok zor durumda oldukları söylenmiştir. Gürcistan'ın kar temizleme çalışmalarında yetersizliği de dikkate alınarak devlet olarak, burada mahsur kalan tır şoförlerimize gerekli yardımların yapılması hususunda Meclisimize bu konuyu arz ediyorum.

Söz verdiğiniz için de ayrıca çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Grup başkan vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

Sayın Yavuz Ağralıoğlu...

22.- İstanbul Milletvekili Yavuz Ağralıoğlu'nun, 24 Kasım Öğretmenler Günü münasebetiyle ücretli öğretmenlerin sorunlarına hassasiyet gösterilmesini talep ettiğine, ücretli öğretmenlere kadro verilemiyorsa joker öğretmen statüsü tanınarak şartlarının iyileştirilmesi ve yaptıkları hizmetin ödüllendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, bugün birkaç saattir, ücretli öğretmenlerden kalabalık bir topluluğu ağırladım. Öğretmenler Günü münasebetiyle oluşmuş hissiyat mutabakatına sığınarak bu mevzuda bir hassasiyet talep ediyorum. Bugün görüşeceğimiz çevreyle ilgili torba yasa içerisinde bu mevzuya dikkat çekmeye gayret edeceğim. Bir girizgâh olsun diye söylüyorum. İktidar grubuna da yönlendirdim ama görüşebildiler mi, bilmiyorum.

Takriben 5.500-6.000 kişilik bir mağdurlar topluluğu, bunların içerisinde ortalama hizmet süreleri on dokuz yirmi seneyi bulanlar var. On üç-on dört senedir tanımlanmamış bir görev içerisinde, inanılmaz kötü şartlarda, joker öğretmen gibi çalışan bu kardeşlerimizin elinden devlet tutmak zorundadır. Bunun bize yük olacak, bütçemize ağır gelecek hiçbir tarafı yoktur. Asgari ortalaması bin liraya gelecek bir gelir düzeyiyle kadrolu çalışanlarımızın gitmekten imtina ettiği yerlere gidecek kadar fedakâr bu öğretmenlerimize kadro verilmiyorsa bile bunlara joker öğretmen statüsü verilerek, şartlarında iyileştirme yapılarak gitmekten imtina edilen yerlere gidebilme taahhütleri kendi uhdelerinde bulunan bu çocuklarımızı bu kadar sene tecrübeyle hizmet ettikleri Millî Eğitim camiasından koparmamak lazım.

Sürecin başında, bunların bazıları artık yaş olarak biz yaşlara geldiler. Bunların içerisinde, hatırı sayılır bir oranda, çalışma şartları kötü olmasına rağmen sebat eden ve başka yaşam şartları bulunamadığı

için buralarda fedakârlık etmek zorunda kalan arkadaşlarımız var. Bunlar 20-25 yaşlarında olsalar -KPSS şartı getirildiği için- bilgileri taze olduğundan bu şartları tutturabilirler ama takdir edersiniz ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAVUZ AĞIRALİOĞLU (İstanbul) – Başkanım, istirahat ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

YAVUZ AĞIRALİOĞLU (İstanbul) – ...45 yaşına gelmiş çalışanlarımızın KPSS’de 55-60 puan tuturmaları zordur. Bu mevzuda İsmet Yılmaz Bey’e medyunuşükrandır arkadaşlarımız, ismini hayırlarla yâd ediyorlar. Yeni Bakanımız mevzuya herhâlde henüz dâhil olamadı ama bu mağduriyet giderilmezse bunların içerisinde sigorta prim günleri on dört yıl çalışanların, beş yüz altı yüz gün iş gününü doldurmuyor arkadaşlar. Dolayısıyla ciddi bir mağduriyet var. Bu anlamda, açığı buradan gidermek... Tamam, mektepli olmaları tam sağlanamıyorsa bile alaylı olmaları, tecrübe kazanmış olmaları, karine sayılarak bunların sahaya sürülmeleri, devletin ellerinden tutması, millî eğitim camiamız için de bir kazançtır. Devletin bu kadar zaman hizmetini gördüğü bu kadronun, yaptıkları hizmetin ödüllendirilmesi cihetiyle ellerinden tutulması gerektiğine inanıyorum.

Ben bu mevzunun detaylarıyla ilgili bugün Çevre Kanunu’yla ilgili görüşeceğimiz torba yasa içerisinde dikkatlerinizi yine çekeceğim.

Arz ederim Genel Kurula.

BAŞKAN – Sayın Akçay...

23.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay’ın, Milliyetçi Hareket Partisinin seçim beyannamesinde verdiği taahhütlerin arkasında duran ve gündemine hâkim bir parti olduğuna, sözleşmeli öğretmenlerin aile bütünlüğünden mahrum edildiğine, locada kendilerini izleyen Tarsus Muharip Gaziler Derneği mensuplarını saygıyla selamladıklarına ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Milliyetçi Hareket Partisinin Meclis faaliyetleri üzerinden, özellikle son haftalarda yoğun, sistematik ve büyük ölçüde çığ ve sığ diyebileceğimiz saldırıların düzenlendiğini görüyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi, seçim beyannamesinde verdiği tüm taahhütlerin arkasındadır, bu taahhütlerin hayata geçmesi için Mecliste sahip olduğu araçları kendi gündemi çerçevesinde kullanmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi, kendi gündemine hâkim bir partidir, başka partilerin gündemine veya keyfine göre hareket etmeyiz.

Plan ve Bütçe Komisyonunda devam eden bütçe görüşmelerinde polislere, uzman jandarmalarımıza, uzman çavuşlara 3600 ek gösterge hakkında bir önerge verilmiştir. Üstelik bu önerge, usulsüzlük gerekçesiyle Komisyonunda işleme dahi alınmamıştır. Bu önerge üzerinden de dünden beri birtakım saptırma ve tezviratla, çeşitli yöntemler sosyal medya kullanılarak partimize yönelik bazı söylemler geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu konu ve bu konular, seçim beyannamemizde yer alan bir taahhüdümüzdür, çözüm için de partimizin milletvekilleri tarafından verilmiş kanun tekliflerimiz vardır. Altını çizerek söylüyorum, ek göstergelerin 3600’e çıkarılması için tek yapılacak olan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’ndaki ek gösterge cetvellerinin değiştirilmesidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Araştırma komisyonu kurarak, bütçeye ödenek koyarak bu işler çözülmez. Bu konuda beklenti içinde olan vatandaşlarımızı ve milletimizi kimse kandıramaz. Bu hamleler, vatandaşlarımızın sorun ve beklentilerini istismar etmektir. Milliyetçi Hareket Partisi bu ve benzeri girişimleri bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da bertaraf edecektir.

Sayın Başkan, dünyanın en değerli mesleklerinden birisi de öğretmenliktir. Öğretmenler, bugünden yarını inşa eden kıymetlerimizdir. Ülkemizde öğretmenler, mesleki pek çok sorunla karşı karşıyadır. Bütün bu sorunları burada dile getirecek kadar vaktimiz yok ama özellikle geçtiğimiz hafta ziyaretimize gelen sözleşmeli öğretmenlerimizin bir talebini gündeme getirmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Başkan.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sözleşmeli öğretmenlerimiz, en temel anayasal haklarından olan aile bütünlüğünden mahrum edilmektedir. Her ikisi de sözleşmeli olan öğretmenlere eş durumu tayini hakkı verilmiştir ancak sadece birinin sözleşmeli öğretmen olduğu aileler, bir araya gelememektedir. Sözleşmeli öğretmenlerimizin altı yıl boyunca eş durumu tayininden mahrum bırakılması, aile bütünlüğünü tehdit eder bir boyuta ulaşmıştır ve bu konunun acilen çözülmesi gerekmektedir, çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca, bugün Meclis Genel Kurulumuzun misafir locasında bulunan Mersin Tarsus Muharip Gaziler Derneği mensuplarına da hoş geldiniz diyor ve kendilerini sevgi ve saygıyla selamlıyoruz. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Bilgen...

24.- Kars Milletvekili Ayhan Bilgen'in, Zonguldak ili Kilimli ilçesindeki maden ocağında meydana gelen patlamada ölen işçilere Allah'tan rahmet dilediklerine, taşeronun taşeronu sistemiyle iş yapıldığına, Soma faciasını yaşamış bir ülke olarak maden ocakları konusuna daha sorumlu yaklaşmak gerektiğine, Uğur Kaymaz'ın ölümüyle ilgili yargı sürecine ilişkin açıklaması

AYHAN BİLGEN (Kars) – Sayın Başkan, ben de tabii, öncelikle Zonguldak'ta Kilimli ilçesinde Askeritepe'de biraz önce artık hayatlarını kaybettiği yönündeki bilgi kesinleşen 3 madenci ve sendikanın verdiği bilgiye göre de 6 yaralı, 1'isinin ağır olduğu ifade ediliyor... Tabii, yaralılara acil şifa diliyoruz, başsağlığı diliyoruz, sabır diliyoruz ama bu, galiba bizim sadece sabır, sadece başsağlığı, sadece rahmet dileyerek ele alabileceğimiz konulardan birisi değil. Valilik, "Maden ruhsatlı mı, değil mi?" sorusunu cevaplayamıyor, arkadaşlarımızın kurduğu temastan ruhsatlı bir maden ocağı olduğuna dair bir teyit, bir bilgi alabilmiş değiliz.

Artık ülkemizde taşeron konusu öyle bir noktaya gelmiş ki hiçbir uzmanlık gerektirmeyen, hiçbir sektörel, mesleki bilgi, istihdam gerektirmeyen alanlarda sadece kâr hırsıyla, sırf aracılık hizmetlerinden kâr ederek taşeronun taşeronu sistemiyle iş yapılıyor. Bu tabii, bedelini insan hayatıyla ödetiyor hepimize. Madende çalışmak zaten çaresizliktir. Başka hiçbir yoldan evinize helal lokma, ekmek götürme imkânınız yoksa madene mahkûm olursunuz ve her an zaten eve tabutunuzun, cenazenizin gelmesi ihtimalini de göze alarak madene inersiniz. Bunun bir örneğiyle daha karşı karşıyayız. Dolayısıyla, hiç olmazsa Soma gibi, Türkiye yakın tarihinde 15 Temmuzdan bile daha fazla insanı bir günde, bir saatte kaybettiğimiz vakayı yaşamış bir ülke olarak maden ocakları konusunda daha sorumlu, sadece kâr hırsına, sadece aracılığa, sadece ihalelerden pay kapmaya değil, insana değer vererek ve insanca çalışma koşullarını önemseyerek yaklaşmak gerektiğini ifade etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYHAN BİLGİN (Kars) - Paylaşmak istediğim ikinci konu: 2004 yılında, bundan on dört yıl önce, Uğur Kaymaz, 12 yaşında, evinin bahçesinde, avlusunda, babasının yanında, ayağında terlikle, terörlü mücadele adına -turnak içerisinde ifade ediyorum- hiçbir çatışma bilgisi olmaksızın, bir karşı ateş olmaksızın vücudunda 13 kurşun bulunarak hayatını kaybetti. Tabii ki olayın üzerinden on dört yıl geçtikten sonra sorgulamamız gereken boyutu, yargıda ne oldu? Hadi güvenlik güçleri, ihmalle, kusurla, kasıtlı, neyle dersiniz deyin, böyle bir fiil gerçekleşti. Peki, yargıda ne oldu? Yargılama sürecinde beraat çıktı, daha sonrasında konu, Anayasa Mahkemesine taşındı, şu anda Anayasa Mahkemesinde görülüyor. AİHM'den Türkiye'ye 70 bin avro ceza, tazminat hükmedildi ama yeniden yargılama süreci tekrar reddedildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYHAN BİLGİN (Kars) – Bu uygulamaların elbette ki kendisi kabul edilemez, ülke güvenliğine, barışına, insan haklarına, ülkenin saygınlığına katkı sunmaz ama daha vahim olan, yargılama sürecinin on dört yılda geldiği noktadır. Eğer insanlar uğradıkları haksızlığı, uğradıkları mahrumiyeti, yargıda da on dört yılda, hem de bu kadar açık bir vakada telafi edecek, elbette kimseyi geri getirmeye güç yetmez ama hiç olmazsa vicdanları rahatlatacak bir uygulamayla karşılaşmazlarsa bu cezasızlık, sadece benzer uygulamaları tekrarlatır. Bu da sadece bu ülkede gerilime, kamplaşmaya, öfkeye ve nefrete hizmet eder.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel...

25.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Zonguldak ili Kilimli ilçesindeki ruhsatsız maden ocağında meydana gelen patlamada ölen işçilere Allah'tan rahmet dilediğine, Soma Araştırma Komisyonunun belirlediği önerilerin hayata geçirilmediğine, AİHM'in HDP eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'la ilgili kararına, 9 Ağustos 2018 tarihinde Cumhurbaşkanı Danışmanlığına atanan Sümevra Merve Kılınc'a ait kartvizitte "Hanımefendi Danışmanı" yazmasının ve maaşının devletten ödenmesinin kabul edilebilir olmadığına ilişkin açıklaması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün güne üzücü bir haberle başladık. Zonguldak'ın Kilimli ilçesinde 2 maden işçisinin yaralı kurtarıldığı ruhsatsız maden ocağına ilişkin olarak Zonguldak Valiliği "Mahsur kalan 3 işçimizin hayatından umudumuz yok." demişti. Birkaç dakika önce de acı haberi aldık. Burada, ruhsatsız bir maden ocağında metan gazı sıkışması nedeniyle patlama olduğu bildiriliyor. Buradaki "ruhsatsız" ifadesinin altını çiziyorum. Ruhsatsız bir madenin çalışmasına göz yumulması nedeniyle ilgili bakanlıkların hem ailelere hem de yüce Meclis çatısına bir açıklama borcu vardır. Ne acı bir tesadüftür ki bundan iki yıl önce, 22 Kasım 2016'da yine Kilimli'de özel bir maden ocağında meydana gelen göçükte 1 madencimiz hayatını kaybetmişti.

2014'te Türkiye tarihinin en büyük maden kazasının yaşandığı Soma kazasının ardından bir araştırma komisyonu kurulmuş "Bu Soma son olacak, bir daha analar ağlamayacak." "Soma'yı unutursak yüreğimiz kurusun." denmişti ama Soma Araştırma Komisyonunun ortaklaşa yazdığı yüzlerce sayfalık önerilerin hemen hemen hiçbirisi hayata geçirilmedi. Türkiye'de madencilerimiz ruhsatlı ya da ruhsatsız ocaklarda günde 3 vardiya hâlinde ölüme inmeye devam ediyorlar ve hiçbir maden ocağı, 13 Mayıs sabahı Soma'da facianın yaşandığı maden ocağından daha güvenli durumda değil.

Başka canları kaybetmemek, başka hayatların kararmasına engel olmak, başka çocukların babasız, başka anaların, babaların evlatsız kalmasına engel olmak için başta Soma maden komisyonu raporu olmak üzere, bu Meclisin konuya titizlikle eğilmesi gerektiğini söylüyor, bugün kaybettiğimiz maden şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Halkların Demokratik Partisinin önceki dönem Eş Başkanı, Genel Başkanlarından Selahattin Demirtaş'ın tutukluluğunun hukuki olup olmadığına yönelik kararında, tutukluluğun, özgürlük ve güvenlik hakkını, makul bir süre içinde yargılanma ve yargılanma sürecinde serbest bırakılma hakkını ve serbest seçim hakkını ihlal ettiğine ilişkin bir karar verdi.

Öncelikle, bir siyasi partinin görevde olan genel başkanının, söylediği sözler ve ortaya koyduğu siyaset yüzünden tutuklanmasıyla ilgili daha önceki tavrımızın bir kez daha altını çiziyor ve bunun dışında, Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bu kararın bağlayıcı olmadığını söylediği ifadelerini üzüntüyle ve dehşetle karşıladığımızı ifade etmek istiyoruz.

Bu mahkeme daha bir ay önce, 25 Ekimde Avusturya'yla ilgili bir karara imza attı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peygamberimiz Hazreti Muhammed'e akıl almaz iftiralarda ve hakaret içerikli ifadelerde bulunan ve Avusturya makamlarınca verilen cezayı AİHM'e taşıyan bir kişi hakkında, bunun düşünce özgürlüğüyle ilişkilendirilemeyeceği, nefret suçu olduğu, İslamofobi olduğu ve kullanılan bu ifadelerin cezasız kalması durumunda benzer saldırıları cesaretlendireceğini söyleyerek bir karar verdi. Yandaş medyanın hepsi birden, bunu manşetlerinden "AİHM açısından önemli içtihat kararı" diyerek öve öve yere göğe sıdıramadı. AİHM'in verdiği kararı destekliyor, doğru buluyoruz ancak o gün AİHM'in kararını manşetlere taşıyanların, bugün "Bizi bağlamaz." ifadelerine manşetten yer vermelerini de büyük bir tutarsızlık olarak görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, toparlayacağım.

Recep Tayyip Erdoğan, bugüne kadar 3 kez Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurdu. Siirt'te okuduğu bir şiir nedeniyle milletvekili olabilmek için adli sicil kaydının silinmesi amacıyla, 2002 seçimlerinde milletvekilliği adaylığının kabul edilmemesi üzerine ve seçilme hakkının elinden alındığı, ifade, din ve vicdan özgürlüğünün ihlal edildiği ve adil yargılanmadığı gerekçeleriyle AİHM'e başvuran Recep Tayyip Erdoğan, bugün bağlayıcı olarak görmediğini ifade ediyor. Madem bağlayıcılığı yoktu, bugüne kadar niye başvurduunuz? İktidar partisi sıralarında oturan pek çok milletvekili ve yine geçmiş Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün eşleri Sayın Hayrünnisa Gül'ün de AİHM başvurularını yıllarca bu çatı altında dinledikten sonra, şimdi AİHM'in ciddi bir yargı mercisi olarak görülmemesi, açıkçası herhâlde Avrupa Konseyinden bir kopuşun ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) –...buradaki tüm hukuksuz yargılamaları da denetim dışına çıkaran ve kendi ortaya çıkardıkları yeni hukuk düzeninde, ülkede despotizmi ve faşizmi hayata geçirmek için bir dayanak olarak görenlerin ifadelerinden başkası olmasa gerek.

Son olarak Sayın Başkan, elimde 9 Ağustos 2018 günü Cumhurbaşkanı Danışmanlığına resmen atanan bir hanımefendiye, Sümeyra Merve Kılınç'a ait bir kartvizit var. Bu hanımefendi, maaşı Cumhurbaşkanlığından almaktadır. Resmî Gazete'ye göre, resmî görevlendirmeye göre Cumhurbaşkanı Danışmanıdır, Cumhurbaşkanı Başdanışmanıdır ama kartvizitin altında "Hanımefendi Danışmanı" yazmaktadır. Bu, Sayın Cumhurbaşkanının eşinin danışmanıdır. Hangi kanun, hangi madde, hangi yönetmelik, hangi akıl, hangi vicdan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Son olarak Başkanım, toparlayayım.

...hangi ahlak Cumhurbaşkanlarının eşlerine danışman görevlendirip maaşını devletten ödetme ve altına da “Hanımefendi Danışmanı” diye bir kartvizit bastırarak dağıtma hakkı vermektedir Sayın Başkan? Bu, Türkiye Cumhuriyeti’yle, vergi veren bizlerle, yetim hakkıyla, alınının teriyle geçinen -asgari ücretten dünyanın en yüksek vergisini veren oransal olarak- emekçi sınıfının alın teriyle alay etmektir; bu kul hakkıdır Sayın Başkan, bu kabul edilebilir bir davranış değildir. Cumhurbaşkanı Danışmanı olunur ama “Hanımefendi Danışmanlığı” diye bir merci yoktur. Hanımefendiler saygı görürler, hanımefendiler protokoldeki yerlerini alırlar ama yetim hakkına el uzatamazlar.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Özkan...

26.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, 1987'den bugüne AİHM'in yargı yetkisinin tanındığına, vaktiyle AİHM'in FETÖ lobisinin esareti altına girmiş olabileceğine, gerek iç hukuk gerekse uluslararası makamlar nezdinde verilen yargı kararlarının hukukun gelişmesine katkı sağlayıcı eleştirilere açık olduğuna ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 1987'den bugüne yargı yetkisini tanımış bir ülkeyiz. Başta Cumhurbaşkanımız ve AK PARTİ Grubu olarak bugüne kadar sürekli, üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği müktesebatını, evrensel insan hakları, hukuk ve demokrasi standartlarını ülkemizin hak ettiğini düşünerek reformlarla bu standartlara ulaşmak için, milletimizin hak ettiği ilkeler olduğu için çalışıyoruz.

Bakınız, dünden bugüne Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği kararlar elbette eleştirilmiştir, eleştirilebilir ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de bu eleştiriler çerçevesinde kendi evinin önünü temizleme gayreti içerisinde de olmuştur. Bugün burada grubu bulunan tüm siyasi partiler geçmişte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kendileriyle ilgili veya farklı çevrelerle ilgili vermiş olduğu kararları da eleştiregelmişlerdir; bu da normaldir, olağandır. Bakınız, Cumhuriyet Halk Partisinden daha evvel yine FETÖ kumpası sebebiyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine müracaat edip de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin “Burada ihlal yok ki, yargılamanın neticesini bekleyin.” dediği Mustafa Balbay, Mehmet Haberal ve Tuncay Özkan kararları da var. Ve arzu ederdik ki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Türkiye’ye karşı yürütülen bir uluslararası kumpası, dış bir yargı makamı olarak, mekanizması olarak, Türkiye’nin de saygı duyduğu ve hak ettiği bir makam olarak bu kumpası tespit edip görebilmeliydi. İşte burada milletvekilleri de daha evvel Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine müracaatlarında... Tabii ki değerlendirmeler tarih nezdinde de ortaya çıkacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Acaba bir uluslararası mekanizma olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bir FETÖ lobisinin esareti altına da girmiş olabilir mi vaktiyle? Bunu da değerlendirmek lazım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Saçmalyorsunuz ya!

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Saçmalama değil, dinleyin bakın, biz bilgiden bahsediyoruz.

Bakınız, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine 2011 ve 2012 yıllarında yapılan müracaatlarda, Türkiye alenen FETÖ kumpasları çerçevesinde bir yargı kumpasıyla, sivil toplumu, spor çevreleri, hukuk çevreleri, Emniyeti, yargısı bir kumpasla maalesef dizayn edilmeye çalışılırken... Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi neden vardır? Türkiye’de ulusal mahkemeler, mekanizmalar, ilk derece mahkemeleri bir yanlış karar vermişse veya bir hukuk düzeni topyekûn bir kumpasın esareti altına girmişse bunu görececek, deşifre edecek bir dış mekanizmadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Maalesef, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin daha evvel bu testlerde yanıldığı ortaya çıkmış ve daha sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin göremediği bu FETÖ kumpası yine Yargıtay kararlarıyla tekrar görülmüş, tespit edilmiş ve bu kumpas da bertaraf edilmiştir.

Netice itibarıyla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin dünden bugüne kararları eleştirilmiş, yanlış karar vermiş olduğu durumlar da görülmüş, bunlar da tescil edilmiş, tespit edilmiş, onlar da bu kararlarından dönmüşlerdir.

Ve yine, yaptığımız reformlardan sürekli bahsediyorum. Biliyorsunuz, Ceza Muhakemesi Kanunu'nu gelir gelmez hayata geçirmek suretiyle, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yaptığımız reformlarla, özellikle 311'inci maddede değişiklik yaparak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu kararlar yeniden iç hukuk yollarında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Başkanım.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu kararların, iç hukuk makamları nezdinde yeniden yargılama yolunu açmak suretiyle, kesinleşmiş kararların iç hukuk yollarında değerlendirmeye esas alınacağını, yine yapmış olduğumuz reformlarla bizler hayata geçirdik.

Özetle şunu söylüyorum: Bugün ister iç hukuk yollarında verilen kararlar olsun ister uluslararası makamlar nezdinde verilen yargı kararları olsun veya tahkim kararları olsun, bu tür kararlar hukukun gelişmesine katkı sağlayıcı eleştirilere her zaman açıktır. Eğer Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu kesinleşmiş bir karar varsa, uluslararası sözleşmeler Anayasa'ya aykırı olamayacağından ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu kararlar da Türkiye'de bağlayıcı olduğundan, bu düzenlemeleri de yapmış bir siyasi irade olarak elbette saygı duyacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Ancak eleştirilere de herkes saygı duymalı diye ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Yavuz Bey, buyurun.

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, sadece kayıtlara geçsin diye söylüyorum. Bu mevzuda bir siyasi koordinat da vermiş olayım diye arz ediyorum. Ayaklarının altına alındığı söylenen milliyetçi cenahın şerefli, naçiz bir mensubu olarak söylüyorum: Bizim Bayburtlular söyler “Gavurun aklıyla vezir olana kadar kendi aklımla rezil olurum.” diye. Biz milliyetçiliğimizin mesuliyetini dışarıya karşı kendi devletimizi, milletimizi şikâyet etmemek hassasiyetiyle birleştiririz. 80 ihtilalinde Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun parlamenterleri “İşkence görüyor musunuz?” sorularını sordukları milliyetçilerden devletini şikâyet edecek bir cümle duymamışlardır, duymamışlardır. Orada benim hassasiyet göstererek ifade etmeyi borç bildiğim şey şudur: Kendiniz için ümit gördüğünüzü başkaları ümit gördüğünde, suçlama dilinin siyaseti itibarsız hâle getirdiğini söylüyorum. Ben, Tayyip Bey'in dünkü konuşmasında, bugünkü konuşmalarında ifade ettiği çerçeveyi çok beğeniyorum; ocak genel başkanı gibi konuşmaya başladı bu ara. Beğeniyorum ama kendileri için başvuru mercisi hâline geldi. 28 Şubatı da kastediyorum, o zamandan beri bu hassasiyetleri taşıırken biz devletimizi “Adaletli değil.” diye dışarıya şikâyet etmekten hep muzdarip olmuşuzdur. Bu hassasiyeti taşımamış olduğumuz yıllardan sonra, şimdi bunlarla ilgili cümle siyaseti itibarsız hâle getirdiği için konuşuyorum, yoksa ben cümleleri beğeniyorum. Sadece kayıtlara geçsin diye arz ettim Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Bilgen...

27.- *Kars Milletvekili Ayhan Bilgen'in, AİHM kararlarının ve Anayasa Mahkemesi kararlarının tartışılabilirliğine, hukukun gerektirdiğini bir an önce yerine getirme sorumluluğunun siyasal iktidarda olduğuna ilişkin açıklaması*

AYHAN BİLGEN (Kars) – Sayın Başkan, bu AİHM kararıyla ilgili ben de en azından kamuoyunun sağlıklı bilgilenebilmesi açısından bizim durduğumuz yeri bir kez daha tarif etme ihtiyacı hissediyorum. Elbette, AİHM kararları da Anayasa Mahkemesi kararları da başka mahkeme kararları da tartışılabilir, eleştirilebilir, sorgulanabilir, eksik olduğuna çok net vurgular yapılabilir. Ama bunu tanımamak ve gereğini yapmamak hukukun sınırlarını tanımamaktır aslında, Anayasa'yı tanımamaktır. Bu iktidarın yaptığı iyi işlerden birisi, Avrupa Birliği adaylık sürecinde 90'ıncı maddeyi Anayasa'ya koyarak uluslararası sözleşmeleri, anlaşmaları iç hukukun bir parçası hâline getirmesidir. Dolayısıyla kendi yaptığımız doğrunun arkasında kişilere göre durup durmama tavrı sergilersek bu hem uluslararası arenada Türkiye'nin konumunu hem de doğrudan doğruya bu işin mağdurlarının hak ihlalini elbette ki konuşmayı, tartışmayı zorunlu kılar.

Adalet nerede olursa olsun orada aranır. İnsan hakları kimsenin iç işleri değildir. Elbette, her ülkenin egemenlik hakkı saygıya değerdir. Ama her ülkenin içeride adaleti tamamlaması, sorunları çözmesi de yönetici sorumluluğunun bir gereğidir. Daha dün Mevlit Kandili'yle ilgili mesajlar verdik. Peygamber hayatında adaletin hangi din, hangi inançtan olursa olsun her yerde aranmasının hak olduğuna dair örnekler var, adaletle hükmeden kişilerin inançlarına değil verdikleri hükme bakılacağına dair çok somut örnekler var. Biz, rücuyla ilgili bir düzenleme yapılmışken -yine çok önemli bir karardır- ihlale sebep olanın tazminatı kendisinin ödemesi yani ülkenin bütçesine, toplumun cebine zarar vermemesi, kendisinin ödemesi gibi son derece değerli düzenlemeler yapılmışken, hâkim ve savcıların AİHM kararlarıyla ilgili milyonlarca euro harcanarak eğitimden geçirildiği gerçeğini bilerek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYHAN BİLGEN (Kars) – Ama buna rağmen AİHM kararını uygulamamak konusunda sergilenen yaklaşımın doğrusu bir izahı yok.

İşi bitirmekten kastedilen nedir bilmiyoruz. Elbette bunun teknik bir yolu, yöntemi aranıyor olabilir ama yani bu işi, hani tersinden tutmak, arkasından dolaşmak değil, gereğini yapmak ve hukukun gerektirdiği şey neyse, hoşumuza gitse de gitmese de bunu bir an önce, gecikmeden yerine getirmek galiba siyasal iktidarın en önemli sorumluluklarından birisidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

28.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Denizli Milletvekilisi Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

İnsan duyduklarına inanamıyor, bildiği Türkçeden şüphe eder oluyor. ”Arzu ederdik ki bu kumpası AİHM görebilseydi.” “...dik ki” di’li geçmiş zamandır, yaşanılarak geride bırakıldığında kullanılır. “Arzu edermişiz ki” deseniz, büyükelinizden duymuş olsanız, “miş’li” geçmiş zaman adı, yanlışla payı var.

Hepimiz oradaydık, hepiniz oradaydınız arkadaşlar. AİHM’de biz “Bu davalar kumpas.” diye kendimizi yırtıyorduk, sizin görevlendirdiğiniz, maaşını devlete ödettirdiğiniz avukatlar, Balyoz ve Ergenekon davalarını AİHM’de savunuyordu. Biz burada söz alıyorduk, “AİHM’i yanıltılar, yanlış

savunma yaptılar, haksız şekilde sahte delilleri gerçek diye sundular.” diye. Sözcüleriniz söz alıyordu, kürsüden, yerinizden, oralardan hararetle “Efendim, devletimiz, milletimiz bağırsaklarını temizliyor, darbecilerle hesaplaşıyor. CHP, darbencilik zihniyetinden kurtulamıyor.” diyordunuz. Şimdi çıkmışlar, üç sene önceki, dört sene önceki tavırlarını... Kendileri süttten çıkmış ak kaşık, suçlu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, kumpası göremedi. Ya, o göremedi, sen gördün mü kardeşim? Sen burada kendin görmedin, sen ördün, sen görevlendirdin, sen himaye ettin, sen besledin, sen semirttin. Sen buradan görmeyeceksin, AİHM oradan görecektir! Sonra biz o zaman AİHM kararını eleştirince... Bak, şimdi de diyor ki: “FETÖ lobisinin etkisinde.” E, o dönem aldığı kararda Tayyip Erdoğan’ı haklı gördü ya! “FETÖ lobisinin etkisinde...” O dönem aldığı kararda başörtüsünden başvuran, eğitim hakkı engellenen kızları haklı gördü ya! “FETÖ lobisinin etkisinde...” Doğru bir tane var; doğru, hukuk; doğru, gerçek; doğru, hakikat; doğru, vicdan!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Günü gününe, konjonktüre göre vicdanını değiştirirsen ve bir hakikatin yanında, bir karşısında, bir öbür tarafında olursan olmaz; komik duruma düşersiniz, Türkiye’yi de komik duruma düşürsünüz.

Kararlar eleştirilebilir ama Cumhurbaşkanı Erdoğan “Kararı tanımıyoruz.” diyor; grup başkan vekili Erdoğan’ı tekzip ediyor, “Tanıyacağız.” diyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan “Bizim için bağlayıcı değil.” diyor; hukuk dersi verir gibi, doğruları söyleyip “Karar çıktıktan sonra bağlayıcı olmaması mümkün değil.” diyor. Kapalı grup toplantısı yapın, bunu Genel Başkanınıza anlatın kardeşim! Biz biliyoruz, o bilmiyor! (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Cahit, biraz da sen bağırırsan! Bağırarak konuş, seni de bağırarak dinleyim kardeşim!

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Alkış bekliyorum.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Tamam, söz.

29.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan’ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Başkan.

Bakınız, söylediklerimizin arkasındayız. Konuştuğlarımızın birbiri içerisinde bütünlüğü tamdır. Mesela, bana soru sorduğu için söylüyorum: “Ne yaptınız ki?” diyor. Ne yapmadık? Bakınız, yaptıklarımız şu Meclis çatısı altında yapılan yasal düzenlemelerle sabittir. 2012 yılında özel yetkili mahkemelerin kaldırılmasını acaba niye istedik? 2012 yılında, 7 Şubat MİT krizinde, bu ülkede MİT mensuplarının yargılanmasını Başbakanın iznine bağlayan düzenlemeyi acaba neden getirdik? Acaba o zaman bu Meclis çatısı altında neden yalnız kaldık? Yine 2012 ve 2013 yıllarında -henüz 17 Aralık’a çok- ne yaptık? 4 ayrı yargı paketini hayata geçirmek suretiyle, tutukluluk sürelerinin kısaltılması, adli kontrol ve denetimli serbestlik sürelerinin uzatılmasına ilişkin yargı paketlerini hayata geçirdik. Yetmedi, ola ki işte biz 4 yargı mensubunu ihraç ettik diye, yani bizim dönemimizde oldu diye -ki bunu da HSYK yaptı- o dönemde ne yaptılar? “Sarayın yargısı” dediler.

Arkadaşlar, bunlar eğer bir terör örgütünün uzantısı olmuşsa, bununla ilgili HSYK de bir karar vermişse neden onlar ihraç edildi diye sarayın yargısı oluyor? İşte, o dönemde bunların unsurları Yargıtaya üye seçilmesin diye, Yargıtaya üye seçilme yaşını 40’a çıkaran düzenleme yine bu dönemde gerçekleşti. Tamamına baktığınız zaman, bakınız, iç güvenlik yasa paketinden tutun MİT Kanunu’na,

Yargıtay Kanunu'na kadar yapılan değişikliklerin tamamı FETÖ'yle mücadelede 17 Aralıktan önce yapılan düzenlemelerdir. Cumhurbaşkanımız yine aynı dönemde dememiş midir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET ŞİK (İstanbul) – Sen televizyonda savunmuyor muydun onları Reşat Petek'le birlikte? Cemaatin borazanlığını yapan sen değil miydin? Kumpasçılarla iş birliği yapan sen değil miydin? Utanmıyor musun burada böyle konuşmaya?

BAŞKAN – Beyler, dinleyelim.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – “Bu ülkenin Genelkurmay Başkanına ‘terör örgütü lideri’ diyemezsiniz.” diyen de Sayın Cumhurbaşkanımızdır.

AHMET ŞİK (İstanbul) – İnsanların ölümlerinin kanı senin elinde kardeşim, Reşat Petek'le birlikte senin partinin elinde. Cemaati FETÖ yapan “adalet ve kalkınma” adlı mafya örgütüdür, tamam mı? Sensin, sen!

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bakınız, bu ülkede 2002'den evvel FETÖ'nün devlet içerisine ne kadar sızdığına ilişkin bir Yargıtay kararı vardır. O Yargıtay kararında, bakınız, ne diyor ta Nuh Mete Yüksel döneminde açılan davalarla ilgili? Ve arkasından da bakınız, Necip Hablemitoğlu'nun kitabı yazıldığı, basıldığı zaman AK PARTİ Hükümeti yok. Emniyette, istihbaratta, yargıda, bürokraside, Silahlı Kuvvetlerde -o zaman o şekilde söylüyor- cemaatin yani FETÖ terör örgütünün tam kontrolü ele geçirdiğini ifade ediyor. Tarih ne zaman? 2002'nin Haziran ayı, kitabın basıldığı tarih.

Tamamına baktığımız zaman bugün Türkiye, altmış yıldan beri, millî iradenin tehlike altına girdiği, planlı, programlı, uluslararası terör örgütlerinin bir saldırısıyla karşı karşıyadır. Eğer bugün yine bu ülkede kısır çatışmaları gerçekleştirmek istiyorsanız onların arkasında kimseye yarar yoktur.

Esas sorulması gereken soru şu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bitireyim Başkanım, müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Sayın Başkan, affedersiniz, bir şey söylemek istiyorum. Bu konu çok tartışıldı ve Türkiye'de bu konuda epey konuştu siyasilerimiz.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, sözümü tamamlayayım isterseniz.

BAŞKAN – Buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Özetle, yeniden tartışmaya meydan vermek istemiyorum. Dosyalarım burada, uzarsa çok uzar ama uzatmam. Bakınız, özellikle Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerinin hukukunu savunmak için ifade ediyorum: FETÖ kumpası olduğu tespit edildikten sonra ve Yargıtayımız bu hususta karar verdikten sonra, o milletvekillerimizin mağduriyeti ortadayken acaba o kumpası düzenleyenlere neden geçmiş olsuna gidilip, neden destekler verilmiştir, bu da herkesin yapması gereken bir öz eleştiridir. Dosya buradadır, şu anda açmıyorum, onu bilen biliyor.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

ALİ KEVEN (Yozgat) – Kim kime gitti?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özel...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, daha çok uzatmayalım da tutanağa geçsin.

2010 yılında biz “Kumpas kuruyorlar.” derken, “Anayasa’yı değiştirmek yoluyla yüksek yargıyı ele geçirmeye çalışıyorlar.” derken, biz ortalıkta çırpınırken Meclisin hem de buradan sonrası, Meclisin bu tarafı 2010 değişikliğini savunuyordu ve Fetullah Gülen Efendi “Mezardan ölüleri kaldırım, oy kullansınlar.” diyordu. Ben o zaman bulabildiğim televizyon mecrasında “hayır” diyordum, Cahit Bey FETÖ’yle beraber “evet” diyordu. (CHP, HDP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Bugün dediği 400’lük değişiklik o günün değişikliğidir. O günden sonra ta 17-25... Cahit Bey’in 17-25’e ayrılması 17-25’ten bir on yedi ay sonradır da, ama o süreçlerde de ben Balyoz Kumpası diye kitap yazıyordum, Cahit Bey televizyonda “Koskoca CHP milletvekilleri darbecileri savunuyor, kitap çıkarmışlar, imza günü düzenliyorlar.” diye Veli Ağbaba ile beni eleştiriyordu. O yüzden hem kişisel olarak hem kurumsal olarak hem tarihsel olarak tutarlı olmak lazım. Tutarlılık yoksa yüzünüzü astar edersiniz, dün ak dediğinize bugün kara, dün kara dediğinize bugün ak dersiniz. Tarih önünde bu çatının altında kimin ne konuştuğunu, kimin kimi savunduğunu yüce milletimiz en iyi şekilde değerlendirecektir. (CHP sıralarından alkışlar)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkanım, kayıtlara geçsin diye söylüyorum.

Özellikle Türkiye’de FETÖ kumpasına dikkat çeken bir Cumhuriyet Halk Partili vardır, ben de kendilerini burada saygıyla anıyorum ve Allah’tan acil şifalar diliyorum. “Türkiye’de F tipi bir yapılanma var.” diyen Genel Başkan Deniz Baykal gerçek anlamda bu terör örgütüyle mücadeleyi ortaya koymuştur.

MAHİR POLAT (İzmir) – Kamer Genç de var.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) - Arzu ediyoruz ki aynı kararlılıkta bunlar devam etsin ama şahsımla ilgili söylüyorum, bakınız, şu anda burada grubu bulunan tüm siyasi partilerin “Gerçekten çok mantıklı.” diyeceği bir teklifim var: Cahit Özkan olarak benim bugün Türkiye’de YouTube’da yüzlerce televizyon programım var; açılınsın, MİT Kanunu’nda ne demişiz, özel yetkili mahkemelerle ilgili ne demişiz? “Tutukluluk süreleri kısıtlansın, denetimli serbestlikte bunlar yargılsın, varsa bir suç çıkan, neticeye göre karar verilsin.” diyen biziz. Hodri meydan diyorum. Bakınız, herkesin danışmanları var, danışmanlarınıza talimat verin, Cahit Özkan’ın konuşmalarını satır satır dinleyin, not alın ve ona göre ne zaman FETÖ’yle ilgili bir yardım, yataklık, bilmem ne yapmış, çıkın, ona göre de işlem...

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Fener Orduevi’ni bastıran sen değil misin?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hodri meydan! Ama benim belgelerimde... 17-25 Aralık demiyorum, “17-25 Aralık” dersiniz, hani derler ki “Size dokunduğu zaman yaptınız.” Hayır, biz Genelkurmay Başkanına dokunduğu zaman neler yapmışız, adım adım... Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerine düzenlenen kumpas ortaya çıktıktan sonra...

BAŞKAN – Toparlayalım Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – ...acaba bu kumpası düzenleyenlere kimler, Bank Asyada kimler Silivri’de desteğe gitmiştir? Onları da milletimizin takdirine sunuyorum.

Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Gündeme geçemeyeceğiz Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Geçelim efendim.

Sayın Başkan, görüyoruz, eli yükseltiyoruz, Cahit Özkan’ın FETÖ’ye yaptığı bütün övgüleri fasikül fasikül Meclisin önüne koymaya da söz veriyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Getirir, bekliyorum, “Şurada şöyle.” deyin, bekliyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Hemen veriyorsunuz talimatı.

BAŞKAN – Sayın Bilgen, bir sataşma mataşma olmadan, buyurun, toparlayım.

30.- Kars Milletvekili Ayhan Bilgen'in, Türkiye'nin AİHM yargıçlığı için uygun aday sunamadığına ve bir dönemin yargılama süreçlerinde FETÖ damgası varsa milletvekilleriyle ilgili fezlekelerin cezaevinde olan hâkim ve savcılar marifetiyle hazırlandığına ilişkin açıklaması

AYHAN BİLGEN (Kars) – Sayın Başkan, hiçbir sataşmaya mahal vermeyeceğim, sadece başka iki krize dikkat çekeceğim bu tartışmayla doğrudan ilişkili. Birisi, Türkiye, uzun bir süredir AİHM'e yargıç görevlendiremiyor. AİHM ile Türkiye arasındaki krizlerden birisi de bu, sadece bu son kararın uygulanması konusu değil çünkü önerilen isimler ya Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin esas aldığı dilleri bilmiyor ya da kamu hukuku alanında yetkin değil, özel hukuk isimleri öneriliyor. Dolayısıyla bu, aslında Türkiye'nin AİHM'le ne kadar ciddi, ne kadar vahim bir ilişki içinde olduğunu gösteriyor.

İkinci konu ise -deminden beri tartışılan- eğer bir dönemin yargılama süreçlerinde bu kadar FETÖ damgası var idi ise şu anda milletvekillerinin yargılanmaya devam etmesiyle ilgili bir siyasi irade ortaya çıkar, dün de burada okunan Ömer Öcalan dosyası gibi. Her birimizin, hem 83'ten, ek 20'den, hangisinden yargılanıyor olursak olalım, milletvekillerinin yargılanma dosyalarındaki delillerin toplanması, fezlekelerin hazırlanması şimdi cezaevinde olan hâkim ve savcılar marifetiyle gerçekleşti. Hem onun arkasında durmak hem onu esas almak ama hem de bir devrisabık yaratmak galiba çok hakkaniyete yakışır bir durum değil.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Yavuz Bey.

31.- İstanbul Milletvekili Yavuz Ağırlioğlu'nun, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

YAVUZ AĞIRLİOĞLU (İstanbul) – Devletin yönetimini elinde bulunduran siyasi iktidarın vazifesi milletin, devletin başına bir şey gelmeden feraset göstermek, önleyici istihbarat gibi başa gelecek felaketi önceden hissedip o ferasetle başa gelmeden mevzuyu engellemektir. Bu iktidar olduğunuz on altı yıl içerisinde muhalefetin onca ikazına rağmen muhalefetin tenkitlerine kulak kabartıp bu memlekette öğrenme maliyetlerinizi devletin, milletin şahit olmadığı kadar ağır bedellerle buluşturan iktidar döneminizin hisseneze mahcubiyet düşürmesi lazım. Öyle cümleler kuruyorsunuz ki, memleketi FETÖ'cülere, memleketi çözüm süreci altında PKK'lılara sanki biz teslim etmiş gibi cümleler kuruyorsunuz. İstirham ederim, bari... Yani biz size “Beraber oldunuz.” falan derken sadece siyasi ferasetsizliğinizi kastederek cümle kuruyoruz. Ama siyasi ferasetsizlik belli bir marjdan sonra devlet adamının mahcubiyet sebebidir, istifa sebebidir, görev bırakma sebebidir. Hisseneze bunlardan hiçbir şey düşmemiş olmasını gerçekten yadırgıyorum, ne olursa olsun. Yani on altı yıldır iktidarda olmanızın memlekete kazandırdığı pek çok şey olabilir ama kaybettirdiklerine cümle kurunca sanki iktidarda Kemal Kılıçdaroğlu, Meral Akşener varmış gibi konuşuyor olmanızı gerçekten yadırgıyorum, ne olursa olsun. Kamer Genç'in -Allah rahmet eylesin- o ikazları yaptığı zaman o ikazları yapabilen ortalama bizim mahalleden herhangi bir adama evliya muamelesi yapacağımız zeminlerden geliyoruz, biliyorsunuz. Yani ortalama bir mahalle imamı Kamer Genç'in söylediklerini söyleyebilseydi şu anda 300-500 bin müridi olurdu. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Dolayısıyla bizim bu ferasetsizliğimizin bize ödediği bedelleri konuşurken, istirham ediyorum, sadece şöyle bir hassasiyet taşıyalım: Biz bu mevzuda henüz FETÖ meselesini -konuşacağız inşallah ilerleyen zamanlarda- sağlıklı bir zeminde konuşabilme imkânı bulmadan bu devlet yönetim itibarıyla normalleşemeyecek arkadaşlar, bakın, normalleşemeyecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) - Bir tane politbürodan adam alamadık, bir tane; komuta kademesinden bir tane adam alamadık. Bizim Hükümetimizin bütün yetkilileri Amerika Birleşik Devletleri'nden Fetullah Gülen'i istemekten bir hâl oldular. Sizi gören de zanneder ki, elinizdeki teröristbaşının birine ettiğiniz muameleden canını çıkardınız, ikincisi gelsin, bunun da canını çıkaracaksınız. Birincisine ne ettiniz ki ikincisine ne edeceksiniz? (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Dolayısıyla, usulen, en azından usulen bu meselelerin konuşulma şeklini belirlememiz lazım.

Benim, lüzumsuz münazara olmasın, münakaşa olmasın diye, FETÖ'cülüğü isimler üzerinden değil de sıfatlar üzerinden konuşalım diye ısrarla mevzuyu buraya çekmemin sebebi şu: Bizim mahallenin ayıplarını da konuşuyor olmak, dolayısıyla mevzuyu kendi mesuliyetlerimizi ihbar etmek anlamında ciddiyetle konuşabilmek imkânına dönüşün diye söylüyorum. Mesele burada bilek güreşine dönüp CHP'den... Ki CHP'nin bu mevzuda hassasiyeti, muhalefetin bazen katıldığı hassasiyetleri, daha önce MHP'nin katıldığı hassasiyetleri hep şundandır: Eski ortaklarınızdan -Sayın Cumhurbaşkanı'nın ifadesiyle söylüyorum; şirket gibi yönetildiği için devlet, bunlar da sizin eski ortaklarınız olduğu için- ayrılmanızdan sonra eski ortaklık dönemlerinizden kaynaklanan birtakım unsurları sizin başınıza atabilir miyiz hevesinden başka bir şey değildir muhalefetin hissesine düşen. Ama ısrarla muhalefetten bir FETÖ'cü çıkarmak hevesiniz bu meseleyi konuşamaz hâle getiriyor bizi. Dolayısıyla, bu meseleyi, inanın buna -çünkü bu siyaseti normalleştiremeyeceğiz- biz bu FETÖ'cülük meselesini, bizim mahallenin ayıplarıyla beraber, mesuliyetlerimizle beraber, bu mevzuda sorumluluklarımızı zamanında yerine getiremememizin devlete ve millete ödediği bedellerle beraber konuşmadan biz bu meseleyi çözemeyeceğiz ve Allah izin verirse, inanın -ben size kardeşim- bu meseleyi nasıl konuşulması gerektiği yere taşıdığımı göreceksiniz. Hep beraber konuşacağız.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım...

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, hiçbir milletvekilinin Parlamenta tesadüfen gelmediğine ve karşılıklı saygı gösterilmesi gerektiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Gündeme geçmek istiyorum ben.

Özellikle bir şeyi belirtmek istiyorum Sayın Başkan. Burada hiç kimse tesadüfen buraya gelmiş değil, herkes büyük emekle Parlamenta yer almıştır. Ben bu dikkatle sizinle ilişkilerimi devam ettiriyorum. Bunlar çok konuşuldu, bunlar çok izah edildi. Türkiye'de adalet konuşulduğunda... Ben şahsen deminden beri izliyorum; yıllarca hapis yattık, beraat ettik. Dolayısıyla, adaletin konuşulacağı dönemler var, bazı meseleleri tartışacağımız daha iyi zeminler var. Bana göre siz cevapları verdiniz, Sayın Özel, Sayın Bilgen cevap verdi, Yavuz Bey de meramını anlattı. İsterseniz gündeme geçelim.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Bir satışmaya meydan vermeden...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Toparlamak için, satışmadan...

BAŞKAN – Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

32.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, terör örgütleriyle mücadeleyi milletle beraber Meclis çatısı altındaki milletvekilleriyle sürdüreceklerine ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bahsettiğiniz gibi, şu kubbede her şey konuşuldu ancak on altı yıl boyunca, tabii, iktidarda olmanın, AK PARTİ Grubu olarak da burada 1'inci parti olmanın... Pek çok şey ormana bakarak değil de ağaca bakarak değerlendirildiği zaman, o zaman ona karşılık bir dünya cevap verilebilir. Şunu da ifade etmek istiyorum: Hani, âdeta bir fil gibi hortumuna bakarak, göbeğine, ayağına bakarak değil de bir kül hâlinde değerlendirirsek on altı yılı...

Bakınız, FETÖ terör örgütü elebaşısı dedi ki: “Bir şefaet hakkım olsa bunun için kullanırım, bunun için kullanırım.” Ama hamdolsun ki böyle bir hainden, böyle bir terör örgütü elebaşısından bize sadece ve sadece büyük büyük beddualar düştü. Biz bu beddualara muhatap olduğumuz için Allah'a sonsuz şükrediyoruz. Ve terör örgütleri, PKK'sı, FETÖ'sü, PYD'si, YPG'si, hepsiyle ilgili mücadeleyi de milletimizle beraber, bu Meclis çatısı altında tüm milletvekilleri ve gruplarıyla sürdürmeye devam edeceğiz.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) - Bizi dinlemiyorsunuz, bari MHP'yi dinleyediniz.

BAŞKAN - Sayın Akçay, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, dün akşam Odalar ve Borsalar Birliği Kanun Teklifi görüşmeleri sırasında Cumhuriyet Halk Partisinin bazı sayın konuşmacıları Milliyetçi Hareket Partisi Ordu Milletvekili arkadaşımız Sayın Cemal Enginyurt'un yaptığı konuşmaya atıfta bulunarak bazı değerlendirmelerde bulundu ve bazı polemikler yaşandı. Tabii, o sırada Sayın Cemal Enginyurt da mazereti nedeniyle Genel Kurulda değildi; dolayısıyla, kendi şahsına, yaptığı konuşmaya atıfta bulunulup bir değerlendirme ve polemik yapıldığı için Sayın Cemal Enginyurt da cevap hakkını kullanmak istiyor.

BAŞKAN – Hayhay, buyurun, yerinizden bir dakika söz vereyim ben size.

33.- Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un, İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde şahıslar adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadeleri ile Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Dün akşam, yapmış olduğum konuşmamdaki “İzmir Milletvekili adayımız hayırlı olsun, kazanır.” sözüme binaen, CHP sözcüleri, özellikle bağırımdan başka hiçbir meziyeti olmayan bir arkadaş, benimle ilgili ileri geri demeyeceğim, hep geriye giden, gerici konuşmalar yapmış. Bu arkadaşta şunu söylemek isterim: Söylediği sözden geri adım atan namerttir. Hiç dönmedim, dönmeyi de düşünmüyorum.

Ben İzmir'i örnek verirken -İzmir'de aday kimdir, değildir bilmem- kendisi konuşması sırasında İzmir Ticaret Odası Başkanının aday olduğunu söylediği için, ona binaen içimden şu geçti: İzmir'de Cumhur İttifakı'ndan böyle bir aday çıkıp kazanacaksa bundan duyduğum memnuniyeti ifade etme adına...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Sayın Başkanım, toparlayayım.

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Enginyurt.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – İzmir'i Cumhur İttifakı'nın kendisinin -CHP'lilerin ve başka partililerin “Ticaret Odası Başkanı aday” demesi ki ismini bile bilmiyorum Ticaret Odası Başkanının kazanmasından Cumhur İttifakı adına memnuniyet duyacağımı ifade ettiğim için “Hayırlı olsun.” dedim. Anayasa Mahkemesine giderken herhangi bir delil olsun diye söylemedim. Ordu Fatsa'nın Ticaret Odası Başkanı da istifa etti, onu da söyleyebilirdim ama kendi memleketimdi, söylemedim nezaketten.

Özgür Özel'e şunu hatırlatmak isterim: "Bunlar, şunlar" demişim; az önce diyor ki "Bu taraf, şu taraf." Biz de seçilmiş milletvekiliyiz Özgür Özel, ileri geri konuşmasan çok sağlıklı olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Özel, size herhangi bir şey söylemedi, bir değerlendirme yaptı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır... Daha ne diyecek efendim.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Daha ne diyecek yani? Grup Başkan Vekili...

BAŞKAN – Peki, buyurun.

34.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, tabii, şimdi, denkler arasında tartışma olur, polemik olur ama dünkü bir arkadaşımızın belki de hatası denklik kavramına dikkat etmeden bir isme atıp yapmaktı, daha sonra biz de grubumuzdaki o arkadaşaya yöneltilen eleştiri üzerine bu denklik kavramına dikkat etmeden devam ettik, bizim hatamız varsa odur.

"Sözünden dönen namerttir!" sözünü hatırlatarak ben devam etmeyeyim ama söylendi. Önce, ABD'yi protesto etmek için iPhone'u kırıp sonra, Brunson gidince "Ortada kaldık, gitti bizim iPhone." diyen biz değiliz. (CHP sıralarından alkışlar ve gülüşmeler) "Bu nasıl ittifak?" diye serzenişte bulunup, 16 Kasım günü basın açıklaması yapıp "AK PARTİ için 31 Martta durum hiç de iyi görünmüyor." diye başlayan açıklamadan sonra Sayın Devlet Bahçeli'nin "Açıklamaları kendisini bağlar, bizi bağlamaz." lafından sonra "Doğru söylüyor Genel Başkanım, benim sözlerim değil, Genel Başkanımın dedikleri doğru." diye söyleyen de Özgür Özel değil, ben değilim. Ayrıca, EYT'lilere, emeklilikte yaşa takılanlara onca söz verip oylamada önce "evet" oyu verip -bunda bir şey yok- sonra onu "tweet" olarak atıp Genel Merkezden başka talimat gelip tavır değişince "tweet"i silen de ben değilim. Sözünden dönen namerttir! (CHP sıralarından alkışlar)

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Sayın Başkan...

MEHMET GÖKER (Burdur) – Vallahi ne diyecek, merak ediyoruz Başkanım!

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Merak etme, bizim diyecek lafımız var, lafımız yoksa sizinle denk olmayız zaten.

ERKAN AKÇAY (Mersin) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Akçay.

ERKAN AKÇAY (Mersin) – Sayın Özel'in açık bir satışması söz konusudur. Satışmaya, izin verirsiniz kürsüden cevap versin.

BAŞKAN – Yerinden söz vereyim.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Hayır Başkanım, lütfen...

BAŞKAN – Satışma oldu yani gerçekten.

Buyurun Sayın Enginyurt.

Siz de satışmayın ama bu sefer.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – İnşallah.

VII.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasında Milliyetçi Hareket Partisine ve şahsına sataşması nedeniyle konuşması

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikli olarak şunu ifade ederek başlayayım: iPhone’u kırmadım. Sen her şeyi takip ediyorsun, özellikle benim “tweet”lerimi yakından takip ediyorsun ama beni yakından takip etmiyorsun. Beyaz TV’de de basın açıklamamda da iPhone’umu geri verdiğimi, yerine bir başka marka telefon aldığımı söyledim. İl başkanım yanımdaydı, basın bunu haber yapsın diyerek demo bir telefonu kırmıştı; maksat bunun haber olmasıydı. (CHP sıralarından gülüşmeler)

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Tüm milleti kandırdınız yani!

CEMAL ENGİNYURT (Devamla) – Ya, çok zekisin! Teşekkür ederim.

Niyetimiz, maksadımız belliydi. O gün, Trump’ın Türkiye Cumhuriyeti’ne başlatmış olduğu emperyalist saldırıya karşı, sanal ekonomik saldırıya karşı Türkiye Cumhuriyeti’nin Cumhurbaşkanına elimizden geldiğince bir destek verelim istedik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Arkasından, doğrudur, Brunson serbest bırakılınca sitemimizi ifade ettik, dedik ki: “Brunson serbest bırakılmamalıydı çünkü ajandı, PKK’lıydı, FETÖ’cüydü, serbest kalmasına üzüldük.” Bu da en tabii hakkımızdı, sözümüzden geri dönmedik. Sayın Genel Başkanım benim açıklamam üzerine bir “tweet” attı, doğrudur. Ben AK PARTİ’yi uyaran bir açıklama yaptım “Anketler ve sokak alarm veriyor.” dedim. Sayın Genel Başkanım da dedi ki: “Sayın Cemal Enginyurt’un görüşleri bizi bağlamaz.” Ben de “tweet” attım, doğrudur “Sayın Devlet Bahçeli’nin görüşleri MHP’yi bağlar. Cemal Enginyurt bir milletvekili olarak MHP’yi bağlayıcı konuşamaz.” Ben nasıl bir ülkücüyüm biliyor musunuz? Devlet Bahçeli ne derse “Lidere sadakat şerefimizdir.” diyen ülkücüyüm ve öyle olmaya devam edeceğim. (MHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEMAL ENGİNYURT (Devamla) – Devlet Bey’in lafi üzerine laf söyleyen kendi adına haksızlık eder, ülkücülüğünden de şüphe ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

CEMAL ENGİNYURT (Devamla) – Sayın Başkanım, toparlayayım.

Emeklilikte yaşa takılanlara gelince: Önergeye kabul oyu verdik ama baktık ki horon oynuyorsunuz, halay çekiyorsunuz, dedik ki: “Araştırma önergesi ve komisyonu emeklilikte yaşa takılanların hiçbir işine yaramayacak. İnşallah, AK PARTİ’lilerle bir araya gelir, konuşur... Emeklilikte yaşa takılanların kanuna ihtiyacı var. 4447 sayılı Kanun yanlış uygulanmış, geriye yönelik uygulanmıştır, bunun değişmesi için mücadele etmemiz gerekir.”

Denklik konusuna gelince Özgür Özel: Aklımın zekâtını versem sana kırk yıl yeter. (MHP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Müsaadenizle şu “aklının zekâtı”na bir cevap verelim efendim.

BAŞKAN – Süreci devam ettirmeyelim Sayın Özel.

2.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, daha konuşacak çok şey var ama bir seçim kampanyası boyunca iftar iftar gezip “Efendim, Tayyip Erdoğan beni görse 6 tane AKP’li yerine beni ister çünkü Özgür Özel’i susturamadılar. Ben olsaydım üç gün yoğun bakımda yatarı.” diyerek...

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Çok mu dokundu?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – ...konuşulan yer olan Parlamento’ya konuşmak için değil, konuşturmamak üzere gelmeyi seçim vaadi yapmış birinden bu konuşma beklenir. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, Cemal Bey, biraz önce bu kürsüdeydin, dedin ki: “Ben iPhone’umu kırmadım.”

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Evet, kırmadım.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Bak, senin “tweet”ini okuyorum, millet duysun: “Brunson yüzünden Amerika’yı protesto edeceğiz diye iPhone’u kırdık.”

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Sen anlayamazsın ki onu! Sende o seviye yok ki!

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – “Brunson ilk uçağa bindi, gitti. Arkadaş, Amerika’yla aram açıldığına mı yanayım, kırılan iPhone’uma mı üzüleyim, ajan Brunson’un serbest kalmasına mı kızayım? Kaldık ya la ortada! iPhone’umu verin. Çok bozuldum, ona göre!”

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Sen ver artık!

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Arkadaşlar, millet, temsilci budur. (CHP sıralarından alkışlar)

“Konuşturmayacağım.” diye Meclise gelen adamın konuştuğu sözü de gördünüz, “Bizde geri vites olmaz.” diyen adamın attığı “tweet”i de gördünüz.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – O “tweet”i ben atmadım.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Milletvekili burada. Takdir milletin.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – O “tweet”i sildim mi Özgür? O “tweet” silindi mi?

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Akçay...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tabii, bu tartışmaları devam ettirmenin bir anlamı yok.

BAŞKAN – Yerinizden söz vereyim, mikrofonunuzu açayım.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Maşallah! Çok güzel oldu, çok mutlu oldunuz, sevinin! Aferin, aferin!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sen böyle yap, cevabını veririz.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Sen de yap, senin de cevabını veririz Özgür Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir şey olmaz. Ne olacak ki?

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

35.- *Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, milletvekillerinin bağımsız olarak değerlendirme yapmasının yadırganacak bir durum olmadığına ilişkin açıklaması*

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii şunu Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna sormak gerekir: Cumhuriyet Halk Partisinde kimin sözü geçerli? Ben, herhâlde Sayın Kılıçdaroğlu'nun diye düşünürüm. Dolayısıyla Cumhuriyet Halk Partisinde -bu konuda arar buluruz- daha geçtiğimiz günlerdeki zaman dilimi içerisinde... (CHP sıralarından “Ya, ne ilgisi var?” sesleri)

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Gürsel Erol'u disipline niye verdiniz?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – ...pek çok milletvekilinin yaptığı konuşmalarla ilgili pek çok görüşler Sayın Kılıçdaroğlu tarafından ifade edilmiştir. Bu da doğaldır. Milletvekilleri de gerek kendi seçim bölgesiyle veya kendi çerçevesinde değerlendirmeler yapar, bu da doğaldır. Bu yadırganacak bir durum değildir. Bunu ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Gündeme geçiyoruz değerli milletvekilleri.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

İYİ PARTİ Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Buyurun.

VIII.- ÖNERİLER**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**

1.- *İYİ PARTİ Grubunun, İYİ PARTİ Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Yavuz Ağırlioğlu tarafından, bazı kamu çalışanlarının 3600 ek gösterge kapsamına alınması için yapılması gerekenlerin saptanması amacıyla 21/11/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Kasım 2018 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi*

21/11/2018

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 21/11/2018 çarşamba günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Yavuz Ağırlioğlu

İstanbul

İYİ PARTİ Grubu Başkan Vekili

Öneri:

Ülkemizdeki binlerce kamu çalışanı uzun yıllardır ek gösterge sorunuyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu sorunun çözülmesi ve bu doğrultuda kamu çalışanı olan polis, öğretmen, sağlık çalışanı ve din görevlilerine 3600 ek gösterge verilmesinin kamuya maliyetini hesaplamak, bahsedilen meslek gruplarının kaç kişiyi kapsadığını araştırmak, diğer meslek gruplarında da böyle bir durum olup

olmadığını araştırmak ve söz konusu meslek gruplarına 3600 ek gösterge verilebilmesi için gerekli çalışmaların yapılabilmesi maksadıyla İYİ PARTİ Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Yavuz Ağırlioğlu tarafından, 21/11/2018 tarihinde, (10/047) grup numaralı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 21/11/2018 çarşamba günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere öneri sahibi İYİ PARTİ Grubu adına Adana Milletvekili İsmail Koncuk, buyurun. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL KONCUK (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Gerçi sadece Adana’da kullanılan bir söz değil, gençlik yıllarımızda çok söyledik “söz ağızdan çıkar” diye. Bir söz tutulmadığı zaman “Söz ağızdan çıkar.” diye muhatabımızı uyarırdık. Şimdi, siyasette de aslında söz ağızdan çıkıyor ama maalesef, ağızdan çıkan bazı sözlerin milleti aldatmak için verildiğini artık milletimiz de görüyor, sizler de biliyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, 3600 ek gösterge sözü, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından seçim sathı mailinde verilmiş bir sözdür. Bu sözü takip etmek aslında her milletvekilinin görevidir. Yani milletvekili milletin vekili olma iddiasında ise siyasetçinin millete verdiği sözün arkasında olmak gibi bir mecburiyeti var. “Dün dündür.” anlayışıyla siyaset yapılabilir ama ahlaki olmaz, milletin siyasete olan güvenini kökünden sarsarız. Onun için, bu 3600 ek gösterge meselesi sadece söz verilen gruplar için değil... Öncelikle onlar için mutlaka bir kanun düzenlemesi yapılmalıdır; 24 Kasım Öğretmenler Günü geliyor, öğretmenler için, sağlık çalışanları için ve polislerimiz için, din görevlilerimiz için ama sonrasında, bütün memurları ilgilendiren ve artık eskimiş, Türkiye’nin ekonomik gerçeklerine uymayan bu ek gösterge rakamlarının mutlaka değiştirilmesi lazım.

Zaman zaman, burada verdiğimiz tekliflere karşılık, daha doğrusu Meclis araştırması tekliflerimize karşılık “Efendim, Meclis araştırmasına ne gerek var? Kanun çıkar, yeter...” E, çıkarın kardeşim, kanun çıkardınız da engel mi olduk, önünüze mi durduk? Sözüünüz yerine gelmiyor, kanun çıkarmıyorsunuz biz de size sözünüzü hatırlatmak adına, bu kürsülerden Meclis araştırması isteyerek, söz talep ederek bir anlamda buradan bütün milletimize hitap ediyoruz. Dolayısıyla Meclis araştırmaları son derece önemlidir. Sözüünü tutmayanların sözünü tutmadığını yüzüne çarpmak adına burada Meclis araştırması verilir. Onu da şu anda, Yavuz Ağırlioğlu’nun verdiği Meclis araştırması önergesiyle AK PARTİ Grubunun yüzüne çarpıyoruz. Söz ağızdan çıkıyorsa 3600 ek gösterge sözü mutlaka ama mutlaka yerine getirilmelidir.

Gelin, bu sözü yerine getirmek için bir kanun teklifi verin, AK PARTİ Grubu versin ya da verilen teklifler var, o teklifleri gündeme getirelim. Şu 24 Kasım tarihinden önce... Bir sürü ıvr zıvr kanun teklifi getiriyorsunuz, işte 13, 14, 15, 16 sıra sayılı kanun teklifleri var; bunların aciliyeti yok. İnsanı önceleyen kanun tekliflerinin gündeme getirilmesini dün de burada konuşmamda ifade ettim. Siz insanı unuttunuz ya, insanı unuttunuz. Hani Şeyh Edebali diyordu: “İnsani yaşat ki devlet yaşasın.” Sayın Cumhurbaşkanının çok sıklıkla kullandığı bir sözdür bu “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.”

Seçim meydanlarında vatandaşlarımıza söz verirken aslında ne duruma düşeceğinizi enine boyuna düşünerek söz vermek durumundasınız. Geçen de ifade ettim, Sayın Cumhurbaşkanı bu ülkenin en tepesindeki insandır, onun sözünün 100 Günlük Eylem Planı’nda olmamasıyla, orta vadeli planınızda olmamasıyla, artık sözün muhatabı olan öğretmenlerimiz, polislerimiz, din görevlilerimiz ve sağlık

çalışanlarımız “Acaba, bu söz yerine getirilmeyecek mi?” endişesi duymaya başladılar. Çıkın, söyleyin, bu sözü tutmayacaksınız deyin ki: “Sözümüzü yedik kardeşim. Sözümüzü tutmuyoruz.” Biz de bilelim, ona göre hitap edelim, ona göre eleştirelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

İSMAİL KONCUK (Devamla) – Ama sözünüzü tutacaksınız çıkın burada -Sayın Cahit Özkan her konuşmaya oradan zıplıyor- bir söz verin kardeşim “Şu tarihe kadar müsaade edin, o tarihe kadar gerekli düzenlemeleri yapacağız.” deyin.

Gerçi her şeyi reddediyorsunuz. Yani siz solcuları FETÖ’cü yaptınız, milliyetçileri FETÖ’cü yaptınız, onlarla koyun koyuna yattığınızı bir türlü hatırlamadınız, hatırlamıyorsunuz. Yahu, siz nasıl bir pişkinlik içindesiniz ya!

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Vallahi yakışmıyor ya!

İSMAİL KONCUK (Devamla) – Nasıl pişkinlik içindesiniz? Nasıl kabul etmiyorsunuz ya! Deyin ki “Özür dileriz.” anlarız.

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Bu üslup ayıp ya!

İSMAİL KONCUK (Devamla) – Sayın Cumhurbaşkanı aldatıldığımı ifade etti; olabilir, insan yanılabilir, insan dostlarını seçerken de yanılabilir ama bu yanılığınızı başka insanlara bulaştırmanın etik bir tarafı olmadığını da kabul etmeniz lazım. Bunu söylüyoruz.

Bu kürsülerden bakanlarınızın, milletvekillerinizin konuşmalarını hatırlıyoruz. Türkçe Olimpiyatları’nda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL KONCUK (Devamla) – ...”Gözlerimiz yolda kaldı.” sözlerini de hatırlıyoruz.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Her konuşmada bunu yapmazsanız olmuyor, her konuşmayı FETÖ’yle bitiriyorsunuz.

İSMAİL KONCUK (Devamla) – Siz her konuşmaya FETÖ’yle başlıyorsunuz, biz de bitiriyoruz, bitiren de biz olacağız. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederiz.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkanım, normalde asla tahammül edilebilir bir husus değildir bu. Sayın hatibin yaşıyla, bu Millet Meclisinde yaptığı göreviyle asla telifi mümkün olmayan, asla kabul edilemeyecek, İç Tüzük’te belirtilen Meclisin mehabetine asla uygun olmayan, o “koyun koyuna” ifadesini aynen iade ediyorum.

Bu, bakınız, şu Meclisin itibarına, milletimizin saygınlığına apaçık saygısızlıktır. Bunu iade ediyoruz, reddediyoruz.

İSMAİL KONCUK (Adana) – Ben mi yaptım? Ben yapmadım. 2010’da KPSS hırsızlığını biz çıkardık, siz “tertemiz sınav” dediniz. Koyun koyuna yattınız tabii, hırsızlıklarını bile görmezden geldiniz. Ayıp ya, ayıp ya!

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Sayın Kalaycı, buyurun.

MHP GRUBU ADINA MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüksek heyetinizi hürmetle selamlıyorum.

Kamu çalışanları için ek gösterge çok önemlidir. 3600 ek gösterge kritik eşiklerden birisidir. 3600 ek göstergenin özellikle emekli aylığına önemli yansımaları bulunmaktadır. Bugün emsalleri aldığı hâlde birçok unvan ve meslek grubunda çalışan 3600 ek göstergeden yararlanamamaktadır. Nitekim öğretmenler, polisler, uzman çavuşlar, uzman jandarmalar, kamu avukatları ve hukukçuları, mahallî idarelerin belediye başkan yardımcıları ve daire başkanları, üniversite genel sekreter yardımcılığı, hemşire ve bazı sağlık çalışanları, din görevlileri, bazı uzmanlar, denetmenler, araştırmacılar ile müdürler ve şube müdürleri 3600 ek gösterge alamamaktadır, yardımcı hizmetler sınıfında çalışanların ise ek göstergesi yoktur.

Türkiye KAMU-SEN ek gösterge konusunda kapsamlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmadan da yararlanarak ve Milliyetçi Hareket Partisinin 3600 ek gösterge vaatlerini de içerecek şekilde hazırlayıp 11 Ekim 2018 tarihinde Meclis Başkanlığına verdiğimiz kanun teklifimiz -ki yanımızda- Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Teklifimizde 657 sayılı Kanun'un eki cetveller detaylı bir şekilde ele alınmış ve ek gösterge rakamları tüm hizmet sınıfları için hiyerarşik sırayla yeniden belirlenmiştir. Yardımcı hizmetler sınıfında bulunan personel de ek gösterge kapsamına alınmıştır. Ek göstergesi yükseltilecek her bir unvanın gerek çalışırken gerek emekliliğinde aylıklarına gelecek artış ve maliyet de hesaplanmıştır. Dolayısıyla bizim açımızdan konu hakkında Meclis araştırması açılmasına gerek yoktur. Milliyetçi Hareket Partisi olarak gerekli araştırmaları ve çalışmaları yapmış ve kanun teklifimizi vermiş bulunmaktayız. Milliyetçi Hareket Partisi olarak sözümüz sözdür; 24 Haziran seçim beyannamemizde ne söylemişsek gerçekleştirilmesi için çalışıyoruz, gereğini de inşallah yapacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gerek Genel Kurulda gerekse Plan ve Bütçe Komisyonunda verilen ve kabul edilmeyen bazı öneriler kamuoyuna farklı yansıtılmaktadır. Yok “Emeklilikte yaşa takılanların sorunlarının çözümüne karşı çıkıldı.” yok “Polise 3600 ek gösterge verilmesi engellendi.” yok “Asgari ücretten vergi alınmaması reddedildi.” gibi gerçekle hiçbir bağlantısı olmayan açıklamalar ve sosyal medya paylaşımları yapılmaktadır. Konular istismar edilmekte, çarpıtılmaktadır. Emeklilikte yaşa takılanların ve çalışanların haklı beklentileri siyaseten suistimal edilmektedir. Milletvekilleri olarak hepimiz biliyoruz ki araştırma komisyonu kurulması sorunu çözmez. Sorunu tespit eder...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Devamla) -...ve önerilerde bulunur. Öneriler de ancak kanun teklifiyle gündeme alınır. Emeklilikte yaşa takılanların, asgari ücretlilerin, 3600 ek gösterge bekleyen kamu çalışanlarının sorunu da bellidir, çözümü de bellidir; ilgili kanunlarda düzenleme yapılması gerekmektedir. O nedenle, siyasetin ahlaki ilkeler çerçevesinde sorumlu, tutarlı ve dürüst yapılması, asgari olarak her siyasetçinin dikkat etmesi gereken bir durumdur. Vatandaşımıza doğru bilgiler verelim.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Kemal Peköz.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz üç dakika.

HDP GRUBU ADINA KEMAL PEKÖZ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ PARTİ'nin önergesi üzerine partim Halkların Demokratik Partisi adına söz almış bulunuyorum.

Değerli arkadaşlar, bizim gençliğimizde ve çocukluğumuzda, emekli olunca memurlar, emekli ikramiyeleriyle bir konut alırlardı ve yaşamlarını daha rahat sürdürebilecek bir ortama kavuşurlardı. Sözleşmeli personel uygulamasından bu nedenle vazgeçilmesi gerekiyor. Bu önergeyle ilgili bizim parti görüşümüz, mutlaka desteklenmesi gerektiği; çok açıktan destekliyoruz ve bütün kamu çalışanlarına ayrımsız uygulanması gerektiğini ifade ediyoruz. Ücretli öğretmenlik gibi konuların da bir an önce sonlandırılması, ücretli öğretmenlerin de diğer öğretmenler gibi kadroya alınması ve 3600 ek göstergeden de dolaylı olarak mutlaka yararlanması gerekiyor diye düşünüyoruz.

Değerli arkadaşlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin dün açıkladığı kararın Türkiye'yi bağlayıcı olduğu çeşitli hukuk kesimleri tarafından dile getiriliyor. Bu karar eleştirilebilir, farklı yaklaşımlar olabilir ama “Bağlamıyor.” demek, en hafif deyişle abesle iştigalden başka bir şey değildir.

Değerli arkadaşlar, Adana'ya her gittiğimde bir konuyla karşılaşırım. Adana'da sağlık kuruluşlarında, sağlık eğitim alanlarında eğitim gören 2.500 civarında öğrenci var ve bu sağlık kuruluşlarında, değişik sağlık kuruluşlarında staj yapmaktadırlar. Bu stajları sırasında, bu seneye kadar öğlen yemeklerinden yararlanıyorlardı, eğer akşam nöbetlerindelerse akşam yemeklerinden ücretsiz olarak yararlanıyorlardı. Son dönemlerde bu yemeklerden yararlanma şanslarını yitirmiş durumdadılar ve 2.500 stajyer öğrenci ya kantinden yiyecek ihtiyacını karşılamakta ya da çalışma süresi boyunca aç kalmak durumunda kalmaktadır.

Değerli arkadaşlar, kamu çalışanlarının hiçbirisini diğerinden ayırmak mümkün değil, hepsi kendi alanlarında, kendi özgünlüklerine göre bu ülkeye hizmet etmekte, hizmet üretmektedirler. Kabile devletleri hariç bütün devletlerde devletin asli görevleri vardır ve bunların 3 tanesi kaçınılmazdır: Konut hakkı, eğitim hakkı ve sağlık hakkı. Kamu çalışanlarının önemli bir kesimi de bu alanlarda faaliyet yürütmektedir. Dolayısıyla emekli olmaya yaşları uygun olduğu hâlde emekli olmamak için ellerinden geleni yapmaktadırlar çünkü emekli olduklarında alacakları emekli maaşı aldıkları maaştan çok daha az olduğu için yaşamlarını temin etmekte zorlanmaktadırlar. Bu, hem insanların daha ileri yaşlarda emekli olmasına sebep olmakta hem de yeniden istihdamın yaratılması için bir zeminin oluşmamasına sebep olmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

KEMAL PEKÖZ (Devamla) – Dolayısıyla 3600 ek göstergenin uygulanması ve cetvellerin yeniden düzenlenip artık ikide bir bununla uğraşılmasının önüne geçilmesi, hem istihdam açısından hem de insanların yaşam standartlarının yükselmesi açısından zorunludur. O nedenle, önergeyi destekliyor, olumlu oy kullanacağımızı ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili Çetin Arık.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz üç dakika.

CHP GRUBU ADINA ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gazi Meclisimizi ve onun temsilcileri sayın milletvekillerini saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, aziz milletimiz bizi bu sıralara devlet işlerini düzenlememiz, milletimizin talep ve beklentilerini karşılamamız, sorunlarına çözüm üretmemiz için gönderiyor. Bizler de meydanlarda milletimize onların talep ve beklentilerini karşılayacağımıza, sorunlarını çözeceğimize söz veriyoruz.

Evet, hepimiz söz veriyoruz ama kimileri bu sözleri seçimin ardından, milletten yetkiyi aldıktan sonra unutuyor. Bakınız, Sayın Binali Yıldırım seçimden sonra ne diyor: “Seçim kampanyalarında söylenenler ile sorumluluk omuzlarınıza yüklenince söylemleriniz hiçbir zaman aynı olmaz.” Yani, ne demek istiyor? “Bizim sözumüz sizin oyunuzu alana kadar.” diyor. Bu yaklaşıma da bizim Anadolu’da “Karakolda doğru söyler, mahkemede şaşar.” deniliyor.

Değerli milletvekilleri, zaman karakolda da mahkemede de Mecliste de doğru söyleme zamanı. (CHP sıralarından alkışlar) Zaman, alanlarda vatandaşlara verdiğimiz sözleri eğmeden, bükmeden yerine getirme zamanı.

Şöyle ya da böyle, tüm siyasi partiler seçim meydanlarında kamu çalışanlarına 3600 ek gösterge için söz verdi. Bugün İYİ PARTİ Grubu da 3600 ek gösterge verilmesi için gerekli çalışmaların yapılması için araştırma önergesi verdi.

Biz araştırma komisyonu kurulmasını destekliyoruz ama yetmez; infaz koruma memurlarının, uzman erbaşların, kamu avukatlarının, kamudaki akademik mesleklerin de 3600 ek gösterge kapsamı içinde değerlendirilmesini talep ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı seçim meydanlarında verdiği sözü unutarak kamu çalışanlarına söz verdiği 3600 ek göstergeyi 100 Günlük Eylem Planı içerisine almadı ama buna karşılık İçişleri Bakanı Sayın Soylu da “Polislerle ilgili 3600 konusunda söz verdik. Bu bir sözdür, bu sözün arkasındayız.” diyor. Evet, şimdi biz sizden İçişleri Bakanının sözünün yerde bırakılmamasını, ondan daha da ötesi, millete verdiğiniz sözün gereğinin yerine getirilmesini istiyoruz. Gelin, sözünüzün arkasında durun, 3600 ek gösterge için verilen araştırma önergesine “Evet.” deyin.

Değerli milletvekilleri, burada alanlarda verdiği sözü yerine getirme telaşı ile kendisine verilen talimat arasında ikilem yaşayan, bocalayan, geri vites atan sayın milletvekillerine de seslenmek istiyorum. Emeklilikte yaşa takılanlarda olduğu gibi, önce “Evet.” deyip sonra “Hayır.” demeyin. Vekili olduğunuz millete verdiğiniz sözünüzün arkasında durun, insanların umutlarıyla oynamayın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

ÇETİN ARIK (Devamla) – Gelin, hep birlikte milletimiz için oy kullanalım.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Orhan Erdem.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz üç dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA ORHAN ERDEM (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teknik bir konudan bahsediyoruz, 3600 ek gösterge. Ek gösterge esas itibarıyla memurun kadro unvanı, derecesi, hizmet sınıfı, görevinin önemi, sorumluluk düzeyi ve hiyerarşik konumunu esas alarak

belirlenen bir konu. Bu verilen söz yerine geldiğinde -inşallah gelecek- emekli olanların aylıklarında 300 ile 700 lira arasında artış söz konusu olacak ve 600 bin, yapılan çalışmaya göre belki de 1 milyon insanı etkileyecek. Kısacası, teknik bir konudan bahsediyoruz ve 1995 yılından bu yana, sadece AK PARTİ iktidarlarınca el atılarak kısmi düzenlemelerle uzman çavuş ve polislerle ilgili yapılan bir çalışmadan bahsediyoruz.

Şimdi, Cumhurbaşkanımızın verdiği bir söz var. Evet, söz ağızdan çıkar ama bu konuşmaları yapan sayın milletvekilimiz, milletvekilleri -şimdi dışarı çıkanlar da oldu sanırım- şunu düşünmüyorlar: On altı yıldır iktidardır, 14 kere halkın huzuruna çıkmışız; 6 genel, 3 yerel, 3 referandum, 2 Cumhurbaşkanlığı seçiminde verilen sözleri yerine getirdiği için her zaman en yüksek oranda destek almış bir partiden bahsediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Söz ağızdan çıkar ve AK PARTİ bu sözü yerine getirmiştir. Cumhurbaşkanlığıyla birlikte de bu konuda daha güçlü, daha kararlı bir adımla sürdürülecektir.

Sayın Kalaycı'nın söylediği gibi, verilen kanun teklifi vardır, AK PARTİ Grubu da bir çalışma yürütmektedir. Milletvekillerimiz ilgili bakanlıkla çalışarak bu konudaki çalışma bittğinde kanun teklifini verecektir. Önemli bir konudan bahsediyoruz. Bütçeye getireceği yükleri, ne zaman başlamalı, kimlere verilmeli... Hiçbir sözü yerde kalmamış, hatta verilmemiş sözleri yerine getiren bir partinin mensubu olarak sorumluluk sahibi olan partimizin bunların zamanı geldiğinde yerine getirileceğini, bu konuda da bu çalışmanın en kısa zamanda yapılacağını biliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

ORHAN ERDEM (Devamla) – Sağ olun Başkanım.

Sözlerimi sonlandırırken bu konuda bir araştırma komisyonu kurmaya gerek olmadığını düşünüyorum. Teknik çalışmaları ilgili birimler yapacak, bizler de teklifimizi vereceğiz ve inşallah günü geldiğinde bu söz de yerine gelecek diyor, hepimize saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, öneriyi oylarınıza sunacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Değerli milletvekilleri, Deniz Yavuzylmaz Bey'in Zonguldak'la ilgili bir söz talebi vardır.

Buyurun Deniz Bey.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

36.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, Zonguldak ili Kilimli ilçesindeki maden ocağında meydana gelen patlamada Evren Cinemre ile Adem Alibaş'ın yaralandığına, Kenan Çavuş, Hasan Gençtürk ile Uğur Göktaş'ın cansız bedenlerine ulaşıldığına ve başsağlığı dilediğinde bulunduğuna ilişkin açıklaması

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Zonguldak Kilimli ilçesinde özel bir maden ocağında gece üç sularında meydana gelen patlamada 5 madencimiz göçük altında kalmıştır. Türkiye Taşkömürü Kurumu tahlisiye kurtarma ekipleri ocağa girerek kurtarma çalışmalarına katılmış, Evren Cinemre ve Adem Alibaş adlı madencilerimiz göçükten yaralı olarak çıkartılmıştır. Bugün itibarıyla maalesef 3 maden işçimiz, Kenan Çavuş, Hasan Gençtürk ve Uğur Göktaş'ın cansız bedenlerine ulaşılmıştır.

Bu yoksulluk düzeninde madencilerimizin çok zor şartlarda emek verdiğini, canları pahasına evlerine ekmek götürebilmek için mücadele ettiklerini bir kez daha bu yüce Mecliste ifade ediyorum.

Madencilerimizin kaderinin ölüm olmaması temennisiyle kurtarılan madenci kardeşlerimize geçmiş olsun diyor; 3 maden şehidimize de Allah'tan rahmet, ailesi, yakınları, mesai arkadaşları, tüm Zonguldak ve Türkiye'ye başsağlığı diliyorum.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- HDP Grubunun, Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç ve arkadaşları tarafından, çalışan kadınlara yönelik gerçekleştirilen cinsiyetçi hak ihlallerinin araştırılması amacıyla 12/11/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Kasım 2018 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağız ve oylarınıza sunacağız:

21/11/2018

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 21/11/2018 günü (bugün) toplanmadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim

Ayhan Bilgen

Kars

Grup Başkan Vekili

Öneri:

12 Kasım 2018 tarihinde Adana Milletvekili Sayın Tulay Hatimoğulları Oruç ve arkadaşları tarafından (822 sıra numaralı) çalışan kadınlara yönelik gerçekleştirilen cinsiyetçi hak ihlallerinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 21/11/2018 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere öneri sahibi Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

HDP GRUBU ADINA TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kadın istihdamı dünya ölçeğinde çok gerilerde gelmektedir fakat Türkiye'de, AB ve dünya ölçeğine baktığımızda, çok daha gerilerden gelmektedir. Kadınlar iş yerlerinde toplumun egemen yapısı ve ekonomik sistemin içinde barındırdığı cinsiyetçilik nedeniyle ne yazık ki ikincil konumdadır. 2017 yılında Dünya Ekonomik Forumunun hazırladığı Küresel Cinsiyet Ayrımı Raporu'na göre Türkiye cinsiyet eşitsizliğinde 144 ülke arasında 131'inci sırada gelmektedir.

Sermaye düzeninin erkek egemen sistemle kurmuş olduğu ortaklık cinsiyetçiliği kendine özgü bir biçimde yeniden şekillendirmiştir. Çalışan kadın, ev içindeki hizmetlerinden dolayı 2 kere emek harcamakta ve sömürülmektedir. Kadının evdeki görünmeyen emeğinin yanı sıra emek piyasasındaki durumuna baktığımızda gözümüze çarpan üç husus vardır: Düşük ücret, istihdam sorunu ve işten ilk

çıkarılma olarak karşımıza çıkıyor. 2015 TÜİK verilerine göre Türkiye’de 15 ve yukarı yaştaki nüfus içerisinde istihdam oranı yüzde 46’dır. Bu oran erkeklerde yüzde 65, kadınlarda ne yazık ki yüzde 27,5’te seyretmektedir. Aynı rapora göre Avrupa Birliği ülkeleri incelendiği zaman erkek istihdam oranı yüzde 70,8; kadınların istihdam oranı ise yüzde 60,4’tür. Türkiye’nin içinde bulunduğu konuma bu rakamlara bakarak karar verebiliriz.

DİSK/GENEL-İŞ’in Kadın Emeği Raporu’nda Türkiye’de 2014 yılında kayıtlı tam zamanlı çalışanların cinsiyet dağılımı erkeklerde 12 milyon 603, kadınlarda 3 milyon 728’dir. Aynı tabloda yarım zamanlı çalışanların oranına baktığımızda erkekler 992 bin, kadınlar 1 milyon 502 bin.

Değerli milletvekilleri, kadınlar ilk olarak kapı önüne koyuluyor dedik ve hâlâ devam etmekte olan Flormar direnişini bunun en önemli örneği olarak ifade edebiliriz. Flormar işçileri bugün 191’inci gününde direnişlerini sürdürmekte ve “Flormar değil, direniş güzelleştirir.” sloganıyla devam etmekte olan direnişe kaymakamlık müdahale etmek istiyor; yaktıkları ateşe, söyledikleri türkülere bile karışılıyor. Flormar’da çalışan kadınlar neden işten atıldı, biliyor musunuz? Çünkü sendikalı olmak istediler, sendikalı oldular ve iki hafta içinde o kadar hızlı bir örgütlenme gerçekleştirdiler ki yüzde 51’lik temsiliyeti ele geçirdiler. Bunun üzerine Flormar işçileri, 132 işçi -yüzde 80’i kadındır bu işçi sayısının- kapı dışarı edildi ve şu an bu kadınlar ekmeklerini geri istiyorlar, işlerini geri istiyorlar.

Bu ülkede çok ciddi bir ekonomik kriz var, bir işsizlik var. Her ne kadar bu ülkeyi yönetenler, iktidar “Kriz mriz yok.” dese de, her ne kadar şu anda patatesin, patlıcanın pahalılığını ifade etmek için “Esnaftr bu işi yapan, stokçularla hesaplaşacağız.” dense de bu ülkede kriz vardır. Devam etmekte olan bütçe görüşmelerinde bir tek kez “kriz” kelimesi geçmiş değildir ve sanki bu kelime yasaklanmıştır. Bizler şunu çok iyi biliyoruz ki kriz dönemlerinde ilk etapta işten çıkarılanlar kadınlardır. Krizin en ağır bedelini ödeyenler hane içinde -bizler bunu savunmuyoruz ama ne yazık ki bu toplumun gerçekliğidir- evde tencerisini kaynatmak durumunda kalan kadınlardır. Dolayısıyla Hükümet, iktidar dönüp “Bu ülkede kriz var.” diyebilmeli ve bu ülkede bu krizin en ağır bedelini yaşayan, başta kadınlar olmak üzere, işçilerin, emekçilerin, yoksulların dertlerine çare bulmaya çalışmak zorundadır. Aksi takdirde, gerçekten artık bu yönetimin zafiyetiyle bu süreç daha fazla götürülemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın Sayın Oruç.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

Sevgili kız kardeşlerim, bizler Türkiye’nin yarısıyız. Başımız açık olabilir, kapalı olabilir; Kürt, Türk, Arap olabiliriz; Alevi, Sünni olabiliriz; farklı partilere oy verebiliriz; hiç fark etmez, iş yerinde, sokakta, evde, siyasette sorunlarımız ortaktır. Kısacası, anlatılan, hepimizin ortak hikâyesidir. Gelin, hep beraber sorunlarımıza çözüm üreten meclalara akmayı başaralım; kadın dayanışmasını, bu Meclisin çatısı altında başlamak üzere, Türkiye’nin dört bir yanına yaymayı başaralım. Bizlere yakışan da bu olur diye düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz üç dakikadır.

CHP GRUBU ADINA SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Halkların Demokratik Partisinin çalışan kadınlara yönelik hak ihlallerinin tespit edilmesi konusunda vermiş olduğu Meclis araştırması önergesi üzerine grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri -araştırma önerisi özetle- kadın istihdamındaki sorunlar, eşitsizlikler, ücret eşitsizlikleri, özellikle yüz seksen günden fazla süredir hak talebinde bulunan Flormar işçilerinin anayasal bir hak olan sendikalaşma haklarını kullanmaları, ardından işten çıkarılmaları ve haklarının verilmemesinin gündemde olduğu bir dönemde, bugün Mecliste bu konunun tartışılması ve önerinin kabul edilmesi önemli bir adım olacaktır.

Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarları döneminde, kadın istihdamında Türkiye 135 OECD ülkesi arasında maalesef sonuncu sırada. Muhtemelen benden sonra söz alacak olan Adalet ve Kalkınma Partili hatip, büyük bir ihtimalle, iktidarları döneminde yüksek bir düzeye ulaşan kadın istihdamı oranından bahsedecektir. Ancak bu oran ne çalışan kadınların sorunlarını ne de kadın istihdamındaki toplumsal gerçekliği yansıtmayacaktır. Ekonomist dergisinin 2017 “cam tavan” endeksine göre kadın ve çalışma endeksine göre Türkiye, 29 ülke arasından 27’nci sırada yer almaktadır yani sondan 2’nci sıradayız. Kadın istihdamını artırmaya yönelik, kamu ve özellikle de özel sektörde çalışan kadınların istihdamını artırmaya yönelik kreş ve bakım, annelik izni gibi destekleyici uygulamalar maalesef Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarları döneminde beklenen düzeyde, kapsayıcı ve kadın çalışanların gerek iş yaşamındaki eşitsizliklerini gerekse genel olarak sorunlarını çözmeye dönük olmamıştır. İşte TÜİK’in Aile Yapısı Araştırma Raporu’na baktığımız zaman, hanelerin yüzde 86’sında bakım işini anneler üstlenmekte; bakımın kreşte veya anaokulunda sağlanması oranı yüzde 2,3 nokta düzeyinde, bakıcının bu işlevi yerine getirmesi ise sadece yüzde 1,5 düzeyinde kalmış. Benden önceki hatip, öneri sahibi hatip de dile getirdi, kadın-erkek eşitsizliğinde Türkiye son on bir yılda 26 sıra gerilemiş.

Değerli milletvekilleri, sendikalaşma ve güvenceli çalışma oranlarına baktığımız zaman ise yüzde 7’lik toplu iş sözleşmesi kapsamıyla OECD’nin en kötü ülkesi durumundayız. Bu, erkek çalışanlar arasında yüzde 13, kadınlarda ise sadece yüzde 8 düzeyinde kalmıştır.

Araştırma önerisine konu olan Flormar’da çalışan kadın işçilerin sendikalaştıkları gerekçesiyle işten çıkarılmalarına ve ardından, yüz seksen altı gündür bir hak mücadelesi yürüttüklerine hepimiz şahit olduk. Çoğu kadın 132 Flormar işçisinin işine son verilmiştir.

Evet değerli milletvekilleri, bizler Mecliste, özellikle ekonomik krizin en derin etkilerini yaşayan sadece kadınların değil, tüm kesimlerin sorunlarını, hak taleplerini burada gündeme getiriyoruz, çözüm üretilmesini istiyoruz. Ancak baktığımız zaman, on altı yıldır tek başına ülkeyi yöneten iktidar, daha çok güdümlük, siyasi çıkarlarını önceleyen ve seçim dönemi geçici politikalarla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayalım Sayın Milletvekili.

SİBEL ÖZDEMİR (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Doğal olarak kalıcı bir çözüm üretememektedir.

Kadınların istihdamda daha çok yer almaları, sendikalaşmaları, emeklerinin haklarını almaları, kreş, bakım hizmetlerinden yararlanmaları ve toplumda, çalışma hayatında eşit birey olarak yer almaları konusunda daha çok çaba sarf ediyoruz. Tüm bu sorunların araştırılmasını önemsiyoruz ve bu önerenin lehinde olduğumuzu da sizlerle paylaşıyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Canan Kalsın.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz üç dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA CANAN KALSIN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama başlamadan önce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. HDP grup önerisi aleyhinde AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

AK PARTİ iktidarları döneminde kadının istihdamının iş gücüne katılımı için yapılan yasal düzenlemelerle yarı çalışma modelleri, süt izinleri, kreş destek sistemleri başta olmak üzere, kabul edilen pozitif ayrımcılık ilkesi dâhilinde kadın istihdamını artırmaya yönelik çalışmalar, destekler yapılmıştır.

Yine, değerli milletvekilleri, AK PARTİ hükümetleri döneminde çocukların okullaşma oranı da yüzde 99,6 oranında yükselerek cumhuriyet tarihinde bir ilk sağlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, kadınların iş gücüne katılımı bugün 33,8; 2023 hedeflerine de baktığımız zaman, Türkiye'nin tek başına veya tek kanatlı hareket etmekle ilerleyemeyeceğini bildiğimiz için, kadınların iş gücüne katılımını yüzde 41 olarak hedefliyoruz ve bu konuda da gerekli yasal düzenlemeleri yapıyoruz ve yapmaya da devam edeceğiz.

Yine, eşit işe eşit ücret konusunda yapılan yasal düzenlemeler, sadece kadınların iş gücüne katılımı konusunda yapılan düzenlemelerin en önemli katkılarından biridir.

Değerli milletvekilleri, bildiğiniz üzere, KEFEK olarak gerçekleştirdiğimiz 14 Kasım 2018 tarihli toplantıda kabul edilen alt komisyon raporlarından biri kadının kırsal alanda istihdamını ve iş gücüne katılımını sağlamakla alakalıydı. Bu konuda da çıktıklarıyla alakalı çalışmalar devam etmekte ve bu grupta, bu alanda kadının istihdamını sağlama noktasında çalışmalar ve yasal düzenlemeler konusunda görüşmeler devam etmektedir.

Yine, değerli milletvekilleri, yeni kurulan KEFEK alt komisyonunda, başta kız çocukları olmak üzere, kızların bilim, teknoloji, matematik ve mühendislik alanlarında iş gücüne katılımı desteklenmekte ve bu konuda çalışmalar yapılmaktadır. İleride, ilk on yılda yapılacak 21'inci yüzyılın mesleklerinin yüzde 47'sini bilgisayar ve de bu meslekler alacaktır. Kadın-erkek oranı eşit hâle getirildiğinde gayrisafi millî hasıladan yüzde 12,5 artış öngörülmektedir.

Sayın milletvekilleri, başta kız çocukları olmak üzere, gençlerin bu mesleklere yönlendirilmesi, teşvik edilmesiyle gençlerimizi geleceğe hazırlıyoruz. Sadece geçmişte yaptığımız çalışmalar yok, geleceğe yönelik hedefler de koyuyoruz ve koşullanmışlıkların önüne geçmeye çalışıyoruz. Çünkü artık, meslekleri “erkek mesleği” “kız mesleği” “kadın mesleği” olarak görmüyoruz, bu noktada geleceğe ve 21'inci yüzyıla, ileriye dönük kadınların iş gücüne katılımını artırmaya yönelik çalışmalar yapıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

CANAN KALSIN (Devamla) – Bu noktada, teşviklerin, bu şekilde yapılan çalışmaların önünde, kız çocukları başta olmak üzere, gençlerimize rol modeller olarak, doğru hedefler çizerek 21'inci yüzyılın da şartlarını yakalama noktasında çalışmalar yapacağız.

Sözlerime son veriyorum ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunacağım. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.23

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.44****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Şeyhmus DİNÇEL (Mardin), Fatma KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20’nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmında yer alan Menderes Nehri’ndeki kirliliğin nedenlerinin araştırılarak ortaya çıkan zararların giderilmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/282) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi’nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Kasım 2018 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

21/11/2018

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 21/11/2018 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Özgür Özel

Manisa

CHP Grubu

Başkan Vekili

Öneri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmında yer alan, Menderes Nehri’ndeki kirliliğin nedenlerinin araştırılarak ortaya çıkan zararların giderilmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/282) esas numaralı Meclis Araştırma Önergesi’nin görüşmesinin Genel Kurulun 21/11/2018 Çarşamba günü (bugün) birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere öneri sahibi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Büyük Menderes havzası ölüyor. Türkiye’nin en uzun 8’inci nehri olan Menderes Nehri can çekişiyor, verimli topraklar çölleşiyor, insanlar hastalanıyor. Neden mi? Menderes Nehri âdeta atık nehri hâline geldi.

Değerli arkadaşlar, Büyük Menderes havzasında ülkemizdeki en verimli tarım alanları bulunmaktadır ancak havzanın can damarı olan Menderes Nehri artık hayat vermiyor, zehir ve ölüm

saçıyor. Büyük Menderes Nehri, evsel ve endüstriyel atıkların, tarımda kullanılan doğal ve yapay gübrelerin, zirai mücadele ilaçlarının, yan dereler üzerinde bulunan -zeytinyağı gibi- işletmelerin atık sularının bırakılması ve bor içerikli jeotermal kaynak sularının reenjekt edilmeden nehre deşarjıyla kirleniyor. Bununla birlikte, santral bacalarından çıkan gaz, asit yağmuru olarak toprağa karışıyor. Nehrin sularıyla sulanan topraklarda yetişen ürünler ise bu nedenle artık sağlıklı ürün vasfını yitirmiş durumda. Her fırsatta tarım üretimini desteklediğini açıklayan iktidar bu konuda ne yazık ki sessiz kalıyor. Sulama suyu kriterlerinde olumsuz etki yaratan bor minerali ve diğer ağır metaller bütün tarımsal ürünlerde toksik etki yaratmakta ve toprakların yapısının bozulmasına neden olmaktadır. Özellikle incir, zeytin, pamuk mahsulü bu nedenle zarar görüyor. Menderes havzasında sağlıklı üretimin sürdürülebilirliği ve gelecek nesillere ulaşması bakımından jeotermal akışkanların çevre, insan ve hayvan sağlığını tehdit etmeden reenjekt edilmesi ve takibinin yapılması gerektiği hâlde bu denetlenmiyor.

Değerli milletvekilleri, sulara karışan zararlı maddeler tarımsal ürünlere, toprakların yapısına göre de sızmalar şeklinde yer altı su kaynaklarına karışıyor. Böylesi sular insan ve hayvan sağlığı bakımından potansiyel tehlike oluşturuyor. Nehirden alınan suyla ilk sulanan yerler, Kuyucak ve Nazilli civarlarındaki toplam 22 hektar alandaki narenciye bahçeleri artık meyve veremez duruma geliyor. Yapılan analizler buradaki bor miktarının arttığını, ürünlerin kalitesinin de düştüğünü gösteriyor. Ağır metal artıkları, borlu sular en son Söke Ovası'na geliyor. Eğer bu konuda önlem alınmazsa yıllar sonra Söke Ovası'nda tarım yapacağımız toprak da kalmayacak. Uluslararası Dünya Doğayı Koruma Vakfının verilerine göre Buharkent, Nazilli, Kuyucak, İncirliova ve Söke'de yapılan su analizleri düşük kalite olarak belirleniyor. Bu ölçüdeki sular "sulamada kullanılmaz" tanımıyla literatüre geçiyor. Ayrıca Menderes Nehri'nde toplu balık ölümleri yaşanıyor. Bu toplu balık ölümlerinde nehirde kilometrelerce balık mezarlıkları oluşuyor. (CHP sıralarından alkışlar) Toprağın kirlenmesi, bölgede yaşayan 2,5 milyon vatandaşımızı doğrudan, 80 milyon vatandaşımızı ise dolaylı yollardan, tarımsal ürünler aracılığıyla tehdit ediyor. Nitekim, Aydın Tabip Odasının bölge halkı üzerinde yaptığı araştırmaya göre Menderes bölgesinde yaşayan vatandaşlarımızda ciddi oranda kanser vakaları tespit edildi. Yani burada hem insan sağlığını hem üretim verimliliğini hem de çevreyi katleden bir durumla karşı karşıyayız. Havzada yaşayan her canlının, bireyin, topluluğun ve ekonomik birimin öncelikle temiz ve erişilebilir su kaynaklarına ihtiyacı olduğu açıktır. Bu ihtiyaçlara yanıt veren, bugünün ve geleceğin ihtiyaçlarına yanıt veren bir sistemin acilen kurulması gerekir.

Bu mesele değerli arkadaşlar, partilerüstü bir meseledir yani iktidarı, muhalefeti olacak bir mesele değildir. Bu nedenle, sunmuş olduğumuz araştırma önergesinin kabul edilmesini CHP Grubu olarak talep ediyoruz. Menderes havzasındaki kirlilik nedenleri araştırılsın, tarım ürünleri neden kalitesizleşiyor araştırılsın ve bu sorunları artık birlikte çözelim diyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ PARTİ Grubu adına Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin.

Buyurun. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz üç dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Büyük Menderes havzası ağır çevresel tahribat görmüştür, buna ilaveten vahim riskler altındadır. Büyük Menderes havzasında ortaya çıkan su kirliliği havza genelinde yaşayan 2,5 milyon vatandaşımızı ve havzadaki ekolojik değerleri, binlerce yıllık verimi berhava ve tehdit etmektedir. Sayın Bülbül "Havza ölüyor." dedi, doğrudur.

Uşak, Denizli ve Aydın illerinden kaynaklanan atıklar, özellikle madencilik, deri ve tekstil kaynaklı sanayi atıkları, tarımsal üretim ve sanayiden kaynaklanan atıklar, ayrıca evsel atıklara bağlı olarak oluşan su kirliliği havzanın zehirlenmesine neden olan çeşitli unsurlardır. Bu kirlilik kaynaklarının en önemlilerinden birisi de son yıllarda özellikle Aydın'da sayısı çok hızlı bir şekilde artmakta olan jeotermal enerji santralleridir. Gerek denetim yetersizliği gerekse de yetkililerin ihmali nedeniyle Aydın'daki JES yatırımlarının insan sağlığı, çevre, tarımsal üretim, hayvancılık ve doğal kaynaklara çok ciddi zararlar verdiği bir gerçektir. Atıkların denetimsiz şekilde toprağa ve başta Menderes Nehri olmak üzere su kaynaklarına karışması nedeniyle verimli tarım arazileri ve çevre üzerinde ciddi bir tahribat oluştuğuna dair oldukça güvenilir göstergeler mevcuttur. Menderes Nehri, binlerce yıllık medeniyet demektir.

Aydın Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün 2016 yılında hazırladığı Aydın İli 2016 Yılı Çevre Durum Raporu'na göre, Aydın'da toprak kirliliğinin en önemli ikinci nedeni JES akışkanlığıdır ancak nedense Aydın Valiliği, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına yazdığı yazılı bir soru önergesine cevaben hazırladığı metinde kendisine ait bu tespiti yok saymıştır. Az önce gerçekleştirdiğim bir basın toplantısında da bu soru önergesine ve konuyla ilgili hazırladığım diğer soru önergelerine verilen yanıtlara ilişkin değerlendirmelerimi ve eleştirilerimi basınla paylaştım.

Menderes havzasını ve Menderes Nehri'nin bereket mirasını bu denli tahrip etmek ve kirletmek aslında intihara adım atmak, bilinç ve asli değerlerden uzaklaşmak demektir. Bu konu, bölgenin tarihinin, bugününün ve geleceğinin saldırı altında tutulması konusudur ve o ölçüde vahim bir sorundur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Sezgin.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Bu araştırma önergesi tüm siyasi partiler tarafından sahiplenilmelidir. Bu nedenle önergeyi destekliyoruz. Sorun o kadar vahimdir ki her türlü parti mülahazasını aşmaktadır.

Teşekkür ederim. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Hasan Kalyoncu.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz üç dakika.

MHP GRUBU ADINA HASAN KALYONCU (İzmir) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şimdi, baştan söyleyeyim Menderes havzasında kirlilik var mı? Var. Menderes havzasıyla beraber Büyük Menderes, Küçük Menderes, Gediz'de kirlilik problemleri söz konusu. Fakat Türkiye'de yirmi beş havzada yapılan çalışmalar, araştırma projeleri, ki Büyük Menderes havzasında en son çalışanlardan birisi de benim, bölgeyi avucumun içi gibi biliyorum. Şimdi, Menderes havzasında yapılan çalışmalarda, Su Çerçeve Direktifi kapsamında, öncelikli kirleticiler, ağır metaller, organik kirleticiler ve diğer kirletici kaynaklar olmak üzere bütün hepsi çalışılmış, kirlilik düzeyleri de belirlenmiş. Şu anda ben size söyleyeyim, Aydın içinde ana kolda en kötü kalite sınıfında yerler mevcut. Bunun yanında 2016 yılında Milliyetçi Hareket Partisi Büyük Menderes'teki kirliliği Meclis gündemine taşımış fakat sonuç alınamamıştır. 2006'dan bu tarafa Meclis gündemine taşıdığımız bu konuyu takipte de devam ediyoruz. Şu anda Büyük Menderes Nehri havzasında havza yönetim planları ve diğer çalışmaların tamamı yapılmış durumda. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının öngörülerine göre, 2019-2020 yılında azot ve fosfat kirliliğiyle ilgili önlemler alınmış ve iyileştirilme yapılacağı ifade ediliyor. Bunun yanında,

havza yönetim planları çerçevesinde ve devamında Orman ve Su İşleri Bakanlığının Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmalar var, bir tane uluslararası bir proje, bir tane TÜBİTAK projesi bölgede tamamlanmıştır. Şimdi, burada yapılması gereken asıl husus, bu önerilen önlemler paketinin işletilip işletilmediğine dair araştırma yapılmasıdır. Çünkü şimdi bordan bahsediliyor. Kara su bölgenin en fazla kirleticilerinden bir tanesi, zeytin fabrikalarından, 158 civarındaki zeytin işletmesinden gelen sular.

Bölgede, ayrıca, Denizli tarafından gelen tekstil atıkları, Uşak tarafından gelen organize sanayi atıkları Büyük Menderes'te kirlilik yapmaktadır. Fakat Büyük Menderes'i "Ölüyor." diye göstermek de yanlış bir durum çünkü Aydınlılar bilir, İkizdere Barajı içme suyu barajıdır ve suyu gayet temizdir. Yaklaşık 6 kere bölgeyi dolaştım, bütün barajları, baraj göllerini, ana kolu, yan kolları...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

HASAN KALYONCU (Devamla) – ..kirlilik düzeylerini tamamen, bizzat ben biliyorum.

Bunun yanında, yapılması gereken, alınan önlemlerin, bu çalışmalar sonucunda kurumların öngördüğü önlemlerin işletilip işletilmediğinin araştırılmasıdır çünkü sadece Büyük Menderes değil, bölgede Küçük Menderes, Gediz ve Türkiye'deki diğer 25 havzadaki kirliliklerin araştırılması ve durumun nereye gittiğinin görülmesi gerekiyor.

Teşekkür ediyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz üç dakika.

HDP GRUBU ADINA SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, burada, aslında, Aydın'da yaşanan doğa katliamını, ekolojik katliamı bilmek gerekmiyor, bilgiye ulaşmak günümüzde çok kolay, bilgiye rahatlıkla ulaşabiliriz ve şunu biliyoruz ki: Aydın'da Menderes Vadisi âdeta ölüm üretiyor. Doğa tahrip edildi, incirlik alanlar, zeytinlik alanlar artık yaşamıyor, kuşlar alanı terk ediyor; kanser vakaları Türkiye'de en çok burada yaşanıyor, Türkiye'de yüzde 18 ortalama varken Aydın'da yüzde 42'lerde kansere rastlanıyor. Kükürtdioksit emisyonu Türkiye'de en çok olan, ölçülen yeri ve hava kirliliği, bu anlamıyla, çok fazla. Bunları Aydınlı köylülere sorabilirsiniz. Aydın köylüsü, Kızılcaköy köylüleri size bunları en detaylı bir şekilde anlatabilir. Dolayısıyla, bilmek sorunumuz yok fakat siyasi bir tercih yapmak durumundayız. Acaba biz kalkınma adına, gelişme, büyüme, zenginleşme adına 3-5 tane sermayenin arkasında mı duracağız yoksa Türkiye halklarını, kadınları, köylüleri, emekçileri mi burada savunacağız? Bu, Türkiye halklarını ilgilendiriyor çünkü Aydın'dan giden incir, üzüm, zeytin gibi pek çok madde Türkiye'de tüketiliyor ve bunlar kanser üreten şeyler.

Bu konulara yaklaşırken aslında siyasi olarak bakmak gerektiğini düşünüyorum. Burada Sevgili Leyla Güven'i selamlamak istiyorum çünkü Leyla Güven Demokratik Toplum Kongresinin eş sözcüsüydü ve Demokratik Toplum Kongresi tam da köylülerin, halkların, yerel halkların haklarını aramak için mücadele ediyor ve halkın kendi kendini yönetmesini, örneğin Aydın'da Kızılcaköy köylülerinin, aslında Aydın'daki jeotermalle ilgili tasarruflar hakkında başvurulacak merci olmasını

savunuyordu. Ama burada ne yapılıyor? Aydın köylüsünü dinlemek ya da Aydın köylüsünün siyasetini toplumsallaştırmak isteyenleri dinlemek yerine Leyla Güven kriminalize edilmeye çalışılarak toplumdaki kopartılmaya çalışılıyor. Yoksulluğun kaynağı, işsizliğin kaynağı, tarımdaki yok olmanın, tarımın tamamen ortadan kaldırılmasının kaynağı aslında topluma kulak vermemek ve toplumun hakkını arayan siyasetçilere de kulak vermemekten geçiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayalım Sayın Milletvekili.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) - Teşekkür ederim.

Bakın, burada ifade ettiğimiz AİHM sürecini... AİHM’de “Derhâl serbest bırakılması gerekir.” denilen Selahattin Demirtaş’ın da yine halktan yana, halkçı bir siyasetin parçası olarak kriminalize edilmeye çalışıldığını, halktan koparılmaya çalışıldığını görüyoruz. Biz eğer halkın siyasetinin hâkim olması önündeki bu engelleri kaldırıabilirsek halklar olarak o zaman toplumun kendi kendini yönetmesini, yerel yönetimlerde kadınların ve köylülerin inisiyatif almasını da sağlayabiliriz diye düşünüyoruz. Dolayısıyla, başta da söylediğim gibi, burada bilgi sorunu yok, bilme sorunu yok, siyasi tercih sorunu var.

Biz Kızılcaaköy köylülerinin yanında olan bir parti olarak ve onun temsilcileri olarak her zaman burada jeotermale karşı köylülerin yanında olacağımızı söylemek istiyoruz. Sermayeye karşı halkın yanında olacağımızı söylemek istiyoruz. Partilerin bu şekilde politikalar üretmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkürler. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Aydın Milletvekili Metin Yavuz Bey. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA METİN YAVUZ (Aydın) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu tarafından Büyük Menderes havzası kirliliğinin araştırılması ve çözüm önerilerinin belirlenmesiyle ilgili verilen araştırma önergesi aleyhinde söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, tabii -çevre hassasiyeti- gelecek nesillerin bize emaneti olan, gelecek nesiller adına korumak görevinde olduğumuz, gelecek nesillere daha çok kirleterek, daha çok kullanarak, daha çok azaltarak devretmeden, daha temiz, daha arıtarak, çok daha fazla artı değerler katarak devretmek zorunda olduğumuz zenginliklerimiz var. Bunlar: Topraklarımız, havamız, nehirlerimiz, su kaynaklarımız, ormanlarımız. Hülâsa Allah’ın bize bir armağanı olan, çocuklarımız için bize armağan edilmiş olan bu değerleri korumak hepimizin görevidir.

Konuyla ilgili Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne Büyük Menderes Havza Koruma Eylem Planı hazırlanmıştır. Burada kirletici unsurlar ve alınması gereken tedbirler belirlenmiştir. Akabinde Havza Koruma Eylem Planlarının Nehir Havza Yönetim Planlarına Dönüştürülmesi AB Projesi kapsamında Büyük Menderes havzasındaki tüm su kütlelerinin iyi duruma erişmesi ve iyi durumda olanların da durumlarının korunması amacıyla 1.264 adet tedbir belirlenmiş olup söz konusu tedbirlerin 2019 yılı fiyatlarıyla yatırım maliyeti yaklaşık 2 milyar 250 milyon TL’dir. Bu yatırımların büyük çoğunluğu atık su arıtma tesisleri, katı atık ve çöp depolama tesisleridir. Bunlar ilgili belediyeler tarafından yapılmalıdır.

Tarım ve Orman Bakanlığı DSİ Genel Müdürlüğünce Büyük Menderes havzasında 104 noktada su kalitesi izleme çalışması yapılarak analiz sonuçları Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne iletilmekte ve kirliliğin izlenilmesi sağlanmaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığı DSİ Genel Müdürlüğünce Büyük Menderes havzasında atık suyla ilgili planlama çalışmaları tamamlanmıştır, proje aşamasına geçilecektir. Belediyelere ait atık sular ve katı atık depolama tesislerine ait yatırımlarla ilgili konular belediyelerce yapılacaktır.

Büyük Menderes Nehri'nde taşkınların önlenmesi amacıyla 2001 yılından beri toplu makineli çalışma kapsamında temizlik yapılmaktadır. Nehrin sorun yaratan büyük bir bölümünde yatak genişletme ve derinleştirme çalışmaları yapılmıştır. Büyük Menderes Nehri'ndeki kirliliğin önlenmesi amacıyla DSİ 21. Bölge Müdürlüğünde "Menderes Havza Toplantıları" adı altında, Aydın Valiliği başkanlığında Denizli, Uşak ve Afyonkarahisar Valiliklerinin katılımıyla yılın belirli dönemlerinde toplantılar yapılmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

METİN YAVUZ (Devamla) - Son yapılan toplantı neticesinde, Büyük Menderes Nehri'nin kirletici unsurlarıyla ilgili tespit ve yatırım uygulaması ve Menderes Nehri'nin kirletici etmenleriyle ilgili kurumların ortak çalışma yürütmesi kararı alınmıştır.

Çevremizle ilgili bizler bu denli hassasiyet gösterirken yaşadığımız memleketin belediyesi ne kadar hassasiyet gösteriyor, sormak istiyorum. 1994 yılında yapılan arıtma tesisinin günümüz itibarıyla yetersiz geldiği ortadadır. Şehrimin belediyesi arıtma tesisine ilgili bugüne kadar acaba nasıl bir uygulama yürütmüştür? Şehrimin belediyesi çevre kirliliğine o kadar çok önem veriyor ki çevre ve şehircilik il müdürlüğümüz tarafından 14 kez yapılan idari uygulamayla toplamda 1 milyon 69 bin 754 lira idari para cezası işiyle karşı karşıya kalmıştır. Hükümetimiz çevre hassasiyetiyle ilgili gerekli tüm denetimleri yapmakta olup çevre kirliliğine sebep olan gerek OSB gerek JES gerekse belediyeler olmak üzere gerekli denetimlerine devam etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

METİN YAVUZ (Devamla) – AK PARTİ Grubu olarak düşüncemiz, çevre duyarlılığı konusunda herkes evinin önünü temizlerse sorun kalmayacaktır.

Hepinize saygılar sunarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı talep ediyoruz.

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) – Başkanım, bir söz talebim var.

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunacağım, karar yeter sayısı arayacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Alınan karar gereğince gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sıraya alınan, Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**A) KANUN TEKLİFLERİ**

1.- Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 14) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Geçen birleşimde, görüşülmekte olan 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesi üzerinde önerge işleminde kalınmıştı. Şimdi önerge işlemini yapacağız.

2'nci madde üzerinde üç önerge vardır, önergeleri ayrırlık sırasına göre işleme alacağım. İlk okutacağım iki önerge aynı mahiyette olduğundan birlikte işleme alacağım.

Buyurun.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir

Ali Kenanoğlu

Kemal Bülbül

Ankara

İstanbul

Antalya

Rıdvan Turan

Mahmut Toğrul

Mersin

Gaziantep

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Feridun Bahşi

Ayhan Erel

Aylin Cesur

Antalya

Aksaray

Isparta

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Ahmet Kamil Erozan

Enez Kaplan

Adana

Bursa

Tekirdağ

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU
BAŞKAN VEKİLİ FAHRİ ÇAKIR (Düzce) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergelere ilkinin gerekçesini okutuyorum:

Buyurun.

Gerekçe:

Siyaset toplumsal yaşamın bütün alanlarını kapsayan bir süreçtir. Tüm yurttaşların siyasete katılımı, siyaset alanında her türlü etkinliğe katılmaları ve temsil için aday olmaları kadar doğal bir şey yoktur. Seçim süreçlerinde de meslek odalarını temsil eden kişilerin aday olmaları ve seçilme haklarını kullanmaları anayasal bir hak. Ancak yönetim kademelerindeki kişilerinin seçilememesi durumunda görevlerine geri dönmeleri mesleki ve etik açıdan uygun değildir. Siyaset üstü olarak görülen bu kurumların temsilcileri aday olduktan sonra siyasi tercihlerini belli edecekleri için seçimlerden sonra yeniden kurumlarına geri dönmeleri durumunda tarafsızlık ilkesinin zedeleneceği, bu durumdan oda ve meslek kuruluşu çalışmalarının olumsuz yönde etkileneceği açıktır.

(x) 14 S. Sayılı Basmayazı 20/11/2018 tarihli 19'uncu Birleşim Tutanağı'na ektir.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki diğer önerge üzerinde konuşmacı Tekirdağ Milletvekili Enez Kaplan. Buyurun Sayın Kaplan. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

ENEZ KAPLAN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde verilen değişiklik önergesi üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, esnaflar ticaretin içerisinde etkili rol almışlardır. Esnaflar, küçük sermayeyle daha çok beden gücüne dayanarak iş yapan bağımsız girişimciler olarak bilinmektedir. Esnaf işletmeleri hem ekonomik hem de yapısal sorunlarından kaynaklanan nedenlerle rekabette her geçen gün daha çok kan kaybetmektedir.

Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu, esnaf ve sanatkârlar ile bunların üyelerinin, çalışanların mesleki ve teknik ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel faaliyetlerine uygun olarak gelişmelerini ve mesleki eğitimlerini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak, meslek disiplini ve ahlakını korumak ve bu maksatla kurulan tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğindeki esnaf ve sanatkârlar odaları ile bu odaların üst kuruluşu olan birlik, federasyon ve konfederasyonun çalışma usul ve esaslarını düzenlemektedir.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu'na bir madde eklenmiş ve esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşları genel başkanı, başkanları ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri istifa etikten sonra aday olamadıkları veya seçilemedikleri takdirde seçim sonuçlarının ilanı takip eden bir ay içerisinde eski görevlerine dönme imkânı sağlanmıştır.

Yüksek Seçim Kurulunun kararlarına göre esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşları başkanları ve yönetim kurulu üyelerinin milletvekili ve yerel yönetimlere aday olmak için istifa etmeleri zorunludur. Bu konuyla ilgili olarak -Yüksek Seçim Kurulunun- 2839 sayılı Kanun'un 18'inci maddesi uygulanmaktadır.

Esnaf odaları, konfederasyonlar kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. Kamu kurumu niteliğinde olan kuruluşlar sadece ticaret odaları, borsalar veya esnaf birlikleri değildir arkadaşlar.

Esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşlarının genel başkanları, yönetim ve denetim kurulu üyeleri belli bir süre için seçimle işbaşına gelmişlerdir. Milletvekilliği ve yerel seçimler için istifa etmiş kişilerin aday olamamaları veya seçilememeleri hâlinde geri dönüşleri, kendi meslek kuruluşlarında bulunan üyelerinin seçimi ve takdirleriyle olmalıdır. Zira bu kişiler atanmış değil, seçilmiş kişilerdir.

Esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşları başkanlarının statüsü seçim öncesinde kamu görevinden istifa eden memurlar gibi değildir. Memurlar atanmışlardır, bu sebeple seçim sonrası tekrar atanarak, göreve iade edilerek çalışmaya başlayabilirler. Fakat bir süreliğine seçilmiş olan oda başkanı ya da yönetim kurulu üyeleri görevinden istifa ederek milletvekilliğine ya da yerel yönetimlere aday aday olursa siyasi bir sıfat kazanmış olacaktır, tarafsızlık ilkesini yitirmiş olacaktır. Bu sebeple esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşlarının başkanlarının geri dönüşü atamayla değil; tekrar seçimle, üyelerinden alacağı oylarla, tarafsızlık ilkesini sağlayarak olmalıdır.

Esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşları başkanları ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri milletvekilliği ve yerel yönetimlere aday aday olursa siyasallaşacaklar ve tarafsızlıklarını kaybetmiş olacaklardır. Siyaset yapmak için görevlerinden ayrıldıktan sonra geri dönmek istemeleri hâlinde, yeniden, geri dönmek istedikleri kuruluşun üyelerinin seçimiyle gelmeleri demokratik bir davranıştır.

Genel Kurula saygılarımı sunarım. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 14 sıra sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Tacettin Bayır	Alpay Antmen	Özgür Özel
İzmir	Mersin	Manisa
Mehmet Ali Çelebi	Neslihan Hancıoğlu	Nazır Cihangir İslam
İzmir	Samsun	İstanbul

MADDE 2 - 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- Milletvekili ve mahalli idareler genel ve ara seçimlerinde adaylık için görevinden ayrılan esnaf ve sanatkarlar meslek kuruluşları genel başkanı ve başkanları ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri, aday olamadıkları veya seçilemedikleri takdirde en geç Yüksek Seçim Kurulunca seçim sonuçlarının açıklanmasını takip eden bir ay içinde eski görevlerine dönebilirler. Bu süreçte, genel başkanın ve başkanların yerine seçim yapılmaz; yönetim ve denetim kurulu üyelerinin yerine ise yedek üyeler çağrılır.

Genel başkanın ve başkanların eski görevlerine dönmeleri için öngörülen sürenin sonuna kadar başkan vekilleri, yoksa en yaşlı yönetim kurulu üyesi başkanlık görevini yürütür.”

BAŞKAN – Komisyon, önergeye katılıyor musunuz?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, aslında madde metniyle aynı yani “ilanını” kelimesi “açıklanmasını takip eden” diye bir noktaya gelmiş. Önerge kabul edilse de edilmese de maddenin içeriğinde herhangi bir değişim yapmayacak. Genel Kurulun takdirlerine bırakıyoruz. Yani onaylansa “evet” dense bile değişim yapmayacak, aynı şekilde kalacak.

BAŞKAN – Önerge hakkında konuşmak isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Nazır Cihangir İslam.

Buyurun Sayın İslam. (CHP sıralarından alkışlar)

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Evet, bugün Sayın Cumhurbaşkanımızın 1999 ve 2002 yıllarında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yaptığı haklı başvurulardan bahsedeceğim. Dönemde, Siirt’te okuduğu şiir yüzünden gerçekten bir hukuk cinayeti işlendi, siyasi yasaklı durumuna düştü, 1999’da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gitti. AB uyum yasaları çerçevesinde adli sicil kaydının haklı olarak silinmesini istedi, 2002 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gitti. Yüksek Seçim Kurulu “Milletvekili olamaz.” kararı verdi. Yine bir hukuk cinayeti idi, haklı olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gitti. Sayın Cumhurbaşkanı 1999 ve 2002 yıllarında bu başvurularında sonuna kadar haklıdır ve desteklemiştir.

Şimdi, benim sorum çok açık -Sayın Cumhurbaşkanım, ben bu soruyu size soruyorum çünkü yazılı olarak sorma imkânım yok- diyorum ki: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sayın Demirtaş ve arkadaşları hakkında tutukluluklarının sona erdirilmesi doğrultusunda bir karar verdi. Buna neden karşı çıkıyorsunuz? Bu konuda bizi ikna etmeniz gerekiyor.

Arkadaşlar, sadakat önemli ama hakikate sadakat önemli. Yani, burada daha önce de defalarca tartışıldı; lidere sadakat, lider savrulduğunda sadık olanları da savrabilecek bir şey; lidere sadakat, lider ancak hakka, hukuka ve hakikate sadık ise uygulanabilecek bir şey. Bakın, ben diyorum ki: Burada sözleşmeye sadakat yok. Yani, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı işimize geliyorsa kabul edeceğiz, gelmiyorsa etmeyeceğiz. İşte biz buna, işte biz bu savrulmalara karşıyız değerli arkadaşlar.

Sayın Demirtaş ve arkadaşları kanaatimizce tahliye edilmeli çünkü hukuk, Anayasa, yasalar Sayın Cumhurbaşkanının da üzerindedir arkadaşlar.

Çok değerli arkadaşlar, geçen tartışmalı konuşmamızdan sonra ben Anadolu'yu şöyle bir dolaştım; Rize'yi dolaştım, Ardeşen'i dolaştım, Artvin'i dolaştım, Gebze'yi, Kartal'ı ve Arnavutköy'ü dolaştım; millet meseleyi anlamış yani benim ne demek istediğimi anlamış.

Ardeşen'de şöyle bir talihsizlik yaşadık: Sizin AK PARTİ'li belediye başkanı günler önce tutulan salonu son gece iptal etti, rezervasyonu. Çok büyük bir kabalık, siyasi nezaketsizlik, tahammülsüzlük. Biz de çarşığı dolaşmaya başladık, esnafı, kahvehaneleri dolaşmaya başladık, sözümüzü söyledik. Bir saat içinde bir düğün salonu sahibi bizi aradı ve toplantımızı orada yaptık. Ben sayın Ardeşenlilere, Rizelilere, Artvinlilere, Gebzelilere, Kartallılara ve Arnavutköylülere buradan hassaten teşekkür ediyorum.

OHAL İnceleme Komisyonu Başkanı -şöyle bir yazı çıktı Türkiye gazetesinde, âdeta bir OHAL İnceleme Komisyonu güzellemesi- diyor ki değerli arkadaşlar: "Bu 440 bin dosyanın işi artık, bir-bir buçuk senede biter." Şimdi hesap makinelerimizi çıkartalım, matematiği güçlü olanlar kâğıt kaleme sarılsın. Ben kendi durumuma baktım, aradan on dört ay bir hafta geçmiş, hâlen incelemede. Peki, on dört ayda 42 bin dosya bakılıyorsa ayda 3 bin dosya bakılıyor demektir. Bölün 440 bini 3 bine, elde edeceğimiz sonuç yüz kırk yedi aydır yani on iki yıl üç ay değerli arkadaşlar. Şimdi burada kime hak vereyim? Bu İnceleme Komisyonu Başkanına mı hak vereyim, matematiğe mi hak vereyim?

Değerli arkadaşlar, bakın, asıl sorun şuradadır: Anayasa güvencesi altındaki yargının fonksiyonları müdahale görmektedir, esas mesele bu. Neden? Şunun için, çünkü bu KHK mağdurlarının okuduğu okullar sorunsu Bakanlar Kurulunda bu okullardan mezun arkadaşlar var, ben bunu bir suçlama olarak söylemiyorum. Çocuklarının okuduğu okullar, sosyal medya paylaşımları, Digiturk aboneliği ve bankada parasının olması meselesi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NAZIR CİHANGİR İSLAM (Devamla) - Bağlayabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (Devamla) – Çok teşekkürler.

Yani söz konusu bankanın Türkiye Büyük Millet Meclisindeki ATM'si açık, şubeleri açık, Anayasa'nın ve yasaların güvencesi altında ama KHK'liler burada üç beş kuruşu var diye ne yazık ki bu zulme maruz kalıyor. Daha vahimi şu: Bu bankanın CEO'su –ismini vermeyeyim, ismini biliyorsunuz- şu anda SPK'nin başında, öyle değil mi arkadaşlar? Arkadaşlar, bu nasıl bir durum? Bu, aynı zihne nasıl sığıyor? Bu çok önemli bir durum değil mi?

Değerli arkadaşlar, bakınız, bu olay mantıksaldır, ahlakidir ve hukukidir. Bugün OHAL İnceleme Komisyonu yürütmenin başımıza ihdas ettiği bir paralel yargı gibi çalışmaktadır.

Sayılarımı sunuyorum, sağ olun efendim. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı talep ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi önergeyi oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yeter sayısı yoktur.

On dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.27

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.45****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Şeyhmus DİNÇEL (Mardin), Fatma KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20’nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

14 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesi üzerinde İstanbul Milletvekili Nazır Cihangir İslam ve arkadaşlarının önergesinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi önergeyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok, yok Başkanım.

BAŞKAN – Kâtip üyeler arasında fikir ayrılığı olduğundan oylamayı elektronik olarak tekrar edeceğim ve karar yeter sayısı arayacağım.

Oylama için üç dakika süre veriyorum ve oylamayı başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Önerge kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

14 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon? Yerinde.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – İYİ PARTİ Grubu adına İsmail Koncuk, Adana Milletvekili. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika Sayın Milletvekili.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL KONCUK (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında siyasetin okulu yok derlerdi geçmişte. Gerçi şimdi siyasi bilimler fakültesi gibi okullar, fakülteler var ama yine de siyasetin asıl yeri alanlarda bu işi öğrenmektir.

Şimdi, buradan baktığımız zaman, aslında siyasetçinin kaynağını teşkil eden yerler de sivil toplum kuruluşlarıdır yani meslek odaları, dernekler, sendikalar aslında siyasete kaynaklık eden yerler olarak görülmelidir.

Şimdi, böyle baktığımız zaman “Bu 2839 sayılı Kanun’un 18’inci maddesine böyle bir yasaklama neden girdi?” diye doğrusu düşünmemiz lazım. Ben yıllarca sendikacılık yaptım, bu yasak çıktığı dönemde biz sendika başkanları olarak “Acaba sivil toplum örgütlerinde yetişmiş insanları siyaset alanında rakip olarak görmenin bir tezahürü müdür, onların önüne bir engel mi getirilmek isteniyor?” diye düşünmüştük o tarihte.

Aslında bu düzenleme yanlış bir düzenleme olmamakla birlikte, şahsa, adrese teslim bir düzenleme olduğu için yanlış. Yoksa gerçekten anlamı bakımından siyaset yasaklı sivil toplum örgütü temsilcileri düşüncesi bile aslında kabul edilebilecek bir düşünce değil. Burada sadece Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine veya Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu yöneticilerine böyle bir hakkın tanınması esasen vicdanımızı da sızlatmalı, “Neden?” diye sormalıyız. Burada “Niye TÜRKİYE KAMU-SEN yöneticileri siyasete giresin?” diye soruyorum, TÜRK-İŞ yöneticileri neden giresin, HAK-İŞ yöneticileri neden giresin, DİSK yöneticileri, MEMUR-SEN yöneticileri neden giresin?

Aslında dün Sayın Rifat Hisarcıkıoğlu'nun açıklamasını okudum. Rifat Hisarcıkıoğlu aynı zamanda Türkiye Avrupa Birliği Karma İstişare Komitesi Başkanı idi, hâlen de devam ediyor diye tahmin ediyorum. Burada 8 büyük örgüt var, bu birliklerin dışında memur sendikaları var, işçi sendikalarının temsilcileri var. Dün Sayın Hisarcıkıoğlu bir açıklama yaparak bu düzenlemenin doğru olmadığını söylemiş ama bu düzenleme buradan geçerse o arkadaşlarımızın aklında şöyle bir soru işareti kalabilir: “Neden TESK var, TOBB var, memur ve işçi sendikaları yok, diğer birlik temsilcileri neden yok?” diye bir soru akıllarında kalabilir, bir şüphe oluşabilir. Dolayısıyla bu teklif aslında geri çekilmeli, tamamlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine gelmeli ve âdeta bir siyasete girme yasağının da ortadan kaldırılması aslında bu Meclise yakışır bir durum olur. Düşünebiliyor musunuz, burada bazı arkadaşlarımız konuşmalarında söyledi -iyi niyetli yaklaşımlar buradaki konuşmaların hepsi, aynen katılıyorum- şöyle bir durum var: Şimdi, mesela sendika genel başkanınız ya da şube başkanınız; istifa ettiniz, aday adayı oldunuz. Aday yapılmadınız veya aday yapıldınız kaybettiniz. Geri dönmek istediğinizde bir olağanüstü genel kurul kararı alınsa dahi aday olamıyorsunuz. Neden? Çünkü delegelik sıfatınız düşmüş oluyor, delegelik sıfatınız düşmüş olduğu için bir seçimle dahi o göreve yeniden dönebilme şansınız ortadan kaldırılmış oluyor. Dolayısıyla, burada bütün sivil toplum örgütlerimiz bakımından 2839 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinde gerekli değişiklikler yapılarak o yasakların tümünden kaldırılması adil ve Türkiye Büyük Millet Meclisine de yakışır bir tavır olacaktır. Yoksa benim aklıma şöyle bir şüphe gelecek Rifat Hisarcıkıoğlu'yla ilgili ve Sayın Bendeve Palandöken'le ilgili, ikisi de benim dostumdur, niye diğer sivil toplum örgütleri yok da sadece TOBB ve TESK var, bu soruyu ben buradan sorarım, o sivil toplum örgütleri adına sorarım. Aslında bu kanunun geçmesi bu iki değerli arkadaşımızı da zor durumda bırakabilecek bir durum arz edebilecektir. Nasıl gündeme geldi? TOBB'un Başkanının bilgisi yoksa, doğru bulmuyorsa, efendim, TESK Başkanının açıklamasını duymadım, Bendeve Bey'in, karşı olup olmadığını bilmiyorum, bir açıklama yapmadı, eğer karşıysa, bu arkadaşlarımız ile bu kanunu hazırlayan arkadaşlarımız görüşmeden, onların onayını almadan, onların kuruluşları adına böyle bir kanun teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisine nasıl getiriliyor anlamak çok zor ama tekrar ifade ediyorum: Her ne kadar siyasetin okulu, siyasi bilimler fakülteleri filan varsa da asıl siyaset yapılacak yerler yani siyasetin ham maddesini bulacağımız yerler sivil toplum örgütleridir. Buralarda kendi alanlarında uzmanlaşmış insanlar vardır, sosyaliteleri yüksektir, sosyal insanlardır, insan ilişkilerini yakından bilirler; dolayısıyla bunlardan da herhâlde iyi siyasetçi olur diye düşünüyoruz.

Aslında burada belki şunu da konuşmamız lazım: Yıllardır şunu gündeme getirdik “Memura siyaset yasağı kaldırılınsın.” dedik, bunu savunduk; Türkiye KAMU-SEN olarak da bunu savunduk, diğer memur sendikalarımız da bunu savundular. Şimdi, memur, aslında Türkiye'nin en aydın kesimi, okumuş, mürekkep yalamış kesimi; biz onlara siyaset yasağı getiriyoruz, diyoruz ki: “Bu memleket adına düşünme, fikir ileri sürme, konuşma.” Düşünebiliyor musunuz, ülkenin kaynaklarıyla okuttuğumuz, yetiştirdiğimiz insanlara siyaset yasağı getiriyoruz? Aslında burada tartışılması gereken şu: Siyaset yasağı mı getirmek lazım yoksa insanlarımızı partizanca davranmamak gerektiğini anlatmak mı lazım?

Yani burada yasaklanması gereken siyaset yasağı değildir. Siyaset, içinde bulunduğunuz toplum adına, ülke adına fikir üretebilmektir, düşündürmek; siyaset budur. Partizanlık ile siyaset burada karıştırılıyor. Biz partizanlığı, partizanca davranmayı yasak hâle getirmeyi savunmalıyız. Dolayısıyla burada aslında bu kanunla birlikte bütün memurlarımıza siyaset yapma hakkını da konuşmamız gerekirdi ama tabii, maalesef böyle hazırlanmış kanun teklifleri... Bir yerlerde hazırlanıyor, geliyor; nerede hazırlanıyor bilmiyorum, sizlerin kanaatleri, düşünceleri alınıyor mu, onu da bilmiyorum, ondan da emin değilim yani hakaret anlamında olmasın diye söylemiyorum, az önce Cahit Bey bir cümlemi hakaret olarak anladı, ben asla hakaret etmem; ben kanaatlerimi Türkçe, Türk dil kurallarına uygun olarak ifade ederim, asla hakaret etmem çünkü hakaret etmek acizliktir, aciz insanlar hakaretle konuşur, kendisini ifade edemeyen insanlar ağır kelimeleri, küfür anlamına gelecek kelimeleri kullanarak düşüncelerini ifade eder.

Gelin, burada madem bu konu gündeme geldi, TOBB ve TESK'in ayrıcalıklı bir yapı olduğunu ispatlarcasına bir kanun teklifini burada kanunlaştırılmayalım. Memura siyaset hakkını tartışalım ama öncesinde, daha kolayı, diğer sivil toplum örgütlerimize, birliklerimize ve sendikalara koyduğumuz bu yasağı kaldıralım diyorum.

Saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Metin Nurullah Sazak Eskişehir Milletvekili. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Zonguldak maden ocağında meydana gelen göçük hadisesinde hayatını kaybeden madencilerimize Allah'tan rahmet, ailelerine ve milletimize sabırlar diliyorum.

24 Kasım Öğretmenler Günü'nün yaklaşması münasebetiyle öğretmenlerimizi de saygı ve sevgilerimle yâd ediyorum. Türk büyüklerimiz der ki: “Hayatta üç şey olmaya bak; ya öğreten ya öğrenen ya da bunlara hizmet eden ol.” Bizim de hizmet edenlerden olmamız dileğiyle konuşmama başlıyorum.

Bugün Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi adına değerlendirme yapmak üzere bu kürsüde bulunmaktayım. Öncelikle, Türkiye'nin en büyük meslek ve sivil toplum kuruluşu olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin önemini hatırlatarak konuya girmek istiyorum. Türk iş dünyasının çatı kuruluşu olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile odalar ve borsalar, 15 Mart 1950 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan 5590 sayılı Kanun'la kurulmuştur. Ülkemizde 1,5 milyon üyesiyle 81 il ve 160 ilçede yetmiş yıla yakın süredir faaliyet göstermektedir.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin coğrafi ve sektörel olarak iş dünyamızın tamamında asli temsil mekanizmasını üstlendiği, ekonomimizin büyümesi ve üyelerin rekabet güçlerinin arttırıldığı, ülkemizin iş ve yatırım ortamının iyileştirildiği kurucu felsefesiyle hareket etme temelinde misyon gösterdiği bilinmektedir. Bu misyon çerçevesinde, kuruluşundan itibaren özel sektörümüzün önünü açan hemen hemen her yasal düzenlemenin çoğunda Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin katkısı göz ardı edemeyiz. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, yurt içi yaygın bağlantısı sayesinde farklı hacimlerde ve ülkemizin farklı bölgelerindeki mensuplarının sorunlarını iletebildiği, destek ve çözümlere ortak olup yol gösteren bir kurumdur. Sorunların çözümünde kamu-özel işiştare mekanizmalarının işlerliğinde yaptığı ara buluculuk ve yakın takip önemli rol oynamaktadır. İş dünyasının ihtiyacı olan reform ve

düzenlemelerde devletle iş birliği içerisinde olarak Türkiye'nin kalkınması ve ekonomik ilerlemedeki katkısı da bir diğer önemli vazifesidir. Bunun dışında, özellikle son dönemlerde ağırlık verdiği eğitim ve sosyal sorumluluk alanlarında, ülkemizin geleceğine yaptığı yatırımlarda ülkemizin geleceği açısından önemli katkılar sunulmuştur. Ülke içi yapmış ve üstlenmiş olduğu bütün bu görevler dışında esas olarak uluslararası alanda Türk iş dünyasının temsilietini üstlenmektedir. Küresel iş dünyası kuruluşlarının tama yakın çoğunluğunun yönetiminde yer alarak Türk girişimcilerin sözcülüğünü üstlenmektedir. Türkiye'nin içinde bulunduğu mevcut durumda esas gündemimiz olan millî egemenlik temelindeki tam bağımsızlık ilkesinin ekonomik kalkınma ve bağımsızlık üzerine kurulacağı mutlak gerçeğiyle bu tür kurum ve kuruluşların önem, motivasyon ve tecrübesi bir adım daha öne çıkmaktadır.

Hâlihazırda verilmiş olan ve üzerinde konuşmakta olduğumuz bu kanun değişikliğinin temelinde, demokratik hakların kullanılması amacıyla kanunla yasalaştırılmış her vatandaşın seçme ve seçilme özgürlüğü yatmaktadır. Demokrasinin temelinde siyaset yapmak isteyen yetkin ve uygun nitelikteki her vatandaşın ülkemize yapacağı katkı göz önüne alınarak sisteme dâhil olmasında kolaylık göstermek gerekmektedir.

Bu anlamda, kanun teklifiyle Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda düzenleme yapılarak milletvekili ve mahallî idareler genel ve ara seçimlerinde adaylık için görevinden ayrılan birlik başkanı ve birlik yönetim kurulu üyeleri ile oda ve borsa yönetim kurulu başkan ve üyelerine aday olamamaları veya seçilememeleri hâlinde eski görevlerine dönme imkânı tanımayı içeren düzenlemeyi destekliyoruz.

Demin bahsetmiş olduğum misyonları üstlenen bu kuruluşların üye ve yöneticilerinin bilgi, misyon, beceri ve birikimlerini siyasi arenada kullanmak istemeleri durumunda kolaylık sağlayacak bu teklifi uygun buluyoruz. Seçim döneminde ve sonrasında seçilememeleri hâlinde siyasi kimliklerini bırakıp eski pozisyonlarına seçilerek hak kazandıkları mevkilerdeki çalışmalarını yürütmelerini öngören bu yasa teklifinin, bu pozisyondaki vatandaşlarımızın gerek siyasi arenada gerek kendi kurumları içerisinde yararlı vazifelerinde vakit, konum, menfaat ve işlerliklerini kaybetmeden ülke yararına çalışmalarına devam edeceğini düşünüyoruz.

Siyasetin odalarda, borsalarda ve birliklerde değil, aday olarak siyasi partilerde ve Mecliste yapılması gerekir. Adayların seçilemeyip görevlerinin başına döndüklerinde buldukları görevin yetki ve sorumluluklarını tarafsız bir şekilde yürütmesi beklenendir. Buldukları kamu kurumu, oda, borsa ve birliklerin yönetiminde seçildikten sonra bu makamları gelecekteki siyasi yaşamına zemin hazırlayacak tarafsız yaklaşımlar kişilerin şahsiyetleriyle ve ahlaklarıyla ilgili olup kanuni bir engelle sınırlandırılması mümkün değildir. Bunlar tamamen kişiyi bağlayan etik ve insani değerlerdir. Ahlaklı insanlar için yasalara gerek yoktur, ahlaksız insanlar için de zaten yasaların bir anlamı yoktur. İyi insanlar yetiştirmek ve sahiplenmek gayemiz olmalıdır. Ülkemizin bütün kurumlarının yönetiminde, meclis üyeliklerinde, başkanlıklarında tecrübeli ve donanımlı, iş bilen ve devamlılığını sağlayacak vatansever insanlara ihtiyaç vardır ki kalkınma ve millî ekonomide istenilen düzeye ulaşılabilsin. Bu kanun teklifini bu çerçevede ve iyi niyetle değerlendiriyoruz ve esas olarak bir bütün adına atılan ilk adım olarak görmekteyiz. Ülkemiz adına çok önemli olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği dışında Türk Dışhekimleri Birliği, Türk Eczacıları Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türk Veteriner Hekimleri Birliği, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği gibi diğer sivil toplum kuruluşlarına da bu kanun kapsamında benzer düzenlemeler yapılarak aynı şartların sağlanması gerektiğini benimsemekteyiz.

Bu kanun değişikliğinde eleştiri alan önemli noktalardan biri de bu kurum ve kuruluşların seçilemeyen adaylarının geri döndüğünde kurumda siyasi kimliklerinin ön planda olacağı tezidir. Teoride bu bir gerçek gibi gözükse de önümüzde maalesef ki insan fitratından kaynaklanan, bozuk düzenle yoğrulmuş bambaşka bir acı gerçek vardır. Türkiye’de sivil toplum kuruluşları, sendika ve odalar ne yazık ki genellikle siyasi yönelimler ve politika üzerine kurulmuştur. Kurumun en küçük birimi olan üye vatandaş için geçim standartlarında ve iş garantisinde devamlılık sağlamaktan başlayan bu siyasi taraflılık, en üst yönetim aşamasında bulunan vatandaşlar için kişisel mevki kurumudur. Kendi mensubu olduğu siyasal görüşün menfaatlerine göre kullanılmaktadır. Bugün elimde Eskişehir içerisinde sendika savaşlarından dolayı haksız yere işten çıkarılan yüzlerce gariban vatandaşın dosyası vardır. Eminim ki hemen hemen hepimizin elinde bu tür dosyalar mevcuttur. Kim kimin sendikası, kime yakın vakıf vesaire derken misyon ve vizyonu güzel tarif edilen bu sendikaların işleyişinde, amacında, sonucunda ne olduğunu acı bir Türkiye gerçeği olarak görmekteyiz. Temennim odur ki bugün ve bundan sonra gelen kişiler erdem ve faziletiyle zaman içinde düzelecektir. Düşüncem şudur ki, ülkemizde bilgi, beceri ve tecrübe kazanmış insanlara genel ve mahallî seçimlerde seçilme hakkı getiren teklifteki maddeler kanunlaştığı takdirde seçim sahalarında kalifiye rekabeti artıracak ve bu, Türk demokrasisi için bir kazanım olacaktır.

Bu ülkede çeşitli görüşler olsa da tek bir menfaat vardır, o da millî menfaattir. Necip Türk milletinin vatan toprağında yetişen çocuğu da, sivil toplum üyesi de, başkanı da, kamu görevlisi de, belediye başkanı da, milletvekili de bir tek millî menfaatleri ve ülke çıkarlarını her şeyin üstünde tutmayı öğrenmelidir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak ülkemiz için gördüğümüz hayal, arkasında durduğumuz yasa ve kanunları değerlendirirken temellendirdiğimiz noktalar da, ülkemiz de budur. Rabb’im necip Türk milletinin yâr ve yardımcısı olsun.

Saygı ve sevgilerimle selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Saygıdeğer milletvekilleri, öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Yaklaşık üç haftadır Plan ve Bütçe Komisyonunda halkın bütçesini görüşüyoruz ancak Genel Kurula geldiğimde maalesef Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’yle karşılaştık. Hani üzülerek söylemek istiyorum ki sanki ülkenin başka sorunu yokmuş gibi, acil ve gerçek sorunları yokmuş gibi bir veya iki kişinin seçilebilmesinin önünün açılabilmesi için böyle bir değişiklik teklifi var şu an Mecliste. Şu an ülkede çok daha önemli sorunlarımız var, çok daha önemli sıkıntılarımız var; öncelikle onu belirtmek istiyorum.

Bununla birlikte verilen kanun teklifine de baktığımızda Anayasa’nın 135, 67 ve 10’uncu maddelerine, eşitlik ilkesine aykırı bir kanun teklifi olduğu açıkça ortada. Bunu tüm milletvekillerimiz de bence açıkça bilmekte. Buna rağmen bunda ısrar edilmesi, yaklaşık iki gündür bunun üzerinde emek sarf edilmesi bence halka gerçekten zül addedilebilecek bir şeydir. Şöyle ki: Bütçe görüşmelerinde halkın bütçesi olduğunu iddia ediyoruz, maalesef ki halk yok, STK’ler yok, içeri girmesine bile izin verilmiyor, talep ettiğimizde de reddediliyor. “Halkın bütçesi” diyoruz ama bütçe görüşmelerinde emek yok, emekçi yok, sadece işveren var. “Halkın bütçesi” diyoruz, maalesef ki toplumsal barış yok, güvenlik politikaları var, daha çok tank, daha çok tüfek, daha çok S-400 füzesi, daha çok duvar, daha çok kalekol... Maalesef ki bunlar halkın gerçek sorunlarıyla bağdaşmayan durumlardır.

Yine üzülerek söylemek istiyorum, ülkenin içinde bulunduğu ve herkesin, tüm halkın hissettiği bir ekonomik kriz söz konusu olmasına rağmen maalesef ki yine bütçede lüksten, şatafattan hiçbir şekilde vazgeçilmemiş, onu gördük.

“Ekonomik kriz” dedik. Ekonomik kriz öyle bir noktaya geldi ki -daha önce başka vekillerimiz de söyledi- artık gerçekten insanlar aç yatmak zorunda, insanlar evine ekmek götüremeyecek duruma geldi. Ama biz ne yapıyoruz? Dediğim gibi, halkın bütçesini maalesef ki yanlış yerlere yönlendirerek yine halkı açlığa, sefaletle mahkûm ediyoruz.

Sayın milletvekilleri, halk, buradaki tüm milletvekillerimizi, 600 milletvekilini halka hizmet etmesi için, sorunlarını, gerçek sorunlarını çözebilmesi için buraya gönderdi, bizi bunun için seçti ancak biz ne yapıyoruz? 1 veya 2 kişinin seçilebilmesinin önündeki engeli kaldıramak için burada mesai harcıyoruz ama halkın açlığıyla, halkın yoksulluğuyla, halkın mutsuzluğuyla, huzursuzluğuyla hiç ilgilenmiyoruz. Bu durum kabul edilemez. Öncelikle onu da belirtmek istiyorum.

Yine maalesef ki uzun yıllardır devam eden –ki kırk yıldır çatışmalı bir ortamın sürdüğü- Kürt meselesinde de gram ilerleme yok. Toplumsal barışın sağlanabilmesi için herhangi bir gayret de sarf edilmiyor, her gün maalesef ki cenazeler geliyor, insanlar hayatını kaybediyor ama maalesef ki burada, çözüm yeri olan burada, Mecliste, Genel Kurulda buna dair hiçbir gelişme yok.

Yine, Sayın Cumhurbaşkanının dünkü açıklamasına ilişkin bir şey de söylemek istiyorum. Daha önce hatip de söyledi, Sayın Cumhurbaşkanı kendi yaşadığı mağduriyetler sebebiyle AİHM’e başvurdu ve gerçekten de haklıydı, bir mağduriyeti söz konusuydü. O dönem bağlayıcı olan AİHM kararlarına her ne hikmetse bugün Cumhurbaşkanı “Bizi bağlamaz, kabul etmiyoruz.” diyebiliyor. Bu durum kabul edilemez, hukuk devleti isek bu durum kabul edilemez. Ülkenin, yürütmenin başında olan Cumhurbaşkanının bugün bunu söylemeye hakkı yok, onu net bir şekilde söyleyelim.

Sayın Selahattin Demirtaş iki yıldır siyasi rehinedir, tutsaktır ve maalesef ki yanlış hesap bu sefer Bağdat’tan, Şam’dan değil de Brüksel’den döndü, onu da söyleyelim.

Tarafı olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 46’ncı maddesinde açıkça yazıyor, Türkiye’yi bağlar. Yine, Anayasa madde 90/5’te açıkça söylüyor, Türkiye’yi bağlar. Ama her ne hikmetse Cumhurbaşkanını bağlamıyor. Cumhurbaşkanı bu hukukların, Anayasa’nın üstünde mi? Değil. Değilse nasıl Cumhurbaşkanı bugün burada “Bu karar bizi bağlamaz.” diyebiliyor? Biz bunu tamamiyle yargıyı etkileme, yargıyı yönlendirme olarak değerlendiriyoruz.

Sayın milletvekilleri, dediğim gibi, gerçekten dışarıda başka sorunlar var, gerçek sorunlar var, çözümleri gereken sorunlar var, insanların ekonomik sorunları var. Atanamayan öğretmenler ya da emeklilikte yaşa takılanlar, halkın büyük bir kesiminin bizden bu durumlara çözüm üretebilmemiz için beklentisi var. Ancak biz bunlara her ne hikmetse vakit bulamıyoruz ama İzmir’den ya da başka yerden seçilebilecek bir oda başkanı için kanun teklifi üzerinde emek sarf ediyoruz. Bu duruma ilişkin açıkça itirazımız olduğunu belirtelim. Bu durum kabul edilemez, yasaya da aykırı, eşitlik ilkesine de aykırı, aynı zamanda Anayasa’da açıkça belirtildiği üzere kişiye özel kanun çıkarılamaz sayın milletvekilleri. Bugün çıkarırsınız, ki 2010’da yine bu değişiklik sanırım sizin iktidarınız döneminde oldu, birkaç sene sonra yine kendinizle çelişecek şekilde bu kanunu da değiştireceksiniz. Onun için, bu halkın talebi olmayan, halkın sorunlarına çözüm üretmeyecek bu kanun teklifleriyle vakit harcamaya uğraşmaktan vazgeçeceğiz, halkın gerçek sorunlarına yoğunlaşacağız, halkın gerçek sorunlarını çözeceğiz. Dediğim gibi, üç haftadır Plan Bütçe görüşmelerine katılıyorum, üç hafta boyunca, maalesef ki, dediğim gibi, halka dair hiçbir şey göremiyoruz. Halka çözüm üretecek, sorunlarına dokunacak, sorunlarını çözebilecek herhangi bir gelişme yok ve maalesef ki şunu da açıkça söyleyeyim: Halkın neredeyse artık birçok şeyden umudunu yitirdiği gibi, mesela daha dün Adalet Bakanlığının bütçesi görüşüldü, şu an yargıya güven yüzde 20, yüzde 30’lara düşmüş durumda; ki, Cumhurbaşkanı açıklama yapmadan önceydi bu, bence daha da düşmüş durumda şu an. Yani bir ülkede hukuka, yargıya güven olmadı mı o ülke yok olmaya mahkûmdur. Mahkûmdur, evet, açık ve net, çünkü hukukun olmadığı yerde hiçbir şey olmaz; huzur da olmaz, ekonomi de olmaz, kalkınma da olmaz. Yani, iktidar partisinin isminde “adalet” var ama maalesef ki, bugün, dediğim gibi, Adalet Bakanlığının bütçesinde de sadece ne kadar adalet sarayı yapıldığına, fiziki koşullara, ne kadar mübaşir alındığına ilişkin bilgiler vardı ama vatandaşın adaletle olan güveninin nasıl tesis edileceğine ilişkin herhangi bir şey yoktu. Bu durum, maalesef ki, bazı durumlar da halkın umutsuz olmasına sebebiyet vermekte.

Sayın milletvekilleri, konuşmamı bitirmeden önce, konuşmamın başında da belirttiğim gibi, halk bizi buraya sorunlarını çözelim diye yolladı, gerçek sorunlarını ama, elzem sorunlarını çözelim diye gönderdi. Onun için, halkın gerçek sorunlarıyla, ekonomik krizle mücadele ederek, toplumsal barışımızı sağlamaya çalışarak bu emeğimizi ve zamanımızı harcayalım.

Tüm milletvekillerini saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Başkan...

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın hatip, “AK PARTİ’nin adında ‘adalet’ var ancak kendisinde yok.” diyerek bize sataşmıştır. Söz istiyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu durum tespiti bence de...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – “Halkın adalete güveni azalıyor.” dedim, yalan mı?

BAŞKAN – Buyurun.

VII.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

3.- Manisa Milletvekili Cahit Özkan’ın, Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz’ın 14 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve iç hukuk yollarındaki tüm mahkemeler, dünyadaki mahkeme kararları eleştiriye açıktır. Eleştiri, hukukun gelişmesinde en büyük çalışmalardan biridir. Akademik olarak eleştirilir, bilimsel olarak eleştirilir, karar olarak, yargısal olarak eleştirilir.

Bakınız, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hiç hata yapmaz mı? Soruyorum. Bu ülkede tamamen hukuki sınırlar içerisinde faaliyet gösteren Refah Partisi kapatıldı ve buna ilişkin, uluslararası mekanizma olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine müracaat edildi. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi acaba orada örgütlenme özgürlüğünün ihlali olarak gördü mü? Hayır, Refah Partisinin kapatılmasına kulakları tıkadı. Eğer “O karar yanlış.” diyorsanız başka kararlar da yanlış olabilir; yok, eğer “O karar doğrudur.” diyorsanız, o zaman özgürlüğünüzden şüphe ederim.

Diğer açıdan, Türkiye’de, evet, bir mücadele var, o mücadele de terörle mücadeledir; bu ülkenin istiklaline ve istikbaline yönelmiş saldırıları bertaraf etme mücadelesidir. Cumhuriyetimizi, toprak bütünlüğümüzü, bayrağımızı, vatanımızı sonuna kadar koruyacağız. Kürt’üyle, Laz’ıyla, Türk’üyle, Çerkez’üyle, Acem’üyle 81 milyonun kardeşliğini savunuyoruz. Onun için, mücadele terörle mücadeledir; bu mücadelede, nereden gelirse gelsin, dâhil ve haricî bedhahlarla mücadeleye de devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Tanal, size yerinizden söz veriyorum.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

37.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın, Parlamento çatısı altında Başbakanın kullandığı olanın yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanına AK PARTİ Genel Başkanı sıfatıyla tahsis edilmesinin doğru olacağına ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki efendim.

Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Değerli Başkanım, siz Meclis Başkan Vekilisiniz. Bugüne kadar teamül ve kurallar hep şuydu: Her partinin genel başkanının bir odası Mecliste bulunurdu, buna hiçbir itirazımız yok. Ancak şu anda, daha önceki Başbakanın bulunduğu büyük oda Cumhurbaşkanlığı sıfatıyla Sayın Cumhurbaşkanına tahsis

edilmiş durumda. Yürütmenin başıdır. Burası bir Parlamentosudur. Parlamentosunun içerisinde yürütmenin başının orada yer almaması lazım. İllaki tahsis edilecek ise AK PARTİ Genel Başkanı sıfatıyla odanın tahsis edilmesi lazım. Yani, orada nasıl Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Halkların Demokratik Partisi, İYİ PARTİ'nin amblemi açık ve net yazılıyorsa AK PARTİ Genel Başkanı sıfatının yazılması lazım. Cumhurbaşkanı sıfatıyla o tabelanın asılması doğru bir olay değil. Meclis Başkanının bu olaya el koymasını talep ediyorum.

Saygılarımı sunarım.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Başkan.

Yerinizden bir dakika.

38.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanımız ve Genel Başkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Meclisteki odası Cumhurbaşkanı ve Genel Başkan sıfatıyla Cumhurbaşkanımıza verilmiş bir odadır. Bundan rahatsızlık duymaya gerek yok. Türkiye, millî iradenin hâkimiyetiyle, “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” anlayışıyla yönetilen demokratik bir hukuk devletidir. Bakınız, yapılması şey nedir bu durumda? Seçimlerde milletin gösterdiği istikamette, onun çizdiği rotada hareket etmek suretiyle yine milletin desteğiyle iktidara gelip Cumhurbaşkanlığı seçimini kazanıp o odada oturmaktır. Bu da demokratik yarışla olur. Demokratik sınırlar içerisinde siyaset yapmaya bütün grupları davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, lütfen, bir söz talebim olacak.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

39.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, bir partinin genel başkanının Cumhurbaşkanı olmasını sakıncalı buldukları gibi referandum yapılmadan Cumhurbaşkanına oda hazırlanmasının da yanlış olduğuna ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, sayın grup başkan vekilinin ifadesi “tahammül” falan... Bir tahammülsüzlük falan yok. Sayın milletvekilimiz bir gerçeğe işaret etti. Şu da mümkün: Bir partinin Cumhurbaşkanı aday olur, Cumhurbaşkanlığı kazanır ama partisinin genel başkanı olmaz. Zaten biz bir partinin genel başkanının Cumhurbaşkanı olmasını fevkalade sakıncalı buluyoruz. Partinin genel başkanı Mecliste grup toplantısında grup konuşması yapar mı? Yapar. Bir yer verilsin mi? Kendi gruplarının orada verilsin. Metrekaresi ne kadar olsun, osu busu değil. Ama daha önce yürütmenin başı, Meclisin içinden seçilen milletvekili olması zorunlu olan Başbakan'a tahsis edilen odanın verilmesi gerçekten kuvvetler ayrılığına aykırı bir durum. Bunda son derece haklı.

İkincisi: Daha referandumdan önce de F Blokta olur olmaz yerleri kırdılar döktüler, Cumhurbaşkanına oda hazırladılar. Böyle bir şey de doğru değildi. Bunun da sürdürülüyor olması... Hani “millî irade, millî irade” diyorsun. Yapılmamış referandumdan önce millî iradenin kararını kesin görüp oda hazırlama falan, bunlar yanlış işler.

Teşekkür ediyorum.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Başkanım, kayıtlara geçsin diye söylüyorum.

Bakınız, şu anda Cumhurbaşkanımız mevcut anayasal sınırlar içerisinde görevini ifa etmektedir ve hukuk düzenimize bir bütün olarak baktığımızda, Cumhurbaşkanımız Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı sıfatıyla her nerede bulunursa bulunsun onun amblemi Cumhurbaşkanlığı forsuyla ve Cumhurbaşkanlığı sıfatıyla kullanılır ve bu da Cumhurbaşkanlığı Fors Yönetmeliği'nde, tüzüğünde de yer almaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanımız partili Cumhurbaşkanı olarak partimize geldiği andan itibaren, parti grubumuza gelmesi durumunda da her zaman forsla ve Cumhurbaşkanı sıfatıyla ağırlanır, karşılanır.

Arz ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, son olarak şunu söyleyeyim: Cumhurbaşkanının fors kullanmasına kimsenin bir şey dediği yok. Esas mesele şu: Bir partinin Genel Başkanı sıfatıyla Mecliste oda tahsis ediliyor, bunu hepimiz biliyoruz; grup toplantısına geliyor, grup toplantısında konuşuyor.

Kuvvetler ayrılığı vadedtiğiniz bir anayasa değişikliğinden sonra, yürütmenin başına yasamada diğer genel başkanlara tahsis edilmemiş, eskiden yürütmenin başı olan, Meclisten çıkan başbakana tahsis edilen odanın sadece “Cumhurbaşkanı” ifadesiyle konması kendinizle çelişmektir, millete karşı söylediğiniz sözleri yemek, milletle alay etmektir. Kendi bölümünüzde, kendi bölümünüzde dediğim, kendi grubunuza ayrılmış yerde diğer genel başkanlara tahsis edildiği gibi bir oda tahsis edilir, oraya forsu da konulur; buna kimse itiraz etmez. Bu mütevazılıktan zarar görmezsiniz, samimiyetinizi gösterir.

Yaptığımız iş, hak etmediğiniz bir şekilde hak edilmeyen bir yere işgalciliktir, millete verdiğiniz sözü tutmamaktır.

Teşekkür ediyorum.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Cumhurbaşkanımızın mütevazılığı milletimizin nezdinde hüsnükabulle kabul görmüş ve her seçimden çıkan sonuç bunu göstermektedir.

Diyeceğim şudur: Size verdiğim cevaplar...

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 14) (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu.

Buyurun Sayın Bakırlıoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sözlerime başlamadan önce Zonguldak'ta yaşanan maden kazasında hayatını kaybeden 3 madencimize Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine söz almış bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, söz konusu yasa teklifi milletvekili ve mahallî idareler genel ve ara seçimlerinde adaylık için görevlerinden istifa eden birlik başkanı ve birlik yönetim kurulu üyelerinin, oda ve borsa yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşları genel başkan ve başkanları ile yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçilemediği takdirde eski görevlerine

dönebilmelerine olanak sağlamaktadır. Adı geçen kurumlar kamu kurumu niteliği taşımaktadırlar. Kamu kurumu niteliği taşıyan kurumların başkan ve yöneticilerinin milletvekili seçimlerinde görevlerinden istifa etmeleri gereği 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 18'inci maddesinde hükme bağlanmıştır.

Peki, sadece 2 kuruluşumuz yani Odalar ve Borsalar Birliği ile esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşları mı kamu kurumu niteliği taşımaktadır? Kuruluş kanunlarına baktığımız zaman Türkdış Hekimleri Birliği, Türk Eczacıları Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Barolar Birliği gibi 20'ye yakın kurumun kamu kurumu niteliği taşıdığını görmekteyiz. Görüştüğümüz kanun teklifi kamu kurumu niteliğine sahip diğer kurum ve kuruluşları kapsamamaktadır. “Neden?” diye düşünebilirsiniz, bunu anlamak için herhangi bir arama motoruna girip “TMMOB-Erdoğan” “Türk Tabipleri Birliği-Erdoğan” veyahut da “Türkiye Barolar Birliği-Erdoğan” yazmanız yeterli. Mesela Cumhurbaşkanı Erdoğan TMMOB'a “ideolojik oda” demiş, TMMOB ise “Ülkeyi beton yığınına çevirenlere karşı mücadelemiz sürecektir.” diye yanıt vermiş. Cumhurbaşkanımız Türk Tabipleri Birliğine “Terörist seviciler.” demiş. Gene Türk Tabipleri Birliğine ve Türkiye Barolar Birliğine “Bunlar ne hukuku ne de tabipliği kendi saltanatı altına alamazlar.” demiş. Liste bu şekilde uzayıp gidiyor. Listenin uzunluğu, esasında bu düzenlemenin neden sadece 2 kurumla sınırlı kaldığını bizlere göstermektedir. Tek bir kurum için teklif getirip yanına bir tane daha ekleyip bu hakkı diğerlerinden sakınmak eşitliğe aykırıdır, demokrasiyle bağdaşmaz. Seçimlerde aday olan birlik, oda, borsa başkanlarıyla yönetim kurulu üyelerinin aday olamadıklarında ya da seçilemedikleri takdirde görevlerine geri dönmeleriyle ilgili konu seçimlerin temel hükümleri arasındadır. Konunun Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile hiçbir alakası yoktur.

Üyesi olduğum Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiş 74 kanun teklifi beklemektedir. Bekleyen tekliflere şöyle bir göz atalım: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Şeker Kanunu, Maden Kanunu, Enerji Piyasası Kanunu, KOSGEB Kanunu, Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu gibi ülke ve vatandaşların yararı gözetilerek hazırlanmış onlarca kanun teklifi Komisyonunda bekletilirken, böyle bir teklifin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna alelacele getirilmesi abesle iştigaldir. Özetle, yaklaşan yerel seçimler öncesi, adrese teslim, MHP'li değerli milletvekilimizin de belirttiği üzere, kişiye özel bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız.

Değerli milletvekilleri, 24 Hazirandan beri Genel Kurula gelen tüm kanun tekliflerinin altında Adalet ve Kalkınma Partisinin milletvekillerinin imzası vardır. Şimdiye kadar 7 teklifi kanunlaştırmışız. Hepsinin altında Adalet ve Kalkınma Partisine mensup vekillerin imzası var. Diğer partilere mensup milletvekillerimiz kanun teklifi vermiyorlar mı?

Değerli milletvekilleri, 27'nci Dönemde komisyonlara verilen kanun teklifi sayısı 1.572. Meclis çatısı altında çalışan tüm partilere mensup milletvekilleri toplamda 1.572 kanun teklifi vermiş. Mesela, neler var bunların arasında? Mesela, Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri emeklilikte yaşa takılan yurttaşlarımızın haklarını teslim etmek amacıyla 4 kanun teklifi vermiş. Yüzbinlerce yurttaşımızın hakkı gasbedilmiş, ortada mağduriyet var. Biz bu mağduriyeti gidermek için kanun teklifi vermişiz ancak teklifimiz Komisyonunda bekliyor.

Biz neyi tartışıyoruz bugün? Kişiye özel bir kanun metnini tartışıyoruz. Polisimiz, öğretmenimiz, din görevlimiz yani binler, on binler Cumhuriyet Halk Partisinin verdiği 3600 ek göstergeyle ilgili kanun teklifinin Meclis gündemine gelmesini dört gözle bekliyor. Biz neyi tartışıyoruz? Ismarlama bir kanun teklifini.

Burada tartışmamız gereken başka bir husus var esasında, bu kanun teklifleri nereden ismarlanıyor, bu siparişler nereden geliyor? Bu sorunun cevabı bu çatı altında bulunan herkes tarafından biliniyor. Üzülerek söylüyorum, biz bugün bu Gazi Meclisin çatısı altında saraydan gelen kanun tekliflerini tartışıyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Saraydan talimat geliyor, teklif yıldırım hızıyla komisyonda, aynı hızla Meclis gündeminde. Halkın gündemi belli, halkın derdi belli, istekleri belli. Bu Meclis bunları bir yana koyuyor, bunlarla ilgilenmiyor, halka kulağını kapatıyor, sırtını dönüyor, bir kişiden, evet, bir kişiden talimat bekliyor.

Değerli arkadaşlar, biz bugün neyi tartışıyoruz? Milletın oyuyla gelmiş milletin vekilleri, koca koca insanlar neyi tartışıyor? Falanca odanın filanca başkanı, filanca ilçenin belediye başkanı olmak istiyor, işler istediği gibi gitmezse, aday olamazsa boşta kalan odasına tekrar dönsün, tartıştığımız tam olarak bu. Oysa emeklimiz, emekçimiz, gencimiz, kadınıımız, çiftçimiz sıkıntıda. Fındık üreticisi almış eline baltayı bahçesini bozuyor, isyan ediyor. Fındık üreticisi sıkıntıda, bu konuyu Meclis araştırсын diyoruz “olmaz” diyorsunuz. Çorlu’da tren kazasında 25 yurttaşımız hayatını kaybetmiş, ölüm göz göre göre gelmiş, ihmal var, konu araştırılmalı, araştırılmalı ki bir daha böyle facialar olmasın diyoruz, oralı olmuyorsunuz. Emeklilikte yaşa takılanlar umudunu Meclise bağlamış, gözleri kulakları Mecliste, hiç değilse konu araştırılсын diyoruz, siz “olmaz” diyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, çiftçimiz perişan; fındık üreticimiz isyan ediyor, şeker pancarı üreticisi karın altında kalmış mahsulüne bakarak ağlıyor. İki gün önce Manisa Akhisar’da seçim bölgemdeydim, zeytin üreticisi burnundan soluyor. Ürünü maliyetinin altında satmak zorunda kalan çiftçimiz iflas etmiş durumda. Zeytin üreticimiz bu sene borcunu ödeyemez; borcunu ödedi diyelim, ailesine bakamaz; zorluklarla, zor bela geçimini sağladı diyelim, bu sefer de bahçesine bakamaz. Bu sene zeytin üreticimizin tek dayanağı zeytinyağı idi. 17 lira olan zeytinyağı fiyatları birdenbire düştü. Nedenini araştırdık, karşımıza Afrin çıktı. Devletin, Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığıyla yurt dışına satmak kaydıyla Afrin’den 14 liraya zeytinyağı getirdiğini öğrendik. Tarım Bakanımızdan öğrendiğimiz kadarıyla 5 bin ton zeytinyağı getirilecekmış. “Neden?” diye sorduğumuzda “Zeytinyağının PKK’nın eline geçmesini engellemek için.” yanıtını aldık. “Afrin’de valimiz, kaymakamımız, Mehmetçik’imiz var; Afrin bizim hakimiyetimizde değil mi?” diye sorduk, cevap alamadık. Geçen sene de benzer bir durumla karşı karşıya kalmış, durduk yere, anlam veremediğimiz bir gerekçeyle Tunus’tan zeytinyağı getirilmiş, zeytinyağı fiyatları aşağı çekilmişti. Özetle, Afrin’den getirdiğimiz zeytinyağı, üreticimizin tutunduğu o son dalı da kırdı.

Zeytin üreticisi bankalara olan borcunun ötelenmesini istiyor. Zeytin üreticisi sofralık zeytine prim istiyor. Sofralık zeytine prim verilmesiyle ilgili kanun teklifi verdik. Zeytin üreticimiz umudunu buna bağlamış, bir umut diyor. 320 bin aileyi ilgilendiren bu teklif, komisyonlarda bekliyor; biz burada kişiye özel, ismarlama bir teklifi tartışıyoruz, esnaf ve sanatkâr odalarının yöneticilerinin koltuklarını tartışıyoruz ancak esnaf ve sanatkârı kimse konuşmuyor. Bugün esnafımız kan ağlıyor. Ekonomik kriz ilk önce esnafımızı vurdu. Esnafımız, zanaatkârımız eylül ayındaki devre sonu faizlerini güçlükle ödeyebilirdi, bir kısmı ise ödeyemedi. Sıkıntının büyüğü, turpun büyüğü, esas, aralık ayında.

Borçlar ödenmiyor, BAĞ-KUR primleri zorlukla ödenebiliyor; senetler, çekler karşılıksız çıkıyor; vadeler ve sermayeler kısaldı, ufaldı; faizler çok yüksek, esnafımız artık bankalardan kredi kullanamıyor; umut, esnaf kefalet kooperatifleri ancak kooperatifler talebe karşılık veremiyor, birçok üye kooperatif kapısından eli boş dönüyor, kepenkler bir daha açılmamak üzere birer birer kapanıyor.

Değerli milletvekilleri, halkın iradesinin temsil edildiğini iddia ediyoruz. Getirdiğiniz yeni sistem yani tek kişilik hükümet sistemi, iradeyi halktan aldı, tek bir kişiye verdi. Biz de bugün bunca sorunla boğuşan bu halkın Meclisinde bir kişi tarafından ısmarlanan, bir avuç insanı ilgilendiren, adil olmayan bir kanun teklifini tartışıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Devamla) – Özetle seçim kanunlarına, Anayasa'ya aykırı bir kanun teklifini uygun görmüyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına ilk söz Alpay Antmen'e ait.

Buyurun Sayın Milletvekili. (CHP sıralarından alkışlar)

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun teklifi yargıyı ve medyayı yandaş yapan, siyasallaştıran anlayışın iş dünyası, odalarımız ve birliklerimizi de siyasallaştırma çabasının bir ürünüdür. Bu teklif Mecliste uzlaşma aranmadan, konunun uzmanlarına danışılmadan, kamuoyu bilgilendirilmeden ve görüş alınmadan getirilen başka bir saray siparişi tekliftir. Çünkü bu teklif birilerinin isteği üzerine birileri için özel olarak çıkarılmak istenmektedir. Kanun teklifinin adı nedir? Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Ama bakın, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı Sayın Rifat Hisarcıkıoğlu ne diyor? “Meclise bugün sunulan bir kanun teklifiyle milletvekili ve yerel seçimlerde aday olmak üzere görevlerinden ayrılmak durumunda olan oda, borsa, birlik başkanlarının seçilmemeleri hâlinde görevlerine geri dönmelerinin yolunun açılması istenmiş. Bunu doğru bulmuyor ve kanun teklifinin geri çekilmesi gerektiğine inanıyorum. Oda, borsa, birlik başkanlığı görevimiz ile siyaset arasındaki ayrım kesin bir çizgiyle belirlenmiş durumda. Bu çizgi bir defa delinirse temsil ettiğimiz kurumlara günlük siyasetin nüfuz etmesi söz konusu olur ki bundan da en fazla bizlere bu görevleri emanet eden üretici, tüccar ve sanayicilerimiz zarar görür. Bu camiada görev üstlenmek ile siyasette yer almak arasında kesin çizgiyi aynen korumalıyız.” Sayın Hisarcıkıoğlu daha ne desin? “Üretim zarar görür, sanayici zarar görür, tüccar zarar görür.” diyor ama tabii, sizin üretici, sanayici ya da tüccar umurunuzda değil, uyarılara da kulak asmyorsunuz, varsa yoksa saray ne diyor, saray ne istiyor; 80 milyonun dediği umurunuzda değil, bir kişinin ne dediği sizin için daha önemli.

Bakın, size bir örnek vermek istiyorum. MİT gibi devletin ve ülkenin güvenliğini doğrudan ilgilendiren bir kurumda bunu yaptınız, siyasallaştırdınız. 2015 yılında MİT Müsteşarı istifa etti, iktidar partisinden aday aday oldu. Bir yıl sonra 15 Temmuz hain darbe girişimi yaşandı, 250 vatandaşımız hain ve alçak FETÖ'cüler tarafından şehit edildi. Peki, Sayın Cumhurbaşkanı darbeyi nereden öğrendi? Enışteden. Oysa, siyasal tarafını bariz bir şekilde belli eden, bir partiden aday aday olan MİT Müsteşarı istifa ettikten sonra geri atanmasaydı, yerine liyakatli, objektif, konusunda uzman ve kurumda yetişmiş biri, hak eden bir müsteşar gelseydi o zaman darbe girişimini enışteden değil, müsteşardan ve zamanında öğrenirdiniz, belki de şehit vermezdik. Bir kurumu siyasallaştırmanın en kötü örneğini burada gördük.

Hani, diyebilirsiniz ki: “Ama memur da istifa ediyor, aday oluyor.” Birlik, oda, borsa başkanlarının aday olması ile bir memurun aday aday olması arasında dağlar kadar fark var sayın milletvekilleri.

Memur atanmıştır; oda, borsa, birlik başkanlarıysa seçilmiştir ve her görüşten, her farklı gruptan insanları temsil eder, her kesimden oy alır; memursa sadece kendisini temsil eder.

Sayın milletvekilleri, iki dönem baro başkanlığı yapmış bir milletvekili olarak şunları söylemek isterim: Odalarımız, birliklerimiz, meslek gruplarımız, üreticilerimiz, sanayicimiz, işçimiz, esnafımız çok önemli, vatandaş için de çok önemli. Bakın, hani, dün Dünya Çocuk Hakları Günü'yü. Hepimiz tacize uğrayan çocuk haberlerinden etkileniyoruz ya, kadına şiddeti eleştiriyoruz, işte, barolar o çocuk hakları merkezleriyle, kadın hakları merkezleriyle tacize karşı taraf olduğu birçok davada gönüllü mücadele ediyor, çocuk istismarına, kadına şiddete dur diyor. Ama bu teklif geçerse sayın milletvekilleri, bir yerlerden aday adayı olmak isteyen herkes barolarda, odalarda, başka her yerde oraları kullanır, oraları basamak yapar, o kurumda çalışan, o kuruma üye olanların inancı sarsılır ve kurumlar bölünmeye başlar. Vatandaşı böldünüz, medyayı böldünüz, gazileri böldünüz, şehitleri böldünüz, farklılaştırdınız, ayırım yaptınız, yetmedi, hiç değilse bu ülke için, bu halk için çalışan odaları, borsaları, birlikleri siyassallaştırmayın. İstifa edip seçilemeyen oda, birlik, borsa başkanları görevlerine döndükten sonra artık yakalarında mesleki rozet taşımayacak, siyasal partilerin rozetini taşıyacak. Lütfen, gelin, bu hatadan dönün; odaları, borsaları, birlikleri siyasete değil, üyelerine hizmet etmeye yönlendirin.

En derin saygılarımla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Turan.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

40.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, itham etmek, “saray siparişi” gibi hakarete yakın ifadeler kullanmak yerine katkı sağlayan yaklaşımlardan sonuç alınacağına ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, son birkaç konuşmacı, ısrarla, gelen kanunun saray siparişi olduğu şeklinde, bence çok amiyane olan, hoş olmayan bir ifadeyle bizi itham etti.

Bakınız, değerli arkadaşlar, burada her vekilimizin kendi hür iradesiyle kanun teklifi verme, imza atma, imzasını geri çekme hakkı ve yetkisi var. Sizin “saray siparişi” diye ifade ettiğiniz, bizim Genel Başkanımızın da içinde olduğu bir siyasal yapının Meclisteki yansıması. Biz Genel Başkanımızla konuşmaktan, toplantı yapmaktan -tırnak içerisinde- talimat almaktan gurur duyuyoruz; sizin de olduğu gibi. Siz şu an blok hâlinde karşı çıkıyorsunuz kanuna. Aynı soruyu ben sorayım o zaman size: Siz nereden talimat alıyorsunuz? Böyle bir yaklaşım olabilir mi? Bizim, Genel Başkanımızın bu konudaki kanaatini almış olmamızdan daha doğal bir iş olamaz.

Kaldı ki memur istifa etme hakkına sahip, ilgili odalar değil. Hayır, bırakın, olsun; ne var bunda? Memur arkadaşlar geri döndükleri zaman siyasal kimliklerini, rozetlerini taşıyorlar mı? Taşıyorlar. Odalar da aynı şekilde taşımama hakkına sahip olabilirler. Bu konuda adım atmaktan korkmamak lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Grup Başkan Vekili.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Başkanım, bu konuda adım atmaktan, daha demokratik açılımlar yapmaktan korkmamak lazım. Keşke her oda, herkes daha geniş şartlarda bu konuda karar ortaya koyabilse.

Kaldı ki madem saray siparişi; bakınız, kanunun Komisyona geldiği hâli ile Genel Kuruldaki hâli farklı. Bunu takip eden herkes bilir. Kanun geldiğinde daha dar bir ifade vardı, başkanlar sadece

konunun muhatabıydı ama Komisyonunda vekil arkadaşlarımız tartıştılar, tüm partilerle bir araya geldiler ve kanuna Komisyon aşamasında, esnaf odaları başta olmak üzere, daha geniş uygulanma imkânı sağlamış oldular. Bu tarz tartışmalarla itham etmek yerine, hakarete yakın ifadeler kullanmak yerine bu konuyu daha iyi anlayan, birbirine katkı sağlayan yaklaşımda olursak sonuç alınır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Özel, buyurun.

41.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkanım, Sayın Grup Başkan Vekilinin itiraf niteliğindeki ifadelerinin zapta geçmesi son derece yerinde olmuştur çünkü biz bir partinin genel başkanının Cumhurbaşkanı olmasının doğru olmayacağını, parlamenter sistemde yürütmenin başının bir genel başkan olabileceğini, bunun parlamenter sistemde mümkün olduğunu ve parlamenter sistemin daha demokratik bir sistem olduğunu söyledik. AK PARTİ dedi ki: “Katı kuvvetler ayrılığı olacak, güçlü Meclis olacak. Meclisin yasama tekeline kimse karışmayacak. Yürütme ile yasama arasında hatlar kesin olarak ayrı olacak.” Şimdi diyor ki: “O, bizim Genel Başkanımız. Biz ondan talimat almaktan gurur duyuyoruz.”

Bakın, mademki Genel Başkanınızı yürütmenin başı yaptınız, “Yasama ile yürütme de katı ayrı olacak.” dediniz, bu sözü söyleyemezsiniz. Bu tıpta “teratojenik” diye bir şey var, teratojenik etki. Sizin, 16 Nisan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Müsaadenizle...

Gebeliğin ilk aylarında eğer anne bilinçsiz olarak yalan yanlış ilaçlar kullanırsa bu ilaçların teratojenik etkisi vardır ve -tabiri maruz görülsün- canavar doğurur anne, Latincesi budur. Yaptığımız Anayasa değişikliği rejime kastetmiştir, canavar doğurmuştur. Baktığınızda ne insana ne başka bir şeye benzemektedir, demokratik açıdan canavardır. Çünkü “Yasama ile yürütmeyi ayıracağım.” diyorsunuz, talimat almamanız -talimat almayı bırak- neredeyse selamını almamanız lazım, bir virgülüne bir şey söyleyemez ama bir yandan Genel Başkanınız adam. O açıdan bakarsan da doğru. O zaman ne oldu? Anayasa değişikliği çöktü, AK PARTİ'nin iddiaları çöktü, güçlü Meclis çöktü, kuvvetler ayrılığı çöktü; yasama üzerinde genel başkanlık üzerinden yürütmenin tahakkümü ortaya çıktı. Böyle bir şey olmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İşte sıkıntı burada. İfadeler itiraf niteliğinde.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

42.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve bir partinin vekillerinin genel başkanıyla istişare etmesinin doğal olduğuna ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Başkanım, teşekkür ediyorum söz verdiğimiz için.

Önce “Sistem kötü.” diyen Sayın Grup Başkan Vekiline hatırlatmak isterim: Sistem 16 Nisanda halk tarafından onaylandı, referandum geride kaldı; yetmedi, 24 Haziranda tekrar onaylandı, seçimler yapıldı, geride kaldı. Biz şimdi -uyandırmak lazım- 31 Marttaki seçime hazırlanıyoruz. Dolayısıyla,

biz ufkumuzun önüne bakıyoruz. Dön dolaş aynı kavgaların, eski kavgaların kimseye faydası yok. Kaldı ki bu, Komisyonunda değişen bir kanundur. Dedikleri gibi, tek adam, tek saray tarzı bir yaklaşım olsa hiçbir şey değişmez, öyle değil mi? Tüm arkadaşlarımız emek verdi, bu, Komisyonunda değişen bir kanun. Kaldı ki bir daha söylüyorum: Bir partinin vekillerinin genel başkanıyla konuşmasından, istişare etmesinden daha doğal bir iş olmaz; bu bizim için utanılacak bir iş değil gurur duyulacak bir iştir Sayın Başkanım.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 14) (Devam)

BAŞKAN – Semra Kaplan Kıvırcık, Manisa Milletvekili... (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerine şahsım adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi ve sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sivil toplum kuruluşları, politik, sosyal, kültürel, hukuki ve çevresel amaçları doğrultusunda çalışan, üyelerini ve çalışanlarını gönüllülük usulüyle seçen, kâr amacı gütmeyen kuruluşlardır. Milletimiz tarih boyunca birlik, beraberlik, dayanışma kültüründen beslenerek güç almıştır. Bugün de dünyada en köklü, en dinamik vakıf ve sivil toplum geleneğine sahip ülkelerden biriyiz. Günümüzde sivil toplum kuruluşlarımızın pek çok farklı alanda millî birlik ve beraberliğin temel taşı olarak çalıştığını görmekteyiz.

Sayın milletvekilleri, STK'ler, tabanına hâkim olan, tabanının sesini karar mekanizmalarına katılmasını sağlayacak noktalara taşıyan, gerektiğinde eleştirel dikkat sağlayan, gerektiğinde çözüm ortağı olan yapıcı, katılımcı, üretken aktörlerdir. Bu tür kuruluşlar ülkemizin eğitimine, kültürüne, ekonomisine, sosyal ve siyasal yaşamlarına büyük katkılar sunmaktadır. Ülkemize ciddi ekonomik ivme kazandıran çok değerli odalarımız, birliklerimiz, esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşlarımız bulunmaktadır. Üreten, istihdam oluşturan, ihracatı artıran, hep daha iyisine ulaşmak için gayret gösteren kuruluşların azmi ve enerjisi ekonomimizin güç kaynağını oluşturmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde 2023 hedeflerimizi bir adım daha ileriye taşıyan ve 2053 vizyonuna hazırlık yapan AK PARTİ hükümetleri olarak derdi üretmek, toplumuyla birlikte ülkesini geliştirmek, büyütmek, kalkındırmak olan STK'lerin, odaların, meslek kuruluşlarının her zaman yanında olduk ve kurulması için önyak olduk. Sivil toplum kuruluşlarımızın yereldeki projeleri ve etkinlikleri göz ardı edilemez. Çünkü bütünün parçaları ne kadar güçlü ve anlamlı ise bütün o kadar güçlü ve anlamlı olur. Millî ve manevi değerlerimize bağlı sivil toplum kuruluşu, oda, borsa, birlik ve meslek kuruluşu başkanlarının ve yönetim kurulu üyelerinin toplumumuza ne kadar faydalı olduğunu da görüyoruz. Ülkemizin daha iyi yarınlara ilerlemesinde gerek genel gerek yerel yönetimlerde hizmet etmek isteyen, millî ve manevi değerlere sahip, vatan, millet sevdalısı, bugüne kadar çabalarını sivil platformlarda ortaya koymuş kişilerin aynı duruşu siyasette de devam ettireceklerine inancım tam.

Sayın milletvekilleri, buradaki konumuz, topluma faydalı bir şekilde nasıl hizmet vereceği tecrübesine sahip, halka hizmette yarışmak isteyen ve kendini bu vazifeye vakfeden bir kuruluş

başkanı veya yönetim kurulu üyelerinin topluma faydasını artırmaktır. Milletimize gönüllülük esasıyla hizmet eden kuruluş başkanlarımızın ve yönetim kurulu üyelerimizin yine milletimizin menfaatleri doğrultusunda çalışmalarına imkân sağlamayı hedefliyoruz.

Daha önce de Komisyon tarafından açıklık getirilmiş olan bir konuya önemi nedeniyle tekrar değinmek istiyorum. Bugün mevcut olan uygulamada, kuruluşlarımızın meclis üyelerinin hatta meclis başkanlarının siyasi aktör olarak rol almalarında kanunen bir sınır, yasak yok. Kanunlar çerçevesinde bir aidiyet ve adaylık söz konusu olduğu takdirde istifa etmesi zorunlu olan sadece başkan ve yönetim kurulu üyeleridir. Burada üyeleri serbest olduğu hâlde aynı mecrada tecrübe ve liyakatin önüne engel olunması düzeltmek istediğimiz durumdur.

Diğer taraftan, konuya gerçekçi bir yaklaşımla baktığımızda görmekteyiz ki siyasi partilere üye olan kişilerin kuruluşlarda üye olmasıyla ilgili kısıtlama söz konusu değildir. Mevcut bu özgürlükle bugüne kadar olduğu gibi kuruluşlarımız yine çok sesli ve demokratik ortamlar olmaya devam edeceklerdir. Bu bağlamda gerek toplumun ihtiyaçları doğrultusunda gerek ihtiyaçları giderecek etkili, verimli, üretken, çalışkan ve sorumluluk sahibi aktörleri kaybetmemek adına bu kanun güncellemesini uygun buluyoruz.

Bugün üzerinde çalıştığımız kanun teklifiyle birlik, odalar ve borsalar, esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşlarımızla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Devamla) - ...öncü olmuş değerleri masanın diğer tarafına alarak icraat merci konumuna getirme fırsatı sağlamış oluyoruz. Aktif olarak çalışıp üreten başkan ve üyelerimizin gerek yerelde gerekse Meclis çatısı altında deneyimlerinden faydalanmış olacağız.

AK PARTİ olarak bu ülkenin büyümesi adına bir tuğla koymak isteyenlerin yolunu açmak ve önündeki engelleri kaldırmak adına bu kanunu hayata geçirmek istiyoruz.

Bu vesileyle görüşmekte olduğumuz kanun teklifimizin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Grup Başkan Vekili.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

43.- *Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneğinin Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda ihlaller tespit ettiğine ilişkin açıklaması*

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST) faaliyetleri çerçevesinde, Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalan kız çocuklarıyla yaptıkları mektuplaşmalar ve avukat ziyaretlerinde çocuk adalet sistemine aykırı ciddi ihlaller tespit etmişler ve bunları bildiriyorlar. Bakırköy’de kalan kız çocukları ayrı bir koşutta tutuluyor. Kurumda yaklaşık 19 kız çocuğu var. Bu çocukların yarısına yakınının hücrelerde kaldığını ifade ediyorlar. Eğer hücrede tutulma sebepleri bir disiplin cezasına dayanıyorsa, haklarında herhangi bir prosedür uygulanmadığını ve itiraz etme hakları olduğunu da bilmediklerini ifade ediyorlar. Çocukların revire çıkma taleplerinin karşılanmadığını belirtiyorlar, Roman çocukların ayrımcılığa uğradığını belirtiyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Demir.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Şimdi, daha geniş bilgiye erişebilmek için de hapisshanede izleme çalışmalarının yürütülmesini ancak ne yazık ki sivil toplum örgütleri bu tür hak temelli izleme faaliyeti için hapisshane ziyareti yapmadığından vekil ziyaretlerinin yapılması gerektiğini ifade ediyorlar. Ancak HDP milletvekilleri olarak biz de hukuksuzca cezaevi ziyaretlerinde engellendiğimiz için ben de buradan şunu belirtmek istiyorum: Ya başka partilerin milletvekilleri, gidin, ziyaret edin ya da bana burayı ziyaret etmek için izin verin.

Teşekkürler Sayın Başkan.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Gündeme geçme fırsatı tanıyın bize de.

44.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, 9 Ağustos 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Danışmanlığına atanan Sümeyra Merve Kılıç'a ait kartvizitte "Hanımefendi Danışmanı" yazdığına ve devlette "hanımefendilik" diye bir makam olmadığına ilişkin tekraren açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii.

Sayın Başkanım, Bülent Başkan biraz önce konuştu. Biz ilk başta bir grup başkan vekilimize sorduk, bir cevap alamadık. Şimdi bir kez daha soruyoruz aynı noktaya değindiğiniz için: Bu Sümeyra Merve Kılıç 9 Ağustos 2018 günü atanmış Cumhurbaşkanlığı danışmanlığına, kart bastırmış devletin parasıyla ve altında unvan olarak "Hanımefendi danışmanı" yazıyor. Bu devlette "hanımefendilik" diye bir makam yok. Hanımefendi değer görür, itibar görür ama Hanımefendi yetimin hakkına el uzatmaz, devletin danışmanını kullanmaz. Hanımefendi Meclise geliyor Cumhurbaşkanlığının özel araçları, özel korumaları falan. Cumhurbaşkanının eşidir, korunmalıdır. Ama Türkiye'de bulunan en üst Mercedes'ten, satılan en pahalı Mercedes'ten daha pahalı makam araçları tahsis ediliyor. Bu ne Bülent Bey, bu ne? Bu Birleşik Arap Emirlikleri'nde olur, Katar'da olur, Sudan'da olur demokrasilerde olur mu hanımefendi danışmanı? Nasıl oluyor bu? Millet verdi mi bu yetkiyi size?

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

45.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve iktidar olmayı iddia eden bir partiden daha ciddi muhalefet beklediklerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Değerli arkadaşlar, Sayın Başkan; aslında Özgür Bey'i severim de... Belki de grup başkan vekilleri arasında en dikkatli, en hassas olanlardan birisi diye düşünüyorum kendisini.

Şimdi, sosyal medyadan trollerle, anlık kararlarla, kaynağı olmayan bilgilerle muhalefet yapmaya çalışmak, işte, gördüğümüz gibi, CHP'yi doksan yıldan beri bir yere taşımayan anlayış. Şimdi bir iddia var, "Şöyle bir kartvizit var." diyor. Çok zor değil, "Hanımefendi'nin danışmanı" diye ifade ettiğiniz arkadaşın kendi açıklaması var, "Bunu yapana Allah hidayet versin. Yanlış, böyle değil." diyor. Bunun için burada gündem yapmak, Meclisi oyalamak, Meclisin vaktini almak bir hak değil midir Sayın Başkan? Çok araştırmaya, MİT'ten, Emniyetten, özel bir yerden gerek yok, kendi hesabında Hanımefendi böyle bir şey olmadığını ifade etmiş. Gel özelden sor, ben anlatayım sana, ama bizden sonra en çok oyu olan, iktidar olmayı iddia eden bir partinin bu hâle düşmesini doğru bulmuyorum Sayın Başkan. Daha ciddi muhalefet bekliyoruz. Daha ağır iddialar bekliyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

46.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamadaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, konu hakkında soru önergesi verdik, cevaplanmadı; AKP Grubuna sorduk, cevaplanmadı.

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – AK PARTİ Grubuna sorsan cevaplanır, “AKP” diye bir parti yok ki.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Bakan, sen bu konuda hassasiyet gösteriyorsan İYİ PARTİ diye bir parti var, “İP” diye yok, senin genel başkanın her gün “İP” “İP” diyor ya! Allah aşkına, AK PARTİ’ye gösterilen hassasiyeti sen de İYİ PARTİ’ye göster kardeşim! Laf mı o! (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Abuk sabuk konuşuyorsunuz. “Ce-Ha-Pe” diye bir şey yok, “İP” diye bir şey yok! Sen önce millete saygı göster, sonra saygı gör.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Konuya gelsin Başkanım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - “AK PARTİ” de diyoruz, “AKP” de diyoruz. “AK PARTİ” dediğimizde de sizi şaha kaldırmıyoruz, “AKP” deyince de bir şey yapmıyoruz. Bir tanesi bir türlü kısaltmadır, bir tanesi bir türlü. Sen önce “İP” diyene bak. Hanımefendi’nin açıklaması bize resmî olarak bildirilecek, elimizde Cumhurbaşkanlığının bastırıldığı kartın siparişi var, devlet adına ödenen para var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Şimdi “Kim yaptıysa bilmem ne olsun...” Yok öyle yağma, göreceğiz onu, açıklamasını. Soru önergemize cevap vereceksiniz.

BAŞKAN – Bu süreci böyle yönetemeyiz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, hiçbir milletvekilinin Parlamente'ye tesadüfen gelmediğine ve karşılıklı saygı gösterilmesi gerektiğine ilişkin tekraren konuşması

BAŞKAN – Ben biraz evvel düşüncelerimi ifade ettim, dedim ki: Buraya gelen hiçbir arkadaş, hiçbir milletvekili tesadüfen gelmemiştir, çok büyük emeklerle gelmiştir; dolayısıyla, burada bizim birbirimize saygı mecburiyetimiz vardır. Biz birbirimize saygı duymazsak Türkiye buraya saygı duymaz düşüncesiyle hareket ediyorum.

Meramınızı anlattınız; siz de söylediniz, Sayın Özel de söyledi. Konuyu kapatalım ve gündeme geçelim diye rica ediyorum. (MHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 14) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi, madde üzerinde on dakika süreyle soru-cevap işlemi yapacağız. Bu sürenin beş dakikası soru, beş dakikası da cevapla ilgili.

Sayın Barut...

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi Raporu'na göre bu yılın ilk dokuz ayında, emeklilik çağında olduğu hâlde çalışan en az 228 işçi iş cinayetlerinde can verdi. İş cinayetlerinde yaşamını yitiren her 5 işçiden 1'i 50 yaş ve üzerinde vatandaşımızdır. Hükümet, emeklilikte yaşa takılan binlerce yurttaşın çözüm talebini ısrarla reddederken emeklilik çağında çalışmak zorunda kalan işçiler hemen her gün iş cinayetlerinde yaşamını yitiriyor. Emeklilik şartı için gerekli olan prim ve gün sayısını fazlasıyla yerine getirmiş vatandaşlarımızın, ağır iş koşullarında buldukları işlerde acı bir şekilde can vermeleri sizlerin vicdanını sızlatmıyor mu? EYT'li vatandaşlarımızın ellerinden alınan haklarına duyarsız kalmak doğru mu? Seçimlerde çözüm için söz verenleri sözlerine sahip çıkmaya davet ediyorum. EYT'lilerin mağduriyetinin giderilmesi için sorumluluğunuzu ne zaman yerine getireceksiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkürler Başkanım.

İstanbul'un Esenyurt ilçesinde binlerce vatandaşımız büyük bir mağduriyet yaşıyor. 8 farklı inşaat şirketinin büyük çaplı projelerinden ev almak isteyen vatandaşlarımız bu şirketlere çoğunlukla maketten para yatırdılar. Ev almak umuduyla birikimlerini inşaat firmalarına veren vatandaşlarımız dairelerini alamıyorlar. Yerel yönetimin bilgisi ve hatta garanti görüntüsü altında mağdur edildiler. Vatandaşlarımız Meclise gelip bizim kapımızı çaldılar. Büyük bir mağduriyet yaşanıyor. Buradan yürütmeye sesleniyorum: Üzerinize düşen görevi yerine getirin. Her konuda kararname çıkaran Sayın Cumhurbaşkanına da sesleniyorum: Bu mağduriyetleri engelleyecek en hızlı yol, çıkarılacak bir kararnameyle, Toplu Konut İdaresi kanalıyla vatandaşlarımızın mağduriyetinin giderilmesidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özer...

AYDIN ÖZER (Antalya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Geçenlerde Ticaret Bakanı yeni hal yasasıyla ilgili açıklamalarda bulundu. Yap-işlet-devret modeliyle profesyonel bir şirket tarafından yönetilecek projeden söz etti. “Uygulamada pozitif yansımalarını göreceğiz.” dedi. Tüm paydaşlarla çalışıldığını söyledi.

Şimdi buradan sormak istiyorum: Bu paydaşlar kimlerdir? Yap-işlet-devret modeli için hangi profesyonel şirket düşünülmektedir? “Uygulamada pozitif yansımaları”ndan kasıt nedir? Çünkü mazotun, gübrenin, ilacın ve maliyetin artmasına etki eden diğer girdilerin çiftçinin sırtında oluşturduğu dev kambur giderilmediği sürece istediğiniz hal yasasını getirin gıda enflasyonunun önüne geçemezsiniz. Yeni hal yasası taslağını üreticiyle ve hal komisyoncularıyla paylaşmadan doğru bir adım atamazsınız. Tarımı bitirme yolunda hızla ilerliyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Çelebi...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu yasada olduğu gibi her yere siyaseti sokmayın diye uğraşyoruz. Yargıya siyaset bulaştı, sonuçları ortada, 15 Temmuz ortada. Ekrem Ertuğrul, FETÖ tarafından Yargıtay 9. Ceza Dairesine Başkan yapıldı, Balyoz kumpasının oy birliğiyle onanmasına öncülük etti ve sonrasında Türkiye 15 Temmuz'u yaşadı, 15 Temmuzda tutuklandı. Şimdi, Yargıtay 9. Daire tahliye etti kendisini. FETÖ'yle mücadele bu şekilde devam ediyor. Öyle kuvvetli mücadele ediliyor ki sorum şu: Adalet Bakanlığı bu şahsı tekrar yargıç olarak ne zaman atayacaktır?

Saygılarımla.

BAŞKAN – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Efendim, Komisyon Başkan Yardımcımız oturuyor tabii ki. Şimdi kendisi Düzce Milletvekili. Odalar ve Borsalar Birliği, Esnaf ve Sanatkârlar Başkanına siz diyorsunuz ki: “Biz bunları belediye başkanı yapalım. Bu demokratiktir.” Peki, Düzce Baro Başkanı aday olabiliyor mu? Olamıyor, geri dönemiyor. Siz niye onu yapmıyorsunuz? Düzce Tabip Odası Başkanı yapabiliyor mu? Yapamıyor. Noterler Birliği Başkanı yapabiliyor mu? Yapamıyor. Allah’tan korkmuyor musunuz ya? Demokratik açılım sadece 2 kurum için mi olur? Orada 19 tane kurum var. Bunları niye hesaba katmıyorsunuz? Bu, Anayasa’nın 10’uncu maddesindeki eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmiyor mu? Bu, şahsa özgü bir yasa değil midir? Ne olur? Yasalar, objektif olmalı, genel olmalı, sürekli olmalı, herkese olmalı. Yani siz bunu Noterler Birliğinden mahrum edeceksiniz, barolardan mahrum edeceksiniz, Tabipleri Birliğinden mahrum edeceksiniz, mimar mühendislerden mahrum edeceksiniz.

BAŞKAN – Sayın Beko...

KANİ BEKO (İzmir) – Sayın Başkan, Zonguldak’ta madenlerde hayatını kaybeden işçi kardeşlerime Allah’tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilerim.

Unutmayalım ki 2002 yılından bu yana AKP yaptığı özelleştirme, taşeronlaştırma sonrası işçi sağlığı, iş güvenliği önlemleri alınmadığından dolayı 25 bine yakın işçi kardeşimizi iş cinayetlerinden kaybettik. Yeter artık! Soma’dan, Ermenek’ten, Torunlar İnşaattan, Siirt Şirvan’dan ders alamadığımız ortada. Duymayan kulaklar artık duysun, görmeyen gözler artık görsün. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) kriterleri uygulanmazsa önümüzdeki günlerde işçileri iş cinayetlerinde kaybetmeye devam edeceğiz. İş cinayetlerinde Avrupa’da 1’inci, dünyada 3’üncü olduğumuz unutulmasın.

BAŞKAN – Sayın Kılıç...

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; son günlerde ortalıkta Kahramanmaraş Afşin Elbistan’da “Pancar alımı durduruldu, üretim durdu. Çiftçi isyanda, fabrikaya teslim edemedi.” gibi gerçeği yansıtmayan haberler dolaşmaktadır. Pancar teslimi eylülde başlayıp ocak ayına kadar sürmekte, fabrikaların işleme kapasiteleri doğrultusunda randevu usulüyle alım devam etmektedir. Bu anlamda pancar tesliminde herhangi bir gecikme söz konusu değildir. Kahramanmaraşlı çiftçilerimiz de bu usule göre pancarını teslim etmektedir. Çiftçimizin pancarlarının alınmaması ve zayi olması veya farklı şekillerde bir mağduriyet söz konusu değildir. Ayrıca, mahsulünü fabrikaya randevu sistemiyle teslim eden çiftçilere ilave olarak da nakliye bedeli ödenmektedir. Çiftçilerimizin herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmalarını için ise gerekli takip ve kontroller yapılmaktadır. Olumsuz algı oluşturma içerikli haberlere itibar edilmemelidir.

BAŞKAN – Sayın Karataş...

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, Şile sahil kesiminde büyükbaş hayvan hırsızlığı yapılmaktadır. Hayvancılıkla ilgilenen Şileli vatandaşımız mağdur. Buradan sesleniyorum: Emniyet güçleri ve jandarma güçlerinin Şile’de hayvancılıkla ve çiftçilikle uğraşan ve mağdur olan vatandaşımızın yanında olmasını, hırsızlığı önleyici çalışmaların yapılmasını arzu ediyoruz.

BAŞKAN – Sayın Komisyon...

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ FAHRİ ÇAKIR (Düzce) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekillerimizin suallerini aldık, notlarımızı hiç şüphesiz kaydettik. Bunların kahir ekseriyeti ilgili makamlara tarafımızdan iletilecektir.

Tabii ki iş cinayetleriyle alakalı soru geldi. İlk söz alan arkadaşımız, iş kazalarıyla, emeklilikleriyle alakalı düşüncelerini ifade ettiler, bununla alakalı ciddi eksiklikler olduğunu ifade ettiler. Biz ilgili makama bunları mutlaka yazılı olarak da ileticeğiz, mutlaka hissiyatlarına tercüman olacağız.

Sayın Aydoğan, Esenler ilçesinde ev alanlarla alakalı bir mağduriyetten söz etti. Tabii bunlar bizim tamamen alanımızın dışında, ilgililere ileticeğimizi ifade etmeliyim.

Sayın Özer'in yine yap-işlet-devret modeliyle alakalı eleştirileri vardı, yine ilgili kuruma gidecek.

“Her yere siyaset sokuluyor.” meselesi var Sayın Çelebi'nin söylediği “Bu da bunlardan bir tanesi.” şeklinde ifade ettiler.

Sayın Tanal da benzer şekilde bu siyasetle alakalı kısmı özellikle söyledi ama şahsıma münhasır ve ilime münhasır “Düzce’de diğer STK mensupları -onların başkanlarıyla alakalı- görev alabilir mi?” şeklindeki sorusuna izin verirseniz birkaç cümle de ben ilave ederek cevap teşkil etmeye çalışacağım.

Tabii ki Sayın Tanal Düzce’yle alakalı özdeşleşmiş bir CHP Milletvekili dostumuz, arkadaşımız. Ben hassasiyetine evvela teşekkür ediyorum. Benim ilim, Düzce ilinin Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde yer alması bana keyif veriyor, evvela oradan başlayayım.

Ancak, tabii, buradan laf getirilerek diğer STK yöneticileriyle ilgili aynı şekilde bu düşünce niye yok? Bunu şu şekilde söyleyebilirim: Daha evvel böyle bir mutabakat olsaydı, keşke dün olsaydı, Sayın Recep Özel’in teklifi verdiği zamanda da olabilirdi; şu ana kadar grupların anlaşması hâlinde biz burada bunu konuşuyor olmazdık belki. Çözüm üretilebilirdi ama görülüyor ki gördük ki bu mutabakatın sağlanamadığı ortada. Ancak, tabii...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) - Komisyonunda söylenmedi mi, Komisyonunda?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Grup başkan vekillerimiz de konuştu.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ FAHRİ ÇAKIR (Düzce) – Değerli arkadaşlar, Komisyonunda da önerildi, biz Komisyonunda da bunu tartıştık, Komisyonunda da görüştük. Komisyonunda bu mutabakatı sağlamak mümkündü.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Niye?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ FAHRİ ÇAKIR (Düzce) – Onun da olmadığı yerde, geline bu noktada -Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ki 365 oda ve borsayı kapsıyor dolayısıyla 3.180 adet meslek odasını, esnaf odalarını kapsıyor yani- bütünü elde edemediğimizin birazından da vazgeçerek bu kitleleri, en büyük sivil toplum örgütlerinin yöneticilerini bu konudan, bu yasadan, bu düzenlemeyle birlikte kenara koyup siyasete dâhil olmalarında bir bahis yokken, siyasette muvaffak olamadıkları, siyasette kazanamadıkları ya da aday adayı olup da aday olamadıkları yerde geriye dönüşlerine mani olmamak lazım geldiğine inananlardanım. Dolayısıyla bu da eşitlik ilkesine ters düşüyor mu?

Ben akşam kürsüdeki konuşmamda da ifade ettiğimi tekraren söylemek istiyorum: Şimdi, meclis başkanları... Bu meslek odalarının her birinin meclis başkanları var. Meclis başkanlarının istifa etmeleri diye bir şey söz konusu değil dolayısıyla aday olabiliyorlar, seçilseler de seçilmeseler de, aday olsalar da olmasalar da aynı vazifelerine devam ediyor iken neden yönetim kurulu başkanlarını mahrum ediyoruz? Neden yönetim kurulu başkanlarına “Sen ille de istifa etmelisin, yoksa geriye dönemezsin.” diyoruz? Bu bir haksızlık değil mi? Ha, bu genişletmeyi eksik buluyorum, genişletilebilir ama mutabakatın sağlanamadığı, geldiğimiz bu noktada Komisyonunda da buna ilişkin herhangi bir teklifin

olmadığı yerde biz şimdi, önümüzdeki seçimler, başkaca seçimler -Allah herkese uzun ömür versin-görürsek neden en geniş sivil toplum örgütlerine, örgütlerinin oda başkanlarına ve yönetim kurulu üyelerine vermeyelim? Kaldı ki biliyorsunuz, bu yönetim kurulu üyeleri, başkanları aynı zamanda meclisin de birer üyesi, seçimle oraya geldiler. Oraya seçilmek için inanın, milletvekili olmaktan belki daha zor yolları katederek geldiler. Dolayısıyla, bu kadar yolu katetmiş, kendisi bu noktada sivil toplum örgütünün başına gelmiş, siyasete de dâhil olmak istiyor. Buyur kardeşim, ol siyasette, gel, aday ol; olmadıysa gel, mevcut işine de devam et. Oraya da seçimle gelmiş yani daha ekstrem bir yere gelmiş değil ki. Gittiği yere, hareket ettiği adres noktasına tekrar geriye dönmesine niye mâni olalım? Bunu ben bir eksiklik olarak kabul ediyorum ve şu anda aynı fikirdeyim, akşam kürsüden ifade ettiğim gibi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ FAHRİ ÇAKIR (Düzce) – Sayın Başkan, son cümlemi söylüyorum.

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Çakır.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ FAHRİ ÇAKIR (Düzce) – Dolayısıyla bence gecikmiş bir hakkın verilmesidir, genişletilebilir, keşke genişletilseydi. Bu mutabakat sağlanırsa yine ele almakta hiçbir beis görenlerden değilim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

47.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, iktidarın teklifle ilgili uzlaşmayı komisyonda görüşülmeye başlamadan önce araması gerektiğine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, biz Komisyonu çok yakından takip ettik ve partiler arasında bu konuda gelişen diyalogu da hepimiz biliyoruz ama bir yandan sayın grup başkan vekilleri yürütmeye ilişkilerinin talimat alma düzeyinde olduğunu itiraf ededursun, kendi Komisyon üyeleri de ne konuşulduğundan bihaber. Biz dedik ki: “Böyle bir iş yapıyorsunuz -Anayasa 135’e göre 19 tane kamu kurumu niteliğinde meslek örgütü var- bu hak verilecekse herkese verilsin.” Ancak Komisyondan bu şekilde geçti, AK PARTİ Grubu dedi ki: “Bütün partiler bunda ittifak yapıyorsa bunu böyle geçirebiliriz.” Son derece normal olarak farklı partilerin farklı itirazları var ve o yüzden burada böyle bir beşli ittifak, beşli mutabakat oluşmadı. Ancak AK PARTİ bunu yapmaya çok gönüllüyseniz bir dakikalık iştir, dünden beri ne uğraşıyorsunuz? Komisyon, metni Komisyona geri çeker.

Beyefendi, belki faydası olur söylediğimin, hani, hitap ettiniz ya.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Efendim, müsaade ederseniz, bitiremedim, dinlemedi ki Komisyon sözcüsü.

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, hem sordunuz, hiç olmazsa dinleyin. Meclis İctüzüğü şuna imkân tanır -dünden beri uğraşıyoruz bunda- dün bu saatlerde, daha erken saatlerde Komisyon olarak metni Komisyona geri çekerdiniz, gider, Komisyonda otururdunuz bugün, istediğiniz genişletmeyi yaptınız; destek veren verir, vermeyen vermez; çoğunluğunuz var, Komisyon gündemine hâkim;

getirirsiniz, Mecliste görüşülür. Şimdi, hem isme yönelik, adrese teslim bir iş yapacaksınız hem ondan sonra “İsterseniz genişletelim ama beşiniz aranızda anlaşın.” İYİ PARTİ’nin tercihine tahakküm koy, HDP’nin kararını bilmem ne yap, Cumhuriyet Halk Partisi yap, kendin oradan işi yürüt. İktidar olmak böyle bir şey değil, iktidar olmak uzlaşmayı komisyonda aramak. Hatta komisyon öncesi o 19 meslek örgütüne sordunuz mu? Türk Tabipleri Birliği ne diyor? Noterler Birliği ne diyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Türk Eczacıları Birliğinin kapısını en son ne zaman çaldınız? Bunlara bakın, mutabakat böyle aranır. Sizin bu yaptığınız tavşana kaç, taziye tut ve birtakım adrese teslim yasama çalışmasıdır, başka bir şey değil. Savunulacak tarafı yok. Komisyon Başkanınız ve bütün grup başkan vekillerinin bu konudaki çabaya şahit, dönüp de CHP’yi suçlamaya kalkmayın.

Teşekkür ediyorum.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALAR (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan’ın, polemikleri uzatarak Meclisin gündeminin farklı noktalara çekilmesinin doğru olmadığına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, kanaatimi belirtmek istiyorum.

Esasında kimin ne istediği iki gündür çok net ortaya konuldu. Sözcüler aynı şeyleri tekrarlıyor, bir zaman kaybı oluyor yani dinliyorum ben, tam 5 sefer aynı şeyi anlatan bir bakış açısı etrafında dönüyoruz. Bu bir zaman kaybıdır. Herkesin söylediği çok net anlaşıldı. O bakımdan küçük polemikleri uzatarak Meclisin gündemini farklı noktalara çekmeyi yararlı görmüyorum.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Grup Başkan Vekili.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

48.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan’ın, Cumhurbaşkanının Anayasa ve İç Tüzük’ten kaynaklanan görevleri olması nedeniyle Mecliste odasının bulunmasının normal karşılanması gerektiğine, Cumhurbaşkanını, parti yetkilileri ve milletvekillerinin istişarenin tarafı olduğuna ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Tabii, yüce Meclisin kuruluşundan bugüne kadar bu kubbeye konuşulmamış hiçbir söz kalmadı ancak yasama faaliyetinin ve denetim faaliyetinin bir gereği olarak da bütün milletvekillerinin, tekraren, her türlü beyanlarını yapma hak ve imkânları, yetkileri ve görevleri vardır, buna da saygı duyuyoruz. Ancak, özellikle Sayın Cumhurbaşkanımız üzerinden yürütülen tartışmaların kimseye faydası olmadığını ve Cumhurbaşkanımızın seçilmiş bir Cumhurbaşkanı olarak bu ülkede ülkemizin, devletimizin birliğini temsil ettiğini, partimizin de Genel Başkanı olduğunu tekrar ifade etmek isterim.

Cumhurbaşkanımızın Meclisteki odası polemik konusu yapılıyor. Bakınız, polemik yapılan konu, Meclis İçtüzüğü’nde tam 87 yerde “Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı” ifadesi geçmektedir. Yani demek oluyor ki Mecliste Cumhurbaşkanımızın, İç Tüzük’te ve Anayasa’da var olan görevleri çerçevesinde görevleri vardır ve görevi varsa burada bir odası da söz konusu olabilecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – O konuyu geçmiştik Başkan ya.

BAŞKAN – Toparlayın.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – İstişareyi milletvekilleri yapacak, partimiz ve bütün partiler de kendi meclislerinde, karar mekanizmalarında yapacak ancak bu istişarenin içerisinde ülkenin seçilmiş Cumhurbaşkanı olmayacak. Bunun kabul edilebilir bir tarafı var mıdır? Elbette Cumhurbaşkanımız da, parti yetkililerimiz de, grup başkan vekillerimiz de ve milletvekillerimiz de bizim istişarelerimizin tarafıdır ve milletimizle de istişare ederek, 81 milyonun da görüşünü alarak bu çalışmaları yeni sistem içerisinde milletvekilleri olarak kanun teklifleri şeklinde Parlamentaoya getirmeye devam edeceğiz.

Teşekkür ederim.

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Grup Başkan Vekili.

49.- İstanbul Milletvekili Yavuz Ağırlioğlu'nun, sisteme adapte olamadıklarına, teklifin kimden geldiğiyle değil ne geldiğiyle ilgilendiklerine ve araştırma önergesi verdikleri her konuda kanun teklifi de verdiklerine ilişkin açıklaması

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, iyi niyetli sataşayım ben de size.

Yeni sisteme henüz çok adapte olamadık biz. Sayın Cumhurbaşkanının nerede zikredileceğini tefrik etmekte biz şu yüzden zorlanıyoruz: Çünkü biz, Sayın Cumhurbaşkanımız hangi sözü Cumhurbaşkanlığı sıfatıyla, hangi sözü Başkomutan sıfatıyla, hangi sözü Varlık Fonu'nun Başkanı sıfatıyla, hangi sözü AK PARTİ Genel Başkanı sıfatıyla söylediğini tefrik edemediğimiz için bazen AK PARTİ Genel Başkanına söz söyler gibi söylüyoruz, ses “Cumhurbaşkanımıza böyle diyemezsiniz.”den geliyor. Bazen Cumhurbaşkanımıza söylüyoruz “AK PARTİ grubundan konuşuyor.” deniyor. Bazen “Ya biz bu mevzuda hassasiyet izhar ediyoruz.” diyoruz, “Başkomutanla doğru konuşun.” gibi sitemler duyuyoruz. Dolayısıyla bir gün içerisinde farklı mesuliyetleri taşıyacak cümleler kurabildiği için Cumhurbaşkanımızdan ricamız şöyle olacak galiba: “Bunu AK PARTİ Genel Başkanı sıfatıyla konuşuyorum. Bunu Cumhurbaşkanlığı sıfatıyla konuşuyorum. Bunu Başkomutan olarak konuşuyorum. Bunu Varlık Fonu'nun Başkanı sıfatıyla konuşuyorum.” falan gibi tefrik etsin ki biz de hangi cümleyi kime kurduğumuzu bilelim.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Öyle bir şey yok ki saçmalıyorsunuz, öyle bir şey yok ki.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Yok ya, herkese gider yapsın, sonra “Cumhurbaşkanıyım.” desin yani, yok böyle bir şey. Grup toplantısında gider yapsın, sonra “Cumhurbaşkanına konuşmayın.”

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) – Dolayısıyla bu mevzudaki kafa karışıklığının sebebi, aslında sistemin henüz oturmadığıdır. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Bitiriyorum Başkanım. Dolayısıyla, Cahit Bey, sadece biz bu mevzudaki hassasiyetimizi ifade ediyoruz. Hükümet, iktidar grubu istediği kanunu Milliyetçi Hareket Partisinin kendilerine vermiş olduğu avansla istediği gibi çıkarabilme kabiliyetine sahip. Dün önümüze gelen mutabakat metnini, biz kanunun genel çerçevesini doğru bulmadığımızı ifade etmiş olmamıza rağmen mutabakata taşıma imkânınız vardı, taşısaydınız, biz de verseydik. Yani hassasiyetimizi şöyle çerçeveleyeyim ben: Kimden geldiğiyle ilgili değiliz, ne geldiğiyle ilgiliyiz.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubundan bize bir sitem geldi, bir bilgi düzeltmesi yapayım: Efendim, biz kanun tekliflerini verdiğimiz konuların araştırma önermelerini de vermek zorunda kalıyoruz. Çünkü süreç netameli çünkü süreç çok uzuyor; biliyorsunuz, kırk beş gün, geçmesi lazım, sonra da 5 grubun ayrı ayrı tekraren vermesi lazım, bir milletvekili bir kere verebiliyor. Bu netameli süreç içerisinde kamuoyunun farkındalığı –moda tabirle- oluşsun diye araştırma önermeleri de veriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) – Yani aslında biz, araştırma önergesi verdiğimiz her şeyin arkasında kanun tekliflerimizle de duruyoruz. Sadece mutabakat aranılan metinlerle alakalı buraya gelirken göstermiş olduğunuz hassasiyeti paylaşırken de gösterebilirsiniz ya da tekliflerimize kulak kabartırken de gösterebilirsiniz çok rahatlıkla hem müzakere sürecini hem de neticeyi hızlı alabiliriz, bu.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Söz verdim ben bir arkadaşa.

Buyurun Ayhan Bey.

50.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, İYİ PARTİ isminin doğru telaffuz edilmemesinin oy veren 5 milyona saygısızlık olduğuna ilişkin açıklaması

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

İYİ PARTİ'nin adını bilmeyen arkadaşlarımıza tüzüğümüzün 1'inci maddesini hatırlatmak istiyorum. İYİ PARTİ'nin özel işareti gök mavi renk üzerinde güneştir. İYİ PARTİ'nin kısa adı İYİ PARTİ'dir, başka bir adı da yoktur. Türkiye'de 5 milyon vatandaşımız işini, aşımı, hürriyetini risk ederek İYİ PARTİ'ye gönül vermiştir, İYİ PARTİ'ye oy vermiştir. İYİ PARTİ'nin Genel Başkanı Sayın Meral Akşener'in önderliğinde İYİ PARTİ teşkilatlarının tamamı Türk milletinin gönlünde taht kurmuştur. İYİ PARTİ'nin adını bir başka şekilde ifade edenler her şeyden önce 5 milyon Türk vatandaşına saygısızlık etmektedirler. İYİ PARTİ'nin kısa ve uzun adı İYİ PARTİ'dir; tüm siyasi partilerin, bu şekliyle telaffuz etmelerini ve kendilerinden, bize oy veren 5 milyon vatandaşımıza saygısızlık etmemelerini özellikle rica ediyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkanım, tabii, sayın vekilin ifade ettiği, sayın milletvekilimizin ifade ettiği hususları biz yıllardır ifade ediyoruz. Ve bugün burada, AK PARTİ'mizin gündeme ilişkin çalışmasında da aynen Anayasa'da ve yasada belirtildiği gibi partinin ismi ifade edilmektedir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Cumhurbaşkanı niye öyle söyledi? “İP” diyor.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bakınız, burada milletin temsilcisi olmuş tüm milletvekillerinin, grup başkan vekillerinin Sayın Cumhurbaşkanımızın bir meselede konuşma yaparken hangi sıfatla, ne amaçla, hangi görevlerinden dolayı yaptığını bilebileceklerini düşünüyorum. Sayın Ağralıoğlu da buna dâhildir.

Teşekkür ediyorum.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 14) (Devam)

BAŞKAN – 3'üncü madde üzerinde üç önerge vardır. Önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir

Ali Kenanoğlu

Kemal Bülbül

Ankara

İstanbul

Antalya

Rıdvan Turan

Mahmut Toğrul

Mersin

Gaziantep

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU
BAŞKAN VEKİLİ FAHRİ ÇAKIR (Düzce) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, hem tutanağa geçsin hem de duyulsun. Daha önce aslında hep hatırlatılırdı ama belki öyle bir oturumda sayın sözcü bulunmamış olabilir. Komisyonun bir konuya katılıp katılmaması komisyonun takdirinde. Buna kesin bir hüküm vermek için, Meclis kuralları gereğince, komisyonun toplanıp salt çoğunlukla karar vermesi lazım ancak sözcülerin ya da komisyon başkanının önergeler konusunda fikir belirtme imkânı vardır. Meclisin yerleşik uygulamaları ve nezaket gereği, bu Meclise saygı gereği de salt çoğunluğu olmadığı için “Katılmıyoruz.” değil, “Katılmıyoruz.” ifadesi daha münasiptir. Bugüne kadar hep böyle kullanıldı, uyarıyoruz.

BAŞKAN – Önerge hakkında konuşmak isteyen yok.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Siyaset, toplumsal yaşamın bütün alanlarını kapsayan bir süreçtir. Tüm yurttaşların siyasete katılımı, siyaset alanında her türlü etkinliğe katılmaları ve temsil için aday olmaları kadar doğal bir şey yoktur. Seçim süreçlerinde de meslek odalarını temsil eden kişilerin aday olmaları ve seçilme haklarını kullanmaları anayasal bir haktır ancak yönetim kademelerindeki kişilerin seçilememeleri durumunda görevlerine geri dönmeleri mesleki ve etik açıdan uygun değildir. Siyaset üstü olarak görülen bu kurumların temsilcileri aday olduktan sonra siyasi tercihlerini belli edecekleri için, seçimlerden sonra yeniden kurumlarına geri dönmeleri durumunda tarafsızlık ilkesinin zedeleneceği, bu durumdan oda ve meslek kuruluşu çalışmalarının olumsuz yönde etkileneceği açıktır.

BAŞKAN – Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Kâtip üyeler arasında ihtilaf söz konusu, oylamayı elektronik cihazla yapacağız.

Üç dakika süre tanıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Önerge reddedilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1287) esas numaralı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Madde 3- Bu Kanun yayımı tarihinden 10 gün sonra yürürlüğe girer.”

Aylin Cesur

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Behiç Çelik

Isparta

Adana

Mersin

Feridun Bahşi

Ahmet Kamil Erozan

Ayhan Erel

Antalya

Bursa

Aksaray

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU
BAŞKAN VEKİLİ FAHRİ ÇAKIR (Düzce) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge hakkında konuşmak isteyen Mersin Milletvekili Behiç Çelik.

Buyurun Sayın Çelik. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; söz konusu teklif üzerinde değişiklik önergesi verdiğimiz için, bu önerge münasebetiyle sizlere hitap ediyorum. Yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Burada AK PARTİ'nin Grup Başkan Vekili Sayın Bülent Turan demokrasi vurgusu yaptı. Demokrasi, bu kanun teklifinin nihai olarak uzanacağı nokta. Mahallî idareler seçimleri olması münasebetiyle yerel demokrasiyi de burada ifade etmek istiyorum, bu bağlamda sözümü tamamlamak istiyorum.

Şimdi, malumunuz, TESK ve TOBB yöneticilerinin seçilememesi hâlinde tekrar eski görevlerine dönebilmesine imkân sağlayan bir teklif. Bütün konuşmacılar buna işaret ederek dediler ki: “Bunu yaygınlaştıralım.” Ama bunun için bir altyapı gerekiyordu, bu konuda en ufak bir çalışma yok. Öyle olunca şimdi bir anda kısır, palyatif ve sadece bir kişiye ya da zümreye hitap eden bir teklif metni ortaya getiriliyor ve bu, Genel Kurula indiriliyor.

Şimdi, burada, kanun yapma tekniği açısından iktidar partisinin sorunları olduğunu düşünüyorum. İktidar partisi kanun tekliflerini hazırlarken kanun nasıl yapılır, sebep-sonuç ilişkileri, soyutluğu ve genelliği gibi birtakım hususları göz önünde tutarak yakın, orta ve uzun vadede toplumun ihtiyaçlarını nasıl karşılayacağına ilişkin öngörülerde bulunarak hazırlaması gerekir. Böyle bir şey yok.

Anayasa'nın 67'nci maddesi var, 67'nci madde bize neyi gösteriyor? Seçimlerle ilgili yasal düzenlemeler yaptığınız takdirde, bir yıldan sonra yapılacak olan seçimde bu yasanın geçerlilik kazanacağına ilişkin bir hüküm var son fıkrasında. Şimdi, bunları alt alta topladığımız zaman, 31 Mart 2019 belediye seçimlerine birilerinin girmesi için burada bir hazırlık yapıldığını zaten anlıyoruz, bu apaçık ortada. O zaman, ben şunu söylüyorum bu kürsüden, diyorum ki: Milletvekili Seçimi Kanunu'nda bir değişiklik yapalım, Siyasi Partiler Kanunu ortada, demokrasiyle çelişen birçok hüküm içeriyor. 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Yasa keza aynı şekilde. 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu, 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun; bunların hepsinde toplu, güzel, teknik olarak sürekli olarak kullanılabilir ve toplumun yararına olacak, siyasi hayatımızı anlamlandıracak değişiklikler olabilir. Bunlara kafa yoran olmuyor ve ortada maalesef, böyle kötü bir yasa var.

Şimdi, demokrasi ve belediyeçilik demişken, bizde demokrasi kültürü aslında ağır aksak da olsa önemli ölçüde merhale katetmiştir ancak son on altı yılda demokrasiyle ilgili Türkiye'nin büyük açmazları ortaya çıktı. Bunları hep birlikte aşmamız lazım. Bu ülkeye iyilik yapmak istiyorsak bunu yapmamız gerekir. Şu andaki mevcut anayasal sistem zaten başından sonuna kadar -sistem deniliyor,

bir rejim de demek istiyorum ama rejim dahi değil, ne idüğü belirsiz- tek adam rejimi olarak karşımıza çıkıyor. Onun için, bu değişiklikleri yaparak ve Türk belediyeçiliğinin daha sağlam temellere oturmasını sağlayıcı birtakım önlemleri hep birlikte alabiliriz.

Bunu söyleyerek sözümü sonlandırırken yüce heyetinizi tekrar en derin saygılarımla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Karar yeter sayısı...

BAŞKAN – Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 14 sıra sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Ali Çelebi	Tacettin Bayır	Alpay Antmen
İzmir	İzmir	Mersin
Mehmet Güzelmansur	Özgür Özel	Neslihan Hancıoğlu
Hatay	Manisa	Samsun

MADDE 3 – Bu Kanun hükümleri yayımı tarihinden sonra yapılacak ilk mahallî idareler seçimlerinden sonra yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ FAHRİ ÇAKIR (Düzce) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge hakkında konuşmak isteyen Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur.

Buyurun Sayın Güzelmansur. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinde verdiğimiz önerge üzerine söz aldım. Sizleri ve tüm vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, ülkemiz çok derin ekonomik krizin içindedir, bunu görmezden gelme, geçiştirme, üstünü kapatma şansımız yoktur. Her gün konkordato ilan eden firmalara bir yenisi daha ekleniyor. Kamu bankalarında bile kredi daralması kaydediliyor. İnşaat sektöründe batan batana. Yapı ruhsatı verilen bina sayısında yüzde 40'ın üzerinde bir azalma yaşanıyor. Konut satışları düşüyor. Beyaz et sektörü iflas ediyor, kimse umursamıyor. Yıl sonuna kadar üretici firmaların yarısının kapanacağı tahmin ediliyor. İşsizlik ordusu gün geçtikçe genişliyor. Asırlık Resmî Gazete'nin kâğıt bölümü kapanıyor, yarım asırlık bir haber ajansı yayın hayatına son veriyor. Elektrik borcu nedeniyle camilerin elektrikleri kesiliyor. İcra dairelerindeki icra iflas dosyalarının sayısı 20 milyona yaklaşıyor. 2018 yılının ilk yarısında protesto edilen senetlerin tutarı yüzde 16 artışla 7 milyar liraya ulaştı. Ekim ayında karşılıksız çek sayısı geçen yıla göre yüzde 103 artışla 94.400 adede, miktarı ise yüzde 161 artışla 4,6 milyara kadar çıktı. Devlet "Para yok." diyerek ihracatçının KDV'lerini ödeyemiyor.

Asgari ücretli, asgari ücretin altında maaş alan emekli geçinemiyor “Çocuğumun karnını doyuramıyorum.” diye feryat ediyor.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Türkiye bir açlık sorunuyla karşı karşıyadır. Enflasyon aldı başını gitti. Çalışanın geliri eridi. Vatandaş evine eli boş gidiyor. Analar tenceresinde kaynatacak aş bulamıyor. Çocuklar yatağa aç giriyor.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, ülkemiz ne yazık ki bu durumda. Seçim bölgem Hatay ise daha da zor durumda. Hatay Türkiye'nin en mutsuz 4'üncü ilidir.

2011 Suriye krizinin en ağır bedellerini ödeyen ildir Hatay. 2011 Suriye krizinden önce Türkiye'nin en büyük ikinci TIR filosuna sahipken, uluslararası taşımacılık, sınır kapılarının kapalı olmasıyla, bitme noktasına gelmiştir.

Okul başına düşen öğrenci sayısı Türkiye ortalamasının üstündedir.

Hüküm giyenlerin sayısında yüzde 242'lerde bir artış oluşmuştur.

500 binden fazla Suriyeli misafiri barındırmaktayız.

Hatay, Suriye olayları sonrası, en yoğun iş kaybı oranının yaşandığı il oldu.

Sizler Hatay'ı sınır ili olarak gördünüz, sizler Hatay'ı unuttunuz. Teşvikte bile ayrımcılık yapıyorsunuz. Ötekileştiren bu tavrınız yüzünden yatırımcılar Hatay'dan kaçıyor.

Tarımsal ihracatta ciddi düşüşler yaşanıyor. Narenciye, zeytin, pamuk üreticisinin, çiftçinin çığıllıklarını duymazlıktan geliyorsunuz. Kırsal kalkınma programlarından dâhi doğru yararlanamıyoruz, görmezlikten geliyorsunuz.

Hatay'da her yer insani yardımlaşma derneği tabelalarıyla dolu ama siz “Bu dernekleri araştıralım.” demiyorsunuz.

Reyhanlı Barajı yılan hikâyesine döndü. Tarımsal alanları sulama sorununu çözümüyorsunuz.

Hastanesi olmayan ilçelerimizde hastalar devletin imkânlarından doğru dürüst faydalanamıyor, insanlar hastaneye yetişemediği için ölüyor. “Sağlıkta çağ atladık.” diyorsunuz.

“Hiçbir limanın kabul etmediği Angusları İskenderun'da istemiyoruz.” diyorum, siz Angusları taşıyan yük gemisiyle övünüyorsunuz.

Vatandaş aç, geçinemiyor. “Asgari ücretlinin hakkını verin.” diyorum, siz “Daha az et yiyin.” diyorsunuz.

Biz “Memleketin sorunlarını konuşalım.” diyorum, siz gündemi değiştirmek için ülkenin kurucu dengeleriyle oynuyorsunuz.

Askerî geçiş güzergâhı olarak kullanılan, her gün mültecilerin giriş çıkış yaptığı bir yer olarak görüyorsunuz Hatay'ı.

Ben size Hatay'ı anlatayım: Hatay, Hazreti Musa'nın isminin dağlarda nakşettiği, Tanrı'dan aldığı 10 emri koşulsuz ve kendisi iman yoluyla uygulayan Hazreti Hızır ile Hazreti Musa'yı buluşturan şehirdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Toparlayalım Sayın Milletvekili.

MEHMET GÜZELMANSUR (Devamla) – Sayın Başkanım, bir dakika müsaade edin lütfen.

Hatay, tek tanrıya inanma çağrısı yapan Habib-i Neccar'ın şehit edildiği, Anadolu'da ilk caminin inşa edildiği, Bayezid-i Bistami Hazretlerinin zuhur ettiği kenttir. Hatay, dünyanın ilk mağara kilisesi St. Pierre Kilisesi'nin bulunduğu, Haçlı şövalyelerinin kutsal toprakları ele geçirmek için fethedilmez kaleler kurduğu yerdir. Ülkemizin ve Hatay'ın bu darboğazdan, ekonomik buhrandan çıkması için öncelikle ve acilen; bir, rant ekonomisi yerine üretim ekonomisi tercih edilmeli; iki, bölgesel teşvik yerine sektörel teşvik verilmeli; üç, Kredi Garanti Fonu derhâl tekrar devreye sokulmalı; dört, ihracatın artması için Orta Doğu'ya erişim kapısı olan Yayladağı Sınır Kapısı derhâl açılmalı.

Ülke yönetiminde ciddiyet ve adaletin hâkim olduğu, üreterek tüketmenin şiar edinildiği günlere bir an önce kavuşmak dileğiyle, saygılarımı sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Başkanım, karar yeter sayısı istiyoruz.

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Geçti artık, oylamaya geçtik Başkanım.

BAŞKAN – Oylamaya geçtikten sonra karar yeter sayısı istiyorsunuz Sayın Milletvekili. Yavuz Bey'le görüşün siz.

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Geçtik Başkanım, işlem başladı.

BAŞKAN - Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok efendim karar yeter sayısı.

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Karar yeter sayısı istenmedi Özgür Bey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı istedi ya canım oradan, her milletvekilinin hakkı var.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Hayır. Başladıktan sonra, başladıktan...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İşlem mi başladı?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – İşlem başladı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır. Sayıyorlar.

İstendi efendim. Ama el kaldırmadan önce istendiği için olur efendim.

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Hayır, işlem başladı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Yok, arayın efendim, netlik olsun yani. Yoksa tartışmalı bir şeyden usul tartışması açılır şimdi İç Tüzük 19'a göre, bir sürü tartışma...

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Maddede istersin, maddede. İşlem başladıktan sonra isteniyor bak, usulen uygun değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok canım. Ya, yoksa usul tartışması açılacak şimdi bir sürü, uzun iş. İç Tüzük 19...

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Hayır, maddede, maddenin oylamasında isteyin kardeşim, madde var şimdi.

BAŞKAN – Kâtip üyeler arasında anlaşmazlık söz konusu, dolayısıyla elektronik cihazla oylama yapacağız.

Üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Önerge reddedilmiştir.

3'üncü maddeyi...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Karar yeter sayısı istiyorum efendim 3'üncü maddede.

BAŞKAN – Oylayıp karar yeter sayısı arayacağım değerli arkadaşlar.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoktur, zaten sayıldı Şimdi, 127 çıktı.

BAŞKAN – Kâtip üyeler arasında anlaşmazlık var, elektronik oylama yapacağız.

Üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.52

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 20.16****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Şeyhmus DİNÇEL (Mardin), Burcu KÖKSAL (Afyonkarahisar)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20’nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum. 14 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi maddeyi elektronik cihazla tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım. Oylama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Madde kabul edilmiştir, karar yeter sayısı vardır.

14 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komasyon? Yerinde.

4’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – 4’üncü madde üzerinde gruplar adına ilk söz İYİ PARTİ Grubu adına Antalya Milletvekili Feridun Bahşi’ye aittir.

Buyurun Sayın Bahşi.

Süreniz on dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FERİDUN BAHŞİ (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 4’üncü maddesi üzerine söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bu teklifle 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanunu ile 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu’na ek maddeler eklenerek milletvekili veya mahallî idareler genel ve ara seçimlerinde aday olan genel başkanların, başkanların ve yönetim kurulu üyelerinin seçilememeleri hâlinde geri dönmeleri düzenlenmektedir.

Arkadaşlar, böyle bir düzenleme tamamen tarafsız olması gereken bu kurumların siyasallaşmasının önünü açacaktır. TOBB Başkanı Sayın Hisarcıklıoğlu da yaptığı açıklamada, değişikliğin yasalması hâlinde temsil edilen kurumlara günlük siyasetin nüfuz edeceğini ve bundan en çok üretici, tüccar ve sanayicinin zarar göreceğini ifade etmiş, kanunun geri çekilmesini önermiştir. Ayrıca, Anayasa’nın 67’nci maddesinin yedinci fıkrasında “Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz.” hükmü vardır. Burada kastedilen kanunlar salt seçim kanunları değildir, seçime müdahale eden tüm kanunlar Anayasa’nın bu hükmü kapsamındadır. Görüşülmekte olan bu kanunlardaki değişiklikler de seçim kanunlarına müdahale eder nitelikte olup yasak kapsamında kalmaktadır. Bu sebeple, değişiklik yapılırsa dahi yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde değişiklik uygulanamayacaktır. Dolayısıyla, 31 Mart 2019 tarihinde yapılacak yerel seçimlerde de uygulanamayacak ve istifa eden genel başkan, başkan veya yönetim kurulu üyeleri seçilemedikleri takdirde görevlerine geri dönemeyeceklerdir. On altı yıldır her kuruma siyaset bulaştırdığınız gibi odalara, esnaf kuruluşlarına da bulaştırmak istiyorsunuz. Artık millet adrese teslim kanunlardan bıkmış, usanmıştır.

Değerli milletvekilleri, on altı yıllık AK PARTİ iktidarında milletimiz büyük bir sosyal çöküntü içine girmiştir. Bu iktidar döneminde, boşanan, intihar eden, depresyon sorunu yaşayan, uyuşturucu kullanan ve suç işleyen bireylerin sayıları katlanarak artmıştır. Geçim sıkıntısı, işsizlik, kötü çalışma koşulları ve günlük yaşamın zorluklarından kaynaklanan stres derinleşen toplumsal çöküntünün başlıca sebeplerindendir. Vatandaşlarımız ağırlaşan siyasi, toplumsal ve kültürel baskılar altında ezilmektedir. Sürekli gerilim ortamı, insanların birbirine, kurumlara ve devlete olan güvenini sarsmıştır. AK PARTİ'nin yaydığı çıkarıcı ve maddiyatçı zihniyet toplumun ahlaki ve siyasi değerlerini aşındırmıştır.

Toplumsal çöküntünün en önemli kaynakları yoksulluk, dışlanma ve güvence eksikliğidir. AK PARTİ iktidarları eğitim sistemini altüst etmiş, işsizlik sorununu derinleştirmiş ve sosyal güvenlik sistemini bozmuştur. Yoksul vatandaşlar hayırseverlerin insafına ve oy avcılığı amacıyla yapılan siyasi yardımlara mahkûm edilmiştir. Önümüzde mahallî seçimler var. Bu söylediğim örneklerini bu seçim döneminde de sıkça hep beraber göreceğiz.

Değerli milletvekilleri, bir toplumun gelişmişliği o toplumun emeklilerine ve yaşlılarına verdiği değerle doğru orantılıdır. Sosyal devlet olmanın en önemli özelliklerinden biri de bu insanlarımızı korumak ve onların hayatlarını kolaylaştıracak düzenlemeler yapmaktır. Bununla beraber, intibak yasası bir an önce çıkarılmalıdır. Bu, bizim sosyal ve siyasal sorumluluklarımızın en başında yer almaktadır. Bu arada emeklilikte yaşa takılanlar sorununu da bir kez daha buradan dile getiriyoruz. Bu sorun, bu kanayan yara ivedilikle çözüme kavuşturulmalıdır. Emeklilikte yaşa takılanlar konusunun peşini asla bırakmayacağız. 24 Haziran seçimlerinde verdiğiniz sözü ve bu sözü tutmadığımızı, emeklilikte yaşa takılanlar konusunda verdiğimiz yasa değişikliğine “evet” diyerek yasanın çıkmasına kadar bu kürsülerden her fırsatta dile getireceğiz.

Öğretmenlerimiz... Ekonomik ve toplumsal statü bakımından toplumumuzun en üst sırasında yer alması gereken öğretmenlerimizin değeri ne yazık ki uygulamalarınızla her geçen gün biraz daha düşürülmektedir. Öğretmenlerimiz, ekonomik sıkıntılar, atanamama, okullarda yaşanan güvenlik sıkıntılarıyla karşı karşıyadır. Bu dönemde yoksulluk sınırının altında hatta yoksulluk sınırının neredeyse yarısı ücretlerle çalıştırılmaktadırlar. 2018 yılının Temmuz ayında açıklanan verilere göre 4 kişilik ailenin aylık sınırı 1.738, yoksulluk sınırı ise 5.662 liradır. Bir kişinin aylık geçim maliyeti ise 2.136 lira civarındadır. Yirmi yıllık bir öğretmenin bugünkü ortalama maaşı ise 3.750 liradır. Bir de sözleşmeli öğretmenlerimiz var ki durumları içler acısı. Öğretmenin sözleşmeli olması ne demektir? Bu kadar öğretmen açığı varken neden öğretmenlerimiz sözleşmeli olma baskısı altında çok az ücretlerle köle gibi çalıştırılmaktadır? Bu mu gelecek nesillerin mimarı eğitimcilerimize verdiğimiz değer?

3600 ek göstergeyle ilgili her parti genel seçimlerde seçim vaadinde bulunmasına rağmen hâlâ tık yok, neyi bekliyorsunuz? Yandaş müteahhide her türlü peşkeş çekilirken, 60 bin lira olan maaşlara yüzde 26 zam yapılırken yaşanan bu mağduriyetlere çözüm üretmeme sebebiniz nedir? Başta öğretmenlerimiz olmak üzere kamu çalışanlarının sıkıntılarını neden görmezden geliyorsunuz? Gelin, kamu çalışanlarımıza 3600 ek göstergeyi de verelim ve çalışırken insanca yaşatamadıklarımızın hayatlarını bari emekli olduktan sonra biraz kolaylaştıralım.

Değerli milletvekilleri, birinci parti mensupları sürekli olarak sağlık sistemimizin çok iyi noktaya geldiğini belirtse de sağlık sistemimizin yanlış yapılanmadan kaynaklanan sorunları devam etmektedir. Sağlık giderleri son zamanlarda anormal şekilde yükselmiştir. Performans prim uygulaması, sağlık sisteminin en büyük sorunlarından biri durumundadır. Kamu sektöründe uygulanan performans primi uygulaması, tıp etiği değerlerini temelinden sarsmış ve hastaların aleyhine işleyen bir mekanizmaya dönüşmüştür. Tam gün yasası ne kadar esnetilmeye çalışılsa da hekim kaynağının verimli kullanılmasını engelleyen bir yasadır. Bu yasa akıl ve mantığa, Türkiye koşullarına ters gelmektedir.

Ayrıca, Temmuz 2018’de üniversitelerin hemşirelik bölümünden mezun olup KPSS’ye giren yaklaşık 70 bin hemşire adayı sınavın üzerinden dört ay geçmesine rağmen atanamamış ve hâlâ atama beklemektedir. Hükümet yetkilileri, buradan size sesleniyorum: Bu atamayı bekleyen binlerce sağlıkçının sesine ne zaman kulak vereceksiniz?

Değerli milletvekilleri, ülkemizde işsizlik almış başını gitmiş, on altı yıllık AK PARTİ iktidarı yüzde 7’lerde aldığı işsizliği yüzde 19,5’lara çıkarmıştır. Her 3 gencimizden 1’i işsizdir. İstihdam sağlayıcı yatırım yapmadıkları gibi, istihdam sağlayan devletin elindeki, başta şeker fabrikaları olmak üzere tüm işletmeleri “özelleştirme” adı altında yandaşlara peşkeş çekmişlerdir. Ülke kötü yönetilmektedir. Kriz, yandaşlar hariç, toplumun her kesimini vurmaktadır.

Saygıdeğer milletvekilleri, Türkiye’de engelliler yalnızca 3 Aralık Dünya Engelliler Günü gibi özel günlerde hatırlanmaktadır. Bugünlerde engellilerin sorunları gündeme getirilmekte fakat çözüm sürekli olarak ertelenmektedir. Ülkemizde engelli bireylerin istihdamı, İş Yasası’na göre, 50 ve üzeri işçi çalıştıran yerlerde yüzde 3, kamu kurum ve kuruluşlarında yüzde 4 oranındadır. Buna rağmen, yaklaşık 5 milyon engelliden ancak 110 bin civarında engelli istihdam edilebilmiştir. Engelli bireylerin ulaşım, sağlık desteği gibi ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanmaması işverenlerin istihdam konusunda direnç göstermelerine sebep olmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Meclisin açıldığı ilk günden bu yana, insanlarımızın sorunlarını gerek kanun teklifleri gerek araştırma önermeleri gerekse soru önermeleriyle tek tek bu kürsülerden dile getiriyoruz. Emeklilikte yaşa takılanlar, 3600 ek gösterge, intibak, kadro sorunları, uzun dönem askerlik yapanların askerlik sürelerinin sigortalı sayılması, sigortalılık öncesi doğum ve hamilelik sürelerinin sigortalı sayılması, tek tip askerlik ve bedelli askerlik sorunlarının çözülmesi için verdiğimiz kanun tekliflerimizde bugüne kadar hiçbir somut adım atılmadı. Gelin, bu yasa tekliflerini bir an önce Genel Kurula getirip bu sorunlara çözüm bekleyen milyonlarca insanımıza çare olalım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına İzzet Ulvi Yönter, İstanbul Milletvekili. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İZZET ULVİ YÖNTER (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepimizi saygılarımla selamlıyorum.

Bugün, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ni görüşüyoruz. Bu kanun teklifinin 4’üncü maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum.

Elbette, 5174 sayılı Yasa ile 5362 sayılı Yasa’ya geçici bir madde eklemiş oluyoruz. Kamu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapan değerli isimlerin demokratik katılım ve temsillerinin önündeki bazı engelleri de kaldırmış oluyoruz, olacağız. Bunlar memnuniyet verici. Komisyon aşamasında parti olarak düşüncemizi de ifade etmiştik. Mezkûr kanun teklifine olumlu yaklaştığımızı muhataplarımızla ve komisyonumuzun diğer üyeleriyle paylaşmıştık. Aslında önemli bir demokratik sorunun giderilmesiyle kamu niteliğindeki meslek kuruluşlarının anayasal yetkilerini kullanırken daha da güçlendirildiklerini görüyoruz.

Değerli arkadaşlarım, biz kamu niteliğindeki meslek kuruluşlarına elimizi uzattık ve uzatıyoruz, gereğini yapıyoruz. Anayasa’da 20’ye yakın kamu niteliğindeki meslek kuruluşundan bahsediliyor, elbette diğer kamu niteliğindeki meslek kuruluşlarına da eşitlik gereği bu kapsamda bir değerlendirme

ve iyileştirme yapılabilir. Muhtemeldir ki beklentimiz odur ki ilerleyen zamanlarda bu da olabilir veya olması yönünde arzumuzu da şimdiden söylemiş olalım.

Arkadaşlar, peki, kamu niteliğindeki meslek kuruluşlarımızın sorunlarını çözerken her fırsatta, bu kürsüye geldiğim her anda söylemiş olduğum uzman çavuşlarımızın, uzman jandarmalarımızın sorunlarını neden çözümüyoruz, onların taleplerini neden elimize almıyoruz; neden onlara gerekli iyileştirmeleri, gerekli katkıyı ve desteği vermiyoruz, veremiyoruz?

Şimdi, tarihten bir misal vermek istiyorum. Gazi Mustafa Kemal Atatürk Samsun'a çıkmadan evvel, dönemin Genelkurmay Başkanı Cevat Çobanlı'yla beraber yine dönemin Sadrazamını makamında ziyaret eder. Ziyaretin hitamında Cevat Çobanlı ile Mustafa Kemal Atatürk, Beyoğlu'nda -ki o günlerde sadrazam konağı Beyoğlu'ndadır- sokakta yürürken Cevat Çobanlı, Genelkurmay Başkanı bir soru sorar, der ki: "Kemal bir şey mi yapacaksın?" Gazi Mustafa Kemal cevap verir: "Evet Paşam bir şey yapacağım." Ve o yapılan şey Türkiye Cumhuriyeti olmuştur.

Değerli arkadaşlarım, bir şey yapalım, zor değil, imkânsız değil; uzman çavuşlarımızın önündeki engelleri kaldıralım, bu kardeşlerimizi kadroya alalım. Bunlar Türkiye Büyük Millet Meclisinden yükselecek bir iradeye bakıyorlar. Akıl doğruyu gösterir, gönül hem iyi hem de doğru arasındaki farkı ortaya koyar. Hamdolsun, Türk milletinde hem akıl var hem gönül var. Türkiye Büyük Millet Meclisinde, milletimizin aziz temsilcilerinde de akıl ve gönül var. O zaman bizim aklımızın ve gönlümüzün olduğu gerçeğinden hareketle niye uzman çavuşlarımızı yok sayıyoruz, neden onları kadroya alamıyoruz, almıyoruz?

Şimdi, bir hususu paylaşmak istiyorum: Tarih 1 Mayıs 2016, yer Nusaybin. Bir uzman çavuşumuz Nusaybin'deki hendek operasyonları sırasında hainlerin açmış oldukları ateş sonucunda kolundan ve bacağından yaralanır. Hemen arkasından, el yapımı bir patlayıcı infilak eder, kahramanımızın bulunduğu meskûn mahal çöker ve kahramanımız altında kalır. Bu kahramanımız buradan kurtarılır, hastaneye götürülür, daha sonra Ankara'ya getirilir, bir buçuk yıla yakın süre tedavisi devam eder. Çok şükür, tedaviden sonra bu kahramanımız tekrar eski görevine iade edilir ancak iş burayla bitmiyor. Bir süre sonra, bu kahramanımıza kulakları duymadığından ve belirlenmiş oranların üstündeki yanaktan dolayı "iş göremez" raporu verilir ve kahramanımız, maalesef, Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılır.

Değerli arkadaşlarım, bu kahramanımız bir uzman çavuş, iş göremez raporu aldı ve uzman çavuşluk mesleğinden atıldı.

Değerli arkadaşlarım, hepinizin dikkatlerine arz ediyorum, aslında bu bizim ayıbımız biliyor musunuz, bu kahramanımız çöp topladı sekiz ay. Bu kahramanımız, herhangi bir uzvunu kaybetmediğinden dolayı gazi sayılmadı oysaki vazife malulü sayılması gerekiyordu, bu da sayılmadı; "Adi malul" denildi, buna rağmen de sekiz ay maaş bağlanamadı.

Değerli arkadaşlarım, az önce Doğan Bey'le arkada konuştuk, Doğan Bey de biliyor. Bu kahramanımız çöp toplayarak hayatını idame ettirmeye çalışıyor. Elimizi vicdanımıza koyalım, bir an için düşünelim. Kimin için bu kardeşimiz, bu kahramanımız yara aldı? Kimin için mağdur oldu? Kimin için bu duruma düştü? Bizler için, beka mücadelemiz için, vatan ve millet savunması için.

Peki, bu kardeşimize sekiz ay "Bugün git, yarın gel." demenin bir manası var mı? Bu doğru mu? Her şey burada.

AYLİN CESUR (Isparta) – Biz önerge verdik, kabul edin.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Biz uzman çavuşlarımıza kadro istiyoruz. Gazi Meclisin bütün üyeleri eğer ortak iradesini gösterirlerse bu kadroyu alırlar. Hiç olmazsa bu kahramanımız iş göremez raporu bahanesiyle TSK'den çıkarılmamış olur. Bizim istirhamımız, uzman çavuşlarımıza el uzatılması. Kahramanı mahcup olan bir milletin geleceği mağluptur. Türk milletinin geleceği mağlup olamaz ve bu kahramanlar yurt için, bayrak için, ezan için, mukaddesat için, mukadderat için fani bedenlerini hainlerin önüne âdeta seriyorlar ve onlarla mücadele ediyorlar; ölüm pahasına, asla korkmadan, geri adım atmadan üstlerine ne düşüyorsa yapıyorlar.

Peki, değerli arkadaşlarım, pet şişe toplayan bir kahraman olur mu?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – AKP'ye anlatsana.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – AKP'ye anlat.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Git AKP'ye anlat, AKP'ye.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Ya da yine bir kardeşimiz, yine bir kahramanımız Uzman Çavuşumuz Levent...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – AKP'ye anlat, sen bize ne anlatıyorsun? Biz onu zaten dile getirip duruyoruz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Geçen haftadan beri anlatıyoruz.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Neyi anlatıyoruz? Doğruyu anlatıyoruz biz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – AKP'ye anlat.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Amma konuştunuz!

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Size anlatıyoruz biz. Siz Gazi Meclisin üyesi değil misiniz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – AKP'ye, biz biliyoruz.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Anlatmasın mı ya? Hayırdır ya!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Biz zaten bunları biliyoruz.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Niye rahatsız oluyorsunuz bundan?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tamam, dinlemeyeceksen çık dışarıya.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Biz zaten verilmesini istiyoruz.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Biz konuşuyoruz...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Biz bunu dile getiriyoruz, onlar karşılansın.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Konuşmayacak mıyız? Dertlenmeyecek miyiz?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bahsettiğiniz çöp toplayarak yaşamaya çalışan gaziyi geçen hafta ben de söyledim ama mağduriyetlerini gidermiyor ki.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Özgür Bey, bunlar laf atıp duruyor.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Biz paylaşıyoruz bunları. Uzman çavuşun konuşulmasından mı rahatsız oluyorsunuz? Uzman jandarmaların konuşulmasından mı rahatsız oluyorsunuz?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Durduk yerde niye laf atıyor?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Aslında yapıcı katkı sağlıyor.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Hatibe saygı gösterin ya!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Destekliyoruz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Destekliyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Destekliyoruz, hepimizin önerisi var.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, biz uzman çavuşlarımızın sorunlarının çözümünü istiyoruz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Destekliyoruz, sonuna kadar. Kahramanlara hakları verilsin, buna bir şey demiyoruz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Biz de destekliyoruz. Tamam, kim desteklemiyorsa ona anlat.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hakkın teslimini biz de istiyoruz.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Biz uzman çavuşlarımızın istismarına karşıyız. Bir hakkın iadesini bekliyoruz. Bu, adalet için gerekiyor, millî vicdan için gerekiyor, hak için gerekiyor. Arkadaşlar, bunu dillendirmeyeceğiz de neyi dillendireceğiz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Destekliyoruz.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Ve bu kahramanımızla ilgili gerekli girişimin başlatıldığını öğrendim fakat şu anda maaşın bağlanıp bağlanmadığından haber alamadık. Umarım, dilerim, Allah'tan niyaz ederim ki bu tip vakalarla, elim vakalarla, hazin vakalarla bir daha karşılaşmayalım, bir daha bunlarla muhatap olmayalım. Biz uzman çavuşlarımıza kadro istiyoruz. Biz uzman jandarmalarımızla beraber uzman çavuşlarımıza 3600 ek gösterge istiyoruz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İlave tazminat da istiyoruz.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Polemik yapmaya gerek yok, polemik yapmaya gerek yok değerli arkadaşlar. Biz burada, millete mal olmuş bir meselenin çözümünü arzuluyoruz. Dolayısıyla 3600 ek gösterge ve uzman jandarmalarımızın okullarında geçen bir yıllık sürenin fiilî hizmetten sayılmasını arzu ediyoruz. Konuşmuş olmak değil, mesele harekete geçmek, mesele icraat yapmak, mesele gereğini yapmak. Ben uzman çavuşumuzla konuştum, dertleştim ve bu kahramanımız aynı zamanda mahcup bir kardeşimiz, diğer tüm kardeşlerimiz gibi. Biz onlara...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Açalım.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – ...Gazi Meclis olarak gereğini yaparsak inanıyorum ki hem bu dünyada hem de mahkemeyükübrada müsterih olacağız. Verilmeyecek elbette bir hesabımız yok. Ben kimsenin kasti bir şekilde bunu engellediğini düşünmüyorum fakat bir ihmal var, gecikme var; bu gecikme olmasın, bu ihmal olmasın. Aylardan beri konuşuyoruz, uzman çavuşumuza gelince niye duruyoruz, niye susuyoruz, neden gecikiyoruz, neden vazgeçiyoruz, niye –af buyurun- üç maymunu oynuyoruz, öyle değil mi? Dolayısıyla değerli arkadaşlarım, kahramanlarımızın sorunlarının çözülmesini ümit ve arzu ediyoruz.

Hepinizin vicdanına meseleyi arz ediyorum, havale ediyorum. İnanıyorum ki Meclisimizde ortak bir akıl, ortak bir irade billurlaşacak, vasat bulacak uzman çavuşlarımızın, uzman jandarmalarımızın, polislerimizin, kahramanlarımızın tümüyle problemleri bitecek diyorum.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (MHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Grup Başkan Vekili söz istiyor, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

51.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde MHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli hatibi dikkatle dinledik; ısrarla sorduğunda, grubumuzdan arkadaşlar “Bu tarafa doğru anlat.” dedi, bu son derece doğru bir tespit, bütün Meclis dinliyor ama. Biz bütün partilerin seçim beyannamelerini çalıştık, ben bizzat bu işi koordine ediyorum, bütün partiler bu konuda ortaklaşmış hatta şunu söyleyelim: Bu söylenen sorunlar, artı, uzman erbaşların, uzman jandarmaların orduvelelerine sokulmaması, emeklilikten sonra silah ruhsatlarıyla ilgili sorunları, bir sürü, dünya kadar sorun var. Buna karşı çıkan biz değiliz ama sayın hatibin şunu da bilmesi lazım: Parlamentoda 306'lık bir rakam sağlanmış ve iktidar partisinin “evet” demediği başka konularda, örneğin emeklilikte yaşa takılanlar gibi meselede “Ben onunla beraber davranmam, bununla beraber davranmam.” tavrı bu işi tıkamıştır. Biz çok net söylüyoruz, söylediği konuda kişisel mağduriyetlerin giderilmesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – ...önemlidir ama bir milletvekilinin bunu takip etmesi de çok kıymetlidir. Geçen hafta, Burcu Köksal arkadaşımız aynı sorunu kürsüde dile getirdi, buradan dinledik. Bu, karaya vurmuş deniz yıldızlarını bir bir denize atmak gibi ama doğru olan, bunu hep beraber çözmemiz. Biz sayın hatibin bahsettiği konuda tam destek veriyoruz ama işe yaklaşmayan iktidar partisi ve dönüp de bu işin hesabını oraya karşı çok net olarak koyacaksınız vatandaşın önüne. Ben kimsenin mağduriyetini, bilerek yapmadığını... On yedi yıldır burada, kudretli, kudretine kudret katıyorsunuz, adamlar çözümüyor. O zaman dönüp onları sıkıştıracaksınız, CHP Grubundaki arkadaşın gözüne bakıp anlatırsan, o da “Bana anlatma, oraya anlat.” der. Muradımız budur, başka bir niyetimiz yoktur. Bu sorunların çözülmesinde, kimden gelirse gelsin, kayıtsız şartsız destek veriyoruz. CHP'nin tavrı da budur, bu kadar net. (CHP sıralarından alkışlar)

İZZET ULVİ YÖNTER (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – İzzet Bey'e söz verelim.

Buyurun.

Önemli bir konu.

VII.- SATIŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

4.- *İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasında şahsına satışması nedeniyle konuşması*

İZZET ULVİ YÖNTER (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; burada isnat, burada saldırı, burada mesnetsiz, anlamsız polemikler bizi bir sonuca götürmeyecek. On yedi yıldır, evet, iktidarda Adalet ve Kalkınma Partisi. Uzman çavuşlar da 1986'dan beri bu sorunu yaşıyorlar, 1986'dan beri sözleşmeliler, 1986'dan beri orduvelelerine giremiyorlar.

Sayın Grup Başkan Vekili, bana cevap vermek zorunda değilsiniz, beni de cevap verme niyetiyle lütfen dinlemeyiniz çünkü cevap verme niyetiyle dinlerseniz anlaşmak mümkün olmaz. Ben bir kaygımızı, bir düşüncemizi, bir yaklaşımımızı paylaşıyorum. Burada Adalet ve Kalkınma Partisi, CHP'si değil, Gazi Meclisin ruhuna, vicdanına hitap ediyorum, biz bunu hep birlikte yapacağız diyorum. Niye buradan siyasal bir çatışma ve kutuplaşma üretmeye çalışıyorsunuz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok öyle bir şey!

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – İstirham ederim, yapmayınız.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok öyle bir şey!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Öyle bir şey yapan yok!

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Bu doğru değil, bu doğru değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Öyle bir şey yapan yok!

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Yapıyorsunuz, her zaman bunu yapıyorsunuz, yapmayınız, yapmayınız!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Öyle bir şey yapan yok!

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Öyle şey mi olur?

Dolayısıyla uzman çavuşlarımızın gelin sorunlarını çözelim, uzman jandarmalarımızın sorunları çözelim.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Her şeyde berabersiniz de bunda mı ayrı düştünüz ya? Yapmayın ya!

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Arkadaşlar, biz şu anda karşılıklı atıştığımız müddetçe uzman çavuşlarımıza, uzman jandarmalarımıza zarar veriyoruz, şu anda dağda taştta vatan mücadelesi yapan arkadaşlarımıza haksızlık yapıyoruz. Gelin, hep beraber...

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Kim yapıyor?

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – E, biz...

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Kim yapıyor? AKP yapıyor.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Niye?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Varız, varız!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hodri meydan, getirin hemen oylamaya gidelim! Varız, getirin, oylamaya gidelim. Varız, hodri meydan! Senelerdir söylüyoruz, vermeyen iktidar, biz değiliz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Biz varız!

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Karşılıklı atışmayla nereye gidebileceğiz?

Dolayısıyla ben, Gazi Meclisin vicdanına hitap ediyorum, inşallah, uzman çavuşlarımızın, uzman jandarmalarımızın sorunlarının çözüleceğine inanıyorum.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Verdiğimiz o kadar teklifi reddeden AKP, biz değiliz.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN –Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, aynı sebeple cevap hakkını, “Uzman çavuşların sorunundan siyasal sataşma ve kutuplaşma niye çıkarıyorsunuz...”

BAŞKAN – Bu konu...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Doğrudan şahsıma...

BAŞKAN - Hayhay, tamam, bir şey söyleyeceğim ben Sayın Grup Başkan Vekili.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii, buyurun Başkanım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Sataşma filan söz konusu değil Sayın Başkan.

BAŞKAN - Biraz evvel hatip konuştu, hatibin anlattığı örnek karşısında tüyleri diken diken olmayan bir milletvekilinin olduğunu kabullenmiyorum ben. Dolayısıyla Cumhuriyet Halk Partisinin gösterdiği hassasiyete -oradan sesli bir şekilde duydum ben- dediklerinize katılıyoruz, Burcu Hanım da aynı konuda duyarlılığını ortaya koymuş. Dolayısıyla bu meseleyi de Sayın İzzet Ulvi Yönter bütün Meclisin gündemine getiriyor ve “Bu işi bütün partilerle birlikte çözelim.” diyor. Burada herhangi bir problem yok. Yani biriyle dövüşmeye gerek yok. “Bu Meclisin vicdanına hitap ediyorum.” diyor hatip. Haklı olarak söylüyor ve gerçekten, 1986’ dan beri devam eden bir olay, içimizi inciten bir olay, inşallah önümüzdeki günlerde çözeriz.

Buyurun Sayın Özel. (CHP sıralarından alkışlar)

5.- Manisa Milletvekili Özgür Özel’in, İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter’in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında Cumhuriyet Halk Partisine ve şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada cevap vermek için çıkmasına şaşırđım. Katkı sağlayacağımızı söyledik, sorunun gerçek muhatabını söyledik ama siyasal ilişkilene meselesinde birtakım sıkıntılar, birtakım tutarsızlıklar var ki cevap vermeye değer buldu, buraya geldi. Bu cevabı vermeye gelen AK PARTİ grup başkan vekili olabilirdi ve o deseydi ki: “Bu sorun on yedi yıllık değil, bu sorun 1986’ dan beri...” Güçlü de bir argümanı olurdu.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Buraya bakma, o tarafa bakarak konuş.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Ama buna cevap verirken de şunu söylerlerdi: “O zaman şu çıkar sayın vekil: 1999 ile 2002 arasında CHP iktidarda değildi; sizin iktidarınızda da sorun çözülmemiş, bunu itiraf ediyorsunuz.” Biz, 1989’ dan beri iktidar olup da bu sorunun üzerine gitmemiş değiliz ama biz varıp Milliyetçi Hareket Partisini -1999-2002 arası- geçmişte AK PARTİ’ nin yaptığı gibi acımasızca da eleştirmedik. O üçlü koalisyon döneminin sorunlarını biliyoruz. Siz geçen dönem bu sıralarda yoktunuz, tecrübeli arkadaşlarınız var, AK PARTİ çıkıp size neler neler söyledi o dönemle ilgili. O dönemde biz, Parlamentoda olmayan bir siyasi parti olarak dahi bunu istismar konusu yapmadık. Burada işte grup başkan vekilinizin yüzü, hep birlikte çalıştık. Şimdi, bu meselede hem AK PARTİ’ ye dokunmayayım hem dönüp Cumhuriyet Halk Partisine “Bu işi istismar etmeyin, bilmem ne...” Bu işler politiktir Beyefendi, fevkalade de siyasidir. Buraya sözlerimizi tutmaya geldik. Siyaset, öncelik belirleme işidir. Adamın önceliği sarayın harcamalarıysa, uzman çavuşa para kalmıyorsa, bu mesele fevkalade siyasidir. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Siyasetin öncelik belirleme işi olduğunu bilmeyen şunu bilmez: Bu devletin çok parası vardır, her ihtiyaca yeter, hepsine birden yetmez. Sizin müttefikleriniz parayı başka yerlere harcıyor, uzman çavuşlara para kalmıyor. Bu gerçeği görmeden siyaset de çözüm de üretemezsiniz.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkan.

6.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan’ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz, demokrasiye inanıyorsak, millî iradeye ve millî egemenliğe inanıyorsak bu çatı altında bugüne kadar hizmet etmiş siyasi partilerin milletin emanetine sahip çıkma gayretiyle bu millete hizmet etmeye çalıştığımızı da bilmemiz gerekiyor.

Bakınız, son on yıl içerisinde, sürekli kapatma davalarıyla, 367 kararıyla, vesayet baskılarıyla ve Gezi kalkışmalarıyla, bu ülkede faiz lobisinin, petrol şirketlerinin ve silah baronlarının saldırılarının arkasında yegâne bir gerçekçe vardır; o da milletin emanetini ancak ve ancak milletin hizmetine sunma azim, gayret ve kararlılığından kaynaklanmaktadır.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Uzman çavuşlar değildir ama!

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Soruna gel. Sorunu nasıl çözeceğiz Cahit Bey? Uzman çavuşların sorununu nasıl çözeceğiz?

CAHİT ÖZKAN (Devamla) – Biz, bugüne kadar... Bakınız, yaşam standardı itibarıyla, çalışanlarımızın imkânları, sosyal hakları itibarıyla, on altı yıldan beri gelinen nokta ortadadır. Bunu milletimiz biliyor.

Ha, 3600 ek göstergeyle ilgili polislerimize verdiğimiz taahhütler... Bakınız, birileri noterden belge almak suretiyle milletimiz nezdinde güven tazelemeye çalışırken sadece, bugün, bu grubumuzla ilgili, ağzımızdan çıkan senettir ve bunların gereklerini adım adım, aşama aşama yerine getiriyoruz. Bu ülkede ne hizmet varsa, milletin ne imkânları varsa yeniden, yine milletin hizmetine sunmaya gayret edeceğiz. Bunu vakti saati geldiği zaman, bütçe disiplini çerçevesinde, ülkemizin imkânları çerçevesinde yine grubumuzla, Meclisteki ittifaklarla beraber hayata geçirmeye devam edeceğiz.

Saygılar sunarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Akçay...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Yöner konuşacak.

BAŞKAN – İzzet Bey, buyurun.

7.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yöner'in, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

İZZET ULVİ YÖNTER (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, ben kimseyi suçlamadım, kimseye sataşmada bulunmadım. Burada uzman çavuşlarımızın, uzman jandarmalarımızın sorunlarını konuşurken böyle bir niyet taşımam mümkün değil. Konuşmamın bir yerinde onlara haksızlık olacağını ifade ettim. Cumhuriyet Halk Partisinin Sayın Grup Başkan Vekilinin buraya çıkıp, konuyu derinleştirip polemiklerle boğmaya çalışması bize değil, en başta uzman çavuşlarımıza, uzman jandarmalarımıza bir haksızlıktır.

Şimdi, 1999-2002 yıllarını hatırlatıp...

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Aleyhte bir şey konuşmadı ki! Aleyhte bir şey yok ki konuşulan.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Ben bir tarihsel gerçeği ifade ediyorum değerli arkadaşlarım. “Ahfeş” sözlük anlamı itibarıyla, ışıktan korkup karanlıktan medet uman bir hastalığın adıdır. Biz ışıktan filan korkmuyoruz, biz hasta filan değiliz, aklımız yerinde, gönlümüz de işliyor hamdolsun. Biz sadece uzman çavuşlarımızın, uzman jandarmalarımızın meselesinin çözülmesini istiyoruz. Buradan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Destekliyoruz.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Destek veriyorsanız Allah razı olsun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Destekliyoruz.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Bu konuyu çözecek Gazi Meclis, bütün milletvekilleri, bütün milletvekilleri.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) - Biz en başından beri destek veriyoruz. Grup Başkan Vekilimiz onu söyledi, "Destek vereceğiz." dedi. Koşulsuz destek veriyoruz askerlerle ilgili.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – İşte, yıllarca bunu yaptınız, yıllarca böyle tartışmalarla, böyle cepheleşmelerle geldiniz, yapmayın.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tartışmıyoruz, destekliyoruz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Getirin, destekleyelim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sizin kadar istiyoruz.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Uzman çavuşlarımız, uzman jandarmalarımız bizi izliyor.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Getirin, destekleyelim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hemen, hemen, hemen, hemen getirelim!

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Niye konuşuyorsunuz?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Siz müttefikinize söyleyin, müttefikiniz istemiyor.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Haksızlık değil mi onlara, hakaret değil mi onlara?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Müttefikiniz istemiyor.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Onlar bizim için merminin, bombanın altına bedenlerini seriyorlar.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hemen getirin kanunu, destekliyoruz, hemen!

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Yapmayın, yapmayın! Onlar şu anda izliyor bizi.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Buraya getirin, desteleyelim. Müttefikiniz istemiyor, müttefikiniz destek vermiyor.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Ziya Paşa diyor ki: "Rencide olur dide-i huffaş ziyadan."

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Zamanını bekliyorsanız ayrı.

İZZET ULVİ YÖNTER (Devamla) – Hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kanun teklifini getirin, beklemeyin.

İZZET ULVİ YÖNTER (İstanbul) – Kanun teklifimiz verildi, komisyonunda, buyurunuz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Arkasındayız. Beyefendilere söyleyin, hemen!

BAŞKAN – Sayın Akçay...

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Yavuz Bey, daha önce Erkan Bey söz istemişti, sonra size vereyim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hemen, hemen, acil gündeme alalım.

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun. (CHP sıralarından gürültüler)

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

52.- *Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Milliyetçi Hareket Partisinin Adalet ve Kalkınma Partisiyle olan siyasi ilişkisine vurgu yapılmasını son derece faydasız bulduğuna ilişkin açıklaması*

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Sayın Başkan, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunu sükûnete davet ederseniz konuşmamı yapacağım.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Grup Başkan Vekilimiz konuşuyor.

Buyurun Sayın Grup Başkan Vekili.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Hatibimiz Sayın Yöner gayet açık, net bir şekilde, hiçbir gruba veya kişiye satışma olmaksızın daha önce de defaatle gündeme getirdiğimiz, kanun tekliflerini verdiğimiz bir önemli hususu son derece velut bir şekilde, açık bir şekilde dile getirdi. Ancak konuşmasını yaparken Cumhuriyet Halk Partisi konuşmacımızın konuşmasından rahatsızlığı nedeniyle satışmalara başladı. “Oraya değil, buraya bak.” Yok, bilmem, birtakım hususlar...

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Rahatsızlık yok.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Destekledik. Sayın Başkan, çarpıtılıyor ifadelerimiz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bu yüce çatı altında, geçtiğimiz dönemlerde de gerek iktidar partisiyle gerek Cumhuriyet Halk Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi olarak çok önemli ve değerli kanunları birlikte çıkardık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, bir tamamlayabilir miyim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Başkan.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ve yine, bu uzman çavuşlar meselesinde de önümüzdeki zaman süreci içerisinde, iddia ediyorum ve kuvvetle ümit ediyorum ki elbette, biz uzlaşma ve mutabakatla, yine Cumhuriyet Halk Partisinin ve diğer partilerin de katılımıyla bunu bu yüce Meclisten çıkaracağımızı düşünüyorum. Ama zaman zaman bu müzakereler yapılabilir. Yalnız lütfen, saygılı olalım, saygısız ifadelerde bulunmayalım. Yani rahatsız olunacak bir durum yok. İlla bizim Adalet ve Kalkınma Partisiyle olan siyasi ilişkilerimize vurgu yaparak birtakım tahrirlerde bulunma gayretini de son derece anlamsız ve faydasız bulurum. Bunu ifade ediyorum. Bu konuyu da daha fazla uzatmanın manası yoktur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, ben birkaç cümle...

BAŞKAN - Yavuz Bey, buyurun.

YAVUZ AĞIRALIOĞLU (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kayda geçsin diye söylüyorum. Arkadaşlarımız bazen konuşurken bize sitem eder gibi söylüyorlar. Siyaseten, hangi siyasal zeminde teklif edilenlerin arkasında duracağımızı ihsas ettirmek için söylüyorum. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu EYT dâhil seçimde taahhüt ettikleri, seçmenlerine vadettikleri herhangi bir teklifi getirdikleri andan itibaren hemen el kaldıracaktır. Yani milletin hayrına gördüğümüz konularda “ha, MHP getiriyor” diye asla, hassasiyetimizi “işte, onlar getiriyor biz buraya ‘evet’ demeyelim” gibi ifade etmeyeceğiz. Kimden gelirse gelsin, bu çerçeve içerisinde hassasiyetimizi ifade etmek istiyorum çünkü biz neticede milletin hayrına olacak olan işin kim tarafından geldiğiyle değil, gelenin ne olduğuyla ilgilimiz. Bu hassasiyetimizi belirtmek istiyorum.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, sayın hatip konuşması sırasında konuyu polemige boğmakla, konuyu derinleştirme ve değersizleştirmekle itham etmiştir; cevap hakkımızı kullanacağız.

BAŞKAN – Satışmaya meydan vermeden; buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki Sayın Başkanım.

Ben zaten satışmıyorum da...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Saldırıyorsun, satışmıyorsun.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

VII.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

8.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında CHP Grubuna sataşması nedeniyle konuşması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sataşmak, hiç hak etmeyen birisine söylemediği bir sözü söylemek, bir şeyle itham etmek, gerçekleri ortadan kaldırmak veya hakaret etmekle olur. Çok net bir şey söyledim, “Muhatabınız burada.” dedim. Bu muhatabınızın 1999-2002’sini siz 1989’u söyleyince söyledim. Onlar sizin üç yıllık zorlu bir koalisyon ortaklığı döneminizi öyle şeytanlaştırdılar, öyle sözler söylediler ki geçen dönemlerde, yenilir yutulur değildi.

Bugün gelinen noktada çok net bir şey var. Bu Parlamentonun bir genel kuralı var; bu Parlamentaoya teklifler gelirken milletvekillerininindir, vaatler partilerindir, bu yüce çatının altında okunduktan sonra milletindir, halkındır ve gelen teklif şundan gelirse oy vermem, bundan gelirse birlikte olmam demek halka verilen sözü tutmamak için bahane üretmekten başka bir şey değildir.

İYİ PARTİ EYT teklifini verdi; hep birlikte oy verdiniz, hep birlikte “tweet” attınız. Talimat geldi, ret oyu kullandınız, “tweet”leri hep beraber sildiniz; oysa ki emeklilikte yaşa takılan da uzman çavuş sorunu da fındık üreticisinin problemi de hepsi birlikte bu çatının altında milletin beklentisidir. O yüzden halkın, milletin beklentilerine karşı “Orijiini İYİ PARTİ’ydi, onunla aram yok. Bu parti destekliyor, birlikte oy vermem.” yaklaşımlarının bu çatı altında bir karşılığı yoktur, millette de karşılığı yoktur; çok net.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Özgür Bey, sizin Genel Başkanımız, diğer grup başkan vekiliniz de söylüyor aynısını. Tam bir yıl önce 22 Kasım 2017’de Engin Altay’ın sözleri var.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Sayın Grup Başkan Vekili Cahit Bey size şunu söyleyelim: “Sözümüz senettir.” dediniz mi? Biraz önce dediniz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Engin Altay “Ben kabul etmem.” diyor. Onu mu inkâr ediyorsun sen o zaman? Kendi arkadaşınızı inkâr mı ediyorsunuz?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Sayın Cemal Enginyurt, Sayın Mustafa Adıgüzel, ayrı ayrı önerge getirdiler.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Engin Altay Bey “Dünyanın en doğru işini getirseniz kabul etmeyiz.” diyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – O önergeleri ayrı ayrı reddettiniz. Siz söz verdiniz bir ay önce: “Haftaya bu önergeyi...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bizim önergelerimizi...

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Arkadaş ya!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ama Özgür Bey, gerçek bu ya!

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım Sayın Milletvekili.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Arkadaş, bu kürsü sana yasak mı?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Deddiğiniz lafı, arkadaşınızı inkâr mı ediyorsunuz?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Ya, sen bir sussana! Bu kürsü sana yasak mı?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sen mi karar veriyorsun konuşacağıma?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Çıkar konuşursun.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ya, bir dinlemeyi öğren ya!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri...

Sayın milletvekilleri, grup başkan vekili konuşuyor, herkes dinlesin arkadaşlar.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Sayın Başkan, şimdi esas mesele şu: “Sözümüz senettir.” dediniz. Tutanaklar bir ay öncesi. MHP adına Cemal Bey konuştu, Cumhuriyet Halk Partisi adına Mustafa Adıgüzel. Aynı ayı fındık önergesi reddedildi, tepki var. Çıktınız oradan siz, Cahit Özkan olarak “Biz bu önergeyi önümüzdeki hafta getireceğiz, inşallah hep beraber geçireceğiz.” dediniz. Kardeşim, sözün senetse üç hafta için protesto masrafı, üç hafta için bunun faizi... Milletlin vicdanıyla, milletin aklıyla oynamanın bedelini kimden tahsil edeceğiz ya? Sen bu milletin aklıyla, bizim aklımızla alay mı ediyorsun? Sözün senetse üç hafta önce “Fındık üreticilerinin sorununu haftaya getiriyoruz.” diye bizim bütün gruplara söz verdin; önce sözünü tut, sonra bir daha söz ver.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Erkan Bey, buyurun.

9.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in satışına nedeniyle yaptığı konuşmasında MHP Grubuna satışması nedeniyle konuşması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu konuyu sürekli uzatma niyeti olduğu anlaşılıyor.

İSMET YILMAZ (Sivas) – “Sayın Özel satıştı, ondan söz aldım.” deyin.

ERKAN AKÇAY (Devamla) – Efendim, fazla da uzatmaya gerek yok. Milliyetçi Hareket Partisi kendi gündemine hâkim bir partidir, daha sabah tekrarladım. Milliyetçi Hareket Partisinin duruşuna, tutumuna, söylemine, uyguladığı politikalara ve siyasi ilişkilere müdahale edip, karışıp buradan birtakım siyasi nemalar elde etme gayreti de beyhudedir; onu ifade etmek isterim. Herkes kendi partisine baksın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Milliyetçi Hareket Partisi kendi gündeminin peşinden gider. Ayrıca, bahsettiğiniz Meclis araştırması önergesini kamuoyuna da yanlış yansıtıyorsunuz, sanki bir kanun teklifi gelmiş de reddedilmiş izlenimi verilmeye çalışılıyor. Bu yanlıştır.

Sonra, Meclis araştırması komisyonuna havale edilecek bir husus da yoktur bu çerçevede.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Devamla) – Diğer EYT için söylüyorum bunu veya ek göstergeler bakımından ifade ediyorum, yoksa fındık için söylemiyorum. Çünkü o fındık önergesi aynı zamanda Milliyetçi Hareket Partisinin önergesiydi. O bakımdan “O onu dedi.” “Bu bunu dedi.” gibi birtakım polemiklere girmek beyhudedir, hiç gereği de yoktur. Milliyetçi Hareket Partisi başka partilerin gündeminin peşine takılıp gitmez.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İzzet Bey, buyurun, söz talebiniz var.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

53.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in, çelişkide bocalayanın yanlış savunacak gerekçeyi kolay bulacağına, tereddüdün de gerçeğin idrakini engellediğine ilişkin açıklaması

İZZET ULVİ YÖNTER (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çelişkide bocalayan yanlış savunacak gerekçeyi çok kolay bulur. Allah'a bin şükür hiçbir zaman çelişkide bocalamadık, yanlışın peşinden de gitmedik.

İkincisi: Tereddüt gerçeğin idrakini engeller. Amaçsız siyaset çarpıklığın bir ürünüdür. Bizim siyasetimizin amacı var, amaçsız olanlar düşünsün. Doğruya bağlılık da insana uzlaşmanın güzelliğini gösterir. Buyurun, bir mesele üzerinde hep beraber uzlaşalım ve çözelim.

Teşekkür ederim. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkanım, ama hâliyle kürsüden tabii...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Başkanım, sabaha kadar konuşun yani ne yapalım.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Ama Başkanım, lütfen, yani olup biteni görüyorsunuz.

BAŞKAN – Buyurun, biz rahatız, ben size söyleyeyim.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Biz de rahatız.

BAŞKAN – Ama size samimi bir şey söylüyorum: Bu olay üzerinden siyaset ve oy hesabı yapmak utanç verici bir hadisedir. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan “bu meselede siyaset ve oy amacı güden” diye grubumuzu kastettiniz mi?

BAŞKAN – Değil, değil, hayır, değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kendinizi alkışlayın arkadaşlar.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Başkanım, bir dakika...

Hiçbir grup kastedilmemiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben niyetinizden eminim Başkanım da birileri yanlış anladı, onu gösterelim diye.

BAŞKAN – Sağ olun, teşekkürler.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yararı olan gocunur.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Siz gocunuyorsunuz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii.

İZZET ULVİ YÖNTER (İstanbul) – İşin gücün sataşmak, işin gücün, başka işin yok.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yaran var.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Başkanım.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ne buraya konuşuyorsun?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ne oldu, sözle yenemediniz, yine saldıracak mısınız?

İZZET ULVİ YÖNTER (İstanbul) – Niye seni sözle yenemeyelim?

BAŞKAN – Sayın Grup Başkan Vekili, grup başkan vekilini dinliyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bekleyin, 5 kişi kalalım, öyle gelirsiniz. Olur mu?

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – İlla kavga mı edelim, onu mu istiyorsun?

BAŞKAN – Beyler, değerli milletvekilleri...

CEMAL ENGİNYURT(Ordu) – Kavga edelim haydi o zaman.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Şiddet mi uygulayacaksınız?

BAŞKAN – Sayın Enginyurt...

Değerli milletvekilleri... (CHP ve MHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Gel, tamam; gel hadi.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Kadın dövecek ya!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ne yapacaksın, gelip dövecek misin?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ne yapacaksın, dövecek misiniz?

HASAN KALYONCU (İzmir) – El kol hareketi, bilmem ne...

BAŞKAN – Erkan Bey... Özgür Bey...

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Sakin olun, kürsüde arkadaşımız var.

BAŞKAN – Özgür Bey, sayın grup başkan vekilini dinliyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, sessizliğe davet ediyorum.

Buyurun Sayın Grup Başkan Vekilim.

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

10.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında AK PARTİ Grubuna sataşması nedeniyle konuşması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türkiye’de yasama, yürütme ve yargı alanında ne kadar sorun varsa doğrudan tüm meseleleri birinci elden değerlendirme imkânına ve kudretine sahip olan, milletimizin iradesinin tecelligâhıdır. Türkiye’deki 973 tane ilçede, bütün illerimizde, bütün mahkemelerde meydana gelen tüm ihtilaflar, tartışmalar milletimizin iradesinin tecilligâhı olan bu kutsal çatı altında tartışılabilir.

Ben, fındıkla ilgili meselede bu kürsüden ne söyledim, dedim ki: “Biz çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Şu anda, Türkiye Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı, Hükümetimiz, Kabine değerlendirmeleri yapıyor ve biz de çalışmalarımızı yapalım. Neticeye göre, gerekirse bütün gruplarla bir araya gelir, bu konuda bir araştırma komisyonu kurarız.” Ve bir hafta geçmedi, fındıkla ilgili gerekli adımlar atıldı. Şu anda, destekleriyle beraber 16,5 liraya çıkan fındık fiyatı var; 16,5. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ha, herkes Türk lirasından anlamayabilir, dolar olarak anlayabilir, dolar olarak da 3 doların üzerine çıkan fındık fiyatı vardır.

Saygıyla arz ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.09

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 21.51****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Şeyhmus DİNÇEL (Mardin), Fatma KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20’nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.
14 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 14) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon yerinde.

4’üncü madde üzerinde gruplar adına son söz, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Ayhan Barut’a aittir.

Buyurun Sayın Barut. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, geçtiğimiz pazar günü vefat eden Değerli Milletvekilimiz, Değerli ağabeyimiz Erdin Bircan’ı kaybetmenin derin üzüntüsü içerisindeyim; ailesine ve partimize başsağlığı diliyorum.

Bugün Zonguldak’ta yaşanan maden kazasından dolayı ölenlere de başsağlığı diliyorum, yaralılara geçmiş olsun diyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 4’üncü maddesi üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına değerlendirmelerde bulunacağım. TOBB ve TMMOB’a bağlı odalarda yıllarca görev almış, başkanlıklar yapmış, emek vermiş bir arkadaşınız olarak, buraları iyi bilen biri olarak şunları söylemek isterim: Bizler, Türkiye Cumhuriyeti’nin yasama organı Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev yapan, halkın vekilleriyiz. Bu Meclis kuruluşun ve kurtuluşun bir Meclisidir, Gazi Meclistir. Bizler burada kişiye özel yasal düzenlemelerle, adrese teslim kanun teklifleriyle bu yüce Meclisin saygınlığına gölge düşürmemeliyiz. Bu teklifin kişilere özel hazırlandığını düşünüyor, bu yönüyle de eleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ayrıca, iktidar tarafından verilen söz konusu kanun teklifine göre “Birlik başkanları ve birlik yönetim kurulu üyeleri, borsa ve odaların başkanları ile yönetim kurulu üyeleri, genel ya da yerel seçimlerde listeye girerler ya da girmediklerinde geri dönebilirler.” denilmektedir ki bunun çiftçe bir standart olduğunu düşünmekteyim çünkü bu kanundan yararlanacak kurumlar neden sadece TOBB ve TESK’tir? Bunların dışında kalan 18 oda ve örgütler neden yok? Ben size söyleyeyim, sermaye örgütleri tamam, emek örgütleri yok. Yani bunların dışında TMMOB, Tabipler Odası, Eczacılar Odası, Barolar, Diş Hekimleri Odası gibi odalarımız Anayasa’nın 135’inci maddesine göre kurulmuş kamu tüzel kişiliğine sahip tüzel kişiliklerdir. Ancak bu konudaki düzenlemenin ayrıca TOBB Kanunu’yla yapılacak bir değişiklikle de yapılamayacağı hukukçular tarafından dile getirilmektedir. Çünkü seçimlerde adaylık için görevden ayrılanlar ve sonrasında seçilemeyen kamu görevlilerinin tekrar

görevine dönmelerine ilişkin hükmün 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un ek 7'nci maddesinde düzenlendiği belirtiliyor. Yani söz konusu kanun teklifinin düzenlemesinin ek 7'nci madde üzerinde yapılması gerektiği görülüyor. Bir başka deyişle, bir kanunu bir başka kanunla karşı karşıya getiren bu düzenlemenin ayrıca yasalassa bile 31 Mart seçimlerinde uygulanamayacağı görülüyor çünkü Anayasa'nın 67'nci maddesinde "Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz." der.

Ayrıca, seçim mevzuatına ilişkin bir kanun teklifinin Anayasa Komisyonu yerine Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülmesi de ayrı bir konu.

Bu teklifin tüm tartışmalardan bağımsız, herkesin üzerinde uzlaşa sağlayacağı, belirsizlikler ile hukuki anlaşmazlıkların giderilerek yasallaşması gerekiyor.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun faaliyetleri itibarıyla içerisinde bulundurduğu ticaret, borsa, sanayi ve esnaf kuruluşlarında temsilcilerinin bulunduğu esnafın, çiftçinin, ticaretin durumuna bir göz atmak lazım.

Bu kürsüye çıktığımız günden beri ifade ettiğimiz ancak iktidarın görmek istemediği bir şey var: Bu da ülkemiz acı bir tablo içerisinde, derin bir ekonomik kriz ve siyasi kriz yaşamaktadır. Ülkemiz yangın yerine dönmüş, esnafından çiftçisine, sanayicisinden iş dünyasına, emeklilerden memurlara herkes yanıyor. "Bittik, yandık, tükendik." feryadını sağır sultan duydu ama bir tek iktidar ve çevresindekiler duymadı. Enflasyon almış başını gitmiş, ekonomi çökmüş; esnaf siftahsız dükkân kapatıyor. Çiftçi ürettiğinden kazanamıyor çünkü üretim maliyetleri yükselmiş; ilaç, tohum, gübre, mazot 2-3 katına çıkmış. Soğan bile 5 lirayı aşmış, yığıt gerçekten kuru soğana muhtaç edilmiş durumda. Eskiden tarlalarda fakir fukara için bırakılan saman dahi ithal edilir duruma gelmiş.

"Hepimiz aynı gemideyiz." diyenlere söylüyorum: Eğer bu yangına çözüm bulunmazsa hepimiz yanacağız. İktidara yaslanıp servetine servet katanlar da bu yangından kurtulamayacak.

Değerli milletvekilleri, bölgemizde polikültür tarım yapılmaktadır. Narenciye, pamuk, mısır, soya, kavun, karpuz, buğday ve sert çekirdekli tarım ürünleri bunların başlıcalarıdır. Ancak narenciye ürünlerinde büyük sorunlar yaşanmaktadır. Ülkemizde 4,8 milyon tonluk narenciye üretimi yapılmakta, bunun yüzde 75'i Çukurova bölgesinde üretilmektedir. Yaklaşık 1,7 milyon ton ihraç edilerek 900 milyon dolar civarında döviz getirmektedir. Ayrıca, kış aylarında biten tarım işçiliğine ek olarak ve işsizliğe çare olarak hasat, paketleme ve budamayla da ayrıca bir istihdam yaratmaktadır. İhracatımızın yüzde 60'ını bu üründe Rusya'ya gerçekleştiriyoruz.

Son zamanlarda, gerek siyasi nedenlerle gerekse Akdeniz meyve sineği zararlısı sebebiyle Rusya tarafından ihracatımız engellenmekte, ürünlerimiz gemilerle limanlara geri gönderilmektedir. Narenciye, sektörde yaşanan ekonomik sıkıntılar, yavaşlayan ihracat nedeniyle fiyatları her gün düşerek dalında kalmıştır; 1,5 liradan başlayan fiyatlar kilosu 50 kuruşa kadar inmiştir. Narenciye alanında acilen ve gelecek üretimde yapılmak üzere iki başlı çözüm üretilmesi gerekmektedir. Acilen çözüm gereken konular:

1) Rusya'da yaşanan bu gümrük sorununun çözülmesi, giden ürünlerin geri dönmemesi sağlanmalı.

2) Uzun yıllardır verilen DFİF (Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu) kaynaklı ihracat desteği geçen yıl 120 liradan 50 liraya düşürülmüştür. Bu yıl ise henüz bu rakam açıklanmadı. Bu ihracat desteğinin bir an önce açıklanması gerekmektedir.

3) Geçen yılki hak edişlerin acilen ödenmesi gerekmektedir.

4) Finansman maliyetinin yüksek olması nedeniyle çiftçilerimizin kısıtlı mal ihracatlarına Eximbank ya da kamu bankasıyla uygun kredi imkânları tanınmalıdır.

Gelecek sezon için Tarım Bakanlığımızca Akdeniz meyve sineği gibi zararlılarla toplu mücadele yapılmalıdır. Meyve kesim kriterleri belirlenmelidir. Özellikle Akdeniz meyve sineği zararlısına karşı kesin çözüm için kısırlaştırılmış erkek birey sinek canlısı getirilerek ülkede üretilmelidir ve doğaya salınmalıdır.

Değerli vekiller, kıymetli milletvekillerim; tarım sektörünün bu anlamda en önemli unsurları olan ve çiftçinin üretimini teknik yapmasını, kaliteli ürün sağlamasını sağlayanlar, tarladan sofraya zincirin en önemli halkalarını oluşturan ziraat mühendisleri, gıda mühendisleri, su ürünleri mühendisleri, veteriner hekimler, teknikerler ve teknisyenlerdir. Ancak tarımın bu güzide meslek grupları, olmazsa olmazları, olmazlarsa tarımın olmayacağı insanlarımız istihdam yönünden çok sıkıntılıdır. Yaklaşık on yedi aydır iş ve atama umuduyla kandırılan meslektaşlarımız Tarım Bakanlığından atama beklemektedir. Parlamenter sistemin son Tarım Bakanı, verilen bir sözü, 10.551 atama sözünü hâlen yerine getirmemiştir. İşsiz olan bu gençlerimize, meslektaşlarımıza verilen sözler neden tutulmuyor? Kurumlarda ve devletlerde devamlılık esas değil midir? Zaten işsiz olan bu gençlerimizi Bakanlık sürekli özel sektöre yönlendirmekte; imkânları olsa bu insanlar, bu meslektaşlarımız kamuda neden çalışmak istesinler? Buradan Bakanlığa çağrı yapıyorum: Bu gençlerimize, bu meslektaşlarımıza atama ve istihdam yaratsınlar.

Değerli milletvekilleri, son olarak da Adana'mızın havaalanıyla ilgili bir değerlendirmede bulunmak istiyorum. Adana'mızın havaalanı vardır, yeni bir havaalanına ihtiyaç yoktur. İlimizdeki havaalanı dünyanın en güvenli ve en rahat havaalanıdır. Son zamanlarda, Adana Havaalanı kapatılarak "Çukurova Bölgesel Havaalanı" adında komşu ilimizin sınırlarına taşınmak istenmektedir. Kaldı ki bölgesel havaalanı komşu ilimizin sorunlarına da çözüm değildir. Yeni havaalanı yaklaşık 10 bin dekar birinci sınıf tarım alanı, turfanda ürünlerin yetiştiği, alüvyal topraklar, birinci sınıf topraklar istimlak edilmiştir. Ayrıca, havaalanı bittiğinde etrafında oluşacak inşaat, yapılaşma işleri nedeniyle çok daha yüksek miktarda tarım alanı yok edilecektir. Söz konusu alan, aynı zamanda, göçmen kuşların da göç yolu üzerindedir. İlimizin sınırları dışarısına çıkarılmak istenen havaalanı kent yaşantımıza ve ekonomimize ağır bir ket vuracaktır. Şehrimizin bu değerine sahip çıkmamız gerekiyor. Geçmişte ilimizden alınan ya da taşınmak zorunda bırakılan TRT, Karayolları Bölge Müdürlüğü, bölge mahkemeleri gibi kurum ve kuruluşlara bir yenisini daha eklemeyelim. Bu konuda Adana ilimize yeni bir travma daha yaşatmamak için Ulaştırma ve Altyapı Bakanından bu konuyla ilgili açıklama yapmasını bekliyoruz.

Hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Orhan Bey, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

54.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana ilinin Feke ilçesindeki Şehit Koray Özel Anadolu Lisesi Öğrenci Pansiyonu'nda çıkan yangından etkilenen öğrenci ve öğretmenlere geçmiş olsun dileğinde bulunduğuna ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Seçim bölgem Adana'nın Feke ilçesinde Şehit Koray Özel Anadolu Lisesi Öğrenci Pansiyonu'nda, akşam saatlerinde, ilk belirlemelere göre elektrik kontağından bir yangın çıkmıştır. Yangın, itfaiye ekipleri tarafından büyümeden kısa sürede söndürülmüştür. Tam da hepimizin yüreğini dağlayan Aladağ faciasının yıl dönümü yaklaşırken Feke'deki 6 katlı, 170 öğrenci kapasiteli pansiyonda çıkan bu yangın yüreğimizi ağzımıza getirmiştir. Çocuklarımız ve aileleri panik içerisinde. Zaten, köylerinde okul olmadığı için burada kalmak zorunda kalan yoksul ailelerimizin evlatları olan bu çocuklarımız bu geceyi sokakta geçireceklerdir. Aladağ'da yaşadığımız felaketi, evlatsız kalan acılı anneleri, babaları lütfen unutmayalım; unutmayalım ki yeni canların yitirilmemesi için lütfen harekete geçelim.

Feke'de yaşadığımız bu acı olayın bir tecrübe olması ve ders çıkarılması temennisiyle yangından etkilenen tüm öğrencilerimize, öğretmenlerimize ve Feke halkına geçmiş olsun diyor, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Buradan şunu da belirtmek istiyorum, şu an...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALAR (Devam)

4.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan'ın, Adana ilinin Feke ilçesine geçmiş olsun dileğinde bulunduğuna ilişkin konuşması

BAŞKAN – Biz de geçmiş olsun dileklerimizi bildiriyoruz.

Baki Bey, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

55.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, Adana Milletvekili Ayhan Barut'un 14 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli hatip Adana Havaalanı'nın kapatılıp Çukurova Havaalanı'nın açılacağı gibi bir söylemde bulundu.

Mersin, 2 milyon nüfusu olan ve havaalanı olmayan ender büyük şehirlerden bir tanesidir. Adanalılar kendi havaalanlarına sahip çıkabilirler, ona söyleyeceğimiz bir şey yoktur. Yalnız, bir Adana milletvekilinin, komşu ilimizin bir milletvekilinin Mersin'e yapılacak olan Çukurova Havaalanı'na karşı çıkmasını şiddetle kınıyorum ve bunu Cumhuriyet Halk Partisi Mersin milletvekillerinin de takdirine bırakıyorum, saygılar sunuyorum.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Yerinizden söz vereyim.

Buyurun.

56.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, biz öncelikle Adana Havalimanı'nızın başka bir yere taşınmasına karşıyız, bu birincisi.

İkincisi: Mersin ili sınırları yani Tarsus ilçesine yapılmakta olan Çukurova Bölgesel Havaalanı -bir meslek mensubu gereği olarak- 10 bin dekar birinci sınıf alüvyal ve bir yılda 3 ürün alınabilen tarım toprakları üzerine inşa edildiği için zaten orada birçok demokratik kitle örgütü, meslek odası bu konuyla ilgili kanuni davalar bile açmıştır. Bu nedenle uygun değildir diyoruz. Ve özellikle de -Mersin'e yapılabilir- Mersin'e şu anda yapılan havalimanı da -Milliyetçi Hareket Partisinden bir milletvekili arkadaşımız da dün sanırım söyledi- çok, onlara bir ulaşım anlamında, mesafe anlamında zaten yakınlık sağlamıyor. Aslında Adana Havaalanı Adana'ya yakın fakat Adana ili...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkanım, önemli bir husus.

BAŞKAN – Peki, toparlayın Sayın Milletvekili.

AYHAN BARUT (Adana) – ...sınırları dışına çıktığı için bizi ilgilendiren taraf aktif pasifte Adana'nın dışında olan bir havaalanı. Adana'daki havaalanımızın kapanmasını istemiyoruz, Mersin'deki de Mersin'in daha uygun yerlerine yapılsın diyoruz, bizim söylemek istediğimiz budur.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 14) (Devam)

BAŞKAN – Şahıslar adına Eskişehir Milletvekilimiz Sayın Jale Nur Süllü konuşacak.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli Meclis üyeleri; Mecliste bulunan tüm milletvekillerinin son derece duyarlı olduğuna inandığım bir konuda çağrı yapmak üzere söz almış bulunuyorum. O konu çocuklar sayın milletvekilleri. Kendi çocuğumuz, torunumuz, sokakta soğukta mendil satan bir çocuk, mevsimlik işçilerin kurduğu çadırlar arasında koşturan bir çocuk, sanayide yüzü, elleri karalar içinde bir çocuk ya da evinden çıkıp günlerce haber alınmayan, günler sonra ölüsünün bulunduğu haberi alınan bir çocuk. Onların hepsi bizim çocuklarımız. Sevgi gösterip, koruyup kollamakla kalmayıp haklarına saygı göstermemiz gereken çocuklarımız. Peki, çocuklarımızı aile içinde, sokaklarda, okulda, iş yerlerinde koruyabiliyor muyuz? Ülkemiz gerçekleri bize bu sorunun yanıtını açıkça veriyor sayın milletvekilleri.

Eğitime erişim konusundaki bölgesel ve ekonomik farklılıklardaki eşitsizlik, çocuğun eğitim hakkından eşit yararlanamaması gelişme hakkını ihlal etmektedir. Ortaöğretime geçiş sınavlarında 1 milyon 200 bin öğrenciden 126.536'sının yani sadece yüzde 10'unun dışında kalanlara istedikleri okul dışındaki okullara gitmesinin dayatılması tam bir çocuk hakları ihlalidir.

Çocuk işçi sayısında onda 8'i kayıtsız olmak koşuluyla 2 milyonu bulan artış çocuk yoksulluğunun en büyük göstergesi olmasının yanı sıra çalışma koşullarının elverişsizliği çocukların sağlık ve yaşam hakkını tehdit etmektedir. Türkiye'de çocuk işçiler, 2001 yılında kabul edilen 182 sayılı ILO Sözleşmesi'yle en tehlikeli alanlar olarak belirlenen alanlarda çalışmaktadır sayın milletvekilleri.

Kırsalda çocuk işçilerde, özellikle de mevsimlik işçilerin çocuklarının eğitim, güvenlik, barınma, sosyal çevre konularında birçok hak ihlali yaşanmaktadır. Maruz kaldıkları tarım ilaçları ve kimyasallar ile yetersiz oyun alanları ve beslenmeleri çocukların sağlıklı bir çevrede yaşama haklarını ihlal etmektedir. Küçük ve orta ölçekli işletmelerde çalışan çocuklar iş kazaları, meslek hastalıkları ya da riskleriyle karşılaşmaktadırlar. 2018 yılında 22'si 14 yaş altında 62 çocuğun yaşam hakkı iş cinayetiyle sona ermiştir.

Çocuklarımızın fiziki ve ruh sağlığını tehdit eden en önemli sorunlardan biri de uyuşturucu ve madde bağımlılığıdır. Ülkemizde son on yılda uyuşturucu kullanan çocuk sayısında yüzde 100 artış olması, uyuşturucuya başlama yaşı olan 16 yaşın ne yazık ki 12 yaşa düşmüş olması ve güvenlik birimlerine getirilen çocukların yüzde 33'ünün madde bağımlısı olması son derece endişe vericidir.

Güç ilişkisi sonucu yetişkinlerin çocuklara yaptığı en büyük haksızlık fiziki, ekonomik, psikolojik istismar geniş bir alanı kapsasa da en görünen olanı cinsel istismardır. Türkiye'de son on beş yılda çocuğa yönelik cinsel istismar vakalarının yaklaşık yüzde 400 oranında artması ve bu konuda dünya 3'üncüsü olması son derece düşündürücüdür.

Sayın milletvekilleri, siz hiç hayatınızda kendi babasından hamile kalan bir çocukla karşılaştınız mı? Bundan yıllar önce olmasına rağmen o babaannenin yüzüme bakamayan hâli, o çocuk hamile annenin odadaki dolapta bulunan bebeklere bakan gözlerindeki ifade bunca yıldır hiç aklımdan çıkmadı benim sayın milletvekilleri. Tabii ki çok doğal çünkü o sadece 15 yaşında bir çocuktü, tıpkı Sağlık Bakanlığının raporuyla, sayılarının sadece bir hastanede 2016 yılında 1.260, son beş ayda ise 158 olduğu söylenen 15 yaş altı hamile çocuklar gibi.

Bu rakam ve olaylar toplumsal bir yara olmanın yanı sıra çocuk hamileliklerde anne ve bebek ölüm riskinin 5 kat fazla olması nedeniyle çocukların yaşam ve sağlık haklarını da tehdit etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

JALE NUR SÜLLÜ (Devamla) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Çocuk hak ihlalleri beş dakikada özetlenemeyecek kadar geniş ve hassas bir konu. Meclisteki tüm mevkidaşlarımın bu hassas konuda hak ihlalleri ve sayılardaki artışları duymaktan rahatsız olduklarını biliyorum. Bu duyarlılığımızı da bildiğimi için konuyu Meclise bir araştırma komisyonu ya da Meclis İctüzüğü'nde bir değişiklik yapılarak komisyon kurulma önergesi olarak reddedilmesini istemediğimizden o şekilde getirmedi. Meclisteki hiçbir milletvekilinin ihlalleri acı sonuçlara yol açan çocuk haklarını reddeden bir konuma düşmesini ve bunun vicdani sorumluluğunu üstlenmesini doğru bulmadık.

Bakın sayın milletvekilleri, tüm burada anlatılanları, konuşulanları unutup yine başka işlere dalabiliriz, ta ki yeni bir çocuk hak ihlali yaşanana dek, yeni bir çocuk ölümü ya da tecavüzü duyana dek. Ama gelin bu kez öyle yapmayalım, grup başkan vekillerimiz de burada, kendileri, önümüzdeki hafta olur en kısa sürede bir araya gelsinler ve bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

JALE NUR SÜLLÜ (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

...uzlaşıyla hepimizin ortak önerisi olarak bir çalışma gerçekleştirebilmesi için şahsım ve grubum adına bir çağrıda bulunuyorum. Bu çağrının yüce Mecliste cevap bulacağına yürekten inanarak Genel Kurulu saygı ve sevgiyle selamlıyorum (CHP sıralarından alkışlar)

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şahıslar adına ikinci söz, Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Cihat Sezal. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET CİHAT SEZAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimin başında 30 Temmuzda rahatsızlanarak hastaneye kaldırılan ve 18 Kasım Pazar günü ahirete irtihal eden CHP Edirne Milletvekilimiz Erdin Bircan'a Allah'tan rahmet diliyorum, sevenlerine, yakınlarına ve CHP Grubuna başsağlığı diliyorum, Allah kalanlarına sağlık versin.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

İlgili kanunda değişiklik yapma isteğimiz demokrasinin daha iyi işleyebilmesi ve gelişmesi amacını gütmektedir. Ayrıca genel ve yerel seçimlerde adı geçen birliklerde kimlerin istifa edeceği, kimlerin görevine yeniden dönebileceği gibi belirsizlikleri ortadan kaldırmak istiyoruz. Bu kanun, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği üyesi birlik, oda ve borsa başkanları ile bu sayılanların yönetim kurulu üyelerini kapsayan değişiklik söz konusu kişilerin yerel ve genel seçimlerde adaylık için görevden ayrılmaları hâlinde aday gösterilmemeleri ya da seçimi kazanamamaları sonucu görevlerine yeniden dönebilmelerinin önünü açmış olacaktır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği üyesi bir iş insanı, deneyimleri ve birikimlerini milletvekili olarak ya da yerel yönetimlerde vatana ve millete hizmet etmek için kullanmak istiyorsa bu alanda hizmet yarışına girme talepleri her Türk vatandaşı gibi birlik üyelerinin de hakkıdır. Kanunlarla kimsenin önüne engel koymaya gerek yoktur. Bu kısıtı ortadan kaldırırsak daha çok kişinin ülke yönetimine ve millete hizmette söz sahibi olmak isteyeceğini düşünüyoruz. Bu durumun ise demokrasimize renk ve heyecan getireceği kesindir. Zaten Komisyonumuzda da kanun teklifi görüşülürken teklif maddelerinin tümü üzerinde hemen hemen mutabık kalınmıştı. Tek bir sorun vardı, o da bu kanun maddesindeki birliklerin ve odaların daha fazla genişletilebileceğiydi. Bu da Komisyonumuzun ve değerli Meclisimizin üyelerinin takdirindedir. İlerleyen dönemlerde bununla ilgili bir çalışma da yapılabilir.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği üyeleri gibi donanımlı, tecrübeli, iyi yetiştirilmiş bu milletin evlatlarının millete hizmet etmek için görev alma haklarını engellemek yerine desteklemek ve onları teşvik etmek bu ülkenin hayrına olacaktır. Bugün ülkemizde devlet hizmeti gören memurlar dahi istifa edip bir siyasi partiden aday olabiliyorlar. Keza, milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki görevlerini yaparken belediye başkanlığına aday olup kazanamadıkları takdirde Meclisteki görevlerine devam edebiliyorlar. Bizlere hak olarak verilen bir konunun ve yasanın başkaları için de uygulanmasının doğru olduğunu düşünüyorum.

Bu kanunla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine siyasetin karışacağı görüşünü de desteklemediğimizi belirtmek isterim. Odalar ve Borsalar Birliği üyeleri siyasi partilere üye olabilmektedir. Belediye meclis üyesi olarak da görev yapabilmektedirler. Ayrıca, bu kişiler zaten siyasi kimlikleri olan insanlar ve bunu açıklamanın da kanunen hiçbir engeli yoktur. Şu durumda herhangi bir sorun oluşmuyorsa genel ve yerel seçimler için de sorun teşkil etmeyeceğini düşünüyoruz. Bu millete hizmet etmek isteyen üyeler, hangi partiden olursa olsun, siyasi haklarını özgürce ve cesurca kullanabilmeli. Zaten bizim

savunduğumuz da budur: Başarılı ve seçilmiş bir yönetici görevine tekrar dönüp devam edebilsin. Hangi partili olduğunun da hiçbir önemi yoktur.

Değerli milletvekilleri, geçmişte birlik, oda ve borsa başkan ve yönetim kurulu üyelerine böyle bir kısıtlama geldiğinde seçimlerde başvuru sayısı ciddi bir oranda azalmıştır. İstifa eden üyeler ise geri dönemediklerinden sil baştan yeni bir seçim yapılmış ve yönetim kurulları belirlenmiştir, bu da ciddi bir zaman kaybına neden olmaktadır. Şimdi ise kanun teklifimizle, ortaya çıkan iş yükü ve zaman kaybı da ortadan kalkacaktır.

Bu düzenlemenin adrese teslim olduğu ya da kişiye özel yapıldığı fikrine de katılmamız mümkün değildir. Diğer partilerimiz de, bu teklif yasalaştıktan sonra, kendi partilerine mensup kişilerin de aday olacağını görecekler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

MEHMET CİHAT SEZAL (Devamla) - Sayın Başkanım, toparlıyorum.

Dünden beri bazı tepkiler görüyoruz, “AK PARTİ’li olursa dönsün, başka partili olursa dönmesin.” demiş gibi şaşırtıcı tepkilerle karşı karşıya kalıyoruz. Siyaset kötü bir şey değil değerli milletvekilleri; aksine, siyaseti zenginleştirmemiz, siyasete katılımı engelleri kaldırmamız, insanları siyasete daha çok yaklaştırmamız lazım.

Hepinizin bildiği üzere Türkiye, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle yönetiliyor, yani Cumhurbaşkanımız bir siyasi partinin mensubu ve aynı zamanda Genel Başkanı. Bu durum kendisinin, tüm vatandaşlarımıza eşit ve tarafsız hizmet etme çabasına hiçbir zaman engel teşkil etmemiştir. Seçilir seçilmez “Sadece bana oy verenlerin değil, 77 milyonun Cumhurbaşkanı olacağım.” diyerek bu konudaki hassasiyetini de belli etmiştir. Bizler de on altı yıldır ülke yönetiminde söz sahibi olan AK PARTİ iktidarı olarak her zaman aynı duruşu sergilemeye çalıştık. Zaten siyaset ilkeli ve adaletli olmayı gerektirir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET CİHAT SEZAL (Devamla) - O yüzden, odalara ve birliklere siyaset karışacak derken, yaptıkları siyasetten kötü bir şey gibi bahseden milletvekillerine de katılmadığımı bildirmek istiyorum.

Son olarak -dün tabii konuşma yapacaktık, nasip olmadı, bugün söylemek istiyorum- tüm dünya çocuklarının 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü’nü kutluyor, bu vesileyle 6-7 Ekim olaylarında arkadaşlarıyla kurban eti dağıtırken bölücü hainler tarafından katledilen 16 yaşındaki Yasin Börü’ye ve 31 Temmuz 2018’de Hakkâri Yüksekova’da yine hainler tarafından yola tuzaklanan patlayıcının infilak etmesi sonucu yaşamını yitiren 11 aylık Bedirhan Karakaya’ya rahmet ve tüm dünya çocuklarının açlıktan, yokluktan, savaştan ve tüm kötülüklerden uzak büyüdüğü bir gelecek diliyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi madde üzerinde on dakika süreyle soru-cevap işlemi yapacağız. Bu sürenin beş dakikası soruya, beş dakikası da cevap işlemine ayrılacaktır.

İlk soru Sayın Şahin’e aittir.

Buyurun Sayın Şahin.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Öncelikle Adana Fekeli hemşehrilerime yangın sebebiyle geçmiş olsun dileklerimi sunuyorum.

Hatay'a yakın bölgelerde teşvik kapsamında olan iller bulunduğundan Hatay'a yatırım gelmemektedir. Mevcut yatırımcılar da Osmaniye'ye kaymış durumdadır. Hatay'ımız kayıtlı ve kayıtsız 500 binin üzerinde Suriyeli mülteciyi misafir ediyor, 3 kişiye düşen paydan 4-4,5 kişiye hizmet veriyor. İki mutsuz toplum yan yana duruyor. Ekmeğimizi paylaşıyoruz ancak iki tarafa yetmez oldu. Tarımın yok olması, sınır kapılarının açılmaması, dolar kurundaki hızlı yükseliş ve ağır zamlarla ekonomisi durma noktasına gelen Hatay'da halk Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Lütfü Savaş'ın başlattığı kampanyayla kısa sürede 500 bin imza toplayarak 5'inci teşvik bölgesi talebini Hükûmete duyurmaya çalışmıştır.

BAŞKAN – Sayın Beko...

KANİ BEKO (İzmir) – Sayın Başkan, İzmir'in Karabağlar ilçesine bağlı Kavacık köyünde çıkarılan mermer nedeniyle köyün üzerini ve meşhur Kavacık üzümü diye bilinen üzüm bağlarını büyük bir toz bulutu kaplamaktadır. Bu durum nedeniyle köy ve civarında büyük bir çevre kirliliği ve olumsuz sağlık koşulları oluşmaktadır. Aynı zamanda toprak gözeneklerindeki azalma sonucu tarım alanlarında verim düşmekte ve bu durum bölgede ekonomik kayba neden olmaktadır. Bu kapsamda bölgede kaç adet mermer ocağı bulunmaktadır? Kaçı ruhsatlandırılmış ve kaç mermer ocağı ruhsat alımı için başvurmıştır? Ruhsat alımı sırasında ÇED raporları alınmış mıdır? Bu raporların sonuçları nelerdir? Olumsuz ÇED raporuna rağmen açılan mermer ocağı var mıdır? Bölgede bulunan mermer ocakları için hangi sıklıkla denetimler yapılmaktadır? Bu denetimlerin sonuçları nelerdir? Bölgede bulunan tarım alanlarına ve yer altı sularına gerekli ölçümler yapılmakta mıdır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arslan...

KANİ BEKO (İzmir) – Bir cümle söyleyeceğim Sayın Başkan, bir cümle; önemli de ondan... Söz verirsiniz memnun olurum, bir cümle söyleyeceğim.

BAŞKAN – Buyurun.

KANİ BEKO (İzmir) - Zarar gören tarım alanları ve ürünlerle ilgili bir tasarrufunuz olacak mı?

Çok ince bir yapıya sahip olan toz atıklarının kuruduktan sonra havada uçarak insanlarda ve tüm canlılarda akciğer solunum yollarının tıkanmasının nedeni olduğu bilinmektedir. Bu nedenle kanser vakalarının artması muhtemeldir. Bu konuda bir önlem alınmakta mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Arslan...

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iktidar partisinin sürekli seçim kanunlarıyla oynamasını anlayamıyorum. Gelin, hep beraber adrese teslim olarak yapılan bu kanun yerine halkın beklemekte olan sorunlarını çözelim. Örneğin, uzman çavuşların sorunlarını çözelim, onları kadrolu yapalım, 3600 gösterge haklarını verelim, emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili düzenlemeyi yapalım, kadroya alınmayan taşeron işçilerinin kadroya alınmasını görüşelim ve çözelim, Türkiye muharip gaziler ile 15 Temmuz gazileri arasındaki eşitsizlikleri giderelim; 15 Temmuz gazilerinin yararlandığı gibi faizsiz ev kredisi verelim, muharip gazilerin askerî kamplardan, sosyal tesislerden faydalanmasını sağlayalım. Yine, muharip gazilerin kamu hastanelerinden ve kamu araçlarından...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Zeybek...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, Malatya ili Hekimhan ilçesinde Malatya Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan altyapı çalışmaları tamamlanmış ancak iki buçuk yılı aşkın zaman dilimi içinde yapılmış olan altyapıların üst yapısı tamamlanmamış, kış koşullarına giren Hekimhan ilçemizde yollar çamur, insanlar seke seke yürümektedir. Malatya Büyükşehir Belediyesi Hekimhan ilçesindeki ana yolların asfaltını ne zaman yapacaktır?

BAŞKAN – Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İş kazaları bitmek bilmiyor. Zonguldak Kilimli’de maden ocağında metan gazı patlamasından dolayı işçilerimiz hayatını kaybetti ve yaralananlar var. Ölenler ışıklar içinde uyusunlar, yaralılara acil şifalar dilerim.

Patlamanın yaşandığı maden ocağının ruhsatsız olması, bunun bir iş kazası değil iş cinayeti olduğunu gösteriyor. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisinin verilerine göre sadece geçtiğimiz Eylül ayında 157 işçi iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. Bu yılın ilk dokuz ayında ölen işçi sayısı ise 1.450. İşçi sağlığı ve güvenliğinde sendikalar, meslek odaları ve üniversitelerin katılımıyla özerk bir kurumsal yapı oluşturulmadığı, ILO normlarına uygun olarak yeniden düzenlemeler yapılmadığı sürece bu cinayetlerin önünü alamayız. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına soruyorum: Bu iş cinayetlerinin önlenmesi için kaç işçinin daha ölmesi gerekiyor?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Komisyon...

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Saygıdeğer Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bu kanun teklifinin son maddesini görüşüyoruz. Değerli arkadaşlarımız bizimle ilgili olmayan soruları ifade ettiler. Anayasa’nın 98’inci maddesinin beşinci fıkrası yazılı sorunun nasıl sorulacağıyla ilgili düzenlemeyi gerçekleştirmiş. İç Tüzük’ümüzün 96’ncı ve 100’üncü maddeleri arasında da yazılı sorunun nasıl olacağıyla ilgili düzenlemeler var.

“Yazılı soru

MADDE 96- Yazılı soru, kısa, gerekçesiz ve kişisel görüş ileri sürülmeksizin; kişilik ve özel yaşama ilişkin konuları içermeyen bir önerge ile yazılı olarak cevaplanmak üzere milletvekillerinin, Cumhurbaşkanlığı yardımcıları ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir.

Yazılı soru önergesi, sadece bir milletvekili tarafından imzalanır ve Başkanlığa verilir. Yazılı soru önergelerine belge eklenemez.

Başkan, İçtüzük şartlarına uygun gördüğü önergeleri gelen kâğıtlar listesinde yayımlar ve ilgili Cumhurbaşkanlığı yardımcıları ile bakanlara gönderir.”

Kenar başlık: “Sorulamayacak konular

MADDE 97- Aşağıdaki sorular Başkanlıkça kabul edilmez:

- Başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular;
- Tek amacı istişare sağlamaktan ibaret konular.”

“Yazılı sorunun cevabı

MADDE 99- Yazılı soruların cevabı, bir Cumhurbaşkanı yardımcısı veya ait olduğu bakanlık ile Başkanlığa sunulur. Başkan, bu cevabı derhal soru sahibine iletir. Cevap ayrıca soru metniyle birlikte Başkanlıkça alındığı günkü veya bir sonraki birleşim tutanağının arkasına eklenir.

Yazılı sorular, Cumhurbaşkanı yardımcıları veya bakan tarafından gönderildiği tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde cevaplandırılır. Tatil ve aravermede de yazılı soruların havale işlemi yapılır, bu halde onbeş günlük süre tatil ve aravermeden sonra başlar.

Yazılı sorular süresi içinde cevaplandırılmazsa, yazılı soru önergesinin süresi içinde cevaplandırılmadığı gelen kâğıtlar listesinde ilan edilir ve bu durum Cumhurbaşkanı yardımcısına veya bakanlara gönderilir.”

Madde 100, Başkanlıktan sorular. Bu da Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığını ilgilendiren bir konu.

“Başkanlıktan sorular

MADDE 100- Başkanın, Başkanlık Divanının, Başkanlık Divanı üyelerinin ve Danışma Kurulunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin faaliyetleriyle ilgili görevleri hakkında, Başkanlıktan yazılı soru sorulabilir. Bu sorular Başkan veya görevlendireceği başkanvekillerinden biri tarafından cevaplandırılır.”

Anayasa'nın 98'e beşinci fıkrası ve İç Tüzük'ümüzün 96 ile 100'üncü maddeleri arasında bu soruların nasıl olacağıyla ilgili düzenleme gerçekleşmiş. Bütün sorularda olduğu gibi muhakkak ki sayın bakanların Türkiye Büyük Millet Meclisini takip ettirdikleri bir kadroları, elemanları vardır veya Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanaklarını inceleyerek değerli milletvekili arkadaşlarımızın bu çerçevede kendi bölgeleriyle ilgili samimiyetle, hassasiyetle dile getirdikleri konuları kendileriyle paylaşırlar diye ümit ediyorum. Paylaştıkları takdirde, herhâlde o milletvekili arkadaşlarımız da bunu Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleriyle ve diğer kendi seçmenleriyle, bölgesiyle ilgili de paylaşma imkânı bulmuş olurlar.

Bu süreç içerisinde bizim cevaplayabileceğimiz herhangi bir soru olmadığından dolayı, bizim bu konuda bir şey söylememiz mümkün değil. Ama kanun teklifinin, ben özellikle Komisyon görüşmeleri sırasında bütün siyasi partilerin temsilcilerine teşekkür ediyorum. Hakikaten katkı yapmaya gayret gösterdiler. Tek madde olan bu teklifle, milletvekili arkadaşlarımızın verdiği önerge doğrultusunda, Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonunun bir talebi dile getirildi. Nitekim, o talep de Komisyonun çoğunluğuyla kabul edildi. O süreçte, Komisyon aşamasında bizde, Anayasa'nın 135'inci maddesinde tarif edilen kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının tamamıyla ilgili bir görüşmenin olması konusunda bir kanaat oluştu. Bu kanaati siyasi parti gruplarıyla paylaşmadan, siyasi partilerin grup başkan vekilleriyle -ki bizim sistemimizde siyasi partilerin gruplarına verilen bir ehemmiyet vardır, milletvekilleri parti gruplarıyla istişare ederek, birlikte düşünerek bu kanaatlerini dile getirirler- siyasi parti gruplarıyla görüşülerek bizim 2 artı 18, tespit edebildiğimiz, kamu kurumu niteliğindeki kuruluşlarla ilgili bir önerge çalışması gerçekleşmiş oldu. Nitekim, bu önerge çalışmasında kanunla kurulmuş bütün... Bakın, 135'inci maddedeki kamu kurumu niteliğindeki kurumların tamamı kanunla kurulmuş kurumlardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Başkanım, çok kapsamlı bir açıklama yaptınız.

Buyurun, toparlayın.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Komisyonunda geçen meseleleri de ifade etmeye çalışıyorum.

Bütün kurumların teker teker madde ihdasıyla ilgili konunun gündeme geleceğini çünkü, diyelim ki Odalar Birliği Kanun’da, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Kanunu’nda, Barolar Birliği Kanunu’nda, Ziraat Odaları Birliği Kanunu’nda, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odaları Birliğiyle ilgili kanunda, Bankalar Birliği Kanunu’nda -isimleri şu anda aklıma gelenleri ifade ediyorum- her bir kanunda ayrı bir değişiklik yapma imkânı Komisyonun salt çoğunluğuyla mümkündür; salt çoğunluk için 14 milletvekilinin olması gerekir. AK PARTİ Grubu olarak 1 milletvekili arkadaşımızın yurt dışında, 1 milletvekili arkadaşımızın da sağlık sebebiyle bulunamamasından dolayı 11 milletvekiliydik. Diğer siyasi partilerle konuştuk, Milliyetçi Hareket Partisiyle konuştuk, onların da 1 milletvekilleri var, 12 milletvekili. Komisyonun önergeyi kabul edebilmesi için 14 milletvekiline ihtiyaç vardı. Bildiğim kadarıyla, siyasi parti grupları konuştular. Değerli arkadaşlar, İç Tüzük’ün 87’nci maddesine göre -sanıyorum sekizinci fıkrası- başka bir maddede değişiklik teklifi verilebilmesi için beş siyasi parti grubunun mutabakatı şarttır. Bu İç Tüzük bir manada farklı şekilde geliyor ama bundan önceki teamüller çerçevesinde beş siyasi parti bir araya geldiği takdirde bunun uygulamaları ortaya çıkmıştır. Grup başkan vekilleri bu konuyla ilgili istişarelerini, müzakerelerini yaptılar. Hatta, biz 20 tane madde ihdası yerine, sadece tek 1 maddeyle genel bir düzelleme, Anayasa’nın 135’inci maddesindeki tarif edilen kurumlarla ilgili bir kod kanun şeklinde -1 maddelik kod kanun, yürürlük, yürütmeye beraber 3 madde olabilecek- bir kanuni düzenlemeyi yapalım, diğer 2 maddeyi yani Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin Kanunu’na ilave edilen ek 1 ile ek 2’nci maddeyi de mülga edecek, teklif metninden çıkaracak bir düzenlemeyi yapalım diye bu tekliflerimizi de siyasi parti gruplarına, sanıyorum, grup başkan vekilleri sunmuşlardır. Ama beş siyasi partinin mutabakatı olmadığından dolayı maalesef 2 kurumun, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin Kanunu’na ek maddeler ilave edilerek bu düzenleme gerçekleşmiştir. Eğer yine siyasi parti grupları bir araya gelip anlaşılırsa zaman geçmiş değil, 30 Kasım tarihinde bu işleri de yapabilmek mümkündür diye ifade ediyorum.

Genel Kurulda katkı sağlayan değerli milletvekillerine de teşekkür ediyorum. Arkadaşlarımızın fikirlerini paylaşmasak da onların iddialarına, itirazlarına katılmasak da Anayasa’ya aykırılık iddiaları veya arkadan dolanma gibi meselelerin biz Komisyon olarak doğru olmadığını düşünsek de onların görüşlerine saygı duyduğumuzu ifade ediyorum.

Kanun teklifinin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Buradaki mesele, hiç kimseye, kişi veya kuruma özel bir düzenleme değil, kişilerin yarış yapabilmeleriyle ilgili engeli ortadan kaldırmak için yapılan bir düzenlemedir. Ben 298 sayılı Kanun’un ek 7’nci maddesiyle ilgili bir geçmişine bakayım dedim, geçmişle ilgili pek fazla bir düzenleme bulamadım. 1990 yılında yapılan değişiklik var, 1961 tarihli 298 sayılı Kanun’da, istifa ettikten sonra geri dönüşü mümkün olmayan bir düzenleme var. Anlaşılan 1990 yılında yapılan düzenleme, kişilerin adaylık haklarını kullanabilmek için, önlerindeki engelleri kaldırabilmek, demokratik haklarını kullanma imkânını sağlayabilmek için yapılmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Başkan.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, 86’ya göre son konuşma sayıp bir dakika daha verirseniz...

BAŞKAN – Toparlayalım Sayın Başkan, meramınızı çok güzel anlattınız yani.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bir cümleyle bitiriyorum Sayın Başkan, müsaade ederseniz.

Şimdi, bu çerçevede, 1990 yılında konulmuş bir düzenlemeyle, demokratik haklarını kullanan devlet memuru olanlara bu şansı verebilmek adına yapılmış bir iş. Bu yaptığımız düzenlemede, Odalar ve Borsalar Birliği ve Esnaf ve Sanatkarlar Kooperatifleri Birliğiyle ilgili kısımda arkadaşlarımızın bu şanslarını kullanabilmeleri için bir fırsat verilmiştir.

Hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Yüce Mecliste katkı sağlayan değerli milletvekillerine teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Atakan Bey ilk sırada olmasına rağmen, sisteme yanlış girildiği için ismini söylemedik.

Buyurun Atakan Bey.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Bir iş kazasına uğradık galiba.

Temel kanun yapma tekniğinden uzak, Anayasa’ya aykırı, şahsa özel, ısmarlama yasa yapma âdetinden ne zaman vazgeçeceksiniz? Bir hukukçu olarak sizin bu yasa yapma usulünüzü ibretle izliyorum. Yaptığınız bu uygulamalar hukuk fakültelerinde “Nasıl yasa yapılmaz?” dersi olarak okutulmalıdır. Ülkedeki tüm kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını değil, kendinize yakın bulduğunuz iki meslek kuruluşunu seçiyorsunuz. Yapmaya çalıştığınız değişikliğin muhatabı meslek birliklerinin başkanlarının olumsuz görüşüne rağmen, seçim yasasında yapmanız gereken değişiklikleri TOBB ile Odalar ve Borsalar Kanunu’nda yapıyorsunuz. Anayasa’yı ve hukuku dolanıyor, kanuna karşı hile yapıyorsunuz. Böylece “Kanun nasıl yapılmaz?”ın kitabını yazıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – 4’üncü madde üzerinde iki önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 14 sıra sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 4’üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Tacettin Bayır	Kazım Arslan	Alpay Antmen
İzmir	Denizli	Mersin
Müzeyyen Şevkin	Özgür Özel	Suzan Şahin
Adana	Manisa	Hatay

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Adalet Bakanı, İçişleri Bakanı ve Cumhurbaşkanı müştereken yürütür.

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Adana'daki yangınla ilgili söz istiyor sayın milletvekili.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

57.- Adana Milletvekili Mehmet Metanet Çulhaoğlu'nun, Adana ilinin Feke ilçesindeki Şehit Koray Özel Anadolu Lisesi Öğrenci Pansiyonu'nda çıkan yangın nedeniyle Fekeli hemşehrilerine geçmiş olsun dileğinde bulunduğuna ilişkin açıklaması

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Feke ilçemizde bulunan 170 kapasiteli Şehit Koray Özel Anadolu Lisesi öğrenci yurdunda çıkan yangın nedeniyle Fekeli hemşehrilerime geçmiş olsun dileklerimi iletirken yangının kısa sürede söndürülmesi ve can kaybının olmamasından memnuniyetimi belirtiyor, öğrencilerimizin mağduriyetinin giderilmesi yönünde duyarlı davranan yetkililere teşekkür ediyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkan.

58.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Adana ilinin Feke ilçesindeki yangının nasıl meydana geldiğine ve alınan tedbirlere ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Adana'nın Feke ilçesinde meydana gelen yangın faciası hakkında Adana Valiliği ve Feke Kaymakamlığından aldığımız bilgiye göre, 80 kız öğrencimizin kaldığı yurttan telefon şarj etmek için prize takılan kabloda meydana gelen bir yangın faciası söz konusudur. Sadece bir odada bir yatağın yanmasından ibaret olan yangın neticesinde olası risklere karşı çocuklar yurttan tahliye edilmiş ve civardaki yurtlara yerleştirilmiştir, tedirgin olan bazı aileler de çocuklarını köylerdeki evlerine taşımışlardır. Valilik de köyden okuluna intikal etmek için gerekli servis imkânlarını da sağlamış bulunmaktadır. Adana Valiliği ve Feke Kaymakamlığı meydana gelen olayla ilgili incelemelerini sürdürmektedir. Olası risklere karşı gerekli tedbirlerin alınması yönünde de çalışmalar yapılacaktır.

Genel Kurulun bilgisine arz ederim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Akçay.

59.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Adana ilinin Feke ilçesindeki yangın nedeniyle geçmiş olsun dileğinde bulunduğuna ve ihmâl söz konusuysa aydınlatılması gerektiğine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Adana'nın Feke ilçesindeki kız yurdunda meydana gelen yangın nedeniyle öncelikle geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum ve bu yangında bir can kaybı olmaması şimdilik tek tesellimizdir.

Bu yangının çıkış nedeni ve meydana gelen varsa hata ve ihmallerin de en kısa süre içerisinde aydınlatılmasını bekliyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Adana Milletvekilimize de söz verelim.

Buyurun Sayın Milletvekili.

60.- Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, Adana ilinin Feke ilçesindeki Şehit Koray Anadolu Lisesi Öğrenci Pansiyonu'nda çıkan yangından dolayı Fekeli hemşehrilerine geçmiş olsun dileğinde bulunduğuna ilişkin açıklaması

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Ben de Feke Şehit Koray Anadolu Lisesi Öğrenci Pansiyonunda çıkan yangından dolayı Fekeli hemşehrilerime geçmiş olsun dileklerimi iletmek istiyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 14) (Devam)

BAŞKAN – Önerge hakkında konuşmak isteyen Hatay Milletvekili Suzan Şahin.

Buyurun Sayın Şahin. (CHP sıralarından alkışlar)

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, değerli üyeler, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bitmeyen davalar, haksız tutuklamalar, uzun tutukluluk süreleri ve en önemlisi gerçekleşmeyen adalet. Hepimiz biliyoruz ki Türkiye ciddi hukuk sorunlarıyla boğuşuyor. Bu durum uluslararası endekslere de yansıyor. Dünya Adalet Projesi'nin Küresel Hukukun Üstünlüğü Endeksi genel sıralamasında 99 ülke içinde 59'uncu sırada yer alan Türkiye, temel haklar kategorisinde 78'inci, açık devlette 69'uncu, düzen ve güvenlikte 67'nci, sivil adalet sisteminde 47'nci sırada yer aldı. Bu vahim tablonun temelindeyse Türkiye'deki temel hukuk ve hukukçu sorunları yer almaktadır. Adaletin sadece bir kadın adı olarak kaldığı ülkemde, vatandaşın elinde kalan tek sığınağı olan savunma hakkını temsil eden avukatların sorunlarından bahsedeceğim, itibarsızlaştırılmak istenen avukatlardan.

Avukatlık mesleğinde başlayan kaos sürüyor. Ülkenin hukuk devleti olabilirliliği konusunda fiilî ve fikrî sorunlar avukatların dünyasını doğrudan etkiliyor. AKP iktidara geldiği günden bugüne üniversite ve fakülte açmayı bir seçim şovu hâline getirmiştir. Gençleri meslek sahibi değil sadece diploma sahibi yaparak işsiz ordusuna katmış, tüm meslek dallarında olduğu gibi avukatlık mesleğinde de kalitenin düşmesine neden olmuştur. Avukatların iş alanları günden güne daralıyor ve avukatlar gittikçe yoksullaşiyor. İşçi ve genç avukatlar ekonomik zorluklarla boğuşuyor. Parası olmayan avukat sağlık yardımı alamıyor. Avukat sayısındaki hızlı artış ve hukuk eğitiminin kalitesizleşmesi de avukatların saygınlığını ve niteliğini her geçen gün azaltıyor. Avukat, haklarını kaybediyor. Bu durumda, avukatların dışında yapılan hukuki iş ve işlemlerin avukatların alanına kaydırılması ya da yeni iş olanakları geliştirilmesi gerekmektedirken ortada hukuksuzluklar var. Avukatlık dünyasının maddi olarak daraltılması çabası var. Avukatlara saldırılar var. Bağlı oldukları baroları itibarsızlaştırma çabaları var.

Avukatlık stajına kabul ve avukatlık sıfatını kazanmanın sınava bağlanması şarttır. Hukuk fakültelerinin kontenjanlarının düşürülmesi, eğitim kalitesinin artırılması gerekmekte olup yeni fakültelerin açılması engellenmelidir. Sayılar sorunun büyüklüğünü göstermek için yeterlidir. Yaklaşık 110 bin kayıtlı, 15 bin stajyer avukat, fakültelerde 70 bin civarı hukuk öğrencisi vardır. Beş yıl içinde avukat sayısı 200 bini aşacaktır. Mahkeme kalemlerinde, noterlik dairelerinde, banka şubelerinde, tapu dairelerinde hukuk fakültesi mezunları için belirli sayıda kadronun ayrılması gerekmektedir. Böylece, işsiz mezunlara iş imkânı tanınmış olacaktır.

Ayrıca, derece hâkimlerinin kıdem ortalamaları son derece düşükken ceza uyuşmazlıklarında hukukçu olmayanların uzlaştırmacı yapılmasının, avukatsız ara buluculuğu teşvik eden yaklaşımın ve avukatları bilirkişilik yapmaktan alıkoyan uygulamanın yanlışlığından da bir an evvel dönülmelidir çünkü hizmetin kalitesi olumsuz etkilenmektedir.

İdare mahkemesi hâkimlerinin herhangi bir fakülte mezunu olmasına izin veren düzenleme, hem mesleğin hem de vatandaşlarımızın hukuki güvenliği açısından sakıncalıdır, hukuk devletinin temelinde dinamit koymaktır. Bu hatadan derhâl ama derhâl dönülmelidir. CMK avukatlığında öngörülen ücretlerin düşüklüğü, avukatlık ücretlerine uygulanan KDV'nin yüksek olması, yabancı avukatlık bürolarının faaliyet yasaklarını dolanarak neden oldukları vergi kayıpları da haksız rekabete yol açarak hukukçuların temel sorunu hâline gelmiştir.

CMK ücretleri en az asgari ücrete çıkarılmalı, avukatların CMK ücretlerinden KDV alınmamalı, diğerlerinde de KDV oranı yüzde 18'in altına düşürülmelidir.

Kamu hizmeti sunmakta olan avukatlara yeşil pasaport hakkı verilmelidir.

Yine, kamuda görev yapan avukatların ek göstergeleri hâkimlerle eşitlenmeli, emeklilik şartları da yine hâkimlerle aynı olmalıdır.

Hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı mücadelesinin avukatlığa, savunmanın bağımsızlığına, hukuka, hukukun ve ülkenin demokratikleşmesine katkı sağlayacağı mutlak bir gerçektir.

İşçi avukatların sorunlarına hamasi söylemlerin ardına sığınmadan, sorumluluk alarak çözüm bulmak, avukat sayısındaki devasa artışa, meslek tekelinin daralmasına “Dur” diyebilmek, genç avukatların sorunlarının hâlli için vergi muafiyeti ve mikro kredi uygulamaları gibi acil önlemleri devreye sokmak, sağlık hizmeti ve sosyal yardımların paraya tahvil edilmesinin önünü kesmek, mesleki dayanışmayı en üst seviyeye taşıyıp yargı görevi içinde en iyi koşulları avukatlara sağlayarak mesleki saygınlığı yeniden kazanmak avukatların öncelikli talepleridir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

SUZAN ŞAHİN (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

Bu sorunların giderilmesi için ivedilikle iyileştirmeye, avukatlık mesleğini itibarlı hâle dönüştürmeye yönelik adımlar atılmalıdır. Avukatların ekonomik sorunları ile saygınlıklarının doğrudan bağlantılı olduğunun bilinciyle avukatlara yeni iş alanları yaratmak ve giderlerini azaltmak yani sorunlarını ortadan kaldırmak Adalet Bakanlığının görevidir. Bugün sayıları 110 bine ulaşmış olan avukatların sorunlarının çözümü konusunda Adalet Bakanlığı eylem planı oluşturarak gerekli çalışmaları derhâl yapmalıdır. Unutulmamalıdır ki savunma yoksa yargı da yoktur.

Bu arada, Odalar ve Borsalar Birliğine tanımlanan hak neden diğer odalara tanımlanmıyor? Bu da adaletsiz. Kişiye özel hak tanımlamalarını asla kabul etmiyoruz, ya herkese ya hiç kimseye.

Saygılarımı sunuyorum. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1287) esas numaralı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

“Madde 4- Bu Kanun hükümleri Cumhurbaşkanı tarafından yürütülür.”

Zeki Hakan Sıdalı	Metin Ergun	Ümit Dikbayır
Mersin	Muğla	Sakarya
Arslan Kabukcuoğlu	İmam Hüseyin Filiz	Ayhan Altıntaş
Eskişehir	Gaziantep	Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge hakkında konuşmak isteyen Mersin Milletvekili Zeki Hakan Sıdalı.

Buyurun Sayın Sıdalı. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce tüm öğretmenlerimizin 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü kutluyor, Başöğretmen Atatürk'ü rahmet ve minnetle anıyorum.

Geleceği inşa etmekle görevli öğretmenlerimiz ne yazık ki geleceklerinden umutsuzlar. Ülkemizde sayısı yarım milyonu bulan atanamayan öğretmenler mağduriyet yaşamakta, atanamayan öğretmenler sözleşmeli öğretmen modeliyle görevlerinde zor günler geçirmektedirler.

Öğretmenlerimizin refahını sağlamak geleceğe yapılacak en büyük yatırımlardandır. Mutlu öğretmen mutlu öğrenci demektir. Öğretmenlerimizin haklı mücadelesinde her zaman yanlarında olacağız.

Sayın milletvekilleri, kanunlar kişiye özel değildir, geneldir ve kapsayıcıdır ama önümüze gelen bu tasarı ne geneldir ne de kapsayıcı. Bu kanun tipik bir “ad hoc” kanun örneği denemesidir. “Ad hoc” amaca özel, niyete mahsus demektir, tam da içinde bulunduğumuz durumu anlatmaktadır. Teklifin geçtiği Komisyonunda tam 56 kanun teklifi bekliyor ve siz aniden bu teklifi gündeme alıyorsunuz. Kişiye özel kanun mu hazırlıyorsunuz? Esnaf kredi batağında; elektrik, mazot maliyeti tavan yapmış; vergi borcunu bırakın, vergi taksitini bile ödeyemiyor. Sabah akşam birileri konkordato ilan ediyor, esnaf daha da batıyor, bitiyor. Son çalıştırabildiği 3-5 işçisi işsiz kalıyor. Hepimiz ekonomik krizi görmüyorum, duymuyorum, bilmiyorum derken anlaşılan o ki herkes için değil, seçilmiş, ayarlanmış birileri için jet hızıyla kanun çıkarmaya çalışıyorsunuz. Kim bu birileri? Bu yasayı kim için çıkarıyorsunuz? Bu kanunu buraya getirenler, bu seçilmiş birilerini Türk kamuoyuna açıklamak zorundadırlar.

Sayın milletvekilleri, belli ki bu seçilmişlere pek de güvenilmiyor. “Seçimi kazanamazsak oda başkanlığımız gitmesin.” korkusuyla hareket eden, belediye başkanı, siyasetçi olamaz. Bu iş cesaret işidir, yürekli insan ister. Kaybetmekten korkan evinde otursun, aday olmasın.

Kıymetli milletvekilleri, meslek kuruluşlarında görev yapanların yerel ve genel seçimlerde aday olmaları en doğal haklarıdır. İYİ PARTİ de bu hakkın en büyük destekçisidir. İsteyen aday olabiliyor zaten ama aday gösterilemeyen veya seçilemeyenlerin, amorti misali, görevlerine dönmeleri

etik değildir. Odalarda edinilen tecrübenin siyasete yansması faydalı olur ama siyasileşen kişilerin siyasetüstü kuruluşlara bir ileri, bir geri gidip gelmeleri sakıncalıdır, adil hiç değildir. Günlük siyasi çekişmelerin nüfuz etmesi bu kuruluşların tarafsızlığını azaltılır, işlevini ve verimliliğini düşürür. Hem aday olup sonra dönüp siyaseti nasıl eleştirecekler? Üyeler belki de siyasi görüşünü bilmeden oy verdikleri yöneticinin, seçildiği makamı siyasi bir basamak olarak görmesini hoş karşılamayacaklar. Bu durumda, geri dönen kişinin meşruiyeti sorgulanacaktır. Seçilmiş bir üyenin istifasının ardından geri dönmesi için izlenecek yol, yeniden seçimle olmak zorundadır. Soruyorum sizlere, ne yapacağız? AK PARTİ'nin esnaf odası, Cumhuriyet Halk Partisinin birliği, İYİ PARTİ'nin borsası mı olacak? Kuruluşları siyasileştirecek, işlemez hâle mi getireceğiz? Bu kuruluşlar zaten, iş insanlarımızın, esnaflarımızın parti, ideoloji ve inançlarını gözetmeden dayanışmalarını artırmayı hedeflemiyor mu? Hem dayanışacağız hem örgütleyeceğiz hem de parti parti bölüneceğiz; böyle bir şey olur mu, böyle bir kanun kabul edilir mi?

Geçen hafta TOBB açıklama yaptı “Bu teklifi geri çekin.” dedi. Detaylarını daha evvelki konuşmacılar defaten açıkladılar. Soruyorum size, bu yasa, eğer TOBB vesair kuruluşlar istemiyorsa, kimin için çıkıyor? Bu yasa, birlik, oda başkanını, iş dünyasını, esnafı, milleti temsil etmiyorsa, kimin küçük menfaatlerini temsil ediyor?

Ulusal ölçekte en yüksek makamlar partili oldu, şimdi de yerel kurumlarımız siyasallaşiyor, partili hâle geliyor. AK PARTİ böyle davranarak ülkemizdeki çoğulculuğu tepeden tırnağa çökertiyor diye düşünüyorum. Bunlar, muhalefete nefes aldırma hevesleridir; devletin tüm kurum ve kuruluşlarını ele geçirme hayalinin, tek sesliliği yaratma hayalinin yansımalarıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Devamla) – Bizler ulusalda nasıl tek adam dayatmasına karşısak aynı şekilde, partili oda, partili birlik başkanına da karşıyız.

Tüm ifade ettiğim duygularıyla, kanun teklifini yeniden gözden geçirmenizi umuyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylamadan önce, İç Tüzük'ün 86'ncı maddesi gereğince oyunun rengini belli etmek üzere, aleyhte İstanbul Milletvekili Sayın İbrahim Özden Kaboğlu konuşacaktır.

Buyurun Sayın Kaboğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Divan, değerli milletvekilleri; ayrı siyasal akımlara ve ayrı siyasal gruplara mensup milletvekilleri olarak bizleri birleştiren şey hukuktur ve öncelikle Anayasa'nın 81'inci maddesidir. Biz, Anayasa'nın 81'inci maddesi çerçevesinde hukukun üstünlüğüne ve Anayasa'ya sadakat yemini etmiş bulunuyoruz. Hemen yanı başında 11'inci madde var, “Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü.” Bu madde ise başta yasama organı olmak üzere bütün devlet organlarını bağlayıcı niteliktedir. Bu nedenle, biz, yasamayı Anayasa'yı uygulayan başlıca, biricik organ diye tanımlarız. Peki, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları açısından durum nedir? Onlar Anayasa madde 135'e göre örgütlenmiş kurumlardır ve onları birleştiren başlıca kavram ise kamu tüzel kişisi olmalarıdır. Bugün yasayla kurulmuş 20 örgüt var ise hepsi Anayasa madde 135'e

tabidir ve onları birleştiren başlıca kavram kamu tüzel kişisi olmalarıdır. Kamu tüzel kişisi olması demek kendine göre bütçesi olan, organları olan, alacakları ve borçları olan ve siyasal iktidarlara karşı, yönetime karşı özerkliği bulunan kuruluşlar demektir. Bunların özerklik ölçüsünde yine Anayasa ve yasalarında tanımlanan amaçlarına ulaşmaları mümkündür ve hizmet üretmeleri o ölçüde mümkün olabilmektedir.

Şimdi, bu yasa önerisine baktığımız zaman 20 örgütten, 20 kuruluştan sadece 2'si için geçerli bir yasa çıkarılmaktadır. Bir, acaba neden bu yasa çıkarılmaktadır, bunun haklı bir gerekçesi iki gündür yaptığımız tartışmada ortaya konulamadı. Hangi toplumsal ihtiyaç, bu ortaya konulamadı. Neden bu ayırım yapılıyor, 18 bir yana 2 bir yana; bunun da herhangi bir haklı nedeni ortaya konulamadı. Ben baro üyesi bir vekilim. Eğer burada baro da yer alsaydı, ben “hayır” derdim, “Diğer 19'u olmadığı sürece baro da yer almasın.” derdim. Bu açıdan ciddi bir biçimde her 2 kategori arasında yani 18 kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşuyla, 18 kamu tüzel kişisi ile 2 kamu tüzel kişisi arasında hiçbir haklı nedene dayanmadan bir ayırım yapılıyor. Bu, Anayasa'nın 10'uncu maddesine aykırıdır, defalarca dile getirildi. Fakat bunun ötesinde, doğası itibarıyla Anayasa madde 135'e böyle bir düzenleme aykırı olduğu gibi, esasen demokrasi ve hukuk ayırımı bakımından -ki bazı üyeler demokrasiye vurgu yaptılar- hukuk içerisinde belirli tutarlılığa dayanan... Sonuç olarak demokrasi, eğer birey özgürlüğünü koruyorsa değer ifade eder, yoksa bir örgütün içerisinden çıkan aday tarafsız olduğu için ona oy verilmişse ancak sonra o kişi politikaya girdiği zaman belki aynı oylamada ona oy verilmeyecek; o zaman siz o başkan politikaya atıldıktan sonra nasıl olur da örgüt üyesinin iradesinin yine geçerli olduğunu varsayarsınız.

Sonuç olarak, demokrasinin temeli birey özgürlüğüdür. Kaldı ki bugün baro başkanı ile oda başkanı -eğer bu teklif yasalarsa- eşit koşullarda politik yarışmaya girmeyeceklerdir çünkü birinin arkasında kendi örgütü olacaktır -nasılsa yasal güvencesi var, seçilemezse de dönecek- ama öbürü tamamen başkanlıktan uzaklaşacaktır. Bu bakımdan, her ne kadar gerekçe öne sürüldüyse de “Bu, 298 sayılı Yasa'yla ilgili değildir.” dense bile, esasen 67'nci maddenin son fıkrasına aykırıdır diğerleri arasında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekili.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Bu bakımdan, burada diğer aykırılıklara girmek için zamanımız yok, zaten tekrar edildi defalarca. Fakat hukuk ve demokrasi anlayışına bu Mecliste bu kadar birbirine tezat teşkil edecek derecede zıt olmamalıydı çünkü bizi birleştiren Anayasa kuralları var.

Benim önerim, hep olduğu gibi, eğer bir toplumsal ihtiyaç varsa 20'sine ilişkin bir düzenleme yapmak. Bu kadar açık anayasal aykırılık taşıyan bir düzenlemeye “Evet.” demekten kaçınmak için herhâlde hukukçu olmaya gerek yok, vekil olmaya da gerek yok; Anayasa'yı okumak, okuyabilmek yeterli. Üstelik, biz Anayasa'nın üstünlüğüne yemin etmiş vekilleriz. Tabii ki Anayasa'ya aykırı bir düzenlemeye “Evet.” demek mümkün değildir, aykırılık olur ama onun ötesinde Anayasa ihlali olur. Anayasa ihlalden kaçınmamız gerekir diye düşünüyorum. Bu konuda hem biz grup olarak bundan kuşkusuz kaçınacağız ama benim hukukçu olarak tavsiyem, bütün üyelerin Anayasa'ya aykırılıktan ve Anayasa'yı ihlal eyleminden kaçınmaları yönünde olacaktır. Tavsiyem budur.

Hepinize saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teklifi...

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Oylamadan önce, toplantı yeter sayısı aranması için yoklama talebimiz var.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, teklifin tümünün oylanmasından önce yoklama talebi vardır, şimdi bu talebi yerine getireceğim.

Önce talepte bulunan 20 milletvekilinin tespitini yapacağız: Sayın Özel, Sayın Karabat, Sayın Aydoğan, Sayın Köksal, Sayın Kaboğlu, Sayın Sümer, Sayın Polat, Sayın Sertel, Sayın Ceylan, Sayın Özcan, Sayın Kaya, Sayın Zeybek, Sayın Hancıoğlu, Sayın Kılınç, Sayın Karaca, Sayın Barut, Sayın Çelebi, Sayın Yavuzyılmaz, Sayın Süllü, Sayın Bankoğlu.

BAŞKAN – Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 14) (Devam)

BAŞKAN – Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.06

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 23.30

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Fatma KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli), Bayram ÖZÇELİK (Burdur)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20’nci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

2’nci sırada yer alan Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6 Milletvekilinin Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Çevre Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

2.- *Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6 Milletvekilinin Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1285) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 15) (x)*

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 15 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, bu teklif İç Tüzük’ün 91’inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle, teklif, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen İYİ PARTİ Grubu adına Hasan Subaşı, Antalya Milletvekili. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HASAN SUBAŞI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 15 sıra sayılı Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında İYİ PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Komisyon toplantısında yapılan eleştiriler 15, 16, 20 ve 27’nci maddeler hususunda olmuştur. Ben bu konuya kısaca değindikten sonra çevre konusunda Antalya’daki bir özensizlik ve sonucunda husule gelen felaketler hakkında açıklama yapmaya çalışacağım.

Bu torba yasa ve torba yasalar âdet hâline gelmiştir. Birçok şeyi, olumlu olumsuz şeyi bir araya koyarak hem yasa yapma tekniğindeki özensizlikleri hem de çevre konusundaki özensizlikleri maddeleri incelediğimizde görüyoruz.

Bu yasadaki 1’inci maddeye baktığımız zaman, naylon poşetlerin kaldırılması ve o konuda bir maliyet getirmek suretiyle, benzeri maddelerin kullanımının giderek azalması düşünülmüş. Olumlu madde gibi görülmele birlikte hemen 20’nci maddeye baktığımız zaman şöyle bir değişiklik yapılmış: Kıyılara sulak alanlar da ilave edilmek suretiyle sulak alanlarda da yenilenebilir enerji santrali kurmanın yolu açılmıştır. E şimdi, sulak alanlarımızı zaten yıllardır kurutma çalışmalarıyla heba etmiş bulunuyoruz ve yeniden sulak alanları oluşturmak ve oradaki kuş popülasyonunu artırmak, canlılığı yeniden ihya etmek için uğraşırken sulak alanları da bunun içine koymak suretiyle ciddi bir tehdit yaratmışız ve enerji santralleri kurma yolunu açmış bulunuyoruz. Yani bir tarafta 1’inci maddeyle çevre duyarlılığı göstermeye çalışırken 20’nci maddeyle çevre konusundaki duyarsızlığımızı gene ön plana çıkarıyoruz.

(x) 15 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

15'inci maddeye baktığımız zaman, danışman firmaların fennî mesul mimar ve mühendislerine uzmanlık alanlarına göre kamunun inşaatlarında denetim yetkisi veriyoruz. Hemen Anayasa'nın 128'inci maddesine baktığımız zaman "Kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür." der. Oysa bu yasada, 15'inci maddede Anayasa'nın 128'inci maddesi hükmünün dışına çıkarak kamunun inşaatlarında özel sektör denetiminin yolunu açıyoruz.

Hemen 16'ya baktığımız zaman müteahhitlerin sınıflandırıldığını görüyoruz. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kamunun işini yapan müteahhitlerin sınıflandırıldığını görüyoruz, bu da doğrusu müteahhitler arasında haksız rekabete neden olabileceği gibi kamu otoritesi tarafından kayırılmalara da yol açabilir endişesi taşıyoruz.

Ama bunların arkasından gelen 27'nci maddeye dikkat ettiğimiz zaman, 27'nci maddede kentsel dönüşümle ilgili birçok çalışmanın hüsrana sonuçlandığını görüyoruz ve müteahhitlerin işi bıraktığını maalesef yaşamaya başladık. İstanbul'da Fikirtepe'de çok önemli bir kentsel dönüşüm çalışmasının yarım kaldığını üzülenek görüyoruz ve yaşıyoruz. Burada da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı çözüm arıyor. Nasıl bir çözüm bulabiliriz? Tabii, akla sigorta geliyor. Yani "Kentsel dönüşüm sonucunda mağdur olan arsa sahiplerinin, hak sahiplerinin haklarını koruyabilmek adına sigorta sistemi geliştirilebilir." denmesine rağmen, o zaman geçmişe dönük olanlarda ne yapılacağı konusunda açıklık getirilmemiştir. Oysa geçmişe dönük sigorta ve kira ödemesi yapmak suretiyle mağduriyetler önenebilir diye düşünüyoruz.

Hemen Fikirtepe'nin yanına Antalya'yı da ilave etmek istiyorum. Antalya Varlık ve Kepezaltı Mahallelerinde benim dönemimde birkaç yıllık bir çalışmayla binlerce kişinin gecekondur parsellerinin Gecekondur –önleme- Yasası çerçevesinde vakıflardan kamulaştırmasını yapmıştık ve bunun için de yıllarca emek çektik ve yüzlerce, binlerce parselin kamulaştırmasını yapmak suretiyle, 1.300 dönümlük araziye Büyükşehir kazandırmak suretiyle Büyükşehirin kasasına koyduk ve onun gibi binlerce dönüm arazide de hak sahiplerinin tapularını vermek kısmet olmuştu fakat bu Varlık ve Kepezaltı Mahallesi'ndeki 1.300 dönümün tapusunu verememiştik. Fakat bugünkü belediye on yıllar sonra hak sahiplerine bu parselleri, hak sahiplerinin arazilerini vermek yerine dikey konutlara, aynı TOKİ konutları gibi, 3-4 bin hak sahibi olmasına rağmen, 20 bin konutluk bir projeye başladılar. Otuz altı otuz ayda hak sahiplerinin dairelerini verme koşulunu getirdiler fakat neredeyse otuz ay olmasına rağmen hâlâ yarısına bile gelememiştir. Yine aynı şekilde orada da bir kentsel dönüşüm arzısı yaşanabilir diye endişe ediyoruz ve sigorta sisteminin getirilmesi ve otuz altı ayı geçmesi hâlinde de oradaki yurttaşların kirasının ödenmesi önemlidir ve bir an önce yapılması için devletin ve Büyükşehirin gerekli tedbirleri alması gerekir diye düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, sıkça şu tür şeyleri yaşıyoruz: Sayın Cumhurbaşkanı çıkıp dikey yapılaşma ya da şehirlerimizde yatay yapılaşma sözünü edebiliyor. Hemen ardından da Çevre ve Şehircilik Bakanımız ona paralel "Bundan sonra şehirlerimizde dikey yapılanma ya da yatay yapılanma..." diyebiliyor. Oysa şehir planlarını (A) grubu karne sahibi uzman şehir plancıları yapar, Cumhurbaşkanları ya da Çevre ve Şehircilik Bakanları şehir planlarından anlamak zorunda değildir. Hiç bilmedikleri ve uzmanlık isteyen bu konularda konuşmalarına da gerek yoktur. Çünkü dikey yapılaşma ya da yatay yapılaşma o bölgenin konumuna göre, arsanın konumuna göre, deniz görüp görmemesine, sosyal donatı ihtiyacına göre, bütün bunlar hesap edilerek, rüzgârı ve konumu, iklimi hesap edilerek uzmanlar marifetiyle planlanır ve o bölge planlanırken altyapı da hesap edilerek hem yoğunluk planı yapılır hem konut adedi ona göre belirlenir hem de nerede dikey, nerede yatay yapılanma olacağına bu uzmanlar,

şehir plancıları, şehir müellifleri karar verir. Onun için bazı alanlarda dikey olabileceği gibi bazı alanlarda da yatay ya da yatay dikey karışımı olabilir. Bu, bakanların uzmanlık alanı değildir, ancak şehir plancılarının uzmanlık alanıdır, arazinin konumu ve altyapı da bu konuda çok önemlidir.

Şimdi, 15 ve 16'ncı maddelerdeki, yasaların hilafına yapılan düzenlemelere baktığımız zaman 27'nci maddeyle ben bağdaştırabiliyorum. Çünkü 27'nci maddede kentsel dönüşümle ilgili sorun çıkan alanlarda Çevre Bakanlığı şöyle bir yetki almak istiyor: İhale Yasası dışında müteahhide doğrudan işi vermek istiyor. O zaman 15'inci maddedeki denetim yetkisinin özel sektörde olması ve 16'nci maddedeki müteahhitlerin sınıflandırılmasının 27'nci maddenin altyapı hazırlığı olduğunu rahatlıkla anlayabiliyoruz. Yani, yasanın 15'inci, 16'nci ve 27'nci maddelerinde buradaki rahatlığı sağlayabilmek bakımından düzenlemeler yapılmıştır.

TOKİ mantığından da vazgeçilmesini diliyorum çünkü şehirlerimizin çok yüksek katlı, çok yoğunluklu binalarla perişan olduğunu, şehirlerde çok ciddi görsel çirkinlik ve çevre felaketi yaşandığını görüyoruz. Ama şimdi ona karşılık, o dikey ve çok yoğun yapılara karşılık yatay yapılaşmalar da çözüm değildir. Çünkü, yatay şehircilikte de sosyal donatı alanı bulamazsınız, spor alanı bulamazsınız ya da deniz görme ihtiyacınız varsa, denizi görme imkânınız olmayabilir. Onun için, bıraksınlar, bunlara uzmanlar karar versin.

Antalya'da çevre duyarsızlıkları, dikkatsizlikleri, özensizliği yüzünden büyük felaketler yaşanmıştır. Bildiğiniz gibi, ocak kurmak Maden Genel Müdürlüğünden alınan "Uygundur." görüşüyle yeterli oluyor ve Antalya'da da, Kent Konseyinin raporuna göre, 1.070 tane maden ocağı yani taş ocağı ruhsatı alınmıştır. Bunlar ÇED raporu alınmadan yapıldığı için...

Peki, nasıl ÇED raporu alınmadan yapılıyor? 25 hektara kadar ÇED raporu gerekmiyor. ÇED raporu gerekmediği için her alınan ruhsat olabildiğince dayatılan yerlerde alınabiliyor üstelik ve 25 hektarı geçmeyince de o bölgelerde sadece Maden Genel Müdürlüğünün "Uygundur." mütalaasıyla işletme ruhsatı alınabiliyor. Bu nedenle, Antalya'da yüzlerce ocak faaliyette ve faaliyet alanları içinde "Saklık" gibi çok değerli bir turizm alanımız var ve bunun üzerinde, 2 bin rakımda -yayla evlerinin bulunduğu bir yerdir- 5 tane taş ocağı hem yolları bozmakta hem de yüzlerce yıllık sedir ve katran ormanlarını molozla kaplamakta, oradaki TÜBİTAK Gözlemevi görevini yapamaz hâle gelmektedir. Kanser vakaları, tarım konusundaki yetersizlikler çok ciddi boyutlardadır; yine, araştırmalara göre astım ve akciğer hastalıkları da artmış bulunmaktadır.

Peki, bu taş ocakları niye buralarda yapılıyor? Çünkü yolu hazır, suyu, elektriği hazır. Müteahhide fazla sorun çıkarmayan yerleşim bölgeleri, çok değerli ormanlık alanlar olduğu için, müteahhitler tarafından, taş ocağı ruhsatı almak isteyenler tarafından bu tür alanlar tercih ediliyor. Tarım alanları heba olduğu gibi, birçok yaşayan insanın bulunduğu meskûn alan olduğu için de çok ciddi sağlık sorunları yaşanabiliyor.

Bunlarla mücadele eden bir kahramanımız vardı; çevre kahramanımız Ali Ulvi Büyüknöhetçi ve eşi Aysin Hanım benim de çok değerli, çok sevdiğim dostlarımdı. Bunlar bir katliama kurban gittiler, biliyorsunuz. Bu insanlar geçen yıl, 2017 yılının Mayıs ayında katledildiler. Bu arkadaşımız bir çevre kahramanıydı ve ÇED raporu olmadığı için yüzlerce maden ocağıyla bire bir mücadele verdi, yürütmeyi durdurma kararları aldırdı. Fakat 50 bin lira karşılığında, bir canı tarafından, karı koca, ikisi de katledildi ve öldüren kişi de cezaevinde bir süre sonra öldürüldü, hepimiz biliyoruz. Bu, çevreye olan özensizlikten, duyarsızlıktan, olan felaketlerden dolayı arkadaşlarımızı da kaybettik, katliam yaşandı.

Dur Dağı vardır ayrıca, duymuşsunuzdur. Alevi yurttaşlarımızın kutsal saydığı Dur Dağı -bu da Elmalı Tekke köyündedir- Abdal Musa Tekkesi'nin sırtını dayadığı kutsal dağdır. Rivayete göre "onunla birlikte dönen" "semah yapan dağ" denir. Bu dağda da taş ocağı ruhsatı verilmiştir. Alevi yurttaşlarımız yürüyüşler yapmıştır, protestolar yapmıştır ve Tekke köyündeki hemen hemen birçok yurttaşımız cezaevine düşmüştür. Hâlâ hapisanelere girer çıkarlar; para cezası alırlar, para cezasını ödeyemedikleri için sırayla yatarlar çıkarlar protesto ettikleri için, kutsal dağlarında bu taş ocakları olduğu için. Müteahhitler, hazır yolu, elektriği, suyu olan bölgeleri seçtikleri için, ÇED raporu istenmediği için, yüzlerce taş ocağını, Antalya'nın çok kıymetli tarım alanlarını, ormanlık alanlarını, yüzlerce yıllık sedir ormanlarını, yüzlerce yıllık ardiç ormanlarını talan ederler ve moloz yığınlarıyla kapatır giderler. Bu, hâlâ seyredilir ve arkadaşlarımızın kaybı da, katledilmesi de yeterli örnek olmamıştır.

Ayrıca tarıma verdiği zarardan, turizme verdiği zarardan, hayvancılığa, arıcılığa, her türlü faaliyete verdiği zarardan bahsetmeye gerek yok diye düşünüyorum. Ama bu özensizlikler bu yasada da yine görülmektedir. Torbanın içine olumlu olumsuz, olumlu olumsuz birçok şey... Ama aceleyle hazırlanmış olduğunu görüyoruz. Nasıl ki sulak alanlarımızda, orada yaşayan canlı varlığı yaşatmak, kuş cenneti olan yerlerde o barınmayı sağlamak için uğraşırken, bir taraftan da orada santraller kurmak suretiyle o alanlardaki kuş şeylerini de bozmuş olacağız.

Tekke köyünden bahsetmişken, Elmalı'da hemen oradaki göllerden de bahsetmek isterim. Avlan ve Karagöl vardır; Karagöl, Elmalı'nın en düşük kot seviyesindedir, orası da çok ciddi canlı varlık, kuş ve diğer doğal hayatın canlanabileceği alanlardır fakat Elmalı'nın en çukur yeridir ve hemen onun 1-2 metre yüksekisinde de Avlan Gölü vardır. Çok şükür, bu yıl Avlan Gölü sulak havza olarak tescil edilmiştir fakat Avlan Gölü'nün su tutması neredeyse mümkün değildir çünkü ondan da daha düşük kottaki Karagöl'ü devlet hep kurutma çabasında olmuştur. Onun da sebebi, 50'li yıllarda Karagöl'ün 10 bin dönümlük çanağının iskân amacıyla tapusunu vermesi nedeniyle çiftçiler yıllardır sürekli "Biz verdiğiniz, sattığımız yeri ekmek istiyoruz." dediği için, on yıllardır Devlet Su İşleri kurutma çalışması yapar, taşkın koruma çalışması yapar. Bunun anlamı şudur: 300 bin dönüm ovası olan Elmalı Ovası'nın kurutulması demektir, orada bir çevre felaketi yaşanması demektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Milletvekilim.

HASAN SUBAŞI (Devamla) - O 10 bin dönüm bütün su havzalarının biriktiği alanın on yıllardır süren kurutma paradigmasıyla Devlet Su İşleri tarafından kurutuluyor olması Avlan'ı besleyen damarları durdurmaktadır, Avlan Gölü de su havzası yapılırsa da beslenememekte ve 300 bin dönüm ovanın da taban suları çekilmektedir, Elmalı'nın iklimi değişmektedir, her yıl bir çevre felaketine adım adım gidilmektedir. Aylardır, yıllardır çalışırız, uğraşırız; artık DSİ kurutma ve taşkın koruma mantığını bırakarak orada birikmiş milyonlarca metreküp suyu sulamada kullansın, çevreyi beslemekte kullansın, Avlan gibi su tescil bölgesini desteklemek için ve orada su havzası olarak canlı varlığın yetişmesi için gayret etsin diye uğraşırız. İnşallah, bir mücadeleyle bunu başaracağımıza inanıyorum ama taş ocaklarıyla ilgili dikkatinizi çekmeye çalıştım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASAN SUBAŞI (Devamla) - Biraz müsaade eder misiniz Sayın Başkan.

Taş ocakları çok ciddi zarar vermekte. Onun için önümüzdeki günlerde Meclisimizde bir araştırma önergesi vermek suretiyle Meclisimizin de dikkatini ve duyarlılığını bu konuya çekmeye çalışacağız.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Sayın Vekilim, yarın da konuşacaksınız, kalanını da yarın anlattırınız, süre bitti bak.

BAŞKAN – Toparlayalım Sayın Vekilim.

HASAN SUBAŞI (Devamla) – Bilgilerinize sundum.

Yirmi saniye gecikmekle sabrınızı çok zorladım herhâlde.

Saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sibel Ersoy, Adana Milletvekili. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama başlamadan önce Zonguldak Kilimli’de maden ocağında hayatını kaybeden madencilerimize Allah’tan rahmet diliyorum. Aynı zamanda ailesine ve milletimize de sabırlar diliyorum.

Evet, Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunmaktayım.

Sayın vekiller, beni çok iyi dinlemenizi rica ediyorum çünkü konumuz çevre. Eğer çevreye hak ettiği saygıyı göstermezsek bundan sonraki tek sorunumuz sadece yaşama tutunmak olacak.

Evet, “Yeryüzüne iyi davranın; o size atalarınızdan miras kalmadı, onu çocuklarınızdan ödünç aldınız.” Doğaya saygılı yaşam şekilleriyle tanınan Amerikan yerlilerine ait bu söz, günümüzde bizlere ne büyük sorumluluklar yüklediğini güzel bir şekilde anlatmaktadır. Ne yazık ki ekonomik kaygılar nedeniyle göz ardı ettiğimiz gelecek nesillere temiz ve sağlıklı bir çevre bırakma sorumluluğumuzu, bizler gerekli tedbirleri almadığımızda, katlanmış ve belki de geç kalınmış bir şekilde sonraki nesillere bir sorun olarak miras bırakacağımızı bilmemiz gerekmektedir.

Teknolojik gelişmeler ve sanayileşmeyle paralel olarak yaşanan hızlı kentleşme ve nüfus artışı hem ülkemizde hem de tüm dünyada insan faaliyetlerinin çevre üzerindeki baskısını hızla artırmaktadır. Bu süreçte üretim ve pazarlama faaliyetlerindeki genişleme doğal kaynakların daha yoğun kullanımını kaçınılmaz kılarken sürekli artan tüketim eğilimiyle birlikte oluşan atıklar da hem miktar hem de zararlı içerikleri nedeniyle çevre ve insan sağlığını tehdit eder boyutlara ulaşmıştır.

Geçtiğimiz günlerde başlangıcı verilen Sıfır Atık Projesi’nin ülkemiz ve ekonomisi için olumlu olacağını düşünmekle birlikte, başta uygulayıcılar olarak tüm vatandaşlarımızın ve kamunun samimiyetle arkasında durması ve desteklemesi gerekmektedir. Yani bu projenin bir reklam çalışmasından öteye geçmesini, atılması gereken adımların da kararlılıkla atılması gerektiğini düşünmekteyim.

Sıfır Atık Projesi’nin bir parçası olarak geri dönüşüm tesislerinin kurulmasının her aşamasında olduğu gibi, yerel yönetimlere de büyük sorumluluklar düşmektedir. Geri dönüşüm, ülke ekonomisine önemli miktarda kazanç sağlayacağı gibi, yeni istihdam alanları oluşturması açısından da çok büyük önem arz etmektedir. Ayrıca, Sıfır Atık Projesi’nin uygulanmasının her şeyden önce bir bilinç ve eğitim meselesi olduğunun ve gerekli bakanlıklarımıza bu konuda da büyük görevler düştüğünün bilinmesini isterim. Gerekli bilincin oluşturulması için, başta kamu kurumları olmak üzere, iş yerlerinde ve ülkemizde tüm hanelere yaygınlaştırılması için gerekli çalışmaların yapılması elzemdir. Bu tür konularda, nesillere gerekli bilincin aşılmasında Millî Eğitim Bakanlığımıza da büyük görevler düşmektedir.

İnsan hayatının bir gerçeği olan atıkların toplanması, sınıflandırılması, değerlendirilmesi ve ekonomiye tekrar kazandırılması çok büyük önem taşımaktadır. Eğer atıklar doğru tekniklerle toplanırsa,

toplama maliyeti yüzde 50 oranında azaltılabilir. Ülkemizde kişi başına düşen günlük atık miktarının 1 kilogramdan fazla olduğu düşünüldüğünde ve sadece İstanbul için yıllık toplama maliyetinin 220 milyon dolar olduğunu hesaba katarsak atıkların toplanmasıyla sağlanan ekonomik katkı çok ciddi boyuttadır. Başta enerji sektörü olmak üzere, enerji ithalatının azaltılması dolayısıyla ülke ekonomisine milyarlarca dolarlık gelir sağlayacağıın da bilinmesi gerekmektedir.

Dünyada gelinen noktada ise bazı ülkelerin geri dönüşümün ekonomik boyutunu keşfetmesi çöp ithal etmelerine neden olmuştur. İskandinav ülkelerinden İsveç, evsel atıkların modern tekniklerle işlenmesi sonucu elde ettikleri biyogazla ısınma, ulaşım ve elektrik üretimini sağlamakta, hatta gerekli evsel atığı ülkesinde üretmediğinden Norveç, İngiltere ve İtalya'dan evsel atık ithal etmektedir. İsveç, toplanan evsel atığın yüzde 99'unu biyoyakıt, yüzde 1'ini ise tarımsal gübre olarak değerlendirmektedir.

Yine maddelerimiz arasında yer alan kentsel dönüşüm ise ülkemiz için hem deprem bölgesinde yer alması açısından hem de geri dönüşüm alanında bir fırsat olması açısından önemlidir. Kentsel dönüşüm aşamasında ortaya çıkacak beton, cam, bakır, demir ve ahşap, geri dönüşümde kullanılabilen atıklar arasında yer almaktadır. Ayrıca, kentsel dönüşümle birlikte yapılacak yeni konutların ülke ekonomimize sağladığı katkı da bilinen bir gerçektir.

Kentsel dönüşüm konusunda çevre ve şehirciliğe dikkat edilmesi; şahsi menfaatlerin değil, şehrin ve şehirde yaşayanların gelecek yıllardaki gereksinimlerinin dikkate alınması; dikey değil, yatay şehirciliğe geçilmesi ve yeşil, yaşanabilir, yaşayan şehirlerin oluşturulması konusunda planlama yapılması konularında gerekli hassasiyetin gösterilmesini temenni ediyoruz.

Konuşmamda geri dönüşüm ve ekonomik boyutu konularına yer vermekle birlikte, müsaadenizle şimdi, bizim ve gelecek nesillerimiz için en önemli konuya yani çevremizin sağlığınıza olan etkilerine değinmek istiyorum.

Başta plastik poşet olmakla birlikte, plastik, yağ ve kimyasal atıklar sağlığımızı tehdit eden en önemli unsurlardır. Dünyada sanayileşmenin artmasıyla doğada çok büyük hasarlar meydana gelmiştir. Çevrenin ömrünü kısaltan davranışlar arasında da plastik poşetlerin kullanımı çok büyük yer tutar. Çok yaygın olarak kullandığımız bu poşetlerin kontrollü olarak kullanımının azaltılması, geri dönüştürülmesi ve alternatif ürünlerin kullanımının teşviki gerekmektedir.

1970'li yıllarla birlikte insan hayatına giren plastik poşet kullanımı, günümüzde ülkemiz başta olmak üzere, tüm dünyada -kullanım maliyeti çok ucuz olduğu için- düşüncesizce artmıştır. Geldiğimiz noktada, dünyada her yılda 5 trilyon civarında plastik poşet üretilirken her saniye 160 milyon poşetin kullanıldığı düşünülmekte, kullanılan poşetlerin ise yalnızca yüzde 1'inin geri toplandığı bilinmektedir. Bu rakamlara bakıldığında, insan sağlığı ve dünyayı paylaştığımız diğer canlıların daha sağlıklı bir ortam içinde yaşamaları gibi konular bizleri beklemektedir.

Dünyada özellikle plastik sektöründe çok büyük önlemlerin alındığını görmekteyiz. Sadece Türkiye'de her sene 45 milyar poşet kullanılmaktadır, bu da kişi başına 450 tane poşet kullanılıyor demektir. Günümüzde okyanusta bulunan plastik poşetlerin miktarı Avrupa Kıtası'nın yüzey alanını geçmiş durumda. Poşetler çok ince oldukları için dalgaların etkisiyle çok küçük parçacıklara ayrılmakta ve bir süre sonra da mikro plastikler hâline dönüşmektedir. Neticede de bu balıklar bu plastikleri yiyorlar, biz de bu balıkları yiyoruz. Sonuçta, bu mikro parçalar besin zinciriyle insan vücuduna da geçmekte. Bu mikro parçalar sağlığımız için çok zararlıdır, başta kanser olmak üzere birçok hastalığa da neden olmaktadır; bu nedenle ivedilikle önlem alınması gerekmektedir.

Plastik poşet kullanımı ne yazık ki yasaklanamıyor çünkü bunu üretenler var ve bu sektör önemli bir geçim kaynağı. Bu durumda da yapabileceğimiz tek şey belki de sadece caydırıcı nitelikte önlemler olacaktır. Ne yazık ki dereler poşetten geçilmez hâle geldi. Eskiden annelerimiz, babalarımız filelerle ve pazar çantalarıyla, daha da çevreci bir anlayışla sıfır atık mantığına uygun olarak hareket ediyorlardı ama şu anda acımasızca poşet kullanıyoruz. Plastik poşetlerin doğada bozulmaları için gereken süre denizde dört yüz yıl iken karada sekiz yüz yıldır. Bozulma sırasında zaten tüm zararlı materyaller de toprak ve suya geçmektedir. İnsanların çalıştıkları arazilerde bu durum ürünlere de etki ederek sağlığa zararlı durumların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Işığın da etkisiyle daha zehirli ve küçük petropolimerlere dönüşen plastik poşetler sadece tek bir nesli değil, besin zincirini çok uzun süre etkileyecek kadar uzun ömürlü felaketlere neden olmaktadır.

Geçen günlerde medyaya yansıyan ve bir üniversitemizin, Çukurova Üniversitesinin yaptığı araştırmaya dayandırılan haberlerde, sofralarımızda kullandığımız tuzların içinde bile başta plastik poşet kaynaklı mikro plastiklerin varlığından bahsediyordu. Yani şunu kolaylıkla söyleyebiliriz ki: Artık, gelinen bu noktada işin tadı tuzu kaçmıştır.

Yapılan birçok tıp çalışmasına göre, artan kanser vakalarında alışveriş sırasında kullandığımız bu poşetlerde yer alan materyallerin etkisinin son derece büyük olduğu söylenmektedir. Plastik poşetlerde saklanan yiyecekler çok ciddi kimyasallarla etkileşime geçmekte, insan hayatına olumsuz etkisi burada da kendini göstermektedir.

Ancak ve ancak yüzde 1'ini toplamayı başardığımız plastik poşetlerin imhası ise bambaşka bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İmhası sırasında açığa çıkan gazlar da en az poşetlerin kullanımı kadar çevreye zarar vermektedir.

Ayrıca “akciğerlerimiz” diye tabir ettiğimiz ormanlarımızın da yok olma sebeplerinden biri, çevreye dikkatsizce attığımız plastik poşetlerin neden olduğu yangınlardır. Çevreye atılan bu poşetlerin şeffaf olanlarının sera etkisi yaparak ısıyı emmesi orman yangınlarına sebebiyet vermektedir. Üstelik plastik poşetlerin üretiminde “termoplastik” olarak adlandırılan petrol türevli maddeler kullanılmaktadır ki bu da çevre ve insan sağlığını büyük ölçüde tehdit etmektedir.

Aynı zamanda, doğaya bırakılan plastik poşetleri hayvanların ve balıkların besin zannetmeleri sonucu tüketmeye çalışmaları ve sindirim sistemlerinin bozulmasıyla bu canlıların ölümüne yol açılmaktadır.

Yukarıda bahsettiğim konuları alt alta topladığımızda, plastik poşet kullanımının ivedilikle azaltılması, kullanılan poşetlerin imha yerine geri dönüşüm için toplanması, kullanım için doğayla barışık materyallerden yapılan ürünlerin kullanımının teşviki gelecek nesillerimiz açısından bir millî seferberlik görevidir.

Öte yandan, bitkisel yağlar ve motor yağlarının dönüştürülmek üzere toplanması ve doğaya salınmaması çevremiz ve sağlığımız açısından da çok önemlidir. “Kanalizasyona aktarılan 1 litre yağ 1 milyon litre suyu kirletmektedir.” denilmektedir. Bahsettiğimiz suyun, hayatımızın devamı için elzem olan içtiğimiz, kullandığımız içme suyundan tutun, nehirlerimiz, göllerimiz, denizlerimiz ve hatta barajlarımızdaki su olduğu unutulmamalıdır. Dönüştürülmeyen ve doğaya salınan yemeklerimizde kullandığımız bitkisel yağlar su kirliliğinin yüzde 25'ini oluşturmaktadır. Aynı zamanda, bitkisel yağlardan elde edilen ve biyolojik yakıtlar arasında gösterilen biyodizel, petrolden elde edilen dizel yakıtı göre yüzde 45 oranında daha az karbon salımı yapması, havayı temiz tutması ve sera gazı salımının azaltılması için de önemli olduğu bilinmelidir. Ülkemizin, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği

Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü, Ozon Tabakasının Korunması İçin Viyana Sözleşmesi ve Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Montreal Protokolü gibi milletlerarası anlaşmalara taraf olduğu ve protokollerde vadedilen şartların yerine getirilmesi için geri dönüşüm aşamasında yapılacak olan çalışma ve yatırımların çok çok önemli olduğu unutulmamalıdır.

Diğer bir konu da pet şişelerin ve cam şişelerin geri dönüştürülmesidir. Türkiye genelinde camın geri dönüştürülmesi manasında Sıfır Atık Projesi çalışmaları yapılmaktadır. Cam şişelerin çöpe gitmemesi ve bunların ham madde olarak tekrar kullanılması ciddi bir enerji tasarrufu da sağlar. Cam sanayicilerinin ifade ettiğine göre, üretimde kullanılan silika yani kum yurt dışından alınıyor. Silika, fırınlarda eritiliyor ve cam hâline getiriliyor. Bu ham madde için harcadığımız enerji para olarak 10 birimse geri dönüşüm için toplanan camlar eritilip tekrar kullanıldığında harcadığımız enerji 1 ya da 2 birimdir. Dolayısıyla maliyetlerin çok ciddi oranda azalması söz konusudur hem çevre adına hem de ekonomi adına elde edilen kazanç dikkat çekicidir. Dolayısıyla cam şişenin depozito sistemiyle toplanması çok önemlidir.

Toplanan çöplerin yönetilmesi de önemli olan bir diğer konudur. Sadece İstanbul'daki çöp miktarı günde 22 bin tonu bulmuştur. Bu 22 bin ton çöpün yönetilmesi gerekmektedir. Belediyelerin şu anda bütçelerinden çıkan masrafların yüzde 80'i çöpün toplanması, taşınması ve götürülmesi, bertaraf edilmesine harcanıyor. Bu çöplerin depolanması hâlinde oluşan metan gazı da çevreyi olumsuz yönde etkiliyor. Atmosfere giden gaz aynı zamanda iklim değişikliklerine de neden olmaktadır. Dolayısıyla hem çevresel yönü hem etik yönü hem de ekonomik yönü noktasında çok ciddi problemler söz konusudur. Bu noktada yeni bir sistem dizayn edilip gelecek nesillerimize daha sağlıklı, nefes alacakları daha temiz bir hava, içip kullanabilecekleri daha temiz bir su ve verim alacakları daha temiz bir toprak için ciddi önlemler almak gerekmektedir.

Yaban hayatı temiz ve sağlıklı bir çevre için önemli unsurların başında gelmektedir. Biz de insan olarak yaşadığımız çevreye ve bu çevreyi oluşturan canlıların tümüne saygı göstermek zorundayız. Evcil ya da yabani tüm canlılara ve haklarına saygı duymalıyız. Yaşam alanları istila edilen, medeniyetimizi ve konforumuzu artırmak adına yaptığımız yatırımlarla rahatsız edilen, yaşam alanları daralan yabani hayata saygı duymak, en azından yaşamlarını idame ettirmek için tedbirler almak da bize en yakışanı olacaktır. Gelişen teknolojiye bağlı olarak otoyollarla ulaşım kolaylaşırken diğer yandan, bu yollar çizgisel ve sürekli olması nedeniyle doğal yaşam üzerinde kimi yerlerde aşılması güç bariyerler oluşturmaktadır. Otoyol ve hızlı tren hatları yaban hayatı türlerinin yaşamı için uygun ve elverişli habitat büyüklüğünü azaltmakta, ayrıca altyapı düzeyi, oluklar, banketler, çitler ve bentlerin bariyer etkisinden dolayı habitatları erişilmez kılmakta, bu da popülasyonları izolasyona doğru sürüklemektedir. Kara, demir ve benzeri yollarla yaşam alanları bölünen bu canlılar için geçiş alanları oluşturmak ve bu yollardan kontrolsüz geçişlerini engellemek, bu yolların olumsuz etkilerinden korumak bizlerin görevi olduğu unutulmamalıdır. Yaban hayatı için önemli geçiş yollarının otoyollarla kesiştiği yerlerde ise trafik araçlarıyla yaban hayvanlarının çarpışma riski artmakta, insan, hayvan ölümleri, yaralanmaları ve maddi hasarlar meydana gelmektedir. Gereken önlemler alınmadığında, otoyolların yaban hayatı koridorları başta olmak üzere hayvanların hareketine etkisi, otoyollarda gerçekleşen özellikle nadir tür hayvan ölümleri ve anahtar habitat tür ve popülasyon yoğunluğu kayıpları yaşanmaktadır. Örneğin, Emniyet Genel Müdürlüğü verilerine göre 2017 yılında 914, 2018 yılı ilk dokuz ayında 702 hayvana çarpma kazası yaşanmıştır. Yaban hayatı geçiş yapılarının yollara inşa edilmesi dünyanın birçok yerinde standart hâline gelmiştir; bu, yolların kısıtladığı doğal yaban hayatı geçişlerinin normalleşmesine ve böylece biyoçeşitliliğin korunmasına katkı sağlamaktadır. Yaban hayatının ve yaban hayvanların doğal

ortamlarında korunmaları amacıyla sürücülerin uyarılması ve içinden geçtikleri alanın doğa-canlı örgüsünü tahrip etmelerinin önlenmesine yönelik bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, çevreyle ilgili aslında o kadar çok söylenecek söz var ki ama burada benim vurgulamak istediğim bir tek nokta var: Çevreyi koruma noktasında gerekli bilinci geliştirmemiz gerekiyor, bu birinci sorumluluğumuz. İkinci sorumluluğumuz da bu çevreyi koruma bilincini başkalarına da aktarmak olacaktır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Türkiye'nin en önemli konusu, çevre konusu görüşülüyor. Özellikle Sayın Subaşı'nın, Sayın Milletvekilinin söyledikleri gayet güzel. Grup başkan vekillerimiz televizyon yayını varken o saate denk getirseydi de şu çevre konusunu görüşseydik bana göre daha hayırlı olurdu.

MURAT BAKAN (İzmir) – Başkanım, yarın devam edelim.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Oya Ersoy, İstanbul Milletvekili. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA OYA ERSOY (İstanbul) - Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Evet, şu an HDP Grubu adına Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne ilişkin görüşlerimizi anlatmak üzere söz almış bulunuyorum.

Öncelikle şunu belirtmek istiyorum: Evet, bu saatte tartışılması handikaplı olarak, biraz önce Sayın Başkan tarafından da ifade edilmiş. Bu memleketin geleceği açısından bu kadar önemli bir teklif hakkında şu ana kadar çok fazla değişiklik yapıldı. Yine bir torba yasayla karşı karşıyayız ve bu teklifle Çevre Kanunu, İmar Kanunu ve Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'da daha önce de defalarca yapılan değişikliklere bir değişiklik daha eklemek üzere buradayız.

Bugüne kadar yapılan bütün değişiklikler demek ki yeterli gelmemiş, hâlâ yeni düzenlemeler yapma peşindeyiz. Çünkü bütün bu düzenlemelerde gerekçelerimizin merkezinde yani iktidar partisinin gerekçelerinin merkezinde şirketlerin ihtiyacı yatıyor. O şirketler ki daha fazla kâr için yağmaya ve talana doymuyor. O nedenle, sürekli onların daha fazla kâr etmesi için birtakım değişikliklere ihtiyaç duyuluyor. Doğal olarak da bütün bu yaptığımız düzenlemeler, bu ve bundan öncekiler de dâhil, halka zarar, doğaya zarar, ekolojiye zarar. Bu nedenle de bizler bu kanun teklifinin reddedilmesi gerektiğini savunuyoruz ve neden karşı olduğumuzu gerekçelerimizde sizlere tek tek anlatacağız.

Şimdi, bu kanun teklifinin şirketler için düzenlendiğini de nereden çıkarıyorsanız diyebilirsiniz. Sizin kanun teklifinizin genel gerekçesinde yazdıklarınızdan çıkarıyorum. Şöyle diyorsunuz gerekçenizde: "Bu değişiklikler büyüyen sektöre ve ekonomiye daha uygun yapılmış ve yapılmaktadır." Zaten, konunun başında niyetinizi açıkça koymuşsunuz, geri kalan kısmını da bu niyetle okumaya devam edeceğiz. Biz de sizden bu kanun teklifini savunurken şu sorularımızın yanıtlarını dinlemek isteriz: Neden, çevreyle ilgili bir kanun teklifinde çevre ve doğa konu olamıyor?

Bildiğiniz gibi, uluslararası birçok çevre ve ekoloji sözleşmelerine imza atarak çeşitli yükümlülükler üstlendik. Bu kanun tekliflerini hazırlarken bunları ne kadar dikkate alıyorsunuz? Yoksa uluslararası sözleşmelerden doğacak yükümlülüklerden kaçınmak için mi bu düzenlemeleri getiriyorsunuz?

Sayın vekiller, biz insanlar doğanın bir parçasıyız ve yaşanılabilir bir çevrede ve ekolojik sistemde yaşama hakkımız var. Bu yaşam hakkımızı yok eden, doğanın kendisi değil, yine biz insanlar ve kurduğumuz sistemlerdir. "Sürdürülebilirlik" kavramıyla başlanılan her projenin sonunda

“sürekli büyüme” kavramına dönüştüğü bir ortamda yaşıyoruz. Peki, sizlere soruyorum: Kime göre ve ne kadar büyümeden bahsediyorsunuz? Neden, sizlerin sürekli büyüme hırsı, diğer yandan, halkın yaşamını sürdürülemez hâle getiriyor? Biz milletvekillerinin buradaki görevinin, yatırımcıların işlerini kolaylaştırmak mı yoksa temsil ettiğimiz halkın çıkarlarını, memleketin doğal varlıklarını korumak mı olması gerekir?

Bugüne kadar iktidarın, yatırımcıların işini kolaylaştırmak için yaptıklarının bedelini ülke olarak hep birlikte ödüyoruz. Örneğin, Muğla’da kurulan 3 termik santral üzerine yapılan araştırma sonucunda, bu santrallerin 1983-2017 yılları arasında 45 bin erken ölüme neden olduğu ortaya çıktı. Buna ek olarak, kalp damar ve solunum yolu hastalıkları nedeniyle tedavi gören 46 bin kişinin daha olduğundan haberdar mısınız?

Milyonlarca ağacı keserken, en değerli ormanların ortasına otoyol yaparken, kent merkezlerini betona gömerken, bitmeyen enerji ihtiyacınızı karşılamaya çalışırken hangi maliyeti esas aldığınızı sordunuz mu hiç kendinize? Sizler millet bahçeleriyle göz boyamaya çalışırken, mesela sizin kaleniz Rize’den bahsedelim. Rizeli vekillere soruyorum: Fırtına Vadisi’nde bulunan ve ülkemizin tek yaşlı şimşir ormanı niteliğine sahip ormandaki ağaçların kurduğunu duydunuz mu? İşte buyurun, size, kuruyan şimşir ağaçları, iyi bakın. Peki, bunun sebebi ne? Bunun, Sibirya’dan ithal edilen kömürün nakliyesi sırasında çevreye yayılan mantar hastalığından kaynaklandığını biliyor musunuz? Çünkü Trabzon ve Rize Limanlarına yanaşan Sibirya kömürü yüklü gemilerin denetlenmesiyle ilgili bir yönetmelik çıkardınız. Gemiler kentlerin açıklarında beklemesin, bir an önce yüklerini boşaltsın diye, yine, aynen bugün olduğu gibi, alelacele çıkardığımız bu yönetmelikten sonra gemiler artık yeterince denetlenemiyor da ondan.

Sayın vekiller, şimdi bu kanun teklifinin en önemli maddesine gelelim, 18’inci maddeye. Bu maddede deniyor ki: “Kıyı ve dolgu alanlarında yenilenebilir enerji kaynak alanları oluşturulabilir.” Nerede oluşacak bu yenilenebilir enerji kaynak alanları? Kamu ve hazinenin taşınmazları üzerinde. Kimin için oluşturulacak? Yatırımcılar için. Neden oluşturulacak? Yatırımlarını daha rahat ve daha hızlı gerçekleştirebilsinler diye.

Sayın vekiller, ülkemizin toplam 8.592 kilometre uzunluğa sahip kıyı şeridinin 1.865 kilometresi koruma alanı olarak belirlenmiştir. Bu koruma alanında yaklaşık 3 bin bitki ve hayvan türü yaşamaktadır. Şimdi, siz bu teklifle diyorsunuz ki: “Koruduğumuz bu yüzde 22’lik alanı da talana açalım.” Bir yandan deniz ve kıyı koruma alanlarının güçlendirilmesi projeleri yapıyorsunuz, diğer yandan ise korunması gereken alanların talana açılmasının önünü açıyorsunuz. Bu nasıl bir çelişkidir? Bu maddeyle ülkemizin deniz alanları, kıyıları, gölleri, yapay gölleri yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak talana açılıyor. Nasıl mı? Mesela, gidip Akşehir Gölü üzerine yenilenebilir enerji alanı olarak güneş panelleri koyabilirsiniz. Böylece, suyun buharlaşmasından da faydalanacağımızı ve daha fazla yenilenebilir enerji üreteceğinizi düşünebilirsiniz. Peki, göl suyunun güneşle irtibatının kesilmesinin sonucunda göl ve çevresinde yaşayan canlılara ve bitkilere ne olacağını tahmin edebiliyor musunuz? Suyun buharlaşması kesilince ne olacağını düşündünüz mü hiç? İşte, buyurun, su döngüsü size; bu şema. Bunu bize ortaöğretimde gösteriyorlar. Bakınız, yağmur suyu toprağa karışıyor, dereler ve yer altı kaynakları yoluyla göllere ve denize gidiyor, sonra da buharlaşarak tekrar gökyüzüne çıkıyor ve yağmur olarak tekrar geri dönüyor. Şimdi, siz bu buharlaşmayı keserseniz, aslında yağmuru da kesmiş olmuyor musunuz? Kısacası, siz bu yasayı yaparsanız göl maya tutmaz artık, sonra da Akşehir Gölü, Eber Gölü, Seyfe Gölü, Avlan Gölü, Uluabat Gölü, Manyas Gölü ve daha saymadığım birçok göl, kuruma tehdidiyle karşı karşıya kalır. Zaten, şu ana kadar izlenen yanlış sanayi politikaları ve tarım politikaları nedeniyle bu göller ciddi tehdit altında.

Buyurun, Karadeniz kıyılarına bakın. Bir sahil yolu projesinin bedelini hâlâ ödemeye devam ediyoruz. Karadeniz halkı ödüyor bunu. Her sene yaşanan sel felaketlerinde insanlarımızı kaybediyoruz, evlerimize acılar düşüyor.

Sayın vekiller, önünüzdeki kanun teklifini açın ve lütfen, bir daha okuyun. Burada vereceğiniz kararın vebali çok büyük, sakın unutmayın. Şimdi diyeceksiniz ki: “Onu yapma, bunu yapma. Bu ülke nasıl kalkınacak, nasıl yatırım yapılacak?” Komisyon toplantılarında bunu tartıştık. İşte bu, hepimizin derdi, hepimizin sorunu, bunu tartışabiliriz ama bu, doğaya ve dolayısıyla insanlara olan etkileri hesaplanmadan adım atılmasını gerektirecek kadar önemli değil. Yani bu memleketin geleceği kadar önemli değil. Yani derler ya, milyarlarca param, servetim olsun, sağlığım olmadıktan sonra ne işe yarar? İşte biz de diyoruz ki: İsteddiğiniz kadar kalkınalım, bahçeden mis kokulu domates yiyemedikçe, güzel güneşli günler göremedikçe ve bu ülkenin topraklarındaki bütün varlıkların, bitkilerin, hayvanların yaşama hakkını ellerinden aldıkça ne anlamı var? O nedenle, burada bizlere düşen, önce kamu ve halk yararını düşündürmektir.

Sayın vekiller, AKP iktidarları boyunca ne kadar doğa ve kent düşmanı yasa, yönetmelik, kararname varsa hiç atlanmadan Meclisten geçti ama artık “dur” demenin vakti geldi. Sizlerden ricam, şapkanızı önünüze koyun artık. Başta iklim, orman, deniz ve sulak alanlar, biyoçeşitlilik, ekoloji, karbon salımı gibi, aslında çevre ve ekolojiyi ilgilendiren birçok alanda uluslararası sözleşmelere imzalarımız var. Bu sözleşmelerin amacı, çevrenin ve doğanın kullanımı ve korunması ancak sizler genelde kullanım kısmını uyguladınız, korunma kısmını ise hep es geçtiniz. Mesela biyoçeşitlilik açısından kısılanılacak bir zenginliğe sahibiz, bununla yıllardır övünürüz ama bu zenginliğimizi uluslararası haydut şirketlerin yağmasına açan da sizlersiniz.

Sayın vekiller, iklim krizi, çölleşme, tarımsal topraklarda tuzluluk oranının artması ve tarımsal faaliyetlerin gerçekleştirilememesi, biyoçeşitliliğin azalması gibi önemli sorunlarla karşı karşıyayız. Bizler bugün burada, bunlar yetmiyormuş gibi elde kalan az miktardaki alanların da yatırıma açılmasını tartışıyoruz. Lütfen, gelin, hep birlikte bu maddeyi yani 18’inci maddeyi bu kanun teklifi içerisinde çıkartalım.

Bir başka maddeye gelirse: Yaban hayvanlarının doğal yaşam alanlarından geçen otoyollarda gerekli tesis, işaretleme ve bilgilendirmenin yapılmasının amaçlandığı madde. “Tesis” derken ne kastedildiği açık değil bu maddede yani bununla koruma alanlarında uygun olmayan yapılaşmaların önünü açmış olacağız eğer bu madde geçerse.

Yine, teklifte nazım imar planı ve çevre düzeni planını Mekânsal Strateji Planı’na uyumlu hâle getirmeyi öngörmüşünüz. Yine, tekrar olacak ama bu maddede de özne yatırımcılar maalesef. Mekânsal Strateji Planı’na uyumlu hâle getirmek demek, kısacası imar ve çevre planlarının yatırımcılara göre yeniden düzenlenmesi demektir.

Diğer bir madde ise kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak ya da yaptırılacak olan yapıların denetiminin hizmet alım sözleşmesiyle yapılması öngörülüyor yani denetimi de özelleştiriyorsunuz. Peki, yine benzer bir soru daha: Bu denetimleri yapacak olan danışman firmayla kastedilen ne? Bir müteahhit firma mıdır? Binayı yapan firmaya yaptığı binanın sağlamlığını mı kontrol ettireceğiz?

Sayın vekiller, kötüleşen çevre ve biyosferde kriz çağında yaşıyoruz. Öyle, elini kolunu sallayana yatırım imkânı verirse bedelini ağır ödeyeceğimizi unutmayalım. Alelacele geçirmek istediğiniz bu ve benzeri kanun tekliflerinizde ortaya koyacağınız mega projelerinizin arşa kadar uzanan faydalarını anlatabilirsiniz fakat bu projenin yaşamsal sonuçları var, bunları göz ardı edemezsiniz. Bu projeler

ne öngörülen zamanda bitirilebilmiştir şu ana kadar ne de öngörülen maliyetlerde. Tabii ki ekonomik maliyetlerin yanı sıra, çevresel ve toplumsal maliyetler kimi zaman hesaplanamaz olabilir.

Üçüncü havalimanı, liman projesi, Yeşil Yol Projesi, İzmir Körfez Geçiş Otopanı Projesi, JES'ler, Kanal İstanbul Projesi, Martı Projesi, Haliç Projesi gibi mega projelerinizin halkın ve kamunun yararı gözetilmeden yapılması toplumsal sonuçları artırmaktadır. Bu projeleri verdiğiniz uluslararası haydut şirketler cebimizdeki son kuruşa kadar göz dikmiş durumdalar, bunu unutmayın. Örneğin, İtalyan Astaldi şirketi İtalya'da konkordato ilan etmiş ama bizde üçüncü havalimanı, birçok yol ve mega projenin de önemli ortağı. Yani İtalya'da batan firmaya biz on yıl alım garantisıyla para ödeyeceğiz. Peki, daha geçen hafta İDO örneğinde olduğu gibi yarın İtalyan Astaldi de çıkıp "Ben bu köprüden yeterince para kazanamıyorum." dediğinde ne yapacaksınız?

Mega projelerinizin hiçbiri yerli ve millî değil, ne birbirinizi ne halkı kandırın. Geçmediğimiz köprü, kullanmadığımız otoyol için ödeyeceğimiz paraların, hasta garantili şehir hastaneleri için ödeyeceğimiz paraların gideceği yer yabancı şirketlerin cebidir. Sizleri şirketlerin daha fazla kâr etmesi, kolay yatırım yapabilmeleri için değil, doğa ve doğadaki canlılar için Meclis çatısı altında bu saatlere kadar, sabahlara kadar mesai yapmaya davet ediyorum.

Sonuç olarak, bu kanun teklifi sorunları çözmek yerine daha da derinleştirecek belirsizliklere ve öngörüsüzlüklere, plansızlıklara sahip. Bu nedenle bu kanun teklifine karşı çıkıyor ve geri çekilmesini istiyoruz.

Saygılarımızla. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Gülizar Bıçer Karaca, Denizli Milletvekili.

Buyurun Sayın Karaca. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkanım, sayın milletvekillerimiz; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

15'inci sıra sayılı Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Sözlerime başlamadan önce Cumhuriyet Halk Partisi Çevre Komisyonu üyemiz ve Edirne Milletvekilimiz Sayın Erdin Bircan'ı saygıyla bu kürsüden anarak sözlerime başlamak istiyorum. Değerli milletvekilimizin bu kürsüde ve yüce Mecliste doğa hakları ve çevre için verdiği o anlamlı mücadeleyi kendimize bir miras olarak kabul ediyor ve onun anısına ve onun verdiği saygıdeğer mücadeleye olan bağlılığımızla o mirası onurla ve gururla taşıyacağımızı da ayrıca belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekillerimiz, doğa hakkı temel insan hakları arasında yer almaktadır. Temiz doğa, yeşil çevre, dengesi korunan atmosfer çağımızın büyük iddiasıdır. Böyle bir ortamda yaşamak her bireyin de temel hakkıdır. Doğa, tüm formlarıyla var olma ve kendini yenileme hakkına sahiptir. İnsanın yaşama ve daha kaliteli bir hayat sürme haklarının temelinde de bu hak yatmaktadır. Cumhuriyet Halk Partisi olarak doğayı insanın mülkü olarak gören, doğal varlıkları kaynak olarak görüp sınırsızca ve sorumsuzca tüketen politikaları kabul etmemiz mümkün değildir. Doğanın korunması ve çevre sorunlarıyla mücadele tüm insanların ve devletin görevidir. Bu görev, yaşam hakkının yanı sıra sosyal adalet ilkimizin de bir gereği ve zorunluluğudur. Daha adil ve eşit bir toplum inşa etmenin ön koşulu, doğayı korumak, yaşam alanlarımızda adaleti sağlamaktır.

Doğa haklarının korunması anlamında Anayasa'mızın 56'ncı maddesiyle devlete, çevre kirliliğini önleme, çevreyi koruma ve genişletme ödevi verilmiştir. Ancak Adalet ve Kalkınma Partisinin, iktidarı

süresince bu ödevi yerine getirmekte ve anayasal yükümlülükleri yerine getirmekte maalesef sınıfta kaldığını buradan ifade etmek isterim. Bugün burada yaptığımız görüşmeler dahi Adalet ve Kalkınma Partisinin doğaya bakış açısının bir özeti. Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu olarak yeni sistemde de alışkanlıklarınızı değiştirmedinizi görüyoruz. Yine, bir torbanın içine pek çok yasa değişikliğini doldurup önümüze getiriyorsunuz. Meclisteki diğer partileri bir kenara bıraktık, sektör temsilcilerini, sivil toplum kuruluşlarını ve meslek odalarını kale bile almadan, hiç kimseye istişare etmeden önümüze koyduğunuz bu torbayla -ülke yönetimine- yine “Doğa hakları ve çevre.” diyerek oldubittiye getirecek yasal düzenlemeleri hayata geçirmeye çalışıyorsunuz.

Önümüze gelen torba kanunla 7 kanunda değişiklik yapacağız. Çevre Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu, İmar Kanunu, Kıyı Kanunu, Mera Kanunu, Hazineye Ait Taşınmazların Değerlendirilmesi Hakkındaki Kanun, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun gibi ülkemizin doğal yaşam alanlarına, tarım arazilerine, meralarına, kıyılarına, kentlerindeki yaşam alanlarına çok ciddi etkileri olacak değişiklikler öngörülmektedir. 7 kanundaki bu değişiklik 13 Kasım günü elimize geldi, 15 Kasım günü Çevre Komisyonunda görüşüldü ve bugün bu torba kanun maalesef bir hafta gibi kısa bir sürede, hiçbir katılımcının, sivil toplum örgütünün, odanın, bu kanunlardaki değişikliklerle ilişkili odaların görüşleri dahi alınmadan burada, gecenin bu vaktinde görüşmeye başlandı.

Öncelikle “Poşetleri paralı yapacağız. Bisiklet yolları yapıyoruz.” şeklinde pazarlanmaya çalışılan bu kanun değişikliği teklifinin içeriğine baktığımızda, maalesef alışageldiğimiz şekilde doğa değil, rant politikalarının kokularını ve izlerini görmekteyiz.

Bir kere şunu net olarak ifade edelim: Torba kanunu bu kez plastik poşete koydunuz ve çevreyi koruma kandırmacısıyla topluma pazarlamaya çalışıyorsunuz. Belki bilmiyorsunuzdur, size hatırlatmak isterim. Aslında, poşetlerin parayla satılmasına ilişkin düzenleme yine AKP, Adalet ve Kalkınma Partisi tarafından 2017 yılında yürürlüğe giren Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği’nde düzenlenmekteydi. Bu yönetmelikte “Plastik torbalar, 1/1/2019 tarihinden itibaren mesafeli sözleşmeler ile yapılan satışlar da dâhil olmak üzere satış noktalarında kullanıcıya veya tüketiciye ücretsiz temin edilemez...” düzenlemesi yer almaktadır. Peki, poşetlerin parayla satılmasına ilişkin düzenleme 1/1/2019’da yürürlüğe girecek ise bugün bu kanunun teklifinde “Poşetleri parayla satıyoruz, çevreye atık salımını azaltıyoruz.” diyerek neden bu düzenlemeye çevre severlik, doğa dostu bir görünüm kazandırmaya çalışıyorsunuz? Bu tekliften anlaşılıyor ki aslında derdiniz atık falan değil.

Bakanlığın açıklamalarına göre ülkemizde yılda 45 milyar poşet kullanılmaktadır. Bu hesaba göre, bu teklif uyarınca, 15 kuruştan 6 milyar 75 milyon lira para halktan toplanacak. Aslında aklımıza şu gelmiyor değil: Hazinesinin boşalmış olan kasası ve ekonomik kriz acaba buradan toplanacak -poşetlerden toplanacak- parayla aşılacak mı isteniyor? Hadi paralı poşet uygulamasıyla plastik poşet kullanımını yüzde 90 azalttınız diyelim, yine 675 milyon lira para halkın cebinden gidecek. Çevreyi korumak için mi yoksa sarayda efuli ya da ejder suyu içilmek için mi hazineye gelir kaydedilecek?

Değerli milletvekilleri, unutmayalım, plastik doğada yok olmamaktadır. Çok açık ki, resme baktığımızda plastik atıkların bir kısmı paralı oluyor ama paralı olmayan bu plastik atıkların birçoğu da maalesef doğaya salınmaya devam edecek. Bakanlığın rakamlarına göre Türkiye, 2016 yılında 3,1 milyon ton plastik ambalaj üretti, poşetler bu atıkların yarısı bile değil. Çin, plastik poşet ve çöp ithalatına doğaya ve insan sağlığına zararlı diyerek yasaklama getirdi. Peki, Çin’deki bu yasak nedeniyle Avrupa’nın, İngiltere’nin çöpleri nereye geliyor biliyor musunuz? Maalesef Türkiye’ye. Türkiye, İngiltere’den en çok plastik çöp ithal eden ülke durumundadır. 2018 yılının ilk üç ayında Türkiye

İngiltere'den 27.034 ton plastik çöp ithal etti, geçen yılın aynı döneminde 12.022 tondu yani yüzde 100'den fazla bir artış demektir. Burada bize "Sıfır atık." diyerek yola çıktığımız bu düzende plastik poşeti paralı yapıp "Doğayı koruyoruz." diyenlere, çevreci maskelerinizi lütfen indiriniz diyoruz. Şimdi, bu sözlerime de itiraz edecek ve "Çöpleri geri dönüştürüyoruz." diyeceksiniz. Onu da bilmiyorsanız buradan sizlere anlatayım: Türkiye'nin toplam çöpünün sadece yüzde 1'i geri dönüştürülüyor, yüzde 99'u ise doğaya salınmaya, doğaya ve insan sağlığına zarar vermeye devam ediyor. Uluslararası saygın bir bilim dergisinde yayımlanan araştırmaya göre, Türkiye plastik atıkları geri dönüştürmek konusunda en başarısız 20 ülkeden biridir.

Atık denilince buradan Giresun'un Çavuşlu halkının isyanını da siz milletvekillerimizle paylaşmak isterim. Geçtiğimiz hafta Karadeniz Bölgesi'nde doğa hakları ihlallerine ilişkin yürüttüğümüz çalışmalarda Çavuşlu'daki atık depolama tesisi nedeniyle o bölge halkı isyanlarını orada bize dile getirdiler, bugün bu kürsüden de sizlerle paylaşmalıyım. Vahşi depolamayla ayrıştırılmadan, arındırılmadan tonlarca atık burada toplanıyor, halk sağlığını hiçe sayan bu tesisten dereye bırakılan akışkanların zaman zaman içme suyuna karışması nedeniyle anonlarla halka "Çeşmelerinizden akan suyu kullanmayın." deniliyor.

Değerli milletvekilleri, Adalet ve Kalkınma Partisi Giresun Milletvekili Sayın Cemal Öztürk 24 Haziran seçimleri öncesinde Çavuşlu halkına "Burada yaşanan manzara vahim, seçildiğim günün hemen ertesi gün Çevre ve Şehircilik Bakanıyla görüşüp bu vahim tabloyu çözeceğim." vaadinde bulunmuştu. Peki, o günden bu yana sayın milletvekili ne yapıyor? Çavuşlu halkı kendisinden haber bekliyor, Meclis kürsüsünden de kendisine bu vaadini ve sözünü hatırlatmak istiyorum.

Komisyonunda görüşüldüğü hâliyle 27'nci, Genel Kurula gelen hâliyle 25'inci maddeyle düzenlenen (6)'ncı fıkrayla Bakanlık, müteahhitlerin sahip olacakları niteliklere dair diğer tüm kanunların üzerine çıkacak bir yetki alıyor, özel kanunlarla belirlenen standartları bile değiştirme yetkisi alıyor ve bunu kendi hazırlayacağı planlarla yapabiliyor. Kanun hiyerarşisinde de tamamen aykırı bir düzenlemeyi bu kanun teklifiyle yürürlüğe koymaya çalışıyorlar.

Aslında bu kanun teklifinin Komisyon görüşmelerinde, doğa hakkı kavramına ve içeriğine uygun, gelecek nesillere anayasal bir sorumluluğun gereği olarak yaşanabilir bir doğa bırakmak adına olumlu düzenlemeler de hayata geçirildi. Hep olumsuzlukları konuşacak değiliz ya, bu olumlu düzenlemeleri de sizlerle paylaşmayı bir görev addediyorum. "ÇED Gerekli Değildir." kararını, bir kelime oyunuyla doğa hakları mücadelesini ve yargı kararlarını hükümsüz kılacak bir düzenleme olan "B sınıfı ÇED olumlu kararı" olarak değiştirilmesini sağlayacak 2'nci ve 5'inci maddeleri, geçtiğimiz hafta Çevre Komisyonunda Cumhuriyet Halk Partisi Komisyon üyelerinin verdiği önergeler ve haklı gerekçelerle, mücadeleyle tekliften çıkartılmış bulunmaktadır. Bu nedenle aslında bu olumlu gelişme de bizler için ve çevre mücadelesi verenler için oldukça değerlidir. Maddeler aynen kalsaydı çevrenin korunması için hiçbir ek yaptırım gerektirmeyip sadece isim değişikliğiyle doğa hakları ihlallerinin üzeri örtülmeye çalışılacaktı.

Yeri gelmişken ÇED konusuna da biraz değinmek isterim. ÇED sürecinde mevzuat uygulama ve yargılama kararlarına uyulması dikkate alındığında ÇED'in bir yasak savma hâline getirildiğini burada açıkça ifade etmek gerekir. ÇED Yönetmeliği uyarınca halkın katılımının sağlanması gereken toplantılarda, maalesef o düzenlemeden ve yapılacak projeden etkilenen halk polis koridorlarıyla, polis kordonlarıyla toplantının yapılacağı alana sokulmazken yöre halkından olmayan, değişik illerden, değişik ilçelerden getirilen insanlarla ÇED bilgilendirme toplantısı yapılmış gibi tutanaklar yapıp maalesef bu şekilde düzenlemeler hayata geçirilmeye çalışılmaktadır.

Türkiye’de tüm kanun ve yönetmeliklerin üzerinde bir de bir genelge yayımlandı. Aslında bugüne kadar yaşadığımız doğa hakları ihlallerinin ve hükümsüz kılınan yargı kararlarının üzerinde olan bu genelge 2009/7 no.lu Genelge. Dönemin Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu imzasıyla yayımlanan bu genelgeyle maalesef kanunlar, hukuk, Anayasa ve ÇED başvuru hakları yok sayılmaktadır. 2009/7 no.lu Genelge gereğince Sivas Eğricek köyü Bakırtepe altın madeninde tam 3 kez alınan “ÇED Gerekli Değildir.” kararı mahkeme heyetinin oy birliğiyle iptal edildi. Ama bu genelge nedeniyle 4’üncü kez ÇED raporu alan maden hâlâ çalışmaya devam etmekte, doğa talanına ve insan sağlığına yönelik tehditleri de giderek artmaktadır.

Yine, Antalya Kumluca ilçesinde Alakır Vadisi’nde “ÇED Gerekli Değildir.” kararının iptalinin ardından 3 kez ÇED olumlu kararı da iptal edildi. Ancak HES projesi son hızla devam etmekte; dereleri, ormanları yok etmeye de devam etmektedir.

Yaşanan bunca sorun yetmezmiş gibi bir de teklifin 18’inci maddesi kritik bir önem taşımaktadır; kıyılarda, deniz ve göller dâhil tüm su alanlarında “enerji yatırımları” adı altındaki enerji hatları projelerinin yapılması düzenlemesini içermektedir.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde göller kuruyor, bazı göllerimiz maalesef rant projeleri nedeniyle artık geri dönülemez bir vaziyette kirlenmektedir. Eğirdir Gölü, Burdur Gölü, Eber Gölü, Akşehir Gölü kurumaktadır; Muğla Bafa Gölü artık -bugün reddedilen- Menderes Nehri’nin kirliliği nedeniyle geri dönülemez bir kirlilik seviyesine ulaşmış bulunmaktadır. Çocuklarımıza, geleceğe bırakacak su havzalarımız neredeyse kalmayacaktır.

Değerli Başkanım, sayın milletvekillerimiz; ülkemizin ormanları, tarım alanları, dereleri, ovaları kirlilik tehdidiyle karşı karşıyayken kentlerimizde insanlarımız nefes alacak yeşil alan ve sağlıklı gıdaya ulaşma yolları ararken maalesef “Çevre Kanunu” adı altındaki bu değişiklik hiçbir soruna çözüm üretmeyecek bir düzenleme içermektedir.

Öncelikle bazı örnekleri de sizlerle paylaşarak konuşmama devam etmek isterim. 17 dönümlük arazisinde 3.500’ten fazla endemik türe ev sahipliği yapan Botanik Bahçesi, İstanbul Üniversitesi Botanik Ana Bilim Dalının elinden alınarak müftülük bahçesi hâline getirilerek Diyanet İşleri Başkanlığına devredilmiş ve bilimsel araştırmaların yapıldığı Botanik Bahçesi alelacele polis zoruyla boşaltılmıştır.

Yine, Bitkisel Biyoçeşitlilik, Geofit Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü aynı akıbete uğramış, bitkisel biyoçeşitliliğin korunması, doğadan toplanan süs bitkisi türlerinin ıslah edilerek yeni çeşitlerin elde edilmesi ve bunların tescil ettirilmesi gibi faaliyetler yürüten bu merkez, maalesef, sarayın sosyal tesisine dönüştürülmüştür.

Değerli milletvekilleri, bilim olmadan iklimi de doğayı da halk sağlığını da koruyamayız. Bir iktidarın bilime karşı bakışı neyse, insana ve doğaya bakışı da odur. Doğa ve insan yaşamını, torbalara doldurup karşımıza getirdiğiniz bu kanun teklifiyle koruyamayız. O yüzden, gelin, 27’nci Dönem, ülkemizin, ülkede bizden sonra yaşayacak kuşakların geleceği için, aynı zamanda doğa hakları için, çevre için doğru ve samimi adımların atıldığı ve tarih yazıldığı bir dönem olsun. Öncelikle, yapay millet bahçeleri şovuna son verelim, Paris İklim Anlaşması’nı Parlamenta getirelim ve bir an önce Parlamentodan geçişini sağlayarak iklim felaketlerinin önüne geçmek için bir adım atalım.

ÇED olarak adlandırdığımız Çevresel Etki Değerlendirmesinin yanında Stratejik Çevresel Değerlendirme süreçlerini hayata geçirelim ve kümülatif etkilerini belirleyerek sağlık etki değerlendirmesini de zorunlu hâle getirelim.

Değerli milletvekilleri, Trakya bölgemizde can veren Ergene, Ege Bölgesi'nde can veren Menderes Nehri'ndeki kirlilik artık geri dönülemez boyutlarda. Gelin, bu su havzalarımızın korunması için tüm su havzalarımızı Ramsar Sözleşmesi kapsamına alalım ve bir daha geri dönülmesi mümkün olmayacak düzenlemelerle geleceğimize miras olarak bırakalım. Sivas Divriği Mursal Barajı'nda yaptığımız gibi, içme suyu havzalarının yanı başına maden projeleri kondurmamalıyız. Yer altı kaynak suları, yüzey suları ve yer altı sularının besleme alanlarını mutlak koruma alanı hâline getirelim.

Bunlarla başlayalım, politika tercihlerimizi çok daha ileriye götürebilsek ancak o zaman gelecek nesiller bizi hayırla anacaktır. Doğa haklarını her politikamızın önceliği hâline getirebilsek ülkemiz ilelebet payidar kalacaktır.

Değerli milletvekillerimiz, aynı gök kubbe altında yaşıyoruz, aynı havayı soluyoruz. Aynı gemide olmasak da rant ve talan politikalarınız yüzünden yok olmakta olan doğa, günü geldiğinde bizden hesabını soracaktır. Henüz geç değil, Millet Bahçesi örtüsüyle kentlere ihanetinizi gizlemekten vazgeçin ve diyorum ki: Doğa hakkı bu torbaya sığmaz, plastik poşette de doğa hakkı hiç durmaz.

Hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 00.51

YEDİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 00.53****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Fatma KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli), Emine Sare AYDIN YILMAZ (İstanbul)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 20'nci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.
15 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir konu bulunmadığından, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için, 22 Kasım 2018 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.54

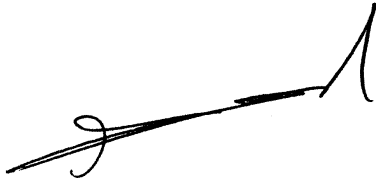

X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, Muğla-Kale yol yapım çalışmalarını yürüten firmanın işi bıraktığı iddialarına ve çalışmaların ne zaman tamamlanacağına ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Mehmet Cahit Turhan'ın cevabı (7/4827)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Mehmet Cahit Turhan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Süleyman Girgin
Muğla Milletvekili

Muğla - Denizli D 330 karayolu bilindiği üzere; Muğla ilinin genelini ve özellikle Bodrum, Marmaris, Datça gibi önemli turizm merkezlerini Denizli, Afyon ve Ankara gibi merkezler olmak üzere Anadolu'nun iç kesimlerine bağlayan önemli ve trafik yoğunluğu yüksek bir ulaşım güzergahıdır.

Yapımı yıllardır bitmeden ve çok ciddi bir trafik yoğunluğu olan Muğla - Kale yolu hem bölge halkı için hem de bu yolu kullanan tüm vatandaşlarımız için çözilemeyen bir büyük sorun haline gelmiştir.

Bu bağlamda;

1. Kamuoyunda Muğla - Kale yol yapım çalışmalarını sürdüren müteahhit firmanın iş bıraktığı konuşulmaktadır. Bu iddialar ne kadar doğrudur?
2. Muğla - Kale yol yapım çalışmaları başladığı tarihten itibaren bu yolun ihalesini alıp iş bırakan firma var mıdır, varsa kaç firma iş bırakmıştır?
3. Muğla - Kale yol çalışmaları ne zaman tamamlanacaktır?

T.C.
ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIğI
Strateji GeliŖtirme BaŖkanlıđı

Sayı : 44697349-610.01/86162
Konu : Muğla Milletvekili
Sayın Suleyman GİRGİN'in
yazılı soru önergesi

16 Ekim 2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŖKANLIđINA

İlgi: 05.11.2018 tarihli ve 43452547-120.07-E.373126 sayılı yazınız.

Muğla Milletvekili Sayın Suleyman GİRGİN'in 7/4827 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı iliŖikte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

M. Cahit TURHAN
Bakan

EK :1) Cevap formu

T.C.
ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Strateji GeliŖtirme BaŖkanlıĐı

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ SAYIN SÜLEYMAN GİRĐİN'İN
7/4827 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI**

Muğla-Denizli D-330 karayolu bilindiği üzere; Muğla ilinin genelini ve özellikle Bodrum, Marmaris, Datça gibi önemli turizm merkezlerini Denizli, Afyon ve Ankara gibi merkezler olmak üzere Anadolu'nun iç kesimlerine bağlayan önemli ve trafik yoğunluğu yüksek bir ulaŖım güzergâhıdır.

Yapımı yıllardır bitmeden ve çok ciddi bir trafik yoğunluğu olan Muğla-Kale yolu hem bölge halkı için hem de bu yolu kullanan tüm vatandaşlarımız için çözülemeyen bir büyük sorun halini gelmiŖtir.

Bu bağlamda;

SORULAR:

1- Kamuoyunda Muğla - Kale yol yapım çalıŖmalarını sürdüren müteahhit firmanın iŖ bıraktığı konuŖulmaktadır. Bu iddialar ne kadar doğrudur?

2- Muğla-Kale yol yapım çalıŖmaları baŖladıĐı tarihten itibaren bu yolun ihalesini alıp iŖ bırakan firma var mıdır, varsa kaç firma iŖ bırakmıŖtır?

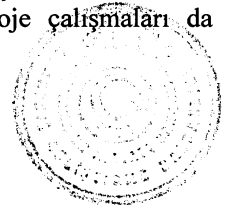
3- Muğla-Kale yol çalıŖmaları ne zaman tamamlanacaktır?

CEVAPLAR:

Muğla-Kale yolunun toplam uzunluğu 74 km olup yolun Muğla il sınırları içinde kalan kesimi 55 km'dir. Mevcut yol yapım çalıŖmaları, Ren Yol Yapı A.Ŗ. firmasının taahhüdünde devam etmekte olup, mevcut iŖ programı ve ödenekler çerçevesinde sürdürölmektedir.

Söz konusu 55 km'lik kesimde, yol yapım, üstyapı, sanat yapıları vb. iŖler tamamlanmıŖ olup, iŖini yarım bırakan veya taahhüdünü tamamlamayan firma bulunmamaktadır.

Ayrıca, Muğla-Kale yolu arasındaki 47 km'lik kesim, sathi kaplamalı bölünmüŖ yol olarak tamamlanmıŖtır. Yolun kalan 8 km'si içindeki muhtelif kesimlerinde heyelanlar gözlemlenmiŖ olup bunlara iliŖkin proje çalıŖmaları da devam etmektedir.

2.- Samsun Milletvekili Kemal Zeybek'in, Samsun Tersakan Irmağı yatağında bakım yapılması önerisine ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Mehmet Cahit Turhan'ın cevabı (7/5096)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Mehmet Cahit Turhan tarafından yazılı olarak cevaplandırmasını arz ederim. 31 Ekim 2018

Kemal ZEYBEK

CHP Samsun Milletvekili

Tersakan, Samsun İli Lâdik İlçe sınırları içerisinde başlayıp, Havza, Suluova İlçesini takiben Amasya da Yeşil ırmakla birleşmektedir. Tersakan ırmağı, tarım alanları ve yerleşim yerlerinin içerisinde geçmektedir.

Tersakan ırmağı, dere yatağında bakım yapılmaması sonucu kendiliğinden gelişen ağaçlarla dolmuştur, olası bir sel felaketinde taşkınların yaşanması muhtemeldir. Taşkınlar sonucunda yerleşim yerleri ile birlikte tarım alanlarının da sel suları altında kalması söz konusudur.

1- Tersakan ırmağı yatağında bakım yapma planınız var mıdır?

2- Bakım yapmayı planlıyorsanız, bu çalışmaya ne zaman başlanılacaktır?

T.C.
ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIğI
Strateji GeliŖtirme BaŖkanlıđı

Sayı: 44697349-610.01/86171
Konu: Samsun Milletvekili
Sayın Kemal ZEYBEK'in
yazılı soru önergesi

16 Kasım 2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŖKANLIđINA

İlgi: 09.11.2018 tarihli ve 43452547-120.07-E.377566 sayılı yazınız.

Samsun Milletvekili Kemal ZEYBEK'in 7/5096 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

M. Cahit TURHAN
Bakan

EK :1) Cevap formu

**SAMSUN MİLLETVEKİLİ SAYIN KEMAL ZEYBEK'İN
7/5096 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI**

Tersakan, Samsun İli Lâdik İlçe sınırları içerisinde başlayıp, Havza, Suluova İlçesini takiben Amasya da Yeşilirmakla birleşmektedir. Tersakan ırmağı, tarım alanları ve yerleşim yerlerinin içerisinde geçmektedir.

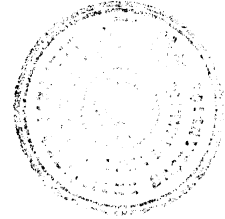
Tersakan ırmağı, dere yatağında bakım yapılmaması sonucu kendiliğinden gelişen ağaçlarla dolmuştur, olası bir sel felaketinde taşkınların yaşanması muhtemeldir. Taşkınlar sonucunda yerleşim yerleri ile birlikte tarım alanlarının da sel suları altında kalması söz konusudur.

SORULAR:

- 1- Tersakan ırmağı yatağında bakım yapma planınız var mıdır?
- 2- Bakım yapmayı planlıyorsanız, bu çalışmaya ne zaman başlanılacaktır?

CEVAPLAR:

Samsun Tersakan ırmağı yatağında bakım yapılmasına ilişkin hususların, konusu itibariyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev alanına girmesi nedeniyle, konuya ilişkin bilgilerin adı geçen Bakanlıktan temin edilmesinin daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 2

**20'NCİ BİRLEŞİM
21 KASIM 2018 ÇARŞAMBA
SAAT: 14.00**

GRUP ÖNERİSİ

1.- Genel Kurulun;

21, 22, 27 ve 28 Kasım 2018 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü Birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi,

21 Kasım 2018 Çarşamba günü Birleşiminde 15 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin birinci bölüm görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

22 Kasım 2018 Perşembe günü Birleşiminde 15 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

27 Kasım 2018 Salı günü Birleşiminde 16 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin birinci bölüm görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

28 Kasım Çarşamba günü Birleşiminde 16 ve 13 Sıra Sayılı Kanun Tekliflerinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

çalışmalarını sürdürmesi,

16 ve 13 Sıra Sayılı Kanun Tekliflerinin görüşmelerinin 28 Kasım 2018 Çarşamba günü Birleşiminde tamamlanması halinde 29 Kasım 2018 Perşembe günü toplanmaması, tamamlanamaması halinde ise 29 Kasım 2018 Perşembe günü Birleşiminde denetim konularının görüşülmeyerek 16 ve 13 Sıra Sayılı Kanun Tekliflerinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi,

15 ve 16 Sıra Sayılı Kanun Tekliflerinin İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi,

15 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin birinci bölümünün 8’inci maddeye bağlı Ek Madde 11, Ek Madde 12 ve Ek Madde 13 ile 17’nci maddeye bağlı Geçici Madde 17 ve Geçici Madde 18 dahil olmak üzere 1 ila 17’nci maddelerden, ikinci bölümünün 18 ila 30’uncu maddelerden oluşması,

16 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin birinci bölümünün 1 ila 9’uncu maddeler ve Geçici Madde 1’den, ikinci bölümünün 10 ila 27’nci maddelerden oluşması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 20.11.2018 tarihli 19’uncu Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

* Plan ve Bütçe Komisyonu

21.11.2018 Çarşamba - Saat: 11.00

22.11.2018 Perşembe - Saat: 10.00

23.11.2018 Cuma - Saat: 10.00

* Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu

21.11.2018 Çarşamba - Saat: 11.00

* Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu

21.11.2018 Çarşamba - Saat: 11.00

22.11.2018 Perşembe - Saat: 11.00

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

20'NCİ BİRLEŞİM

21 KASIM 2018 ÇARŞAMBA

SAAT: 14.00

---

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

* * *

---

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

* * *

---

3 – SEÇİM

* * *

---

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

* * *

---

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

* * *

---

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

* * *

1.- **(S. Sayısı: 14)** Isparta Milletvekili Recep Özel ve 2 Milletvekilinin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1287) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.11.2018)(*)

2.- **(S. Sayısı: 15)** Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6 Milletvekilinin Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1285) ve Çevre Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.11.2018)(**)(X)

3.- **(S. Sayısı: 16)** Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya ve 5 Milletvekilinin Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun Teklifi (2/1286) ve Adalet Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 20.11.2018)(**)(X)

4.- **(S. Sayısı: 13)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti ve Birleşmiş Milletler Arasında En Az Gelişmiş Ülkeler İçin Teknoloji Bankası Kurulmasına Yönelik Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1247) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.11.2018) (X)

(*) Görüşmeleri yarım kalan işleri gösterir.

(**) İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

TBMM Basımevi/2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 15

Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6 Milletvekilinin Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1285) ve Çevre Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic” internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/1285 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Genel Gerekçesi 4
- Madde Gerekçeleri 6

• Çevre Komisyonu Raporu 12

• Muhalefet Şerhleri 22

• Teklif Metni 37

• Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 37

• Teklif Metnine Ekli Liste 65

• Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metne Ekli Liste 67

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

<i>İlyas Şeker</i>	<i>Hulusi Şentürk</i>	<i>Recep Uncuoğlu</i>
Kocaeli	İstanbul	Sakarya
<i>Selahattin Minsolmaz</i>	<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Eyüp Özsoy</i>
Kırklareli	Bursa	İstanbul
	<i>Yusuf Ziya Yılmaz</i>	
	Samsun	

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1285)	
ESAS	Çevre Komisyonu
TALİ	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ülkemizin planlama ve kentsel gelişim sürecindeki uygulamalarının çevresel etkileri gün geçtikçe daha bilinçli, gelişen dünya algısına, büyüyen sektöre ve ekonomiye daha uygun şekilde yapılmış ve yapılmaktadır.

Gerek 2872 sayılı Çevre Kanunu, gerek 3194 sayılı İmar Kanunu gerekse de 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesine İlişkin Kanun ile vatandaşlarımızın sosyal ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılayan, bir arada yaşama kültüründen gelen kadim geleneklerimizin yaşatıldığı, temiz toplum ve temiz çevre özleminin giderildiği yaşam alanları oluşturulmuştur.

Bununla beraber daha iyiye ulaşabilmek adına;

- Çevre alanında, artan nüfus yoğunluğu, tüketim elemanlarının farklılaşması ve özellikle gelişen sanayileşme ile çevresel kirliliğe sebep olabilecek uygulamaların denetimi açısından uluslararası mevzuata uygunluğun yanı sıra uygulamada karşılaşılan sorunların çözümü noktasında güncel mevzuat düzenleme yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

- Benzer şekilde, planlama ve kentsel dönüşüm alanında; çevresel etkiler de dikkate alınarak en iyi, en doğru ve en güvenilir şekilde yaşam standartlarının sağlanması amacıyla yapılmış olan uygulamaların yasal düzenlemelerinin tamamlanması ve güncel koşullara uygun biçimde revize edilmesi ihtiyacının ortaya çıktığı görülmektedir.

Hızın yaşamımızın her alanında etkili olması nedeniyle sosyal ihtiyaç ve talepler sürekli artmakta ve değişmektedir. Bu nedenle; sosyal ihtiyaç ve talepler ile birlikte teknolojik gelişmelerin hızla değişimine İdarelerin entegre olması, gerektiğinde mevcut sistemlerinde de gerekli düzenleme ve değişiklikleri yapması önem arz etmektedir.

Yapılan açıklamalar ışığında teklif ile;

- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş için yapılan kanuni düzenlemelere bağlı bazı teknik düzeltmeler yapılması,

- Geri kazanım imkanı neredeyse olmayan ve çevresel kirliliğe neden olan plastik poşetlerin ve plastik ambalajların kullanımının azaltılması amacıyla kaynakların verimli kullanılmasına ilişkin düzenlemelerin yapılması,

- Çevresel etki değerlendirmesine ilişkin olarak, yapılan inceleme değerlendirme sonucunda faaliyetin gerçekleştirilmesinde çevresel açıdan sakınca olmadığını ifade eden ancak yine verilen tüm taahhütlerin yerine getirilmesinin zorunluluğu olduğu halde "ÇED Gerekli Değildir" kararı ismi nedeniyle sanki faaliyet sahiplerinin çevresel açıdan herhangi bir sorumlulukları yokmuş gibi anlaşıldığından, bu anlayışı engellemek amacıyla Çevresel Etki Değerlendirmesi Kararlarının ek-1 listesi için A sınıfı, ek-2 listesi için B sınıfı olarak sınıflandırılması,

- İlgililerin egzoz emisyon ölçümü hakkında mevzuat kapsamında belirlenen esasları sağlamamaları durumunda uygulanacak idari para cezalarının tanımlanması,

- Isınma kaynaklı hava kirliliğinin önlenmesi ile ilgili gerekli düzenlemelerin yapılması,

- Atıkların kaynağında ayrı toplanması, etkin toplama sisteminin kurulması ve atıkların geri dönüşümünün sağlanması için oluşturulan sıfır atık yönetim sisteminin etkin bir şekilde uygulanması amacıyla gereken idari para cezaları ve teşviklerin düzenlenmesi,

- Yapı müteahhitlerinin belli yeterlilik kriterlerine göre sınıflara ayrılması için yetki alınması hususunda düzenleme yapılması,

- Topografyası müsait olan yerlerde 2019'dan itibaren ilk defa yapılacak imar planlarında bisiklet yolu yapılması zorunluluğunun düzenlenmesi,

- Antalya İli, Aksu İlçesi sınırları içerisinde yer alan Çalkaya Bölgesinde 1990'lı yıllarda yapılan nazım imar planı, uygulama imar planları ve bunlara bağlı yetmişin üzerinde imar uygulaması sonucunda ortaya çıkan bölge halkının mağduriyetlerinin giderilmesi,

- Günümüzün doğal kaynaklarının kullanılmasına yönelik olarak yenilenebilir enerji tesislerine ilişkin yatırımların gerçekleştirilebilmesi için Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanlarının (YEKA) su alanlarında yer alabilmesine ilişkin düzenlemenin yapılması,

- Yargı kararları ile uygulamada karşılaşılan problemler dikkate alınarak 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunda değişikliklerin yapılması,

- İçişleri Bakanlığına bağlı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün kapatılması ve görevlerinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı olarak kurulan Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğüne devretmesi doğrultusunda uyum düzenlemesi yapılması,

gibi bazı konularda düzenleme yapılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Ülkemizde atık yönetimi sisteminin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için gerekli finansman mevcut yönetim modeli ile sağlanamamaktadır. Mevcut genişletilmiş üretici sorumluluğu sisteminin etkin olmayışından dolayı geri kazanılabilir atıkların ekonomiye kazandırma sürecinin olumsuz etkilenmesi, öngörülen hedeflere ulaşılamaması, etkin kaynaktan ayırma sisteminin oluşmaması nedenleriyle alternatif ekonomik araçlar üretilmesi zorunluluğu iktiza etmiştir.

Özellikle kirliliğe neden olabilecek olan tesislerden (başta tehlikeli atık geri kazanım tesisleri ile atık bertaraf tesisleri) herhangi bir sebeple tesislerin kapatılması, terk edilmesi veya faaliyeti sırasında ya da sonrasında oluşabilecek olan çevresel risklerin giderilmesi amacıyla kapasiteleri ve riskleri doğrultusunda mali teminat alınması uygulaması yurtdışında sıklıkla uygulanmaktadır. Ayrıca, ülkemizdeki fiili uygulamalarda bu tür durumlarla karşılaşıldığında muhatap bulunamaması ya da maddi imkanlarının yetersizliği sebebiyle risklerin ve çevresel kirliliğin giderilmesinde kamu kaynakları kullanılmakta olup bu uygulama ile birlikte tesislerin riskleri doğrultusunda maliyetleri karşılaması sağlanabilecektir.

Madde 2- Yapılan inceleme değerlendirme sonucunda faaliyetin gerçekleştirilmesinde çevresel açıdan sakınca olmadığını ifade eden “ÇED Gerekli Değildir” kararı ismi dolayısıyla kamuoyunda ve faaliyet sahipleri tarafından yanlış anlaşılmakta, söz konusu faaliyetlerle ilgili hiçbir Çevresel Etki Değerlendirme yapılmadan, gereken önlemler alınmadan faaliyetlere izin verildiği, ÇED’den muaf tutulduğu, faaliyet sahiplerinin çevresel açıdan herhangi bir sorumluluklarının olmadığı ve benzeri anlamlar çıkarılmaktadır.

Bunu engellemek ve ek-2 listesinde yer alan projeler için verilen Çevresel Etki Değerlendirmesi Kararları kapsamında verdikleri taahhütlere uymakta faaliyet sahiplerinin daha dikkatli ve duyarlı olmalarını sağlamak ve kamuoyu nezdinde yanlış algılamanın önüne geçmek amacıyla, bu değişikliğin yapılması önerilmiştir. Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu kararı ifadesi, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamındaki tüm uygun bulunan faaliyetler için kullanılması ve ek-1 listesi için A sınıfı, ek-2 listesi için B sınıfı ifadesiyle sınıflandırılmasının uygun olması düşünülmektedir.

Madde 3- Madde ile, 3194 sayılı İmar Kanunu ile kavramsal uyumun sağlanması amacıyla inşaat ruhsatı ibaresi yerine yapı ruhsatı, yapı kullanma ruhsatı ibaresi yerine yapı kullanma izin belgesi ibarelerinin kullanılması öngörülmektedir.

Ayrıca madde ile, üretici, ithalatçı ve piyasaya sürenlerin bireysel olarak atık toplama faaliyetlerini yapabilmeleri ve yetkilendirilmiş kuruluş oluşturma yükümlülüğü zorunluluktan çıkarılmaktadır.

Madde 4- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile ilgili kurumun Ticaret Bakanlığı olarak belirlenmiş olması sebebiyle düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca Bakanlığın tehlikeli kimyasal ve tehlikeli atıklarla ilgili faaliyetlerde bulunanların mali sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğunu en çok 1 yıl süreyle ertelemeye ilişkin yetkisinin geçici nitelikte olması ve süresini tamamlaması sebebiyle kaldırılması gerekmektedir.

Madde 5- Madde ile, çevresel etki değerlendirme kararına ilişkin Kanun ile yapılması öngörülen düzenlemelere uyum sağlanmaktadır.

Madde 6- Madde ile, geri kazanım katılım payı ev poşet ücretinden elde edilecek olan gelirler hakkında bütçe ödeneklerine ilişkin bölümler yeniden düzenlenmiştir.

Madde 7- 2872 sayılı Çevre Kanununa göre, karayolunda seyreden motorlu taşıtların egzoz emisyonları için öngörülen 2018 yılı idari para ceza miktarları; egzoz emisyon ölçümü yaptırmayanlar için 1250 TL, egzoz emisyon ölçüm sonucu sınır değeri sağlamayanlar için ise 2500 TL olarak belirlenmiştir. Ceza miktarları bu kapsamda düzenlenmiştir.

Egzoz gazı emisyon ölçümlerinde emisyon kontrol sistemi çalışmayan araçlar bu sistemleri ölçüm öncesinde düşük bedelle kiralamak suretiyle ölçümden geçmektedir. Daha sonra bu sistemleri tekrar söktürmektedir. Bir veya iki yıllık ölçüm geçerliliği bulunan bu taşıtlar, ölçüm geçerlilik tarihine kadar yüksek emisyonlara sebebiyet vererek trafikte seyretmektedir. Bu kapsamda ceza maddesi eklenmiştir.

Ayrıca, egzoz emisyon ölçümü yapanlar için mevzuat kapsamında belirlenen esasları sağlamamaları durumunda uygulanacak idari para cezaları tanımlanmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu ile mülga 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri kapsamında, ısınma kaynaklı hava kirliliği ile ilgili teknik hususlar "Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrol Yönetmeliği" ile düzenlenmiştir.

Ayrıca ülkemizde hava kalitesi yönetimine ilişkin usul ve esaslar Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Bu Yönetmelik ile ısınmadan kaynaklanan SO₂ ve PM₁₀ de olmak üzere temel olarak 13 kirleticiye dair, insan sağlığı ve çevrenin korunabilmesi için sağlanması gerekli olan hava kalitesi sınır değerleri ve kademeli olarak azaltım ile AB limitlerine uyum sağlanmasına yönelik hususlar belirlenmiştir.

Ancak ısınma kaynaklı hava kirliliğinin önlenmesi ile ilgili yapılan uygulamalarda, Kanun ve yönetmeliğe uygun olmayan hususlarla karşılaşıldığında, 2872 sayılı Kanunda yer almadığı için herhangi bir idari yaptırım uygulanamamakta ve bu nedenle caydırıcılık sağlanamamaktadır. Diğer taraftan, belge iptali ve benzeri uygulamalar alt mevzuatla düzenlenmiş olup, sağlıklı olarak uygulanamamaktadır.

Denizlerimize gemiler tarafından yapılan illegal deşarjlarda uygulanan ceza miktarı günümüz koşulları dikkate alındığında cüzi bir miktar olduğundan güncellenmiştir.

Yukarıda gerekçeleri yer alan yeni madde ilaveleri kapsamında uygulanması gereken idari para cezaları bu hükme derç edilmiştir.

Atıkların etkin toplama sisteminin kurulması ve atıkların geri dönüşümü/geri kazanımının sağlanması için ilişkin Bakanlığımızca usul ve esasları belirlenen sıfır atık yönetim sisteminin etkin bir şekilde uygulanması amacıyla gereken idari para cezaları hüküm doğrultusunda değiştirilmiştir.

Hafriyat toprağı taşıma araçları belediyelerden yetki belgesi alarak taşıma yapmaktadırlar. Ancak hafriyat toprağı taşıma araçlarının yetkili taşıyıcı olmasına rağmen sehven oluşan diğer belge eksikliklerinden dolayı illegal atık taşıma faaliyeti gibi işlem yapılarak yüksek cezalar uygulanmakta ve mağduriyetler oluşmaktadır.

Madde 8- 2872 sayılı Kanun hükümlerine göre taşra teşkilatında idari yaptırım kararı verme yetkisi doğrudan çevre ve şehircilik il müdürlerine aittir. İl müdürleri bu yetkiyi Bakanlık adına, Bakanlığın taşra uzantısı olmaları hasebiyle kullanırlar. İdari yaptırım kararlarını il müdürü olarak imzalarlar. Bu işlem valilik işlemi değildir. İl müdürleri vali adına değil, 2872 sayılı Kanunun emredici hükmü uyarınca doğrudan Çevre ve Şehircilik Bakanlığının taşra teşkilatının başı olarak, Bakanlık adına işlem

tesis ederler. Ancak, uygulamada taşra teşkilatınca uygulanan idari para cezalarına karşı Bakanlığımıza karşı açılan davalarda ilk derece mahkemeleri ve Danıştay tarafından Bakanlığımız hasım mevkiinden çıkarılmakta, bu sebeple yargı kararı uyarınca valiliklerin husumetiyle görülen bu davaların takibinde sıkıntı yaşanmaktadır. Madde ile, bu konularda idari para cezalarına karşı açılacak davalarda husumetin valilikler yerine Bakanlığa yöneltilmesi öngörülmektedir.

Madde 9- Madde ile, Hazine Müsteşarlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı olarak değiştirilmekte ve sıfır atık uygulamasına geçen belediyelere, il özel idarelerine, kurum, kuruluş ve işletmelere teşvik düzenlemesi öngörülmektedir.

Madde 10- Günümüzde yerel yönetimlerin atık toplama maliyetlerinin yüksek olması, belediyelerin atık yönetimine ayırdıkları bütçe payının ve toplama altyapısının yetersizliği, kaynakta ayrı toplamanın yeterince yapılamaması nedeniyle doğal kaynak tüketiminin ve düzenli depolamaya giden atık miktarının artışından dolayı ortaya çıkan çevre kirliliğinin en aza indirilmesi amacıyla ek 11 inci madde ile, Sıfır Atık Projesi kapsamında ihtiyaç duyulan altyapı ihtiyaçlarının temini için kaynak oluşturulması hedeflenmektedir.

Ek 12 nci madde ile, ambalaj atıkları içerisinde önemli bir miktarı oluşturan ve çevre kirliliğine sebep olan plastik ambalaj atıkları başta olmak üzere içecek ambalaj atıklarının etkin bir şekilde toplanarak depolama sahasına giden atık miktarının azaltılması ve çevre kirliliğinin önlenmesi sağlanacaktır. Bunun yanında içecek ambalajlarının zorunlu depozitoya tabi olmalarıyla geri dönüşüm oranlarında artış sağlanarak ekonomiye katkı sağlanması beklenmektedir. Sanayimize kaliteli hammadde sağlanması, ithalatın ve cari açığın azaltılması hedeflenmektedir.

Ek 13 üncü madde ile, geri kazanım imkanı neredeyse olmayan, ciddi görsel ve çevresel kirliliğe neden olan plastik poşetlerin kullanımının azaltılması amacıyla gelişmiş ülkelerde olduğu gibi plastik alışveriş poşetlerinin tüketiciye ücretli olarak verilmesi ve kişi başı kullanım miktarının azaltılması öngörülmektedir. Plastik poşetlerin satışının sağlanması ile kaynakların verimli kullanılması ve ekonomiye kazanç sağlanması hedeflenmektedir.

Madde 11- Madde ile, yaban hayvanlarının doğal yaşam alanlarından geçen otoyollarda gerekli tesis, işaretleme ve bilgilendirmenin yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 12- Madde ile, ihdas edilmesi öngörülen Mekânsal Strateji Planı tanımı doğrultusunda nazım imar planı ve çevre düzeni planı tanımlarında gerekli uyum düzenlemelerinin yapılması öngörülmektedir.

Madde 13- Madde ile, mekânsal planlama kademeleri düzenlenmiş bu doğrultuda mekânsal planların mekânsal strateji planlarına uygun olarak çevre düzeni planları ile imar planlarından oluşması öngörülmektedir.

Madde 14- Madde ile, imar mevzuatına konu edilen veriler arasına gelişen teknolojinin getirdiği yeni teknikler dikkate alınarak orto-görüntüler de dahil edilmiş ve elektronik ortamda sağlıklı ve güvenilir verilere kolay ve hızlı bir şekilde ulaşılabilmesi için standartlara uygunluğun sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 15- Madde ile, Kamu kurum ve kuruluşlarının yapılacak ya da yaptırılacak yapıların denetiminin sağlıklı yürütülmesi için hizmet alımı yönteminden faydalanılması öngörülmektedir.

Madde 16- Madde ile, nitelikli yapılaşmanın sağlanabilmesi ve müteahhitlerin ihtisaslaşmasının sağlanması amacıyla, yetki belgelerinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca sınıflandırılması öngörülmektedir.

Madde 17- Madde ile, ruhsat alınmadan yapılabilecek yapıların projelerine ve mevzuata aykırı yapılması halinde yapının mühürlenmesi ve inşaatın durdurulması öngörülmektedir.

Madde ile ayrıca, ruhsata bağlanamayacağı veya aykırılıkların giderilemeyeceği anlaşılan yapıların bir aylık süre beklenmeden yıktırılması öngörülmektedir.

Madde 18- Madde ile, yaşanabilir, kaliteli ve nitelikli bir çevreye olan katkısı ve karbon salımını azaltmanın yanı sıra şehir içi ulaşımında alternatif bir yöntem teşkil etmesi nedeniyle madde ile, 1/6/2019 tarihinden sonra imara açılacak yeni yerleşim yerleri planlanırken cadde ve sokaklarda bisiklet yolları ve bisiklet park istasyonlarına imar planlarında yer verilmesi ve bu yolların belirli bir plan doğrultusunda inşa edilmesi öngörülmektedir.

Madde 19- Madde ile, planlama kademelerinde getirilen yeni uygulamalara düzenden geçiş hükmü düzenlenmektedir.

Madde ile ayrıca, Antalya İli, Aksu İlçesi sınırları içerisinde yer alan Çalkaya Bölgesinde 1990'lı yıllarda yapılan 1/5000 ölçekli nazım imar planı, 1/1000 ölçekli uygulama imar planları ve bunlara bağlı yetmişin üzerinde imar uygulaması (yola terk ve parselasyon işlemi) sonucunda ortaya çıkan bölge halkının mağduriyetlerinin giderilmesi öngörülmektedir.

Madde 20- Teknolojik ve sosyo-ekonomik gelişmeler doğrultusunda kamu yararının, kullanım çeşitliliği ve uluslararası deneyimler dikkate alınarak kıyı ve dolgu alanlarına yenilenebilir enerji kaynaklarından daha etkin ve verimli yararlanmak amacıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir enerji politikaları doğrultusunda belirlenecek Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) oluşturulması hedeflenmektedir.

Madde ile ayrıca, su alanlarında da YEKA oluşturulabilmesi öngörülmektedir.

Madde 21- Aydın İli, Çine İlçesinin 7 köyünde 1952 yılında yapılan kadastro çalışmalarında mera olarak tespit edilen taşınmazların İl Özel İdare Müdürlüğü tarafından 441 kişiye satışı yapılmıştır. Hazine tarafından söz konusu taşınmazlarla ilgili 441 kişiye işgal davası açılmıştır. Bu kapsamda yapılacak olan düzenleme ile vatandaşların satış işleminden doğan mağduriyetlerinin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 22- Madde ile, kanun kapsamında satışa konu olan kamu konutlarından kat irtifakı kurulmuş olanların da bağımsız bölümler halinde satılabilmesi ve bu konutlarda oturanların öncelikli alım hakkından yararlanabilmeleri öngörülmektedir.

Madde ile ayrıca, kamu konutlarının ekonomiye kazandırılması işlemlerinin hızlandırılması, ekonomik konjonktürün gereklerine ve satışa konu kamu konutunun hukuki ve fiili durumuna göre alternatif finansman modellerinin geliştirilmesine katkı sağlanması amacıyla Kanun kapsamında yapılan kamu konutları satışları için satış bedelinin ödenme şekli ve süresine, taksitli satışlarda uygulanacak faize ve diğer hususlara ilişkin usul esas belirleme yetkisinin mahalli idarelere ait konutlar için ilgili idarelere, diğerleri için Bakanlığa verilmesi öngörülmektedir.

Madde 23- Madde ile, riskli yapı tespiti yapmak üzere lisanslandırılan kurum ve kuruluşlara, görevlerini gereği gibi yerine getirmemeleri durumunda, işlenen fiilin ağırlığına göre kademeli olarak yazılı olarak uyarı, idari para cezası ve lisans iptal cezası verileceği öngörülmektedir.

Madde 24- Madde ile 6306 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin;

- Birinci fıkrasında yapılan değişiklik ile 6306 sayılı Kanun kapsamında ikamet şartı aranmaksızın maliklere, kiracılara ve yapıda ikamet etmek şartıyla sınırlı aynı hak sahiplerine geçici konut veya işyeri tahsisi ya da kira yardımı yapılabileceği düzenlenmektedir.

- İkinci fıkrasında yapılan değişiklik ile, 6306 sayılı Kanun kapsamındaki yapıları malik, kiracı ve sınırlı aynı hak sahibi olmaksızın kullananlara yapılacak yardımlar açıkça düzenlenmektedir.

Madde ile ayrıca, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya idare tarafından yapılan veya yaptırılan riskli yapı tespiti, tahliye ve yıktırmanın masraflarından maliklerin sorumlu olduğu düzenlenmiştir.

Madde 25- Madde ile, 6306 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin;

- Birinci fıkrasında yapılan değişiklik ile, 6306 sayılı Kanun kapsamında hisseleri oranında paydaşların en az üçte iki çoğunluğu ile alınan karara katılmayanların hisselerinin anlaşan diğer maliklerce satın alınmak istenilmemesi durumunda, riskli alanlar ve rezerv yapı alanlarında, bu hisselerin rayiç bedeli Bakanlıkça ödenmek kaydı ile Hazine adına satın alınması öngörülmüştür. Ülke genelinde riskli binalarda ise anlaşma sağlanamayan hisselerin anlaşma sağlayan diğer paydaşlarca satın alınmak istenilmemesi durumunda bu hisselerin Bakanlıkça satın alınması imkân dahilinde görülmediğinden, riskli yapılarda anlaşma sağlayan diğer paydaşlara veya anlaşma sağlayan paydaşların kararı ile yapılan anlaşmaya uyularak işlem yapılmasını kabul etmek şartıyla üçüncü şahıslara satış yapılincaya kadar satış işleminin tekrarlanacağı hükme bağlanmaktadır.

- Dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik ile, “konutların” ibaresi “bağımsız bölümlerin” şeklinde değiştirilmiş ve böylece gerekli görüldüğünde, 6306 sayılı Kanun kapsamındaki uygulamalarda sadece konutların değil aynı zamanda işyerlerinin bedellerinin de yapım maliyetlerinin altında tespit edilebileceği ve sosyal donatı ve altyapı harcamalarının uygulama maliyetine dâhil edilmeyebileceği düzenlenmektedir.

- Beşinci fıkrasında yapılan değişiklik ile, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 6306 sayılı Kanun kapsamında yetkili olduğu alanlar ve Bakanlığın anılan Kanun kapsamında özellikle gelir etmek maksadıyla yapabileceği iş, işlem ve uygulamalar düzenlenmektedir.

Ayrıca Çevre ve Şehircilik Bakanlığının tasarrufunda bulunan taşınır ve taşınmaz malların kısa sürede ve mümkün olan en az kamu kaynağı kullanılarak kiralanması ve satılması için düzenleme yapılmaktadır.

- Altıncı fıkrasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığının planlama ve imar uygulaması iş ve işlemlerindeki yetkileri açıkça düzenlenmektedir.

Madde 26- Madde ile, 6306 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin;

- Birinci fıkrasında yapılan değişiklikle Kanun kapsamında dönüşüm geliri olabilecek hususlar düzenlenmektedir.

- Altıncı fıkrasında yapılan değişiklik ile 6306 sayılı Kanun kapsamındaki uygulamaları teşvik etmek maksadıyla, anılan Kanun kapsamında hak sahiplerince bankalardan, İdare ve müteahhitlerce İller Bankası Anonim Şirketinden kullanılacak kredilere faiz desteği verilebileceği öngörülmüş ve ayrıca faiz oranları daha uygun olduğu için hak sahiplerince bankalardan kullanılacak kredilerin konut finansmanı amaçlı kredilerden sayılacağı hükme bağlanmaktadır.

- Dokuzuncu fıkrasında yapılan değişiklik ile 6306 sayılı Kanun kapsamında hangi vergi, harç ve ücretlerin istisna olduğu ve bu istisnalardan kimlerin ve hangi şartlarda faydalanacağı açıkça düzenlenerek uygulamada yaşanan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

- Onuncu fıkrasında yapılan değişiklik ile belediyelerce alınması gereken harçlar bakımından uygulamada yaşanan problemler gözetilerek, riskli alanlarda, rezerv yapı alanlarında ve riskli yapıların bulunduğu parsellerde, gerçek kişilerce ve özel hukuk tüzel kişilerince uygulamada bulunulması halinde yeni inşaat alanının ne kadarı için harç ve ücret ödeneceği açıkça düzenlenmektedir.

Madde 27- Madde ile, 6306 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin;

- İkinci fıkrasında yapılan değişiklik ile daha hızlı ve etkin iş yapabilmek adına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, TOKİ, İller Bankası Anonim Şirketi ve İdarenin yapacağı bazı iş ve uygulamaların, Bakanlığın bağlı, ilgili ve ilişkili kurum, kuruluş ve iştirakleriyle ve 4734 sayılı Kanun kapsamındaki idareler ile yapılacak protokoller çerçevesinde yürütülebileceği düzenlenmektedir.

- Altıncı fıkrasında yapılan değişiklik ile uygulamada yapı müteahhidinden kaynaklanan mağduriyetlerin önlenmesi bakımından, riskli alanlarda ve rezerv yapı alanlarında yürütülecek projelerin yapım işini üstlenecek yapı müteahhitlerinin sahip olmaları gereken asgari iş tecrübesi, teknik donanım ve mali durumunun Bakanlıkça belirleneceği ve 6306 sayılı Kanun kapsamındaki alanlarda ve parsellerde yürütülecek projeler için yapım işini üstlenen yapı müteahhidinin yapı ruhsatı alınmadan önce bina tamamlama sigortası yaptırması veya Bakanlıkça belirlenen diğer teminat ve şartları sağlamanın zorunlu olduğu düzenlenmektedir.

Madde 28- Madde ile, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında düzenlenen idari para cezaları gereğince mevcut uygulama ile geçişin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 29- Madde ile, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bünyesinde görev yapan pilotların hak kaybına uğratılmaması amacıyla uçuş tazminatları düzenlenmektedir.

Madde 30- Madde ile, İçişleri Bakanlığına bağlı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün kapatılması ve görevlerinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı olarak kurulan Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğüne devretmesi doğrultusunda uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Madde 31- Yürürlük maddesidir.

Madde 32- Yürütme maddesidir.

Çevre Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Çevre Komisyonu

19/11/2018

Esas No: 2/1285

Karar No: 2

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1.Giriş

Kocaeli Milletvekili İlyas ŞEKER ve 6 Milletvekili tarafından hazırlanarak 13/11/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas olarak Komisyonumuza, tali komisyonu olarak ise Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna havale edilen 2/1285 esas numaralı Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 15/11/2018 tarihli 3 üncü toplantısında görüşülmüştür. 2/1285 esas numaralı Kanun Teklifi, birinci imza sahibi Kocaeli Milletvekili İlyas ŞEKER ile Çevre ve Şehircilik Bakan Yardımcıları Mehmet Emin BİRPINAR ve Fatma VARANK ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Ayrıca bu toplantıya TOBB, TÜSİAD, Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı, Tüketici Çevre ve Eğitim Vakfı, Çevre Mühendisleri Odası, Türkiye Gıda ve İçecek Sanayii Dernekleri Federasyonu, Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği, Ambalajlı Süt ve Süt Ürünleri Sanayicileri Derneği, Meşrubatçılar Derneği ve Ambalajlı Su Üreticileri Derneği temsilcileri de katılarak görüşlerini beyan etmişlerdir.

2. Teklifin Genel Gerekçesi ve İçeriği

Teklif'in genel gerekçesinde;

-Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş için yapılan kanuni düzenlemelere bağlı bazı teknik düzeltmeler yapılması,

-Geri kazanım imkanı neredeyse olmayan ve çevresel kirliliğe neden olan plastik poşetlerin ve plastik ambalajların kullanımının azaltılması amacıyla kaynakların verimli kullanılmasına ilişkin düzenlemelerin yapılması,

-İlgililerin egzoz emisyon ölçümü hakkında mevzuat kapsamında belirlenen esasları sağlamamaları durumunda uygulanacak idari para cezalarının tanımlanması,

-Atıkların kaynağında ayrı toplanması, etkin toplama sisteminin kurulması ve atıkların geri dönüşümünün sağlanması için oluşturulan sıfır atık yönetim sisteminin etkin bir şekilde uygulanması amacıyla gereken idari para cezaları ve teşviklerin düzenlenmesi,

-Yapı müteahhitlerinin belli yeterlilik kriterlerine göre sınıflara ayrılması için yetki alınması hususunda düzenleme yapılması,

-Topoğrafyası müsait olan yerlerde 2019'dan itibaren ilk defa yapılacak imar planlarında bisiklet yolu yapılması zorunluluğunun düzenlenmesi,

-Antalya İli Aksu İlçesi sınırları içerisinde yer alan Çalkaya Bölgesinde 1990'lı yıllarda yapılan nazım imar planı, uygulama imar planları ve bunlara bağlı yetmişin üzerinde imar uygulamalarının söz konusu bölgede neden olduğu mağduriyetlerinin giderilmesi,

-Doğal kaynaklardan daha fazla faydalanabilmek amacıyla yenilenebilir enerji tesis yatırımlarının gerçekleştirilebilmesi için yenilenebilir enerji kaynak alanlarının, su alanlarında da kurulabilmesine dair düzenlemenin yapılması,

- İçişleri Bakanlığına bağlı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün kapatılması ve görevlerinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı olarak kurulan Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğüne devredilmesinden ötürü ilgili mevzuatta gerekli uyum düzenlemelerinin yapılması,

hususlarına yer verilmektedir. Teklif metni incelendiğinde ise:

- Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesi için kullanılan mevcut ekonomik araçlara, geri kazanım katılım payı, plastik poşet ve plastik ambalaj kullanımının azaltılması, depozito uygulaması ve kirliliğin önlenmesine yönelik olarak teminat alınması gibi uygulamaların ilave edilmesi,

- Geri kazanım katılım payı ve poşet ücretinden elde edilen gelirlerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı hesabına yatırılması ve bütçeye gelir kaydedilmesi,

- Egzoz gazı emisyon ölçümü yaptırmayan motorlu taşıt sahiplerine verilen cezanın 500 TL'den 1.250 TL'ye yükseltilmesi, aynı aracın yönetmeliklerle belirlenen standartlara aykırı emisyonu sebep olması halinde verilen cezanın 1.000 TL'den 2.500 TL'ye yükseltilmesi,

- Taşıtın imalatında bulunan egzoz gazı emisyon kontrol sistemi olan katalik/konvertör/katalizör/dizel partikül filtresi olmadan kullanılan, motorlu taşıt sahibine 1.250 TL idari para cezası verilmesi,

- Yetkilendirme şartlarını kaybettiği halde egzoz gazı emisyon ölçümü yapanlara ya da belirlenen standartlara göre emisyon ölçümü yapmayanlara 5.000 TL idari para cezası verilmesi,

- Çevre Kanununda öngörülen belge olmadan emisyon ölçümü yapanlara ve/veya belgelerde tahrifat yapanlara ve/veya sahte belge düzenleyenlere 10.000 TL idari para cezası verilmesi,

- Katı yakıt özelliklerini sağlamayan yakıtları ithal eden veya satanlara; katı yakıtların depolanması, taşınması, yüklenmesi, boşaltılması veya torbalanmasına ilişkin düzenlemelere uymayanlara 10.000 TL idari para cezası verilmesi,

- Katı yakıtlar için Çevre Kanununda öngörülen belge ve izinlerin alınmaması durumunda 15.000 TL idari para cezası verilmesi,

- Geri kazanım katılım payını ödemediği tespit edilen üreticilere/ithalatçılara katılım payı tutarının %20 fazlası idari para cezası uygulanması,

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenecek ambalajlar için depozito uygulanmadan piyasaya sürülen ambalaj için piyasaya sürenlere ton başına 100 TL idari para cezası verilmesi,

- Kullanıcıya veya tüketiciye plastik poşetleri ücretsiz verdiği tespit edilen satış noktalarına, depo alanı hariç kapalı satış alanının her metrekaresi için 10 TL idari para cezası verilmesi,

- Çevre Kanunu kapsamında uygulanacak idari para cezalarına karşı açılacak olan davaların Çevre ve Şehircilik Bakanlığına karşı açılması,

- Atıkların kaynağında ayrı biriktirilmesi ve toplanması amacıyla sıfır atık yönetim sistemini kuran ve uygulayan belediyelere, il özel idarelerine, kurum, kuruluş ve işletmelere Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca teşvik uygulaması yapılması,

- Kanuna ekli listede belirtilen ürünleri yurt içinde piyasaya arz eden üreticilerden/ithalatçılardan geri kazanım katılım payı alınması, ürünlerden herhangi birinin piyasaya arzının, farklı bir ürünün/malzemenin/eşyanın ithalatı ile birlikte gerçekleşmesi halinde, geri kazanım katılım payının ithalatçıdan tahsil edilmesi,

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenecek ambalajlar için depozito uygulamasının zorunlu olabilmesi,

- Poşet ücretlerinin 0,25 TL'den az olmaması şartıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca oluşturulacak komisyon aracılığı ile belirlenmesi ve bu tutarın her yıl için güncellenmesi,

- Karayolları Genel Müdürlüğü görev ve yetki tanımına; otoyolların habitatları bölüdüğü yerlerde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün görüşünü alarak yaban hayvanlarının geçişlerine izin verecek menfez, ekolojik köprü ve benzeri tesisleri yapma, otoyollarda yaban hayvanlarından kaynaklanacak trafik kazalarının önlenmesi için kafes tel çit yapma, yaban hayvanlarının muhtemel yaşam alanlarının bulunduğu bölgelerde uyarıcı levhalara yer verme hususlarının eklenmesi,

- Büyükşehirlerde 1/25.000 ölçekli nazım imar planının yapılmış olmasının, gerekli görülen bölgelerde 1/5.000 ölçekli nazım imar planlarının yapılmasına engel teşkil etmemesi,

- Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak ya da yaptırılacak yapıların denetimi için hizmet alımı yönteminden faydalanılabilmesi,

- Ruhsat alınmadan yapılabilecek yapıların projelerine ve mevzuata aykırı yapılması halinde yapının mühürlenmesi ve inşaatının durdurulması, ruhsata bağlanamayacağı veya aykırılıkların giderilemeyeceği anlaşılan yapıların bir aylık süre beklenmeden yıktırılması,

- 1/6/2019 tarihinden itibaren imar uygulaması görmemiş alanlar için hazırlanıp onaylanacak yeni imar planlarında ulaşım amaçlı bisiklet yolları ve bisiklet park istasyonlarının bulunmasının zorunlu olması,

- 4706 sayılı Kanun kapsamında satışa konu olan kamu konutlarından kat irtifakı kurulmuş olanların da bağımsız bölümler halinde satılabilmesi ve bu konutlarda oturanların öncelikli alım hakkından yararlanabilmeleri,

- Riskli yapı tespiti yapmak üzere lisanslandırılan kurum ve kuruluşlardan mevzuata uygun olarak görevini yerine getirmeyenlere, kademeli, olarak yazılı uyarı, idari para cezası ve lisans iptal cezası verilmesi,

- 6306 sayılı Kanun kapsamında ikamet şartı aranmaksızın maliklere, kiracılara ve yapıda ikamet etmek şartıyla sınırlı ayni hak sahiplerine geçici konut veya iş yeri tahsisi ya da kira yardımı yapılabilmesi, 6306 sayılı Kanun kapsamındaki yapıları malik, kiracı ve sınırlı ayni hak sahibi olmaksızın kullananlara yapılacak yardımların düzenlenmesi,

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya 6306 sayılı Kanunun belirtilen kurumlar tarafından yapılan veya yaptırılan riskli yapı tespiti, tahliye ve yıktırmanın masraflarının hisseleri oranında maliklerden 6183 sayılı Kanuna göre tahsil edilmesi,

- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün kadro veya pozisyonlarında bulunan pilotların zorunlu uçuş saatinden fazla uçtukları uçuşlar için 6758 sayılı Kanunda öngörülen tazminat oranından yararlandırılması,

öngörülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Teklif hakkında teklif sahiplerinden ilk imza sahibi Kocaeli Milletvekili İlyas ŞEKER;

- Çevre kirliliğinin azaltılmasına katkı sağlamak adına egzoz kontrollerinde tekniğine uygun olmayan araçlara yönelik düzenlemeler yapıldığını, bu düzenlemenin hava kirliliğinin azaltılmasına pozitif katkı sunacağını,

- Hava kirliliğinin azaltılmasına katkı sağlamak için 2872 sayılı Kanuna aykırı katı yakıt uygulamalarının cezalandırılmasına yönelik düzenlemenin, özellikle kömürün poşetlenmeden taşınmasında caydırıcı olacağını,

- Sıfır Atık Projesi'nin desteklenmesi için; atıkların kaynağında toplanması ve geri dönüşümün sağlanmasının önemli olduğunu, buna yönelik gerekli teşvik düzenlemelerine ilişkin hükümlere teklifte yer verildiğini, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülecek söz konusu teşvik sistemi ile atıkların kaynağından toplanmasına yönelik yatırımların gerçekleştirileceğini,

- Sıfır Atık Projesinin desteklenmesi için doğada uzun yıllar bozulmadan kalan poşet miktarının kullanımın azaltılması adına plastik poşetlerin ücretli satılmasına yönelik düzenleme yapıldığını, 25 kuruşa satılacak plastik poşetlerden elde edilecek gelirin, yine çevrenin korunmasına yönelik faaliyetlerde kullanılacağını,

-1/6/2019 tarihinden itibaren imar planlarında mutlaka bisiklet yolları ve bisiklet park istasyonlarının yer alacağı, bisiklet yolu yapılması mümkün olmayan yerlerde ise yaya yolları düzenlenmesine yönelik hükümlere yer verildiğini, bunun hava kirliliğinin önlenmesine ve trafiğin azaltılmasına olumlu katkı sunacağını,

- Aydın İli, Çine İlçesinin 7 köyünde 1952 yılında yapılan kadaströ çalışmalarında mera olarak tespit edilen taşınmazların İl Özel İdare Müdürlüğü tarafından 441 kişiye satışı yapıp tapuları verildiği, ancak Hazine tarafından söz konusu taşınmazlarla ilgili açılan davalar neticesinde 441 kişi işgalci durumuna düştüğü, Teklif ile vatandaşların satış işleminden doğan mağduriyetlerinin giderilmesinin amaçlandığını,

- Antalya İli, Aksu İlçesi sınırları içerisinde yer alan Çalkaya Bölgesinde 1990'lı yıllarda yapılan nazım imar planı, uygulama imar planları ve bunlara bağlı yetmiş üzerinde imar uygulaması sonucunda ortaya çıkan bölge halkının mağduriyetlerinin giderilmesine yönelik düzenleme yapıldığını,

ifade etmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde:

- Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak yapılar denetiminin hizmet alım yöntemiyle danışmanlık firmalarınca yaptırılabilmesine ilişkin hükmün Anayasanın 128 inci maddesine aykırı olduğu,

- Çerçeve 27 nci maddede bina tamamlama sigortası yaptırılması öngörülmekle birlikte, Kentsel dönüşüm kapsamında evleri yıkılıp yerine yenisi yapılamayan ya da tamamlanmayan projeler yüzünden müteahhitler tarafından mağdur edilen vatandaşların da mağduriyetlerinin de giderilmesi gerektiği,

- ÇED yanında bazı konut projeleri için "sosyal etki değerlendirmesi" maden ve enerji tesisleri için de "sağlık etki değerlendirmesi" gibi kavramların uygulamada yer alabilmesi için Bakanlık tarafından çalışma yapılması gerektiği,

- Egzoz gazı muayenelerinden belediyelere, çevrenin korunmasına yönelik yatırımlarda kullanılmak üzere pay verilmesi gerektiği,

- Plastik gibi bazı ürünleri piyasaya arz eden üreticilerden veya bunları ithal edenlerden geri kazanım katılım payı tahsil edileceği, bu düzenleme ile Sıfır Atık Projesi kapsamında gerekli olan altyapı ihtiyaçlarının temini için kaynak oluşturulması hedeflendiği,

- Gemilerin denize çöp ve sintine boşaltmasının engellenmesi için idari para cezalarının artırıldığı, ancak bunun yeterli olmadığı milyonlarca dolar yük taşıyan bu gemilerden daha yüksek cezalar alınması gerektiği,

- Yapılacak rüzgâr enerji santrallerinin insan sağlığını olumsuz etkilememesi adına yerleşim yerlerine belli uzaklıkta olması gerektiği, ayrıca göl gibi su kaynakları üzerinde yenilenebilir enerji tesislerinin kurulmasına sınırlayıcı standartlar getirilmesinin yararlı olacağı,

- Mevcutta ÇED Olumlu Kararı ve ÇED Gerekli Değildir şeklinde verilen kararlardan, “ÇED Gerekli Değildir” şeklinde verilen kararların ÇED yapılmamıştır gibi yanlış anlaşılmalara sebebiyet verdiğinden, bu karışıklığın giderilmesi için ÇED raporunun “A” ve “B” sınıfı şeklinde ayrılmasına yönelik düzenleme yapıldığı, bu düzenlemenin esasında ÇED uygulamasını etkinleştirdiği,

- İçecek ambalajlarının zorunlu depozito uygulamasının başlatılacağı, böylece geri dönüşüm oranlarında artış sağlanarak ekonomiye katkı sağlanması yanında, atık miktarının azaltılarak çevre kirliliğinin önlenmesinin öngörüldüğü,

- Kıyı ve dolgu alanları ile birlikte su alanlarında da yenilenebilir enerji tesislerinin kurulabileceği, böylece dünya örneklerinde olduğu gibi Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) oluşturulacağı,

- Teklifte yaban hayvanlarını korumak için ekolojik köprü, menfez ve benzeri tesis yapılması veyahut da tel örgüler yapılmasının öngörüldüğü, bunun önemli bir düzenleme olduğu, ancak uygulamada etkinliği artıracak ek mevzuat düzenlemelerine ihtiyaç duyulduğu,

- Aydın İli Çine İlçesinin 7 köyü ile Antalya İli Aksu İlçesi sınırları içerisinde yer alan Çalkaya Bölgesindeki vatandaşların sorunlarının giderilmesine yönelik düzenlemelerin memnuniyetle karşılandığı,

- Satışa konu olan kamu konutlarında oturanların öncelikli alım hakkından yararlanabilmeleri ve bu kişilere ödeme kolaylığı sağlanmasının olumlu bir düzenleme olduğu, ancak uygulamada hak sahiplerinin belirlenmesinde hakkaniyetin sağlanmasının önemli olduğu,

- 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında ikamet şartı aranmaksızın maliklere, kiracılara ve yapıda ikamet etmek şartıyla sınırlı aynı hak sahiplerine de geçici konut veya iş yeri tahsisi ya da kira yardımı yapılabilmesine yönelik düzenlemeler yapıldığı, bunun hak kayıplarının önlenmesi açısından önemli olduğu, özellikle aynı evde ikamet eden birden çok hak sahibine de kira yardımı yapılmasının olumlu olduğu,

- 6306 sayılı Kanun kapsamında riskli alanlar ve rezerv alanlarındaki yapıların paydaşlarının en az üçte iki çoğunluğu ile alınan karara katılmayanların hisselerinin anlaşan diğer malikler tarafından satın alınmak istenilmemesi halinde, bu hisselerin Hazine adına satın alınması yanında ülke genelindeki riskli yapılarda ise paydaşların aralarındaki anlaşmaya uyularak işlem yapılması koşuluyla üçüncü şahıslara satış işlemi yapılabilmesine yönelik düzenleme ile deprem riski altındaki yerleşim yerlerinde kentsel dönüşümün hızlanacağı,

- Plastik poşet kullanımının azaltılmasına yönelik düzenlemelerin, çevre bilincinin gelişmesine önemli bir katkı sağlayacağı,

hususlarına değinilmiştir.

4. Komisyonun Maddeler Hakkında Kararı

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir. Teklif metni aşağıdaki değişikliklerin yapılması suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 1

Teklifin Çerçeve 1 inci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Madde 2

Teklifin Çerçeve 2 nci maddesi; uygulamada tereddütlere sebebiyet vermemesi için Teklif metninden çıkarılmıştır.

Madde 3

Teklifin Çerçeve 3 üncü maddesi; çerçevesinde yer alan ve onikinci fıkrasında yer alan “oluştururlar” ibaresinin “oluşturabilirler” şeklinde değiştirilmesine yönelik yapılan düzenlemenin, üretici, ithalatçı ve piyasaya sürenlerin yetkilendirilmiş kuruluş oluşturma yükümlülüğünün zorunluluk şeklinde devam etmesinin daha yerinde olacağı öngörüsüyle Teklif metninden çıkarılmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 2 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 4

Teklifin Çerçeve 4 üncü maddesi; teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 3 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 5

Teklifin Çerçeve 5 inci maddesi; uygulamada tereddütlere sebebiyet vermemesi için Teklif metninden çıkarılmıştır.

Madde 6

Teklifin Çerçeve 6 ncı maddesi; teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 4 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 7

Teklifin Çerçeve 7 nci maddesi; 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (cc) bendinin, uygulamada tereddütlere sebebiyet verebileceği ve amaçlanan maksadın dışına çıkılarak bazı çevre suçlarının cezasız kalmasına veya daha hafif ceza almalarına yol açacağından teklif metninden çıkarılmak, kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 5 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 8

Teklifin Çerçeve 8 inci maddesi; teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 6 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 9

Teklifin Çerçeve 9 uncu maddesi; teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 7 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 10

Teklifin Çerçeve 10 uncu maddesi; 2872 sayılı Kanuna eklenen,

- Ek madde 11 in; geri kazanım katılım paylarının yeniden değerlendirilme oranında artırılması suretiyle belirlenen tutarlar için, Cumhurbaşkanına yarısına kadar artırma veya yarısına indirmeye yetki verilmesi

amacıyla yeniden düzenlenmek, Ek madde 11 e bağlı ek (1) sayılı listede yer alan plastik poşet ve bitkisel yağdan alınacak geri kazanım katılım pay tutarlarının değiştirilmesi ve elektrikli ve elektronik eşyalarda küçük ev aletleri dışındaki aletlerin de kapsama alınması için yeniden düzenlenmek,

- Ek 12 nci maddede Bakanlığın depozito uygulamasını zorunlu tutması için, “tutabilir” ibaresinin “tutar” şeklinde değiştirilmek, ek 13 madde ile birlikte, kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak,

ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 8 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 11

Teklifin Çerçeve 11 inci maddesi; kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 9 uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 12

Teklifin Çerçeve 12 nci maddesi; teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 10 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 13

Teklifin Çerçeve 13 üncü maddesi; kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 11 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 14

Teklifin Çerçeve 14 üncü maddesi; kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 12 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 15

Teklifin Çerçeve 15 inci maddesi; teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 13 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 16

Teklifin Çerçeve 16 ncı maddesi; teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 14 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 17

Teklifin Çerçeve 17 nci maddesi; 3194 sayılı Kanuna eklenen fıkrada sehven “ikinci fıkrada” şeklinde yazılan ibarenin “üçüncü fıkrada” şeklinde değiştirilmek, kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 15 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 18

Teklifin Çerçeve 18 inci maddesi; kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 16 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 19

Teklifin Çerçeve 19 uncu maddesi; kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 17 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 20

Teklifin Çerçeve 20 nci maddesi; kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 18 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 21

Teklifin Çerçeve 21 inci maddesi;4342 sayılı Mera Kanununa eklenen geçici 4 üncü maddesi, kapsamdaki taşınmazların hangilerinin mera yaylak veya kışlak olarak kullanıldığının tespitinin teknik açıdan mümkün olmadığı, bu nedenle tespiti çalışmalarının 4342 sayılı Mera Kanununun 6 ncı maddesinde belirlenen komisyon marifetiyle yapılacağına açıklık getirilmesi, ayrıca, kapsamdaki taşınmazların kullanıcıları tarafından daha önceden yapılmış ödemeler dikkate alınarak mükerrerliği önlemeye yönelik değişiklik yapılmak, kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 19 uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 22

Teklifin Çerçeve 22 nci maddesi; kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 20 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 23

Teklifin Çerçeve 23 üncü maddesi; kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 21 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 24

Teklifin Çerçeve 24 üncü maddesi; teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 25

Teklifin Çerçeve 25 inci maddesi; kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 23 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 26

Teklifin Çerçeve 26 ncı maddesi; 6306 sayılı Kanununun 7 nci maddesinin dokuzuncu fıkrası; 6306 sayılı Kanun kapsamındaki hak sahiplerine (malikler ile en az bir yıldır kiracı veya sınırlı ayni hak sahibi olarak riskli yapıyı kullananlara) yönelik yürürlükteki banka ve sigorta muameleleri vergisi istisnasının, devam etmesinin sağlanması amacıyla değiştirilmek, dönüşüm uygulamalarını teşvik etmek için yeni yapıların ilk satışlarında harç muafiyeti getirilmesine yönelik olarak bent eklenmek ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 24 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 27

Teklifin Çerçeve 27 nci maddesi; kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 25 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 28

Teklifin Çerçeve 28 inci maddesi; kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 26 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 29

Teklifin Çerçeve 29 uncu maddesi; teselsül ettirilmek suretiyle Çerçeve 27 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 30

Teklifin Çerçeve 30 uncu maddesi; 2872 sayılı Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci paragrafında yer alan “Bakanlıkça” ibaresine açıklık getirilmesi amacıyla “Tarım ve Orman

Bakanlığınca” şeklinde bir düzenleme eklemek, kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmak ve teselsül ettirilmek suretiyle çerçeve 28 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 31

Teklifin yürürlüğe ilişkin Çerçeve 31 inci maddesi; teselsül ettirilmek suretiyle 29 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 32

Teklifin yürütmeye ilişkin Çerçeve 32 nci maddesi; teselsül ettirilmek suretiyle 30 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

6. Özel Sözcü

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde özel sözcü olarak Ankara Milletvekili Barış AYDIN seçilmiştir.

Ayrıca teklif metni, kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar çerçevesinde, teklifin kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>Muhammet Balta</i>	<i>Muhammet Müfit Aydın</i>	<i>Barış Aydın</i>
Trabzon	Bursa	Ankara
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Hacı Turan</i>	<i>Hacı Osman Akgül</i>	<i>Husret Dinç</i>
Ankara	Gümüşhane	Hakkari
Üye	Üye	Üye
<i>Eyüp Özsoy</i>	<i>Cengiz Demirkaya</i>	<i>Mehmet Emin Şimşek</i>
İstanbul	Mardin	Muş
Üye	Üye	Üye
<i>Yusuf Ziya Yılmaz</i>	<i>Mehmet Habib Soluk</i>	<i>Ahmet Akay</i>
Samsun	Sivas	Şanlıurfa
Üye	Üye	Üye
<i>Abdulahat Arvas</i>	<i>Aydın Özer</i>	<i>Mehmet Göker</i>
Van	Antalya	Burdur
	(Muhalefet şerhi ektedir)	(Muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Mahir Polat</i>	<i>Murat Bakan</i>	<i>Vecdi Gündoğdu</i>
İzmir	İzmir	Kırklareli
(Muhalefet şerhi ektedir)	(Muhalefet şerhi ektedir)	(Muhalefet şerhi ektedir)

Üye

Oya Ersoy

İstanbul

(Muhalefet şerhi ektedir)

Üye

Tamer Akkal

Manisa

(Muhalefet şerhi ektedir,
son oylamada bulunamadı)

Üye

Murat Çepni

İzmir

(Son oylamada bulunamadı)

Üye

Ayşe Sibel Ersoy

Adana

Üye

Metin Ergun

Muğla

(Muhalefet şerhi ektedir)

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM Kanun ve Kararlar Başkanlığınca 13/11/2018 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, talî komisyon olarak Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna havale edilen 2/1285 esas numaralı “Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile ilgili Cumhuriyet Halk Partisi Çevre Komisyonu üyeleri olarak tasarıya ilişkin görüş ve eleştirilerimiz aşağıda özetlenmiştir.

32 maddeden oluşan 9 ayrı kanunda değişiklik yapılmasını öngören teklifte AK Parti'nin rutin yasa yapma tekniği haline gelen Torba Yasa uygulaması ne yazık ki burada da görülmüştür. Yaklaşık yedi saat süren komisyon toplantısında genel olarak çevrenin korunmasına ilişkin maddeler üzerinde sorun teşkil edecek değişikliklere rastlanmazken, bazı maddelerin tartışmalı ve toplum yararına olmadığı görülmüştür. Bu maddeler arasında Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) ile ilgili olan madde dikkat çekicidir. Söz konusu madde mevcut uygulamadaki süreci değiştirmemekte, hali hazırda “ÇED gerekli değildir” tanımlamasının kamuoyunda yarattığı algıyı değiştirmek amacıyla da bir sınıflandırmaya gidilmektedir. Mevcut uygulamada ÇED raporu ve proje tanıtım dosyası kavramları yer alırken, getirilen düzenlemede A sınıfı ÇED raporu ve B sınıfı ÇED raporu denilmektedir. Bakanlık tarafından komisyonunda yapılan açıklamada sınıflandırmaların aslında eski sistemden farklı olmadığı dile getirilmiş ancak bu açıklama yapılmak istenen değişikliğin nedenine gerekçe değildir. Komisyonunda sadece bir algı değişikliği için düzenleme yapmanın gereği olmadığı tarafımızdan dile getirilmiş, eski mevzuatın aynen korunması için ısrar edilmiş ve sonuç olarak uzlaşma sağlanarak 2. Madde ve bu maddeye bağlı 5. Madde teklif metninden çıkarılmıştır.

Komisyonunda, karayolları ve denizyollarında katı yakıt, petrol ve türevlerini taşıyan araçlar ile karayollarında seyreden motorlu taşıtların egzoz gazı emisyon ölçümlerine ilişkin getirilen cezalara yönelik 7. Madde tartışmalarında cezaların artırımı istenmiştir. Konuya duyarlılık gösterilmesi üzerinde durarak, tüm partilerin ortak tavrı ile ceza tutarlarının yeniden belirlenmesi, Bakanlığa 5 katına kadar artırım izni verilmesi yönünde karar alınmıştır. Ancak komisyon metninde değişiklik yapılmayarak gerekli değişikliğin Genel Kurul çalışmalarına bırakılması yönünde mutabakat sağlanmıştır.

Öte yandan, **Teklifin 15. Maddesi** Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir. Maddede kamu kurum ve kuruluşlarınca inşaatın yapımına ve denetimine ilişkin dışarıdan hizmet alımı yapılması ve bu yapım ve denetimin danışman firmanın mimar ve mühendislerine bırakılması söz konusudur. Kamu kurum ve kuruluşu adına dışarıdan mimar ve mühendislerin denetleme görevi yapmaları Anayasa'nın 128. Maddesine aykırıdır. Anayasa Mahkemesi'nin 11/12/1986 tarih ve 1986/29 sayılı kararı bu konuda emsaldir. 1986 yılında İmar Kanununda yapılan düzenlemenin Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesi sonucunda "Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak yapı projelerinin kurumlarınca tasdik edilmek ve avan projeye göre ruhsat verilmesi" hükmü ile "yeminli bürolara ruhsat verme" yetkisi Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Bu emsal karar göz önünde bulundurulduğunda teklifin 15. Maddesi benzer ifadeleri içeriğinde barındırmaktadır. Yani kamu kurum ve kuruluşlarının fenni işleri için dışarıdan ihale usulüyle hizmet alımı yapmaları uygun ve yasal değildir. Denetim görevi ve mesuliyet bir kamu görevidir. Öte yandan kamuda bu alanda uzmanlaşmış memurlar bulunmaktadır. Bu memurlar varken danışman firma ile hizmet alım yoluna gidilerek işlemlerin yapılması tartışma ve huzursuzluk yaratır.

Teklifin 20. Maddesi kıyılarda enerji iletim hatları ve yenilenebilir enerji santralleri yapılabilmesi hakkında düzenlenmiş olup, 3621 sayılı Kıyı Kanununun amacına ters düşmektedir. Bu Kanun, deniz, tabii ve suni göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde olan ve devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinin doğal ve kültürel özelliklerini gözeterek koruma ve toplum yararlanmasına açık, kamu yararına kullanma esaslarını tespit etmek amacıyla düzenlenmiştir. Oysa getirilmek istenen düzenlemeyle, göllerimizin üzerinde enerji üretim santrallerinin kurulmasına izin verilmek istenmektedir.

Dünyada bir yağış rejim değişikliği yaşanırken, Türkiye'deki göllerde kuraklık söz konusuysen, örneğin Eber gölü kurumuş ve Burdur gölü geri dönüşü zor bir duruma gelmişken, suların azalması sonucu tarım tehlikeye girmişken, böyle bir düzenlemenin doğru olmadığını açıklar.

Sulak alanlarında, göllerde, ekolojik denge unsurları son derece önemlidir. Yenilenebilir enerji kaynak alanlarının, su alanlarında yer alması telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğuracaktır. Sulak alanlar kuş popülasyonunun en yoğun olduğu alanlardır. Özellikle sucul kuşların yumurtlama alanları olan sulak alanların üreme dönemlerinde ziyaretçilerin girişine dahi kapatılması gerekirken bir enerji üretim santraline dönüştürülmesi sucul ekosistemlerde

ciddi tahribata sebep olacaktır. Sulak alanlarda avlanan yırtıcı kuş türlerinin de sulak alanlara kurulacak RES'ler, karasal ekosistemlerde kurulan RES'lerden çok daha fazla ekosistem tahribatına sebep olacaktır.

Tüm bunların yanı sıra, RES'lerin insan sağlığına olan etkilerinden nedense kimse bahsetmemektedir. Uzun metal bir direk ve üç kanatlı pervaneden oluşan RES ülkemizde ve dünyada en temiz ve uygun enerji kaynaklarından biri olarak bilinmektedir. Her ülkenin sürdürülebilir enerjiye ihtiyacı olduğunu biliyor ve parti görüşü olarak da bunu kabul ediyoruz. Ama orman katliamı yaparak, çevreye, doğaya ve orada yaşayanların ortamına zarar verilmesine herhalde kimsenin gönlü razı olmayacaktır.

RES'lerin yaşam alanlarına azami mesafesi Avrupa, ABD, Kanada'da 1,4 kilometreyken ülkemizde bu mesafe 400 metreye kadar inmiştir. İnsanlar, hiç susmayan metal uğultusu dinlemek zorunda kalmaktadır.

Yine, ormanlık alanlarda RES dikilecek yere ulaşmak için otoban genişliğinde yollar açılmaktadır çünkü kanat uzunluğu 45-49 metre olan pervaneler ancak bu şekilde taşınabilmektedir. Yol genişlerken kesilen ağaçlar, yuvalarından edilen hayvanlar açık bir doğa katliamıdır. Tüm olanlar sadece bununla da sınırlı değildir. RES'lerin doğa fizibiliteleri yeterince yapılmadığı için doğal yaşama zarar vermektedir. RES'ler kurulduğu birçok yerde yaşam alanlarına, tarım üretim alanlarına ve endemik bitki türlerine zarar vermektedir.

Rüzgâr enerjisi santralleri ülkemiz için henüz yeni sayılabilen bir olgudur. Başka ülkelerde, yakınındaki rüzgâr türbinleri ile birlikte yaşamak zorunda kalan insanların uzun zamandır yaşadığı sıkıntılar iyi bilinmektedir. Avustralya'dan Kanada'ya kadar birçok insanda sağlık problemleri baş göstermiş, nedeni araştırılan bu sorunlar “**rüzgâr türbini sendromu**” olarak tanımlanmıştır.

Bugüne kadar insanların yaşadıkları maalesef “psikolojik” olarak değerlendirilmiştir. Ancak, Kanada'da 2004 yılından bu yana inşa edilmiş olan büyük yani 1,5 ila 3 MegaVatlık rüzgâr türbinlerinin yakınında yaşayan 10 aile ile (Toplamda 38 kişi) yapılan görüşmeler sonunda bazı semptomlar tespit edilmiştir. Bu semptomlar; uyku bozukluğu, baş ağrısı, kulak çınlaması, kulakta basınç, sersemlik hissi, baş dönmesi (Dengesini kaybetme ve vücudun ya da çevrenin kendi etrafında dönme duygusu), bulantı, bulanık görme, kalp çarpıntısı, asabiyet,

konsantrasyon ve hafıza problemleri, hareket duyarlılığıyla ilişkili panik nöbetleri uyanırken veya uykuluyken ortaya çıkan titreme şeklinde kendini göstermektedir.

Rüzgar türbinleri ülkemizde mevzuata göre yaşam alanlarının bir kaç yüz metre yakınına kurulabilmektedir. Ancak bu düzenleme eski ve küçük 1 megawattlık türbinlere göre yapılmıştır. Halen kullanımda olan 3 megawatt üzeri güçteki devasa türbinlerin çevre ve insan sağlığı üzerine etkilerinin çok daha fazla olduğu şüphesizdir.

Sonuç olarak RES'lerin yaşam alanlarına en az 2 kilometre mesafede kurulması uygun olacaktır. Birçok ülkede insan sağlığının korunması için bu konuda yasal düzenlemeler yapılmaktadır. Hatta yaşam alanlarına yakın olan türbinler kaldırılmakta ve etkilenen insanlar yargı kararı ile tazminat almaktadır.

Komisyon görüşmelerinde dile getirdiğimiz bu uyarılar sonrası bu maddenin bu şekilde kabulünün doğru olmadığı, gerek Bakanlık gerekse diğer komisyon üyesi milletvekilleri tarafından kabul edilmiştir. Düzenlemede yer alan tabii ve suni göller ifadesinin madde metninden çıkarılması yönünde bir ortaklık söz konusu olmuş, ancak daha sonra iktidar partisi üyeleri ve komisyon başkanının verdiği söz neticesinde maddenin Genel Kurul'da değiştirilmesi, bu haliyle komisyonda kabul edilmesi kararlaştırılmıştır.

Teklifin 27. Maddesi müteahhitlerden kaynaklanan mağduriyetlerin önlenmesine yönelik tedbirleri içermektedir. Komisyonda CHP İstanbul Milletvekilimiz Mehmet Akif Hamzaçebi tarafından 17/09/2018 tarihinde 182 sıra sayısıyla TBMM Başkanlığına sunulmuş olan kanun teklifinin bu maddeyle birleştirilmesi ve daha kapsamlı bir düzenleme yapılabilmesi hususunda uzlaşmış olmasına karşın usuller gereği ihdas maddesi olarak eklenmesi talebinde bulunduk.

Bu maddeyle birleştirilmesini teklif ettiğimiz söz konusu kanun teklifi ile müteahhitlerce başlanılamayan ya da tamamlanamayan kentsel dönüşüm kapsamındaki inşaatların belirli şartlarda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından tamamlanmasına olanak sağlanarak, kentsel dönüşüm mağduru vatandaşlarımızın sorunlarının çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır.

Ülkemizin çok önemli bir kısmı, başta deprem olmak üzere doğal afet riski altında olmasına karşın mevcut yapıların büyük bir kısmı muhtemel afetlere karşı dayanıklı değildir. 1999 yılındaki Marmara depremi ile 2011 yılındaki Van depremlerinde depreme karşı dayanıklı olmayan binalar yüzünden hem çok ciddi sosyo-ekonomik kayıplar yaşanmış hem de devletimiz büyük malî külfetler ile karşı karşıya kalmıştır. Diğer yandan İstanbul’da yakın bir gelecekte oldukça şiddetli bir depremin yaşanmasının beklenmekte olması, bazı yerleşim merkezlerinin jeolojik durumu ve zemin özelliklerinden dolayı afet riski altında bulunması bu yerlerdeki riskli yapıların bir an önce dönüştürülmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

Anayasanın 56’ncı maddesi, herkesin sağlıklı, dengeli ve güvenli bir çevrede yaşama hakkına sahip bulunduğunu hükme bağlamış ve devlete bu hususta görevler yüklemiştir. Yine Anayasanın 23’üncü maddesinde devletin sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ile görevli olduğu ifade edilmiştir.

Bu çerçevede, riskli alan ve riskli yapıların dönüştürülmesiyle sağlıklı ve düzenli yerleşim alanlarının oluşturulmasını amaçlayan 16 Mayıs 2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun çıkarılmıştır. Kanundaki düzenlemeler, dönüştürme, yeniden yerleştirme ve yapılaşma hizmetlerinin devlet ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları eliyle belirli bir plân, program ve düzen içinde gerçekleştirilmesini öngörmekle birlikte uygulamada çeşitli sorunlar yaşanması nedeniyle dönüşüm çalışmalarında istenilen hızda ilerleme sağlanması mümkün olamamıştır.

Yaşanan önemli sorunlardan bir tanesi de dönüşüm sözleşmeleri imzalanarak tahliyesi ve yıkımı gerçekleştirilmiş bulunan yapıların yerine yapılacak inşaat çalışmalarına müteahhitlerce başlanılamamış ya da başlanılmış olsa bile tamamlanamamış olmasıdır. Riskli yapılarını yeni ev hayali ile tahliye ederek yıkılmasına rıza gösteren çok sayıda vatandaş, kendilerinden kaynaklanan herhangi bir kusurları da olmadığı halde, sözleşme imzaladıkları müteahhitlerce inşaat başlanılmaması veya başlanılan inşaatların tamamlanmaması nedeniyle mağdur olmuştur.

Komisyonunda, Genel Kurul görüşmelerinde 27. Maddenin bizim teklif ettiğimiz değişiklikle birlikte ele alınması kararlaştırılmıştır.

Komisyon görüşmelerinde ayrıca 2872 sayılı Çevre Kanununda tanımlarda yer alan “Çevre Görevlisi” ibaresinin “Çevre Mühendisi” olarak değiştirilmesini teklif ettik. Görüştüğümüz kanun teklifine ek madde olarak verdiğimiz önerge tüm partiler ve Bakanlık tarafından olumlu karşılandı. Bununla birlikte değişikliğin komisyonda değil genel kurulda yapılması kararlaştırıldı. Ayrıca değişikliğin hali hazırda çevre görevlisi belgesi olan 4 yıllık üniversite mezunlarının kazanılmış haklarını korumak kaydı ve şartıyla yapılmasının uygun olacağına vurgu yapılmıştır.

Bu değişiklik günümüzde yapılmak zorundadır çünkü üniversitemizde uluslararası gelişmelere uygun çevre mühendisi eğitimi verilmektedir. Bakanlık veri tabanına tanımlı 16337 Çevre Görevlisi vardır ve bunların yüzde 90’ı çevre mühendisidir. Aynı zamanda Bakanlığın veri tabanına kayıtlı Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında 50.000 Ek-1 ve Ek-2 tesis bulunmaktadır. Ülkemizde izin lisans yönetmeliği 2009 yılında yayınlanana kadar bu iş ve işlemleri çevre mühendisleri yapmaktaydı. Hali hazırda Çevre Mühendislerinin bu işleri yaptıkları ve yapabilecekleri ortadır. Bu nedenle bu konuda doğrudan çalışan meslek grubu olan Çevre Mühendislerinin bu ifadede düzenlenmesi uygun olacaktır.

Mehmet Göker

Burdur

Aydın Özer

Antalya

Murat Bakan

İzmir

Vecdi Gündoğdu

Kırklareli

Mahir Polat

İzmir

MUHALEFET ŞERHİ

GENEL DEĞERLENDİRME

Çevre ve çevre sorunları, AKP hükümetleri zamanında en fazla tartışma yaratan, Gezi Parkı direnişi başta olmak üzere, AKP'nin en fazla oy aldığı iller, ilçeler dâhil olmak üzere, tüm memleket sathında eylemlere, itirazlara neden olan konuların en başında geliyor. Bizim tespit ettiğimiz kadarıyla, yine AKP hükümetleri zamanında üzerinde en fazla değişiklik yapılan kanunlar ve yönetmeliklerin en önde gelenleri çevre ile ilgili kanun ve yönetmeliklerdir.

AKP hükümetleri, bir yandan ulusal ve uluslararası koruma sözleşmeleri kapsamında başta iklim, orman, deniz ve sulak alanların korunması gibi birçok alanda stratejik belgeleri oluşturmasına karşılık, başta enerji ve inşaat sektörlerine dair politikalarında bütün bu strateji belgelerini rafa kaldıran bir yaklaşım içinde olmuştur. Çevrenin, doğanın “korunma” ve “kullanma” ilişkisinde AKP hükümetleri “koruma” ilkelerine karşı her zaman ve her durumda “kullanma” ilkelerini esas almıştır.

Türkiye, Avrupa-Sibirya, Akdeniz ve İran-Turan olarak bilinen üç biyo-coğrafik bölgeye ve bunların geçiş alanlarına sahiptir. Ayrıca iki kıta arasındaki köprü konumu nedeniyle iklimsel ve coğrafik özelliklerin kısa aralıklarla değişmesi sonucu biyolojik çeşitlilik açısından küçük bir kıta özelliğine ve ilaveten orman, dağ, step, sulak alan, kıyı ve deniz ekosistemlerine ve bu ekosistemlerin farklı formlarına ve farklı düzenine sahiptir. Bu ekosistem ve habitat çeşitliliği beraberinde zengin tür çeşitliliğini de getirmiştir. Bütün canlılar için yaşamsal önemi olan biyolojik çeşitlilik, kara, deniz ve diğer su ekosistemleri ile bu ekosistemlerin bir parçası olan ekolojik yapılar da dahil canlı organizmalar arasındaki farklılaşmayı ön plana çıkarır. İnsanların başta gıda olmak üzere temel ihtiyaçlarını karşılama ve vazgeçilmez bir yeri olan canlı kaynakların temeli biyolojik çeşitlilik. Biyolojik çeşitlilik, “türlerin yaşama ortamlarının (habitatların, daha geniş anlamda ekosistemlerin) çeşitli biyotik ve abiyotik faktörler bakımından gösterdiği farklılıkları, ekosistemlerde yaşayan canlıların kendi aralarında, canlılar ile cansızlar arasında, yere ve zamana göre değişen farklılıkları ile genler, türler, ekosistemler ve işlevlerin tamamını ifade etmektedir.

Türkiye biyolojik çeşitlilik açısından kısılanacak bir zenginliğe sahip olmasına rağmen, bu zenginliklerimizin tam bir envanterini oluşturmada daha çok yol alınması gerektiği açıktır. Bunun yanı sıra, önemli biyolojik çeşitliliğe sahip alanlara ilişkin sorunlar, son yıllarda plansız ve çarpık kentleşme, sanayileşme, turizm, ulaştırma, kıyıların hızla yapılaşması gibi sebepler sonucunda artmaktadır. Kıyı ve deniz alanlarının kullanımına olan aşırı talep sonucunda bu alanlar kirlenmiş ve ekosistemi bozulmuştur. Kirlilik ve bozulma kıyı ve deniz alanlarının biyolojik çeşitliliğini ve verimliliğini giderek artan bir şekilde yok ederek, bu alanlarda giderilmesi olanaksız zararlar oluşturmaktadır.

Çevre ya da ekoloji ile ilgili konuların büyük önem kazanmasını, diğer bütün politikalarımızın temel parametresi haline getirilmesini zorunlu kılan temel faktör, küresel iklim krizidir. Herhangi bir adım atarken, meseleye kötü gözle bakmıyorsanız, yani bu işten

nasıl kar elde ederim diyen şirketlerin gözüyle bakmıyorsanız, çevre konusunda hem ülke olarak hem de küresel olarak karşı karşıya olduğumuz felaket tablosunu göz önünde bulundurmanız gerekir.

İklim krizi, sadece çevre ile ilgili değildir. Emekli olduğunuzda ailenizle nerede yaşamak istediğinize karar verirken bile göz önünde bulundurmanız gereken son derece etkili hayati bir konudur. İlgili bakanlığın ve üniversitelerimizin iklim krizinin Türkiye'ye etkisi üzerine yaptığı çalışmalar ortada. Çölleşme, su ve gıda krizi, aşırı ve istikrarsız hava olayları. Eğer her şeye maliyet gözüyle bakmak istiyorsanız, bütün bu iklim olaylarından canlı türlerinin yok olması, doğal afetler, hastalıklar, salgınlar, obezite ya da açlık gibi bir sürü sorun yaratıyor. Hükümetin sadece yanlış ekonomi politikaları değil, çevre politikaları da Anadolu'yu çölleştiriyor, tarımı bitiriyor, insanları açlık ve susuzlukla baş başa bırakıyor. Bir taraftan Enerji bakanlığı, üniversiteler iklim krizine dair projeksiyonlar geliştiriyor ama diğer taraftan yine ilgili bakanlık başta olmak üzere diğer icracı bakanlık ve kurumlar iklim krizi yokmuş, bu konuda hiçbir yükümlülüğümüz yokmuş gibi davranıyor.

Birçok bilimsel rapora göre, geçen 30 yılın her 10 yılı, yeryüzünde 1850'den beri kaydedilen küresel sıcaklık değerleri, hesaplanan tüm on yıllık dönemlerden artarak daha sıcak olmuştur. Çözümlenen dolaylı eski iklim verileri, Kuzey Yarımküre 'de 1983-2012 döneminin olasılıkla son 1400 yılın en sıcak 30 yıllık dönemi olduğunu göstermektedir. Küresel birleşik kara ve okyanus yüzey ortalama sıcaklığı verileri, birbirinden bağımsız olarak üretilmiş olan veri setleri kullanılarak, 1880-2012 döneminde 0,85°C'lik [0,65-1,06°C güven aralığında] bir doğrusal ısınma eğilimi göstermiştir. Var olan en uzun tek veri setine dayanarak hesaplanan, 1850-1900 dönemi ve 2003-2012 dönemleri arasındaki toplam ısınma ise 0,78 [0,72-0,85] °C'dir. Küresel ortalama yüzey (kara ve okyanus) sıcaklığı verileri, bölgesel eğilimlerin yeterli düzeyde hesaplanabildiği en uzun dönem olan 1901-2012 döneminde, 0,89°C'lik [0,69-1,08°C güven aralığında] doğrusal bir artış göstermiştir. Bu dönem boyunca hemen tüm Yerküre yüzeyi ısınmıştır.

Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 2013 yılı Değerlendirme Raporu'na göre, karbondioksit (CO₂), metan (CH₄) ve azotmonoksit (N₂O) gazlarının atmosferdeki miktarları son 800.000 yıllık dönemde hiç olmadığı kadar yüksek bir düzeye ulaşmıştır. CO₂ miktarı, temel olarak fosil yakıtlar ve bilinçsiz arazi kullanımından (ormanların yok edilmesi vs.) kaynaklanan salınımlar nedeniyle, sanayi öncesi döneme göre %40 oranında artmıştır. Okyanuslar, atmosfere salınan insan kaynaklı karbonun yaklaşık %30'unu emerek asitlenmiştir. CO₂, CH₄ ve N₂O gazlarının atmosferdeki birikimleri, insan etkinlikleri nedeniyle 1750 yılından beri artmıştır. Bu gazların 2011 birikimleri, sanayi öncesi düzeylerine göre sırasıyla %40, %150 ve %20 oranında artarak, aynı sırayla 391 ppm (kısaca milyonda bir), 1803 ppb (milyarda bir) ve 324 ppb (milyarda bir) düzeylerine yükselmiştir. Atmosferdeki CO₂, CH₄ ve N₂O birikimleri, geçen 800.000 yıllık dönemde buz karotlarında kayıtlı en yüksek birikimleri önemli oranda aşmıştır. Geçen yüzyıldaki ortalama artış oranları, çok yüksek güvenilirlikle son 2.000 yıllık dönemde daha önce hiç gerçekleşmemiş düzeydedir. Okyanus asitleşmesi, pH düzeyindeki azalmayla ölçülür. Okyanus yüzey suyunun pH'i, sanayi döneminin başlangıcından beri, hidrojen iyon konsantrasyonundaki %26'lık bir artışa karşılık gelen bir oranda, 0,1 azalmıştır.

Yıllara göre Dünyadaki biyo çeşitlilik gelişimi incelendiğinde tropikal otlaklar ve çayırlar ile çöl alanlarının ilk sıralarda olduğu görülmektedir. Ancak biyomların oranları günümüze kadar azalmış olup, 2050 yılına kadar da azalmaya devam edeceği tahmin edilmektedir. 1700 yılına göre ortalama tür zenginliği oranının 2000 yılında yaklaşık %30 azaldığı, 2050 yılında ise %40'a yakın oranlarda azalacağı tahmin edilmektedir

Dünyanın birçok bölgesinde biyoçeşitlilik çok çeşitli çevresel nedenlerle ciddi tehdit altında bulunmaktadır. İlerleyen yıllarda küresel ısınmanın yoğun etkisiyle bu tehdidin daha da artması beklenmektedir. Dünyada tespit edilen tür sayısının 2003 yılında büyük bir artış gösterdiği ve günümüze doğru daha da arttığı görülmektedir. Buna karşın tehdit altındaki tür sayısında da bir artış söz konusu olmaktadır. 2012 yılında Dünya'da yaklaşık 20.000 canlı türünün yok olma riskiyle karşı karşıya olduğu izlenmektedir. 2000 yılında yaklaşık 11.000 olan tehdit altındaki tür sayısı, 2012 yılında %90'dan fazla artış göstererek 20.000 civarına ulaşmıştır.

Verilen tüm veriler doğrudan ya da dolaylı olarak "insan" faktörü tarafından etkilenmiş verilerdir.

Bu verilerden yola çıkarak dünyayı çok kısa zamanda büyük miktarda değiştirdiğimizi görebiliyoruz. Nitekim bütün bu verileri insanın artık gerçek bir jeolojik aktör olduğuna dair tartışmanın başlamasını getirmiştir. 2008 yılında Portsmouth Üniversitesi'nden bir grup yerbilimci, yayınladıkları bildiri ile Yerküre'nin insan etkisiyle son 200 yılda geçirdiği evrimin, insansız geçen milyonlarca yıla denk olacağını öne sürdüler. Yani insanın Yerküre'nin evrimini hızlandırdığını iddia ederken, bu değişimin yeni bir jeolojik çağın başlangıcı olarak kabul edilmesi gerektiğini teklif ettiler. Hazırladıkları bir rapor ile Uluslararası Stratigrafi Komisyonu'na içinde bulunduğumuz holosen devrinin sonlandırılması gerektiğini savundular. Yerine ise insanın doğa üzerindeki etkisine atıfta bulunmak için ilk kez 2000 yılında Nobel ödüllü Paul Crutzen'in E.F. Stoermer ile birlikte yazdığı bilgi notunda kullandığı "Antroposen" çağının içinde bulunduğumuz çağ olarak ilan edilmesi gerektiğini bildirdiler.

Küresel iklim krizini azaltmaya yönelik yapılan, bizce oldukça yetersiz olan ama kötünün iyi sayılabilecek, Paris Anlaşması'nı imzalayan Özbekistan ile beraber 184 ülke onaylamış oldu! Onaylamayan 13 ülke: Angola, Eritre, G. Sudan, Irak, İran, Kırgızistan, Lübnan, Libya, Rusya, Surinam, Umman, Yemen ve Türkiye! Anlaşma Türkiye'ye yükümlülük bile vermiyor ama taraf oluyor!

Daha önceki birçok kanun ve diğer değişikliklerde olduğu gibi bir taraftan kirliliğin azaltılması, emisyonların azaltılmasından bahsediliyor, öbür yandan kömür ve fosil yakıtların kullanılması için seferberlik ilan ediliyor. Bir taraftan su krizi kapıda deniyor diğer taraftan mevcut su alanları enerji projelerinin kullanımına açılıyor. Nedenler üzerinde durulmadan sonuçlarla baş edilebileceği sanılıyor.

"BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ" ile bir kez daha çevre ile ilgili 3 temel kanunda değişiklikler yapılmak istenmektedir. Çevre, İmar ve Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanunlar. Çevre Kanunu açısından sıfır atık projesine entegrasyon, depozito, plastik poşet uygulamasının kalması, ceza artışları gibi temel düzenlemeler var.

MADDELER BAZINDA DEĞERLENDİRME

MADDE 18-

2014 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın hazırladığı **Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Ulusal Stratejisi** taslak metinde belirtildiği gibi, Deniz ve kıyı ekosistemlerinin sağladığı hizmetler, doğal bir miras olarak bu alanların kültüründe önemli bir rol oynamaktadır. İnsan baskısı ve iklim değişikliğiyle ilişkili olan etkiler, kıyı ve deniz alanlarına bağlı yaşayan toplumları ve ekonomileri daha fazla etkilemektedir. Birçok ülke, bu etkileri azaltmak için çaba sarf etmiş ve denizel biyolojik çeşitliliğinin korumasını sağlamak için Deniz ve Kıyı Koruma Alanları (DKKA'lar) kurmuşlardır. Ancak, gösterilen bu çabalara rağmen, DKKA'ların hala ciddi eksiklikleri bulunmaktadır.

Bu eksikliklerin giderilmesi amacıyla Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Stratejisi ve Eylem Planı oluşturulmuş. Ulusal deniz ve kıyı koruma alanları ağını geliştirmek; ülkemizin Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (BÇS) altında belirlenmiş olan "Aichi Hedefleri"ni gerçekleştirmesine ve Akdeniz Balıkçılığı Genel Komisyonu (GFCM) ile Barselona, Bern ve Ramsar Sözleşmelerinden kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesine aynı zamanda, Rio+20 çerçevesinde belirlenen "Binyıl Kalkınma Hedefleri" ve taahhütlerinin gerçekleştirilmesine katkı sağlayacağı öngörülmüş.

Dünya Doğayı Koruma Birliği (IUCN) ve ulusal ve uluslararası kurumlar/kuruluşlar tarafından yapılan ve benimsenen Deniz Koruma Alanı (DKA) tanımı ise "alçak ve yüksek deniz seviyesi arasında (gelgit) veya altındaki karasal alanın da üzerini örten su ile birlikte, bitki, hayvan, tarihi ve kültürel yapıları ile ilişkili, yasa ve diğer etkili araçlarla kısmen veya tamamen sınırlandırılarak ayrılan alanlardır" (Kelleher and Kenchington, 1992).

Deniz koruma alanlarının temel amacı: A)Önemli ekolojik ve yaşamı destekleyen sistemleri muhafaza etmek, B)Tür ve ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımını sağlamak VE C)Biyotik çeşitliliği korumaktır. Deniz koruma alanları, bir yönetim aracı olarak, etkin kullanıldığında ve daha geniş ekosistem temelli yaklaşımla yönetildiğinde; • Kritik deniz habitatları ve kaynaklarının korunmasına katkıda bulunulmasına, • Alan üzerindeki negatif etkilerin azaltılması ve alanın rehabilite edilmesine, • Deniz çevresinin sağlığının muhafaza edilmesine, • Şimdiki ve gelecek nesiller için sosyal ve ekonomik fırsatların (Turizm, balıkçılık, biyoteknoloji, eğitim ve bilimsel araştırmalar gibi) oluşturulmasına imkan verir.

Türkiye'nin uzun kıyı şeridi boyunca var olan kıyı ve deniz alanları, küresel ölçüde önemli ve çok zengin bir biyolojik çeşitliliğe sahiptir. Türkiye kıyılarında 100'den fazla bireyin yaşadığı ve Avrupa'nın nesli kritik derecede tehlike altında olan türlerinden biri olan Akdeniz keşiş fok (Monachus monachus), nesli tehlike altındaki iki tür deniz kaplumbağası; iribaşlı deniz kaplumbağası (Caretta caretta) ve yeşil kaplumbağa (Chelonia mydas) dahil olmak üzere yaklaşık 12 tür deniz memelisi bulunmaktadır. Türkiye kıyılarında yaklaşık 500 tür deniz balığı tespit edilmiştir. Bunların %50'sinin stoklarının yerel olarak yok olma tehlikesi altında olduğu tahmin edilmektedir. Ekonomik olarak önemli balık türleri arasında, hamsi, istavrit, palamut, sardalye, lüfer, barbun ve kalkan yer almaktadır. Türkiye'nin deniz alanlarına bağımlı kuş faunası, Ada martısının (Larus audouinii) yanı sıra, göçmen yaz ziyaretçisi Ada doğanı'dır (Falco eleonora). Kıyı yerleşimlerine olan talepteki artışla, nüfusta ve dağılımlarında görülen

değişim beraberinde gelen avcılık baskısını, habitat bozulmasını hızlandırmış ve Türkiye'deki deniz alanları önemli tehditlerle karşı karşıya kalmıştır. Henüz yeterince algılanamayan "koruma alanları" ifadesi ve uygulaması, Türkiye'nin deniz alanlarındaki biyolojik çeşitliliğe yönelik bu tehditleri ortadan kaldırmada önemli bir role sahiptir. Ülkemizde bulunan korunan alanların ülke yüzölçümüne oranı %7,24 olarak belirlenmiştir. Deniz koruma alanlarının korunan alanlar içindeki oranı %6,57 (397,446.63 ha), korunan kıyı uzunluğu da 1853 km dir.

Bu açıdan bakıldığında Türkiye'de denizler ve kıyı alanları zaten yeterince korunmamaktadır. David Harvey'nin "zaman-mekan sıkışması" olarak adlandırdığı, 1980 sonrası neoliberal küreselleşme sürecinde özellikle ağır sanayinin gelişmekte olan ülkelere taşeronlaştırılmasıyla ihtiyaç duyduğumuz kıtalararası ticareti sağlayan yük gemileri, bütün sanayi atıklarının hiçbir arıtma işleminden geçirilmeden nehirler aracılığıyla denizlere akıtılması gibi küresel etkenler başta olmak üzere denizlerimiz ve kıyılarımız büyük oranda korunaksız durumdadır.

Başta Karadeniz olmak üzere denizlerimizde balık türleri hızla azalmaktadır. Büyük bir kıyı katliamına neden olan Karadeniz Sahil Yolu Projesi, Samsun'dan Gürcistan sınırına kadar bütün kıyının kayalarla doldurulmasına neden olmuştur. Ayrıca denize dolgu yapılarak yapılan Ordu-Giresun havaalanı ve inşa halindeki Rize-Artvin havaalanı çalışmaları da hem dolgu için gerekli malzemenin temini sürecinde açılan taş ocakları nedeniyle hem de yapılan dolgu yüzünden hem vadiler, hem de denizde büyük bir ekolojik tahribat yaratmaktadır. Denizde dolgu temeline dayanan havaalanı, meydan, liman, barınak, turizm tesisi, turistik ada gibi projelerin tek bir amacı vardır: İnşaat şirketlerine iş alanı yaratmak.

Denizlerle ilgili uluslararası sözleşmeler ve denetimler olması durumu bir nebze iyileştirmesine rağmen ülkemiz sınırları içindeki göller ve su alanları ile ilgili ise tam bir denetimsizlik, kuralsızlık sözkonusudur. Türkiye'de 300'den fazla sulak alan bulunuyor. Bu alanların 135'i ise uluslararası öneme sahip ve toplam alanları 1 milyon 645 bin hektarı aşıyor. Türkiye, Ramsar Sözleşmesine 1994 yılında taraf oldu. 2002 yılında Ramsar alanı sayısının 9 iken bugün bu sayının 14'e ulaştı.

Buna rağmen, birçok su alanı ve göllerimiz kurumakla yüzyüzedir. Konya Ereğli sazlıkları Yüzde 90 oranında kurumuş durumda. Beyşehir Gölü'nden sulama maksatlı aktarılan su miktarının yıllık 350-400 milyon metreküpe ulaşmasından dolayı kurak dönemlerde gölün su seviyesi düşmektedir. Seyfe Gölü, tamamen kurumaya yüz tutmuş durumda. Antalya Elmalı civarındaki Avlan Gölü, Bursa'da bulunan Uluabat Gölü, Manyas Gölü, Bafa Gölü, Sivas'ın Zara ilçesinde çok sayıda endemik bitki ve kuş türünün yaşadığı Kaz Gölü, Manisa il sınırları içinde yer alan Marmara Gölü, Samsun'da üzerinde yüzen adalarında Ladik Gölü, Türkiye'nin Maldivler'i olarak anılan Burdur'daki Salda Gölü, Konya'ya bağlı Karapınar İlçesindeki, dünyanın ender jeolojik yapılarından biri olan Meke Maarı ve Maar Gölü, ve daha adını saymadığımız birçok göl, sanayi kirlenmesi ve yanlış tarım politikaları yüzünden yokoluşa karşı karşıyadır.

Ülkemizde bir taraftan iklim krizi, çölleşme, tarımsal topraklarda tuzluluk oranının artışı ve tarımsal faaliyetlerin gerçekleştirilememesi, biyoçeşitliliğin azalması gibi sorunlara çare ararken, mevcut su alanlarının "yenilenebilir enerji" yatırımlarına açılması sorunları daha da katmerleştirecektir. Göller ve su alanları üzerine yapılacak, kategorik olarak "yenilenebilir

enerji” olarak adlandırılan örneğin güneş enerji santralleri, göl yüzeyini güneş ile temasını keserek, göl ekosisteminin güneşten mahrum bırakılmasını getirmesi gibi birçok çevresel katliama neden olacaktır. Ayrıca bu gibi tesislerin yapılış aşaması da göllerde ayrıca bir kirlenme yaratacaktır. Dönem dönem basında yer aldığı gibi, bazı göllerin alt katmanlarının doğal gaz depolama alanı olarak kullanılmak istediğine dair haberler, bu tür uygulamaların göl ekosisteminde nasıl bir etki yaratacağına dair yeterli bilimsel araştırma, çevresel etki değerlendirmesi yapılmadan sadece kısa dönemli ekonomik kaygılarla hareket edildiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, bu maddenin **BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**nden bütünüyle çıkarılmasını öneriyoruz.

Madde 9-

Karayolları Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri arasına “otoyolların habitatları böldüğü yerlerde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün görüşü alınarak yaban hayvanların geçişlerine izin verecek menfez, ekolojik köprü ve benzeri tesisleri yapmak..otoyollarda yaban hayvanlardan kaynaklanacak trafik kazalarını önlemek maksadı ile kafes, tel çit, uyarı levhalar yapmak şeklinde düzenlenmiştir.

Bu düzenleme ile de yaban hayatı koruma alanlarında önceden izin verilmeyen yapılar, köprüler, yollar inşa edilebilecek ve benzeri tesisler denilerek belirsizlik yaratılmıştır. Bu kapsamda koruma alanlarında uygun olmayan yapılara neden olacaktır.

Madde 10-

Nazım İmar Planı ve Çevre Düzeni Planı tanımlarında değişiklik öngörülmüş, Mekansal Strateji Planı tanımı eklenmiştir.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nde olan bir kavramdır “Mekansal Strateji Planı”,artık İmar Kanunu'nda da düzenlenmesini öngörmektedir.

Madde 13-

Kamu kurum ve kuruluşlarınca inşaatın yapımına ve denetimine ilişkin hizmet alımı yapılmış ise inşaatın yapımına ve denetimine ilişkin her türlü fenni mesuliyet kamu kurum ve kuruluşu adına danışman firmanın mimar ve mühendislerince üstlenilebilir.

Danışman firma ile kastedilen kimdir? Müteahhit firma mıdır? Bir belirsizlik bulunmaktadır.

Denetimi özel sektöre devretmeyi de öngörüyor.

Madde 22-

Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca malik ve kiracılara ikamet şartı aranmaksızın aynı hak sahiplerine ise yapıda ikamet etmek şartıyla konut/işyeri tahsisi ile kira yardımı düzenlemiştir.

İdarece yapılan riskli yapı tespitlerinde tahliye ve yıkım masraflarından maliklerin sorumlu olacağı düzenlenmiştir. Yapı sahibine bu külfetin yüklenmesi sosyal devlet ilkesine aykırıdır.

Madde 23-

Riskli alan ilanını ve satışını bağımsız bölüm demek suretiyle sadece konut değil işyerleri bakımından da öngörüyor.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Afet Kanunu kapsamında yetkili olduğu alanlar ve Bakanlığın anılan Kanun kapsamında gelir elde etmek maksadıyla yapacağı iş ve eylemlerin önü açılıyor.

Aynı şekilde Bakanlığın kendi tasarrufundaki taşınır ve taşınmazların kısa sürede mümkün olan en az kamu kaynağı kullanılarak satışı ve kiralanması öngörülüyor.

Madde 25-

Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında daha hızlı etkin yapılaması gerekçesiyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, TOKİ, İller Bankası A.Ş ve İdarenin ve iştiraklerinin protokoller yapabileceğini düzenliyor.

Bu düzenlemeler ile Yapılacak ihaleler denetimden kaçırılıyor.

Genel ve madde bazlı incelendiğinde, söz konusu kanun teklifinin çevre ve çevre ile ilgili sorunları çözmekten öte, mevcut sorunları daha derinleştirecek niteliğe sahiptir.

Bu sebeple, kanun teklifine karşı çıkıyor ve şerhimizi düşüyoruz.

Oya Ersoy
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

AK Parti Milletvekilleri tarafından hazırlanmış 32 maddeden oluşan Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi; çok daha fazla bir sürede, çok daha geniş sivil toplum kesimlerinin temsilcilerinin katılımıyla tartışılması ve müzakere edilmesi gereken bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanununun 9. Maddesine göre; “Doğal çevreyi oluşturan biyolojik çeşitlilik ile bu çeşitliliği barındıran ekosistemin korunması esastır. Biyolojik çeşitliliği koruma ve kullanım esasları, yerel yönetimlerin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve ilgili diğer kuruluşların görüşleri alınarak belirlenmelidir.”

Ayrıca Yasama faaliyetlerinin en önemli unsurlarından bir tanesi müzakeredir. Bu kanun teklifinin komisyon görüşmelerinde müzakereye yeterince imkân sağlanmamıştır, uzmanlardan ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinden yeterince bilgi alınmamıştır. İçinde yaşadığımız çevreyi ve bu çevrenin unsurlarını korumak ve sürdürülebilirliğini sağlamak partiler üstü bir anlayışla ele alınması gereken insani bir sorumluluktur.

Getirilen teklifin genelinde çevreyi korumayı amaçlayan maddeler mevcuttur. Fakat 15-16. maddeler 3194 Sayılı İmar Kanunu ile ilgilidir ve bu maddeler yasalarsa, kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan denetimlerin danışman firmalara bırakılması, yetkinin kötüye kullanılabilmesine, keyfilğe ve denetimsizliğe sebep olabilir.

Bununla beraber, teklifteki 15. madde Anayasamızın 128. Maddesi ile de çelişmektedir.

Teklifteki 20. Madde de yenilenebilir enerji kaynak alanları(YEKA) ile ilgili düzenleme yapılmaktadır. YEKA çok derinlemesine incelenmesi gereken; enerji kaynağı, çevrenin korunması, çevre dengesi ve iktisadi yönleri olan bir konudur.

Bu nedenlerle Madde 20'nin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Teklifteki 27. madde 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile ilgili değişiklik önermekte, yapılacak ihaleleri 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun dışında bırakmaktadır.

Teklifin 15. Maddesinde, “kamu kurum ve kuruluşlarınca inşaatın yapımına ve denetimine ilişkin hizmet alımı yapılmış ise, inşaatın yapımına ve denetimine ilişkin her türlü fenni mesuliyet kamu kurum ve kuruluşu adına danışman firmanın mimar ve mühendislerince üstlenilebilir” ifadesi bulunmaktadır. Anayasamızın 128. Maddesi “devletin kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür” şeklindedir. Kanunlar hiyerarşisine göre kanunlar anayasaya uygun olmak zorundadır. Aksi takdirde kanun geçersiz olup Anayasa hükmü uygulanır.

15. Maddede kamu kuruluşlarının yaptığı inşaat faaliyetlerinin, hizmet alınarak özel sektör denetimine devredilmesi teklif edilmektedir. Bahsi geçen anayasa hükmüne göre kamu kuruluşlarımızın inşaat işlerinin denetimi devlet memurları ile yapılmalıdır, bu sebeple açıkça görülmektedir ki, teklifin 15. Maddesi, Anayasamızın 128. Maddesi ile çelişmektedir.

Ayrıca, Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca İnşaatın Yapımına ve denetimine ilişkin hizmetin danışman firmalara devri keyfiyete sebep olabilir, yetkinin kötüye kullanımına yol açabilir ya da belirli kişilere imtiyaz sağlanmasına sebep olabilir. Denetimlerin tam yapılamaması ilerde

telafisi mümkün olmayan zararlara ve can kayıplarına neden olabilir. Bu sebeplerle 15. Maddenin tekliften çıkarılması gerekmektedir.

Teklifin 16. Maddesinde “nitelikli yapılaşmanın sağlanabilmesi ve müteahhitlerin ihtisaslaşması sağlanması amacıyla, yetki belgelerinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca sınıflandırılması öngörülmektedir” ifadesi yer almaktadır. Öngörülen bu değişiklik, müteahhitlik firmalarının arasında haksız rekabete ve bazı firmaların kamu otoritesi tarafından kayrılmasına sebep olabilir. Bu maddedeki düzenleme ile sektöre yeni katılan firmaların eski firmalara karşı rekabet gücünü düşürülecektir. Bu maddede bulunan sınıflandırma sistemi küçük firmaların büyük firmalara taşeron olmasına sebep olabilir. Sektörde baskın-kartel haline gelmiş firmalar oluşturabilir. Bu madde özü itibarıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Kanununun amaç ve kapsamına aykırıdır. Bu madde, Anayasamızın 167. maddesinde yer alan tekelleşme ve kartelleşmeyi önleyen hükümlerle de açıkça çelişmektedir.

Teklifin 20. maddesi, düzenlediği konunun önemine göre yüzeysel ve yetersiz kalmıştır. Yenilenebilir enerji başlı başına bir araştırma ve geliştirme konusudur. YEKA her yönüyle araştırılması gereken; ciddi çevresel etkileri olabilen, ekolojik dengeyi etkileyen ve iktisadi yönleri olan bir konudur. Öncelikle yapılacak çalışma ve araştırmalar ile yenilenebilir enerjinin uygulanacağı alanların kapsamlı bir haritası çıkarılmalıdır. Yaşam alanlarının yoğunlukta olduğu bölgeler ve turistik alanlar bu haritanın dışında bırakılmalıdır. Deniz, göl ve kıyılarda oluşturulacak yenilenebilir enerji alanları oluşturmak, karasal alanlarda yenilenebilir enerji alanları oluşturmaktan çok daha maliyetlidir. Yenilenebilir enerji üretimi için Türkiye’nin karasal alanlarının potansiyeli yeterince kullanılmamaktadır. Bugün, karasal alanlarımız 48.000 MW rüzgâr enerjisi üretme potansiyeline sahipken, biz bu potansiyelin sadece yaklaşık 8.000 MW’nı değerlendirmekteyiz. Yani üretilebilecek rüzgâr enerjisinin yaklaşık yüzde yirmisini kullanmaktayız. O halde, önceliğimiz karasal alanlardaki yenilenebilir enerji kaynaklarını arttırmak ve verimli hale getirmek olmalıdır. Bu şekilde kurulu gücümüz içerisinde yenilenebilir enerji kaynaklarının oranını arttırmak sürdürülebilir kalkınmamız açısından daha faydalı olacaktır. Bu sebeple teklifin 20. maddesi komisyonunda yeniden kapsamlıca görüşülmelidir.

Teklifte bulunan 27. Maddenin ilk fıkrası; 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun’da değişiklik önerirken; danışmanlık, yazılım, araştırma, her tür ve ölçekte harita, etüt, proje, kadastro, kamulaştırma, mikro bölgeleme, risk yönetimi ve sakinim planı çalışmalarında, her tür ve ölçekte plan yapımı ve imar uygulaması işlerinde ve dönüşüm uygulamalarında 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu’nu devre dışı bırakmaktadır. Bu maddenin kabulü, yetkinin kötüye kullanımı ve kayırmalar yoluyla keyfiyete ve bazı firmaların imtiyazlı duruma gelmesine neden olabilir. Bu sebeple teklifin 27. Maddesinin ilk fıkrasının son cümlesinde yer alan “2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve” ibaresinin tekliften çıkarılması gerekmektedir. 19/11/2018

Tamer Akkal

Manisa

Metin Ergun

Muğla

KOCAELİ MİLLETVEKİLİ İLYAS ŞEKER VE
6 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**ÇEVRE KANUNU VE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“h) Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesi için uyulması zorunlu standartlar ile vergi, harç, katılma payı, yenilenebilir enerji kaynaklarının ve temiz teknolojilerin teşviki, geri kazanım katılım payı, plastik poşet ve plastik ambalaj kullanımının azaltılması, depozito uygulaması, emisyon ücreti, kirlenme bedeli ve kirliliğin önlenmesine yönelik teminat alınması ve karbon ticareti gibi piyasaya dayalı mekanizmalar ile ekonomik araçlar ve teşvikler kullanılır. Bu hususlara ilişkin idarî ve teknik usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.”

MADDE 2- 2872 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 10- Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, A Sınıfı Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya B Sınıfı Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlamakla yükümlüdürler.

A Sınıfı Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya B Sınıfı Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez.”

MADDE 3- 2872 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan “İnşaat” ibaresi “Yapı” şeklinde, “inşaat” ibaresi “yapı” şeklinde, (2) numaralı bendinde yer alan “yapı kullanma ruhsatı” ibaresi “yapı kullanma izin belgesi” şeklinde, (3) numaralı

ÇEVRE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**ÇEVRE KANUNU VE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“h) Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesi için uyulması zorunlu standartlar ile vergi, harç, katılma payı, yenilenebilir enerji kaynaklarının ve temiz teknolojilerin teşviki, geri kazanım katılım payı, plastik poşet ve plastik ambalaj kullanımının azaltılması, depozito uygulaması, emisyon ücreti, kirlenme bedeli ve kirliliğin önlenmesine yönelik teminat alınması ve karbon ticareti gibi piyasaya dayalı mekanizmalar ile ekonomik araçlar ve teşvikler kullanılır. Bu hususlara ilişkin idarî ve teknik usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.”

MADDE 2- 2872 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan “İnşaat” ibaresi “Yapı” şeklinde, “inşaat” ibaresi “yapı” şeklinde, (2) numaralı bendinde yer alan “yapı kullanma ruhsatı” ibaresi “yapı kullanma izin belgesi” şeklinde, (3) numaralı

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

bendinde yer alan “İnşaat” ibaresi “Yapı” şeklinde, “yapı kullanma veya” ibaresi “yapı kullanma izni veya” şeklinde değiştirilmiş ve onikinci fıkrasında yer alan “oluştururlar” ibaresi “olusturabilirler” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 2872 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı” ibaresi “Ticaret Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiş ve sekizinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5- 2872 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“A Sınıfı Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı alınmaksızın başlanan faaliyetler Bakanlıkça, B Sınıfı Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı alınmaksızın başlanan faaliyetler ise mahallin en büyük mülki amirince süre verilmeksizin durdurulur.”

MADDE 6- 2872 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve altıncı fıkrasında yer alan “Maliye” ibaresi “Hazine ve Maliye” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ayrıca ek 11 inci ve ek 13 üncü maddeler kapsamında elde edilen gelirler, yurt içi ve yurt dışından temin edilecek her türlü hibe, yardım ve bağışlar ile kredi anapara geri dönüşleri ve kredi faizleri de tahsil edilerek, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına yatırılır ve bütçeye gelir kaydedilir.”

MADDE 7- 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde, (d) bendinin ikinci paragrafı aşağıdaki şekilde ve (ı) bendinin (1), (3) ve (4) numaralı alt bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye (y) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve maddenin ikinci fıkrasına “Bu maddenin” ibaresinden sonra gelmek üzere “(ı),” ibaresi eklenmiştir.

“(a) 1) Ek 4 üncü madde uyarınca, egzoz gazı emisyon ölçümü yaptırmayan motorlu taşıt sahiplerine 1.250 Türk Lirası, ancak aynı araç yönetmeliklerle belirlenen standartlara aykırı emisyona sebep oluyorsa motorlu taşıt sahibine 2.500 Türk lirası,

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

bendinde yer alan “İnşaat” ibaresi “Yapı” şeklinde, “yapı kullanma veya” ibaresi “yapı kullanma izni veya” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 2872 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı” ibaresi “Ticaret Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiş ve sekizinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4- 2872 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve altıncı fıkrasında yer alan “Maliye” ibaresi “Hazine ve Maliye” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ayrıca ek 11 inci ve ek 13 üncü maddeler kapsamında elde edilen gelirler, yurt içi ve yurt dışından temin edilecek her türlü hibe, yardım ve bağışlar ile kredi anapara geri dönüşleri ve kredi faizleri de tahsil edilerek, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına yatırılır ve bütçeye gelir kaydedilir.”

MADDE 5- 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, (d) bendinin ikinci paragrafı ve (ı) bendinin (1), (3) ve (4) numaralı alt bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye (y) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve maddenin ikinci fıkrasına “Bu maddenin” ibaresinden sonra gelmek üzere “(ı),” ibaresi eklenmiştir.

“(a) 1) Ek 4 üncü madde uyarınca, egzoz gazı emisyon ölçümü yaptırmayan motorlu taşıt sahiplerine 1.250 Türk lirası, ancak aynı aracın yönetmeliklerle belirlenen standartlara aykırı emisyona sebep olması durumunda motorlu taşıt sahibine 2.500 Türk lirası,

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

2) Taşıtın imalatında bulunan egzoz gazı emisyon kontrol sistemi olan katalitik konvertör/katalizör/dizel partikül filtresi olmadan kullanılan motorlu taşıt sahibine 1.250 Türk lirası,

3) Egzoz Gazı Emisyon Yetki Belgesi bulunan ancak yetkilendirme sonrasında ilgili yönetmelikle düzenlenen şartları kaybettiği tespit edildiği halde ölçüme devam eden ve/veya tekniğine ve belirlenen kurallara aykırı ölçümler yapanlara 5.000 Türk lirası,

4) Bu Kanun kapsamında yapılan düzenlemelerle öngörülen belge olmadan emisyon ölçümü yapanlara ve/veya belgelerde tahrifat yapanlara ve/veya sahte belge düzenleyenlere diğer kanunlarda yazılı yaptırımlar saklı kalmak üzere 10.000 Türk Lirası,

idari para cezası verilir.”

“Katı yakıtlar için bu Kanun kapsamında yapılan düzenlemelerle öngörülen;

1) Katı yakıt özelliklerini sağlamayan yakıtları ithal eden veya satanlara; katı yakıtların depolanması, taşınması, yüklenmesi, boşaltılması veya torbalanmasına ilişkin düzenlemelere uymayanlara 10.000 Türk Lirası,

2) Belgelerin veya izinlerin alınmaması durumunda 15.000 Türk Lirası,

idari para cezası verilir.”

“1) Petrol ve petrol türevleri (ham petrol, akaryakıt, sintine, slaç, sloop, rafine ürün, yağlı atık vb.) tahliyesi veya deşarjı yapan tankerlerden, bin (dahil) gros tona kadar olanlar için gros ton başına 200 Türk Lirası, bin ilâ beşbin (dahil) gros ton arasında olanlara, bu miktar ve ilave her gros ton başına 50 Türk Lirası, beşbin gros tondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her gros ton başına 5 Türk Lirası,

3) Petrol türevleri (sintine, slaç, sloop, akaryakıt, yağlı atık vb.) veya kirli balast tahliyesi yapan gemi ve diğer deniz vasıtalarından bin gros tona kadar olanlar için gros ton başına 100 Türk Lirası, bin ilâ beşbin (dahil) gros ton arasında olanlara bu miktar ve ilave her gros ton başına 20

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

2) Taşıtın imalatında bulunan egzoz gazı emisyon kontrol sistemi olan katalitik konvertör/katalizör/dizel partikül filtresi olmadan kullanılan motorlu taşıt sahibine 1.250 Türk lirası,

3) Egzoz Gazı Emisyon Yetki Belgesi bulunan ancak yetkilendirme sonrasında ilgili yönetmelikle düzenlenen şartları kaybettiği tespit edildiği halde ölçüme devam eden ve/veya tekniğine ve belirlenen kurallara aykırı ölçümler yapanlara 5.000 Türk lirası,

4) Bu Kanun kapsamında yapılan düzenlemelerle öngörülen belge olmadan emisyon ölçümü yapanlara ve/veya belgelerde tahrifat yapanlara ve/veya sahte belge düzenleyenlere diğer kanunlarda yazılı yaptırımlar saklı kalmak üzere 10.000 Türk lirası,

idari para cezası verilir.”

“Katı yakıtlar için bu Kanun kapsamında yapılan düzenlemelerle öngörülen;

1) Katı yakıt özelliklerini sağlamayan yakıtları ithal eden veya satanlara; katı yakıtların depolanması, taşınması, yüklenmesi, boşaltılması veya torbalanmasına ilişkin düzenlemelere uymayanlara 10.000 Türk lirası,

2) Belgelerin veya izinlerin alınmaması durumunda 15.000 Türk lirası,

idari para cezası verilir.”

“1) Petrol ve petrol türevleri (ham petrol, akaryakıt, sintine, slaç, sloop, rafine ürün, yağlı atık vb.) tahliyesi veya deşarjı yapan tankerlerden, bin (dahil) grostona kadar olanlar için groston başına 200 Türk lirası, bin ilâ beşbin (dahil) groston arasında olanlara, bu miktar ve ilave her groston başına 50 Türk lirası, beşbin grostondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her groston başına 5 Türk lirası,”

“3) Petrol türevleri (sintine, slaç, sloop, akaryakıt, yağlı atık vb.) veya kirli balast tahliyesi yapan gemi ve diğer deniz vasıtalarından bin grostona kadar olanlar için groston başına 100 Türk lirası, bin ilâ beşbin (dahil) groston arasında olanlara bu miktar ve ilave her groston başına 20

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

Türk Lirası, beşbin gros tondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her gros ton başına 5 Türk Lirası,

4) Katı atık bırakan veya evsel atıksu deşarjı yapan diğere deniz araçlarından bin (dahil) gros tona kadar olanlar için gros ton başına 50 Türk Lirası, bin ilâ beşbin (dahil) gros ton arasında olanlara bu miktar ve ilave her gros ton başına 10 Türk Lirası, beşbin gros tondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her gros ton başına 5 Türk Lirası,”

“z) Bu Kanunun ek 11 inci maddesine aykırı olarak geri kazanım katılım payını ödemediği tespit edilenlere katılım payı tutarının % 20 fazlası idarî para cezası olarak verilir.

aa) Bu Kanunun ek 12 nci maddesine aykırı olarak depozito uygulanmadan yıllık piyasaya sürülen ambalaj için piyasaya sürenlere ton başına 100 Türk Lirası idarî para cezası verilir.

bb) Bu Kanunun ek 13 üncü maddesine aykırı olarak plastik poşetleri ücretsiz verdiği tespit edilen satış noktalarına depo alanı hariç kapalı satış alanının her m²'si için 10 TL idari para cezası verilir.

cc) Hafriyat toprağı taşıma faaliyetleri kapsamında, hafriyat toprağı taşıma aracı yetki belgesi hariç diğere belge eksikliklerinin giderilmesi için 10 gün süre verilir. Bu süre sonunda eksikliğin giderilmemesi halinde bu Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi gereğince idari para cezası uygulanır.”

MADDE 8- 2872 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “il çevre ve orman müdürlerince” ibaresi “çevre ve şehircilik il müdürlerince” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanun uyarınca uygulanacak idarî para cezalarına karşı açılacak olan davalar Bakanlığa karşı açılır.”

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Türk lirası, beşbin groston dan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her groston başına 5 Türk lirası,

4) Katı atık bırakan veya evsel atıksu deşarjı yapan diğere deniz araçlarından bin (dahil) grostona kadar olanlar için groston başına 50 Türk lirası, bin ilâ beşbin (dahil) groston arasında olanlara bu miktar ve ilave her groston başına 10 Türk lirası, beşbin groston dan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her groston başına 5 Türk lirası,”

“z) Bu Kanunun ek 11 inci maddesine aykırı olarak geri kazanım katılım payını ödemediği tespit edilenlere katılım payı tutarının “% 20 fazlası idari para cezası olarak verilir.

aa) Bu Kanunun ek 12 nci maddesine aykırı olarak depozito uygulanmadan yıllık piyasaya sürülen ambalaj için piyasaya sürenlere ton başına 100 Türk lirası idari para cezası verilir.

bb) Bu Kanunun ek 13 üncü maddesine aykırı olarak plastik poşetleri ücretsiz verdiği tespit edilen satış noktalarına depo alanı hariç kapalı satış alanının her metrekaresi için 10 Türk lirası idari para cezası verilir.”

MADDE 6- 2872 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “il çevre ve orman müdürlerince” ibaresi “çevre ve şehircilik il müdürlerince” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanun uyarınca uygulanacak idari para cezalarına karşı açılacak olan davalar Bakanlığa karşı açılır.”

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 9- 2872 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hazine Müsteşarlığınca” ibaresi “Hazine ve Maliye Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Atıkların kaynağında ayrı biriktirilmesi ve toplanması amacıyla sıfır atık yönetim sistemini kuran ve uygulayan belediyelere, il özel idarelerine, kurum, kuruluş ve işletmelere Bakanlıkça teşvik uygulaması yapılır. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.”

MADDE 10- 2872 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

“Geri kazanım katılım payı

EK MADDE 11- Ekli (1) sayılı listede yer alan ürünleri yurt içinde piyasaya arz eden üreticilerden/ithalatçılardan bu listede belirtilen tutarda geri kazanım katılım payı tahsil edilir. Ekli listedeki ürünlerden herhangi birinin piyasaya arzının, farklı bir ürünün/malzemenin/eşyanın ithalatı ile birlikte gerçekleşmesi halinde geri kazanım katılım payı ithalatçıdan tahsil edilir. Bu listede yer alan tutarlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.

Tahsil edilen katılım payları, ilgililerce en geç ertesi ayın onbeşine kadar ilgili mal müdürlükleri hesaplarına aktarılır ve bütçeye gelir kaydedilir.

Bu maddede sayılan gelirlerin tahsilatında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Depozito

EK MADDE 12- Çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla Bakanlık belirleyeceği ambalajlar için depozito uygulanmasını zorunlu tutabilir.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7- 2872 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hazine Müsteşarlığınca” ibaresi “Hazine ve Maliye Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Atıkların kaynağında ayrı biriktirilmesi ve toplanması amacıyla sıfır atık yönetim sistemini kuran ve uygulayan belediyelere, il özel idarelerine, kurum, kuruluş ve işletmelere Bakanlıkça teşvik uygulaması yapılır. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.”

MADDE 8- 2872 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

“Geri kazanım katılım payı

EK MADDE 11- Yurt içinde piyasaya arz edilen bu Kanuna ekli (1) sayılı listede yer alan ürünlerden poşetler için satış noktalarından, diğer ürünler için piyasaya süren/ithalatçılardan bu listede belirtilen tutarda geri kazanım katılım payı tahsil edilir. Bu listedeki ürünlerden herhangi birinin piyasaya arzının, farklı bir ürünün, malzemenin veya eşyanın ithalatı ile birlikte gerçekleşmesi halinde geri kazanım katılım payı ithalatçıdan tahsil edilir. Bu listede yer alan tutarlar takvim yılı başından geçerli olmak üzere her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu şekilde hesaplanan tutarların % 5’ini aşmayan kesirler dikkate alınmaz. Cumhurbaşkanı, bu suretle tespit edilen tutarları yarısına kadar artırmaya veya indirmeye yetkilidir.

Tahsil edilen katılım payları tahsil edilmediği ayı takip eden ayın onbeşine kadar Bakanlığa beyan edilir ve aynı süre içinde Bakanlık Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına ödenir. Katılım payının beyan edilmediğinin veya eksik beyan edildiğinin Bakanlıkça tespiti halinde beyan

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

Bu kapsamda, depozito kapsamındaki ambalajlı ürünlerin satışını gerçekleştiren satış noktaları depozito uygulaması toplama sistemine katılım sağlamakla yükümlüdür.

Depozito sisteminin uygulanmasına yönelik usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Poşet Ücreti

EK MADDE 13- Kaynakların verimli yönetimi ve plastik poşetlerden kaynaklanan çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla plastik poşetler satış noktalarında kullanıcıya veya tüketiciye ücret karşılığı verilir. Uygulanacak taban ücret 0,25 TL'den az olmamak üzere Bakanlıkça oluşturulacak komisyon aracılığı ile belirlenir ve her yıl için güncellenir.

Bu maddedeki düzenlemelere ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.”

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

edilmeyen veya eksik beyan edilen katılım payının bir ay içinde ödenmesi gerektiği ilgiliye tebliğ edilir. Süresinde beyan edilmeyen veya eksik beyan edilen katılım payının beyan edilmesi gereken son günden ödendiği tarihe kadar geçen süre için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı oranında faiz uygulanır. Süresinde ödenmeyen katılım payı Bakanlığın bildirim üzerine ilgili vergi dairesince 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilir. Bu madde kapsamında tahsil edilen tutarlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

Ülkenin tamamında Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda depozito sistemi uygulayan, piyasaya süren/ithalatçı, depozitolu olarak piyasaya sürdükleri ürünler için bu maddenin birinci fıkrasından muaf tutulur. Muafiyet uygulamasında depozito uygulanan miktar esas alınır. Muafiyet uygulanmasına ilişkin esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.”

Depozito

EK MADDE 12- Bakanlık, çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla, belirleyeceği ambalajlar için depozito uygulanmasını zorunlu tutar. Bu doğrultuda, depozito kapsamındaki ambalajlı ürünlerin satışını gerçekleştiren satış noktaları depozito uygulaması toplama sistemine katılım sağlamakla yükümlüdür.

Depozito sisteminin uygulanmasına yönelik usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Poşet ücreti

EK MADDE 13- Kaynakların verimli yönetimi ve plastik poşetlerden kaynaklanan çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla plastik poşetler satış noktalarında kullanıcıya veya tüketiciye ücret karşılığı verilir. Uygulanacak taban ücret 25 kuruştan az olmamak üzere Bakanlıkça oluşturulacak komisyon aracılığı ile belirlenir ve her yıl için güncellenir.

Bu maddedeki düzenlemelere ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.”

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 11- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasına (k) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (1) bendi (o) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“1) Otoyolların habitatları bölüdüğü yerlerde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün görüşünü alarak yaban hayvanlarının geçişlerine izin verecek menfez, ekolojik köprü ve benzeri tesisleri yapmak,

m) Otoyollarda yaban hayvanlarından kaynaklanacak trafik kazalarını önlemek maksadı ile kafes tel çit yapmak,

n) Karayolları yaban hayvanlarının muhtemel yaşam alanlarının bulunduğu bölgelerde uyarıcı levhalara yer vermek,”

MADDE 12- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 5 inci maddesinde yer alan “Nazım İmar Planı” ve “Çevre Düzeni Planı” tanımları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye “Fen adamları” tanımından sonra gelmek üzere “Mekânsal Strateji Planı” tanımı eklenmiştir.

“Nazım İmar Planı; varsa bölge planlarının mekâna ilişkin genel ilkelerine ve varsa çevre düzeni planlarına uygun olarak halihazır haritalar üzerine, yine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçalarının; genel kullanım biçimlerini, yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklüklerini, nüfus yoğunlukları ve eşiklerini, ulaşım sistemlerini göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere düzenlenen, plan hükümleri ve raporuyla beraber bütün olan plandır.”

“Çevre Düzeni Planı; varsa mekânsal strateji planlarının hedef ve stratejilerine uygun olarak yerleşim, gelişme alanları ve sektörlerle ilişkin alt ölçek planlarını yönlendiren genel arazi kullanım kararları çerçevesinde ilke ve kriterleri belirleyen, bölge, havza veya il bütününde hazırlanan, plan hükümleri ve raporuyla bir bütün olan plandır.”

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 9- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasına (k) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (1) bendi (o) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“1) Otoyolların habitatları bölüdüğü yerlerde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün görüşünü alarak yaban hayvanlarının geçişlerine izin verecek menfez, ekolojik köprü ve benzeri tesisleri yapmak,

m) Otoyollarda yaban hayvanlarından kaynaklanacak trafik kazalarını önlemek maksadı ile kafes tel çit yapmak,

n) Yaban hayvanlarının muhtemel yaşam alanlarının bulunduğu bölgelerdeki karayollarında uyarıcı levhalara yer vermek,”

MADDE 10- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 5 inci maddesinde yer alan “Nazım İmar Planı” ve “Çevre Düzeni Planı” tanımları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye “Fen adamları” tanımından sonra gelmek üzere “Mekânsal Strateji Planı” tanımı eklenmiştir.

“Nazım İmar Planı; varsa bölge planlarının mekâna ilişkin genel ilkelerine ve varsa çevre düzeni planlarına uygun olarak halihazır haritalar üzerine, yine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçalarının; genel kullanım biçimlerini, yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklüklerini, nüfus yoğunlukları ve eşiklerini, ulaşım sistemlerini göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere düzenlenen, plan hükümleri ve raporuyla beraber bütün olan plandır.”

“Çevre Düzeni Planı; varsa mekânsal strateji planlarının hedef ve stratejilerine uygun olarak yerleşim, gelişme alanları ve sektörlerle ilişkin alt ölçek planlarını yönlendiren genel arazi kullanım kararları çerçevesinde ilke ve kriterleri belirleyen, bölge, havza veya il bütününde hazırlanan, plan hükümleri ve raporuyla bir bütün olan plandır.”

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

“Mekânsal Strateji Planı; ekonomik, sosyal politikalar ve çevre politikaları ile stratejilerini mekânla ilişkilendirerek fiziki gelişmeyi ve sektörel kararları yönlendiren, ülke bütününde ve gerekli görülen bölgelerde hazırlanan, raporu ile bütün olan plandır.”

MADDE 13- 3194 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Mekânsal planlama kademeleri:

MADDE 6- Mekânsal planlar, kapsadıkları alan ve amaçları açısından Mekânsal Strateji Planlarına uygun olarak; “Çevre Düzeni Planları” ve “İmar Planları” kademelerinden oluşur. İmar planları ise nazım imar planı ve uygulama imar planı olarak hazırlanır. Her plan bir üst kademede plana uygun olarak hazırlanır.

Mekânsal strateji planlarında; kalkınma planı ile varsa bölge planları, bölgesel gelişme stratejileri ve diğer strateji belgelerinde ortaya konulan hedefler dikkate alınır.

Büyükşehirlerde 1/25.000 ölçekli nazım imar planının yapılmış olması halinde, gerekli görülen bölgelerde 1/5000 ölçekli nazım imar planlarının yapılmasına engel teşkil etmez.”

MADDE 14- 3194 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine “konu edilen” ibaresinden sonra gelmek üzere “orto-görüntüler ile” ibaresi, “usul ve esaslara” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve varsa ilgili standartlara” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 15- 3194 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Kamu kurum ve kuruluşlarınca inşaatın yapımına ve denetimine ilişkin hizmet alımı yapılmış ise inşaatın yapımına ve denetimine ilişkin her türlü fenni mesuliyet Kamu kurum ve kuruluşu adına danışman firmanın mimar ve mühendislerince üstlenilebilir. Danışman firmanın fenni mesul mimar ve mühendisleri uzmanlık alanlarına göre yapının, tesisatı ve malzemeleri ile birlikte bu

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Mekânsal Strateji Planı; ekonomik, sosyal politikalar ve çevre politikaları ile stratejilerini mekânla ilişkilendirerek fiziki gelişmeyi ve sektörel kararları yönlendiren, ülke bütününde ve gerekli görülen bölgelerde hazırlanan, raporu ile bütün olan plandır.”

MADDE 11- 3194 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Mekânsal planlama kademeleri:

MADDE 6- Mekânsal planlar, kapsadıkları alan ve amaçları açısından Mekânsal Strateji Planlarına uygun olarak; “Çevre Düzeni Planları” ve “İmar Planları” kademelerinden oluşur. İmar planları ise nazım imar planı ve uygulama imar planı olarak hazırlanır. Her plan bir üst kademede plana uygun olarak hazırlanır.

Mekânsal strateji planlarında; kalkınma planı ile varsa bölge planları, bölgesel gelişme stratejileri ve diğer strateji belgelerinde ortaya konulan hedefler dikkate alınır.

Büyükşehirlerde 1/25.000 ölçekli nazım imar planının yapılmış olması, gerekli görülen bölgelerde 1/5.000 ölçekli nazım imar planlarının yapılmasına engel teşkil etmez.”

MADDE 12- 3194 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine “konu edilen” ibaresinden sonra gelmek üzere “orto-görüntüler ile” ibaresi, “usul ve esaslara” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve ilgili standartlara” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 13- 3194 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Kamu kurum ve kuruluşlarınca inşaatın yapımına ve denetimine ilişkin hizmet alımı yapılmış ise inşaatın yapımına ve denetimine ilişkin her türlü fenni mesuliyet kamu kurum ve kuruluşu adına danışman firmanın mimar ve mühendislerince üstlenilebilir. Danışman firmanın fenni mesul mimar ve mühendisleri uzmanlık alanlarına göre yapının, tesisatı ve malzemeleri

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

Kanuna ve ilgili diğer mevzuata, uygulama imar planına, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa edilmesini Kamu kurum ve kuruluşu adına denetlemekle görevlidir.”

MADDE 16- 3194 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin dokuzuncu fıkrasına “yetkilendirilmiş idareden” ibaresinden sonra gelmek üzere “uygun sınıfta” ibaresi ve “geçici veya” ibaresinden sonra gelmek üzere “sınıflandırma yapılarak” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 17- 3194 sayılı Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına “ruhsat ve eklerine” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına” ibaresi eklenmiş, “ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İdare tarafından ruhsata bağlanamayacağı veya aykırılıkların giderilemeyeceği tespit edilen yapıların ruhsatı ikinci fıkrada düzenlenen bir aylık süre beklenmeden iptal edilir ve mevzuata aykırı imalatlar hakkında beşinci fıkra hükümleri uygulanır.”

MADDE 18- 3194 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 6- 1/6/2019 tarihinden itibaren imar uygulaması görmemiş alanlar için hazırlanıp onaylanacak yeni imar planlarında, Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun şekilde ve plan bütününde ulaşım amaçlı bisiklet yolları ve bisiklet park istasyonları bulunması zorunludur. Topografya ve arazi eğimi nedeni ile bisiklet yolu yapılamayan yerlerde ise yaya yolları düzenlenir.”

MADDE 19- 3194 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 17- Yürürlükteki 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planları, 5 yıl içinde üst ölçekli çevre düzeni planı veya nazım imar planına dönüştürülür. Bu süre içinde, bu planlarda revizyon yapılamaz, yapılacak plan değişikliklerinin usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ile birlikte bu Kanuna ve ilgili diğer mevzuata, uygulama imar planına, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa edilmesini kamu kurum ve kuruluşu adına denetlemekle görevlidir.”

MADDE 14- 3194 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin dokuzuncu fıkrasına “yetkilendirilmiş idareden” ibaresinden sonra gelmek üzere “uygun sınıfta” ibaresi ve “geçici veya” ibaresinden sonra gelmek üzere “sınıflandırma yapılarak” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 15- 3194 sayılı Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına “ruhsat ve eklerine” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına” ibaresi eklenmiş, fıkrada yer alan “ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İdare tarafından ruhsata bağlanamayacağı veya aykırılıkların giderilemeyeceği tespit edilen yapıların ruhsatı üçüncü fıkrada düzenlenen bir aylık süre beklenmeden iptal edilir ve mevzuata aykırı imalatlar hakkında beşinci fıkra hükümleri uygulanır.”

MADDE 16- 3194 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 6- 1/6/2019 tarihinden itibaren imar uygulaması görmemiş alanlar için hazırlanıp onaylanacak yeni imar planlarında, Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun şekilde ve plan bütününde ulaşım amaçlı bisiklet yolları ve bisiklet park istasyonları bulunması zorunludur. Topografya ve arazi eğimi nedeni ile bisiklet yolu yapılamayan yerlerde ise yaya yolları düzenlenir.”

MADDE 17- 3194 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 17- Yürürlükteki 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planları, 5 yıl içinde üst ölçekli çevre düzeni planı veya nazım imar planına dönüştürülür. Bu süre içinde, bu planlarda revizyon yapılamaz, yapılacak plan değişikliklerinin usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

GEÇİCİ MADDE 18- Antalya İli, Aksu İlçesi sınırları içerisinde yer alan Çalkaya Bölgesi olarak adlandırılan ve 9/4/2018 tarihli ve 2018/11605, 2018/11606 ile 2018/11607 sayılı Bakanlar Kurulu kararlarıyla kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilen alanlarda, tescilli olan mevcut parseller esas alınarak tapu kaydının evveliyatından gelen imar uygulamalarındaki hatalar dikkate alınmadan imar uygulaması yapılır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamında hazırlanan her ölçekteki imar ve parselasyon planları Antalya Büyükşehir Belediyesince yapılır, yaptırılır ve onanır. Parselasyon planlarının askı ilanları, yazılı tebliğ hükmündedir. İmar ve parselasyon planları onaylandığı tarihte yürürlüğe girer.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki parselasyon planlarında gerekli görülmesi halinde imar uygulaması sonucu oluşmuş olan parsellerden, yüzde beşi aşmamak kaydıyla eşit oranda ilave düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılabilir.

Birinci fıkrada belirtilen kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında;

a) Tescilli parsellerin, tapu sicilinde tescil edilen alanı ile hesap edilen alanı arasındaki farkın tecviz sınırını aşması durumunda tapuda kayıtlı yüzölçümü esastır.

b) Uygulama alanı içinde ve sınırında mükerrer tescil edilen parsellerin her ikisinin de uygulama sınırları içerisinde kalan alanların imar uygulamasına dâhil edilmesi esastır.

c) Daha önce yapılan imar uygulamaları sırasında hisseli hale getirilen ve farklı yerlere tahsis edilen müstakil veya hisseli parseller, arsa paylarının sahipleri adlarına taksim yapılmak suretiyle müstakilen ve re'sen tescil ettirmeye Antalya Büyükşehir Belediyesi yetkilidir.

ç) Tapu sicillerinde tescile esas belgesine aykırılığı tespit edilmiş hisse hataları, doğru hisse uygulamaya alınarak re'sen düzeltilir.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 18- Antalya ili Aksu ilçesi sınırları içerisinde yer alan Çalkaya Bölgesi olarak adlandırılan ve 9/4/2018 tarihli ve 2018/11605, 2018/11606 ile 2018/11607 sayılı Bakanlar Kurulu kararlarıyla kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilen alanlarda, tescilli olan mevcut parseller esas alınarak tapu kaydının evveliyatından gelen imar uygulamalarındaki hatalar dikkate alınmadan imar uygulaması yapılır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamında hazırlanan her ölçekteki imar ve parselasyon planları Antalya Büyükşehir Belediyesince yapılır, yaptırılır ve onanır. Parselasyon planlarının askı ilanları, yazılı tebliğ hükmündedir. İmar ve parselasyon planları onaylandığı tarihte yürürlüğe girer.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki parselasyon planlarında gerekli görülmesi halinde imar uygulaması sonucu oluşmuş olan parsellerden, yüzde beşi aşmamak kaydıyla eşit oranda ilave düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılabilir.

Birinci fıkrada belirtilen kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında;

a) Tescilli parsellerin, tapu sicilinde tescil edilen alanı ile hesap edilen alanı arasındaki farkın tecviz sınırını aşması durumunda tapuda kayıtlı yüz ölçümü esastır.

b) Uygulama alanı içinde ve sınırında mükerrer tescil edilen parsellerin her ikisinin de uygulama sınırları içerisinde kalan alanların imar uygulamasına dâhil edilmesi esastır.

c) Daha önce yapılan imar uygulamaları sırasında hisseli hale getirilen ve farklı yerlere tahsis edilen müstakil veya hisseli parseller, arsa paylarının sahipleri adlarına taksim yapılmak suretiyle müstakilen ve resen tescil ettirmeye Antalya Büyükşehir Belediyesi yetkilidir.

ç) Tapu sicillerinde tescile esas belgesine aykırılığı tespit edilmiş hisse hataları, doğru hisse uygulamaya alınarak resen düzeltilir.

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

d) Hazine mülkiyetine tahsis edilmesi gereken parsellerde ve bu parsellerin oluşturuldukları alanlarda bulunan mevcut parsellerin başka bir alana taşınması işlemlerinde, “imar parsellerinin mümkün merteye aynı yerdeki veya yakınındaki eski parsellere tahsisinin sağlanması” ilkesine uygunluğu aranmayacaktır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında, imar ve parselasyon planlarının kesinleşmesinden sonra gerekli görülmesi halinde Antalya Büyükşehir Belediyesi, ilgili mevzuattan doğan yetkilerinin bir kısmını veya tamamını Aksu Belediyesi ve diğer kamu idarelerine devredebilir.

Bu maddede hüküm bulunmayan hallerde ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.”

MADDE 20- 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 6 ncı maddesinin başlığında yer alan “ve Kıyıda” ibaresi “, Kıyı ve Su Alanında” şeklinde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasının giriş cümlesinde yer alan “, uygulama” ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş ve maddeye dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“f) Enerji iletim hatları,”

“Su alanlarında (deniz, tabii ve suni göller) imar planı kararı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarda yenilenebilir enerji üretim santralleri yapılabilir.”

MADDE 21- 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- Aydın İli, Çine İlçesine bağlı Kahraman, Yolboyu, Ezgiler, Karakollar, Çatlı, Kuru ve Yağcılar köy yerleşik alanlarında ve civarında yıllardan beri var olan köy yapıları nedeniyle; mera, yaylak veya kışlak olarak kullanımı teknik açıdan mümkün olmayan taşınmazlardan belediye, il özel idaresi veya kamu kurum ve kuruluşları adına tescil edilmiş olanlar ile il özel idaresince 24/2/1984 tarihli

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

d) Hazine mülkiyetine tahsis edilmesi gereken parsellerde ve bu parsellerin oluşturuldukları alanlarda bulunan mevcut parsellerin başka bir alana taşınması işlemlerinde, “imar parsellerinin mümkün merteye aynı yerdeki veya yakınındaki eski parsellere tahsisinin sağlanması” ilkesine uygunluğu aranmayacaktır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında, imar ve parselasyon planlarının kesinleşmesinden sonra gerekli görülmesi halinde Antalya Büyükşehir Belediyesi, ilgili mevzuattan doğan yetkilerinin bir kısmını veya tamamını Aksu Belediyesi ve diğer kamu idarelerine devredebilir.

Bu maddede hüküm bulunmayan hallerde ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.”

MADDE 18- 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 6 ncı maddesinin başlığında yer alan “ve Kıyıda” ibaresi “, Kıyı ve Su Alanında” şeklinde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “, uygulama” ibaresi madde metninden çıkarılmış, fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş ve maddeye dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“f) Enerji iletim hatları,”

“Su alanlarında (deniz, tabii ve suni göller) imar planı kararı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarda yenilenebilir enerji üretim santralleri yapılabilir.”

MADDE 19- 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- Aydın ili Çine ilçesine bağlı Kahraman, Yolboyu, Evciler, Karakollar, Çaltı, Kuruköy ve Yağcılar köy yerleşik alanlarında ve civarında yıllardan beri var olan köy yapıları nedeniyle mera, yaylak veya kışlak olarak kullanımının teknik açıdan mümkün olmadığı mera komisyonu tarafından tespit edilecek taşınmazlardan belediye, il özel idaresi veya kamu kurum ve kuruluşları adına tescil

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun hükümlerine göre hak sahiplerine tahsis edilen veya 2981 sayılı Kanuna ve diğer mevzuata göre satılan taşınmazların tescilleri bedel talep edilmeksizin aynen devam eder. Bu taşınmazlar hakkında Hazinece dava açılmaz, açılmış olan davalardan vazgeçilir. Hazinece bu taşınmazlar hakkında belediye, il özel idaresi, hak sahibi olanlar veya kamu kurum ve kuruluşları aleyhine açılan davalar sonucunda Hazine adına tesciline veya mera, yaylak ve kışlak olarak sınıflandırılmasına ve özel siciline yazılmasına karar verilen, kesinleşen ve henüz tapuda işlemleri yapılmamış olan taşınmazlar hakkında da aynı hüküm uygulanır. Kararları infaz edilenler ise önceki kayıt maliklerine veya kanuni mirasçılarına bedelsiz olarak devredilir.”

MADDE 22- 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin yedinci ve sekizinci fıkralarında yer alan “kat mülkiyeti” ibarelerinden sonra gelmek üzere “veya kat irtifakı” ibaresi eklenmiş, yedinci fıkrasında yer alan “Maliye” ibaresi “Hazine ve Maliye” şeklinde değiştirilmiş, sekizinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “dört yıla kadar kanuni faizi ile birlikte” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve onbirinci fıkrasında yer alan “uygulamaya” ibaresi “ihale bedelinin taksit süresi, sayısı, uygulanacak faiz oranı ve diğer hususlara” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan “Maliye Bakanlığınca” ibaresi ile beşinci fıkrasında yer alan “Bakanlığın talebi üzerine Maliye

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

edilmiş olanlar ile il özel idaresince 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler Ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun hükümlerine göre hak sahiplerine tahsis edilen veya aynı Kanuna ve diğer mevzuata göre satılan taşınmazların tescilleri ot bedeli dahil herhangi bir bedel talep edilmeksizin aynen devam eder. Bu taşınmazlar hakkında Hazinece dava açılmaz, açılmış olan davalardan vazgeçilir. Hazinece bu taşınmazlar hakkında belediye, il özel idaresi, hak sahibi olanlar veya kamu kurum ve kuruluşları aleyhine açılan davalar sonucunda Hazine adına tesciline veya mera, yaylak ve kışlak olarak sınıflandırılmasına ve özel siciline yazılmasına karar verilen, kesinleşen ve henüz tapuda işlemleri yapılmamış olan taşınmazlar hakkında da aynı hüküm uygulanır. Kararları infaz edilenler ise önceki kayıt maliklerine veya kanuni mirasçılarına bedelsiz olarak devredilir.”

MADDE 20- 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin yedinci ve sekizinci fıkralarında yer alan “kat mülkiyeti” ibarelerinden sonra gelmek üzere “veya kat irtifakı” ibaresi eklenmiş, yedinci fıkrasında yer alan “Maliye” ibaresi “Hazine ve Maliye” şeklinde değiştirilmiş, sekizinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “dört yıla kadar kanuni faizi ile birlikte” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve onbirinci fıkrasında yer alan “uygulamaya” ibaresi “ihale bedelinin taksit süresi, sayısı, uygulanacak faiz oranı ve diğer hususlara” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21- 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan “Maliye Bakanlığınca” ibaresi ile beşinci fıkrasında yer alan “Bakanlığın talebi üzerine Maliye Bakanlığınca”

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

Bakanlığınca” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(8) Bakanlık, riskli yapı tespiti için lisanslandırılan kurum ve kuruluşların faaliyetlerini denetleyebilir. Mevzuatta öngörülen esaslara uygun olarak görevini yerine getirmeyen lisanslı kurum veya kuruluşlara, işlenen fiil ve hâllerin durumuna göre aşağıdaki idari yaptırımlar uygulanır.

a) Yazılı olarak uyarı cezası verilecek fiiller:

1) Riskli yapı tespit raporunda teknik yönden tespit edilen eksikliklerin verilen süre içerisinde düzeltilmemesi.

2) Yapı maliki olmayan birinin talebine istinaden riskli yapı tespiti yapılması.

3) Daha önce riskli yapı tespitine konu edilmiş bir yapı hakkında ikinci kez riskli yapı tespiti yapılması.

b) 15.000 Türk Lirası idari para cezası verilecek fiiller:

1) İki kere yazılı olarak uyarı cezası alınmasından sonra, uyarı cezasını gerektiren başka bir fiilin tespit edilmesi.

2) Riskli yapı tespitinde yapıya ilişkin verilerin eksik veya yanlış alınarak hesap yapılması neticesinde riskli bir yapının risksiz veya risksiz bir yapının riskli olarak tespit edilmiş olması.

3) Yapıda teknik inceleme yapılmadan riskli yapı tespit raporu hazırlanması.

c) Lisans iptali cezası verilecek fiiller:

1) Lisanslandırma şartlarının kaybedilmesi üzerine verilen süre içerisinde şartların sağlanmaması.

2) Lisans başvurusunda gerçeğe aykırı bilgi ve belge sunulduğunun tespit edilmesi.

3) Mevcut olmayan bir yapı hakkında riskli yapı tespit raporu hazırlanması.

4) Daha önce 3 defa idari para cezası alınmış olması.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(8) Bakanlık, riskli yapı tespiti için lisanslandırılan kurum ve kuruluşların faaliyetlerini denetleyebilir. Mevzuatta öngörülen esaslara uygun olarak görevini yerine getirmeyen lisanslı kurum veya kuruluşlara, işlenen fiil ve hâllerin durumuna göre aşağıdaki idari yaptırımlar uygulanır.

a) Yazılı uyarı cezası verilecek fiiller:

1) Riskli yapı tespit raporunda teknik yönden tespit edilen eksikliklerin verilen süre içerisinde düzeltilmemesi.

2) Yapı maliki olmayan birinin talebine istinaden riskli yapı tespiti yapılması.

3) Daha önce riskli yapı tespitine konu edilmiş bir yapı hakkında ikinci kez riskli yapı tespiti yapılması.

b) 15.000 Türk lirası idari para cezası verilecek fiiller:

1) İki kere yazılı olarak uyarı cezası alınmasından sonra, uyarı cezasını gerektiren başka bir fiilin tespit edilmesi.

2) Riskli yapı tespitinde yapıya ilişkin verilerin eksik veya yanlış alınarak hesap yapılması neticesinde riskli bir yapının risksiz veya risksiz bir yapının riskli olarak tespit edilmiş olması.

3) Yapıda teknik inceleme yapılmadan riskli yapı tespit raporu hazırlanması.

c) Lisans iptali cezası verilecek fiiller:

1) Lisanslandırma şartlarının kaybedilmesi üzerine verilen süre içerisinde şartların sağlanmaması.

2) Lisans başvurusunda gerçeğe aykırı bilgi ve belge sunulduğunun tespit edilmesi.

3) Mevcut olmayan bir yapı hakkında riskli yapı tespit raporu hazırlanması.

4) Daha önce 3 defa idari para cezası alınmış olması.

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

ç) Riskli yapı tespiti yapmak üzere lisanslandırılmış olan 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanuna göre Bakanlıktan izin belgesi almış yapı denetimi kuruluşları ile laboratuvar kuruluşları, 4708 sayılı Kanuna göre belirli bir süre ile yeni iş almaktan men cezası alınması durumunda aynı süre içerisinde riskli yapı tespiti faaliyetinde de bulunamazlar. Yapı denetimi kuruluşları ile laboratuvar kuruluşlarının 4708 sayılı Kanuna göre izin belgelerinin iptal edilerek faaliyetlerine son verilmesi durumunda riskli yapı tespiti lisansları da iptal edilir.

(9) Sekizinci fıkrada öngörülen cezalar, ilgili lisanslı kurum veya kuruluşun savunması alınarak verilir ve yazılı olarak tebliğ edilir. İdari para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir. Süresinde ödenmeyen İdarî para cezaları, 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre vergi dairelerince takip ve tahsil edilir. İdari para cezasına karşı otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtirazlar, zaruret olmayan hâllerde evrak üzerinde incelenerek en kısa süre içinde karara bağlanır. İtiraz üzerine verilen mahkeme kararları kesindir. İdarî para cezası her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında arttırılarak uygulanır. Bu suretle İdarî para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz.

(10) Lisansı iptal edilen kurum ve kuruluşlar, yeni riskli yapı tespiti işi almamak kaydıyla, daha önce hazırladıkları raporlarda tespit edilen eksiklikleri tamamlayıncaya kadar faaliyetlerine devam edebilirler.

(11) Lisansı iptal edilen kuruluşun ortakları, bu kuruluştaki hisselerini devretseler dahi beş yıl süre ile başka bir lisanslı kuruluşa ortak olamazlar, bunların kurdukları kuruluşlara lisans verilmez ve riskli yapı tespitinde görev alamazlar.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ç) Riskli yapı tespiti yapmak üzere lisanslandırılmış olan 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanuna göre Bakanlıktan izin belgesi almış yapı denetimi kuruluşları ile laboratuvar kuruluşları, 4708 sayılı Kanuna göre belirli bir süre ile yeni iş almaktan men cezası almaları durumunda aynı süre içerisinde riskli yapı tespiti faaliyetinde de bulunamazlar. Yapı denetimi kuruluşları ile laboratuvar kuruluşlarının 4708 sayılı Kanuna göre izin belgelerinin iptal edilerek faaliyetlerine son verilmesi durumunda riskli yapı tespiti lisansları da iptal edilir.

(9) Sekizinci fıkrada öngörülen cezalar, ilgili lisanslı kurum veya kuruluşun savunması alınarak verilir ve yazılı olarak tebliğ edilir. İdari para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir. Süresinde ödenmeyen idari para cezaları, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre vergi dairelerince takip ve tahsil edilir. İdari para cezasına karşı otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtirazlar, zaruret olmayan hâllerde evrak üzerinden incelenerek en kısa süre içinde karara bağlanır. İtiraz üzerine verilen mahkeme kararları kesindir. İdari para cezası her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında arttırılarak uygulanır. Bu suretle idari para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz.

(10) Lisansı iptal edilen kurum ve kuruluşlar, yeni riskli yapı tespiti işi almamak kaydıyla, daha önce hazırladıkları raporlarda tespit edilen eksiklikleri tamamlayıncaya kadar faaliyetlerine devam edebilirler.

(11) Lisansı iptal edilen kuruluşun ortakları, bu kuruluştaki hisselerini devretseler dahi beş yıl süre ile başka bir lisanslı kuruluşa ortak olamazlar, bunların kurdukları kuruluşlara lisans verilmez ve riskli yapı tespitinde görev alamazlar.

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

(12) Lisanslı kuruluşlara iki kez sekizinci fıkranın (b) bendinin (2) ve (3) numaralı alt bentleri uyarınca para cezası verilmesine sebep olan mühendisler ile mevcut olmayan bir yapı hakkında riskli yapı tespit raporu hazırlayan mühendisler, üç yıl süre ile başka bir lisanslı kurum ve kuruluşta görev alamaz, başka bir lisanslı kuruluşla ortak olamaz ve kurdukları kuruluşlara lisans verilmez. Bu mühendislerin durumu ilgili meslek odasına bildirilir. Meslek odası, bu mühendisler hakkında kendi mevzuatına göre işlem yaparak neticesini Bakanlığa bildirir.”

MADDE 24- 6306 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Anlaşma ile tahliye edilen yapıların maliklerine, kiracılarına ve yapıda ikamet etmek şartıyla sınırlı aynı hak sahiplerine geçici konut veya işyeri tahsisi ya da kira yardımı yapılabilir.

(2) Uygulamanın gerektirmesi hâlinde, birinci fıkrada belirtilenler dışında olup Kanun kapsamındaki yapıları kullanmakta olan kişilere de geçici konut veya işyeri tahsisi ya da kira yardımı yapılabilir. Bu kişiler ile yapılacak olan anlaşmanın, bunlara yardım yapılmasının, enkaz bedeli ödenmesinin ve bankalardan kullanacakları kredilere dönüşüm projeleri özel hesabından karşılanmak üzere faiz desteği verilmesinin usul ve esasları Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

“Bakanlık veya İdare tarafından yapılan veya yaptırılan riskli yapı tespiti, tahliye ve yıktırmanın masrafları, hisseleri oranında maliklerden 6183 sayılı Kanuna göre tahsil edilir.”

MADDE 25- 6306 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının dokuzuncu ve onuncu cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya onuncu cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “konutların”

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(12) Lisanslı kuruluşlara iki kez sekizinci fıkranın (b) bendinin (2) ve (3) numaralı alt bentleri uyarınca para cezası verilmesine sebep olan mühendisler ile mevcut olmayan bir yapı hakkında riskli yapı tespit raporu hazırlayan mühendisler, üç yıl süre ile başka bir lisanslı kurum ve kuruluşta görev alamaz, başka bir lisanslı kuruluşla ortak olamaz ve bunların kurdukları kuruluşlara lisans verilmez. Bu mühendislerin durumu ilgili meslek odasına bildirilir. Meslek odası, bu mühendisler hakkında kendi mevzuatına göre işlem yaparak neticesini Bakanlığa bildirir.”

MADDE 22- 6306 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Anlaşma ile tahliye edilen yapıların maliklerine, kiracılarına ve yapıda ikamet etmek şartıyla sınırlı aynı hak sahiplerine geçici konut veya işyeri tahsisi ya da kira yardımı yapılabilir.

(2) Uygulamanın gerektirmesi hâlinde, birinci fıkrada belirtilenler dışında olup Kanun kapsamındaki yapıları kullanmakta olan kişilere de geçici konut veya işyeri tahsisi ya da kira yardımı yapılabilir. Bu kişiler ile yapılacak olan anlaşmanın, bunlara yardım yapılmasının, enkaz bedeli ödenmesinin ve bankalardan kullanacakları kredilere dönüşüm projeleri özel hesabından karşılanmak üzere faiz desteği verilmesinin usul ve esasları Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

“Bakanlık veya İdare tarafından yapılan veya yaptırılan riskli yapı tespit, tahliye ve yıktırma masrafları, hisseleri oranında maliklerden 6183 sayılı Kanuna göre tahsil edilir.”

MADDE 23- 6306 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının dokuzuncu ve onuncu cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya onuncu cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “konutların” ibaresi “bağımsız

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

ibaresi “bağımsız bölümlerin” şeklinde, beşinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “yapılara” ibaresi “alanlara” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, aynı fıkranın ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiş, altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve onbirinci fıkrasında yer alan “Maliye Bakanlığınca” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

“Bu suretle paydaşlara satış gerçekleştirilemediği takdirde bu paylar, riskli alanlar ve rezerv yapı alanlarında Bakanlığın talebi üzerine, tespit edilen rayiç bedeli de Bakanlığa ödenmek kaydı ile tapuda Hazine adına resen tescil edilir ve yapılan anlaşma çerçevesinde değerlendirilmek üzere Bakanlığa tahsis edilmiş sayılır veya Bakanlıkça uygun görülenler TOKİ’ye veya İdareye devredilir. Riskli yapılarda ise anlaşma sağlayan diğer paydaşlara veya anlaşma sağlayan paydaşların kararı ile yapılan anlaşmaya uyularak işlem yapılmasını kabul etmek şartıyla üçüncü şahıslara satış yapılınca kadar satış işlemi tekrarlanır.”

“Hisseleri oranında paydaşların en az üçte iki çoğunluğu ile alınan karara katılmayan maliklerin arsalarının veya arsa paylarının Kanun uyarınca satış yapılınca kadar, anlaşma sağlayan paydaşlar dışındaki üçüncü kişilere satılması durumunda, tapuda tescil işlemi yapılabilmesi için satın alınan elektronik tebligat adresini tapu müdürlüğüne bildirmesi zorunludur.”

“e) Hazine mülkiyetinde olup Bakanlığa, bu Kanun kapsamında tahsis edilen taşınmazları; Kanun kapsamında Bakanlıkça kamulaştırılan taşınmazları ve yürütülen uygulamalar neticesinde Bakanlık payına düşen taşınmazları, dönüşüm projeleri özel hesabına gelir elde etmek amacıyla kiralamaya ve satmaya,

f) Bu Kanun kapsamında kullanılmak üzere hazır konut ve işyeri satın almaya ve bunları devretmeye,

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

bölümlerin” şeklinde, beşinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “yapılara” ibaresi “alanlara” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, aynı fıkranın ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiş, altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve onbirinci fıkrasında yer alan “Maliye Bakanlığınca” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“Bu suretle paydaşlara satış gerçekleştiremediği takdirde bu paylar, riskli alanlar ve rezerv yapı alanlarında Bakanlığın talebi üzerine, tespit edilen rayiç bedeli de Bakanlığa ödenmek kaydı ile tapuda Hazine adına resen tescil edilir ve yapılan anlaşma çerçevesinde değerlendirilmek üzere Bakanlığa tahsis edilmiş sayılır veya Bakanlıkça uygun görülenler TOKİ’ye veya İdareye devredilir. Riskli yapılarda ise anlaşma sağlayan diğer paydaşlara veya anlaşma sağlayan paydaşların kararı ile yapılan anlaşmaya uyularak işlem yapılmasını kabul etmek şartıyla üçüncü şahıslara satış yapılınca kadar satış işlemi tekrarlanır.”

“Hisseleri oranında paydaşların en az üçte iki çoğunluğu ile alınan karara katılmayan maliklerin arsalarının veya arsa paylarının Kanun uyarınca satış yapılınca kadar, anlaşma sağlayan paydaşlar dışındaki üçüncü kişilere satılması durumunda, tapuda tescil işlemi yapılabilmesi için satın alınan elektronik tebligat adresini tapu müdürlüğüne bildirmesi zorunludur.”

“e) Hazine mülkiyetinde olup bu Kanun kapsamında Bakanlığa tahsis edilen taşınmazları; Kanun kapsamında Bakanlıkça kamulaştırılan taşınmazları ve yürütülen uygulamalar neticesinde Bakanlık payına düşen taşınmazları, dönüşüm projeleri özel hesabına gelir elde etmek amacıyla kiralamaya ve satmaya,

f) Bu Kanun kapsamında kullanılmak üzere hazır konut ve işyeri satın almaya ve bunları devretmeye,

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

g) Rezerv yapı alanlarında gelir ve hasılat getirecek her türlü uygulama yapmaya,

ğ) Parselasyon planlarında, gerekli görülmesi hâlinde varsa ilk uygulamadaki düzenleme ortaklık payı oranını tamamlamak üzere düzenleme ortaklık payı kesintisi yapmaya,”

“(ç) bendinde belirtilen uygulamalar, Bakanlığın bağlı, ilgili ve ilişkili kurum, kuruluş ve bunların iştirakleriyle ve 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi idareler ile iş birliği içinde veya gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri ile özel hukuka tabi anlaşmalar çerçevesinde de yapılabilir.”

“Kanun kapsamında Bakanlığın tasarrufuna geçen taşınmazlardan hak sahiplerine verilecek olanlar dışındaki taşınmazların kiralınması ve satışı 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununu hükümlerinden istisnadır. Bakanlık, kiralama ve satış işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

“(6) Bakanlık, riskli alanlar rezerv yapı alanları ve riskli yapıların bulunduğu parsellerdeki uygulamalarda faydalanılmak üzere; özel kanunlar ile öngörülen alanlara ilişkin olanlar da dâhil, her tür ve ölçekteki planlama işlemlerine esas teşkil edecek standartları belirlemeye ve gerek görülmesi hâlinde bu standartları plan kararları ile tayin etmeye veya özel standartlar ihtiva eden planlar ve kentsel tasarım projeleri yapmaya, yaptırmaya ve onaylamaya yetkilidir.”

MADDE 26- 6306 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki (ç) bendi eklenmiş, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “Maliye Bakanı” ibareleri “Cumhurbaşkanı” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “Maliye” ibaresi “Hazine ve Maliye” şeklinde ve maddenin altıncı, dokuzuncu ve onuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(ç) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi gelirinin yüzde onu.”

“(6) Bu Kanun kapsamında sağlanması öngörülen krediler ile dönüşüm faaliyetleri

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

g) Rezerv yapı alanlarında gelir ve hasılat getirecek her türlü uygulama yapmaya,

ğ) Parselasyon planlarında, gerekli görülmesi hâlinde varsa ilk uygulamadaki düzenleme ortaklık payı oranını tamamlamak üzere düzenleme ortaklık payı kesintisi yapmaya,”

“(ç) bendinde belirtilen uygulamalar, Bakanlığın bağlı, ilgili ve ilişkili kurum, kuruluş ve bunların iştirakleriyle ve 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi idareler ile iş birliği içinde veya gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri ile özel hukuka tabi anlaşmalar çerçevesinde de yapılabilir.”

“Kanun kapsamında Bakanlığın tasarrufuna geçen taşınmazlardan hak sahiplerine verilecek olanlar dışındaki taşınmazların kiralınması ve satışı 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerinden istisnadır. Bakanlık, kiralama ve satış işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

“(6) Bakanlık, riskli alanlar rezerv yapı alanları ve riskli yapıların bulunduğu parsellerdeki uygulamalarda faydalanılmak üzere; özel kanunlar ile öngörülen alanlara ilişkin olanlar da dâhil, her tür ve ölçekteki planlama işlemlerine esas teşkil edecek standartları belirlemeye ve gerek görülmesi hâlinde bu standartları plan kararları ile tayin etmeye veya özel standartlar ihtiva eden planlar ve kentsel tasarım projeleri yapmaya, yaptırmaya ve onaylamaya yetkilidir.”

MADDE 24- 6306 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki (ç) bendi eklenmiş, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “Maliye Bakanı” ibareleri “Cumhurbaşkanı” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “Maliye” ibaresi “Hazine ve Maliye” şeklinde ve maddenin altıncı, dokuzuncu ve onuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(ç) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi gelirinin yüzde onu.”

“(6) Bu Kanun kapsamında sağlanması öngörülen krediler ile dönüşüm faaliyetleri

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

kapsamında yapılacak veya edinilecek konut ve işyerlerine ilişkin, hak sahiplerince bankalardan kullanılacak krediler ile Kanun kapsamındaki uygulamalarda kullanılmak üzere İdarece İller Bankası Anonim Şirketinden veya bankalardan kullanılacak kredilere, dönüşüm projeleri özel hesabından karşılanmak üzere faiz desteği verilebilir. Bu işlemlere ve verilecek desteğe ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir. Bu fıkra uyarınca hak sahiplerince bankalardan kullanılacak krediler, 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 57 nci maddesi ile 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 32 nci maddesinde belirtilen konut finansmanı amaçlı kredilerden sayılır.”

“(9) Bu Kanun uyarınca yapılacak olan ve Bakanlık, TOKİ, İller Bankası Anonim Şirketi, İdare ve dönüşüme konu yapıların inşası işini yüklenen müteahhit ile malik ve en az bir yıldır kiracı veya sınırlı ayni hak sahibi olarak riskli yapıyı kullanan gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerinden birinin taraf olduğu;

a) Bu Kanun kapsamındaki yapıların dönüşüme tabi tutulmadan önce ilk satışı, devri, tescili ve ipotek tesis edilmesi işlemleri ile bu Kanun kapsamında yapılacak uygulamalar neticesinde meydana gelen yeni yapıların malik, işi yüklenen müteahhit ve en az bir yıldır kiracı veya sınırlı ayni hak sahibi olarak riskli yapıyı kullanan gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine ilk satışı, devri, tescili ve ipotek tesis edilmesi işlemleri,

b) Bu Kanun kapsamındaki bir yapıdan dolayı, bu Kanun kapsamındaki parsellerde veya alanlarda veya söz konusu parsel ve alanların dışındaki parsellerde yeni bir yapı yapılması ya da mevcut bir yapının satın alınması veya ipotek tesis edilmesi işlemleri,

ile bu bentlerde belirtilen yapıların dönüşümüne ilişkin olarak Kanun uyarınca yapılacak diğer işlemler noter harcı, tapu harcı,

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kapsamında yapılacak veya edinilecek konut ve işyerlerine ilişkin olarak, hak sahiplerince bankalardan kullanılacak krediler ile Kanun kapsamındaki uygulamalarda kullanılmak üzere İdarece İller Bankası Anonim Şirketinden veya bankalardan kullanılacak kredilere, dönüşüm projeleri özel hesabından karşılanmak üzere faiz desteği verilebilir. Bu işlemlere ve verilecek desteğe ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir. Bu fıkra uyarınca hak sahiplerince bankalardan kullanılacak krediler, 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 57 nci maddesi ile 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 32 nci maddesinde belirtilen konut finansmanı amaçlı kredilerden sayılır.”

“(9) Bu Kanun uyarınca yapılacak olan ve Bakanlık, TOKİ, İller Bankası Anonim Şirketi, İdare ve dönüşüme konu yapıların inşası işini yüklenen müteahhit ile malik ve en az bir yıldır kiracı veya sınırlı ayni hak sahibi olarak riskli yapıyı kullanan gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerinden birinin taraf olduğu;

a) Bu Kanun kapsamındaki yapıların dönüşüme tabi tutulmadan önce ilk satışı, devri, tescili ve ipotek tesis edilmesi işlemleri ile bu Kanun kapsamında yapılacak uygulamalar neticesinde meydana gelen yeni yapıların malik, işi yüklenen müteahhit ve en az bir yıldır kiracı veya sınırlı ayni hak sahibi olarak riskli yapıyı kullanan gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerine ilk satışı, devri, tescili ve ipotek tesis edilmesi işlemleri,

b) Bu Kanun kapsamındaki bir yapıdan dolayı, bu Kanun kapsamındaki parsellerde veya alanlarda veya söz konusu parsel ve alanların dışındaki parsellerde yeni bir yapı yapılması ya da mevcut bir yapının satın alınması veya ipotek tesis edilmesi işlemleri,

c) Kanun kapsamında yapılacak uygulamalar neticesinde meydana gelen yeni yapıların işi yüklenen müteahhit, Bakanlık, TOKİ, İller

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

belediyelerce alınan ücret ve harçlardan, veraset ve intikal vergisi, döner sermaye ücreti ve diğer ücretlerden, bu işlemler nedeniyle düzenlenecek kağıtlar, resmi dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler sebebiyle düzenlenen kağıtlar da dahil olmak üzere damga vergisinden istisnadır. Bu Kanun kapsamındaki iş, işlem ve uygulamalar, Bakanlık, TOKİ, İller Bankası Anonim Şirketi ve İdarenin, sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketleri tarafından yürütülüyor ise, bu şirketlerce yapılan iş, işlem ve uygulamalarda da bu fıkrafta belirtilen vergi, harç ve ücret muafiyetleri uygulanır.

(10) Riskli alanlarda, rezerv yapı alanlarında ve riskli yapıların bulunduğu parsellerde, gerçek kişilerce ve özel hukuk tüzel kişilerince uygulamada bulunulması halinde, fonksiyon değişikliğine bakılmaksızın, mevcut inşaat alanının bir buçuk katına kadar olan yeni inşaat alanı için belediyelerce harç ve ücret alınmaz.”

MADDE 27- 6306 sayılı Kanununun 8 inci maddesinin ikinci ve altıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Bakanlık, TOKİ, İller Bankası Anonim Şirketi ve İdare; danışmanlık, yazılım, araştırma, her tür ve ölçekte harita, etüt, proje, kadastro, kamulaştırma, mikro bölgeleme, risk yönetimi ve sakinim planı çalışmalarını, her tür ve ölçekte plan yapımı ve imar uygulaması işlerini ve

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bankası Anonim Şirketi, İdare ve bunların iştirakleri tarafından gerçekleştirilecek ilk satışı, devri, tescili ve ipotek tesis edilmesi işlemleri,

ile bu bentlerde belirtilen yapıların dönüşümüne ilişkin olarak Kanun uyarınca yapılacak diğer işlemler noter harcı, tapu harcı, belediyelerce alınan ücret ve harçlardan, veraset ve intikal vergisi, döner sermaye ücreti ve diğer ücretlerden, bu işlemler nedeniyle düzenlenecek kağıtlar, resmi dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler sebebiyle düzenlenen kağıtlar da dahil olmak üzere damga vergisinden, bu Kanun kapsamındaki yapıların maliklerine ve malik olmasalar bile bu yapılarda kiracı veya ikamet ettiği veya bunlarda işyeri bulunduğu tespit edilenlere bu amaçlarla kullanılan krediler dolayısıyla lehe alınacak paralar, banka ve sigorta muameleleri vergisinden istisnadır. Bu Kanun kapsamındaki iş, işlem ve uygulamalar, Bakanlık, TOKİ, İller Bankası Anonim Şirketi ve İdarenin, sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketleri tarafından yürütülüyor ise, bu şirketlerce yapılan iş, işlem ve uygulamalarda da bu fıkrafta belirtilen vergi, harç ve ücret muafiyetleri uygulanır.

(10) Riskli alanlarda, rezerv yapı alanlarında ve riskli yapıların bulunduğu parsellerde, gerçek kişilerce ve özel hukuk tüzel kişilerince uygulamada bulunulması halinde, fonksiyon değişikliğine bakılmaksızın, mevcut inşaat alanının bir buçuk katına kadar olan yeni inşaat alanı için belediyelerce harç ve ücret alınmaz.”

MADDE 25- 6306 sayılı Kanununun 8 inci maddesinin ikinci ve altıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Bakanlık, TOKİ, İller Bankası Anonim Şirketi ve İdare; danışmanlık, yazılım, araştırma, her tür ve ölçekte harita, etüt, proje, kadastro, kamulaştırma, mikro bölgeleme, risk yönetimi ve sakinim planı çalışmalarını, her tür ve ölçekte plan yapımı ve imar uygulaması işlerini ve

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

dönüşüm uygulamalarını, Bakanlığın bağlı, ilgili ve ilişkili kurum, kuruluş ve bunların iştirakleriyle ve 4734 sayılı Kanun kapsamındaki idareler ile akdedecekleri protokoller çerçevesinde 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4734 sayılı Kanuna tabi olmaksızın ortak hizmet uygulamaları suretiyle de gerçekleştirebilirler.”

“(6) Bu Kanun uyarınca yapılacak anlaşmaların usul ve esasları ile riskli alanlarda ve rezerv yapı alanlarında yürütülecek projelerin yapım işini üstlenecek yapı müteahhitlerinin sahip olmaları gereken asgari iş tecrübesi, teknik donanımı ve mali durumu Bakanlıkça belirlenir. Bu Kanun kapsamındaki alanlarda ve parsellerde yürütülecek projeler için yapım işini üstlenen yapı müteahhidinin yapı ruhsatı alınmadan önce; kapsamı, koşulları ve uygulama esasları Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen bina tamamlama sigortası yaptırması veya Bakanlıkça belirlenen diğer teminat ve şartları sağlaması zorunludur.”

MADDE 28- 6306 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce:

a) Lisanslı kurum ve kuruluşlar tarafından bu Kanuna aykırı olarak işlenmiş fiiller nedeniyle uygulanması gereken idari yaptırımlarda lehe olan hüküm uygulanır.

b) Lisanslı kurum ve kuruluşlara verilmiş olan uyarı cezaları idari para cezası bakımından tekröre esas alınmaz.”

MADDE 29- 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanununun 45 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve Orman Genel Müdürlüğü” ibaresi “, Orman Genel Müdürlüğü ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü” şeklinde değiştirilmiştir.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

dönüşüm uygulamalarını, Bakanlığın bağlı, ilgili ve ilişkili kurum, kuruluş ve bunların iştirakleriyle ve 4734 sayılı Kanun kapsamındaki idareler ile akdedecekleri protokoller çerçevesinde 2886 sayılı Kanuna ve 4734 sayılı Kanuna tabi olmaksızın ortak hizmet uygulamaları suretiyle de gerçekleştirebilir.”

“(6) Bu Kanun uyarınca yapılacak anlaşmaların usul ve esasları ile riskli alanlarda ve rezerv yapı alanlarında yürütülecek projelerin yapım işini üstlenecek yapı müteahhitlerinin sahip olmaları gereken asgari iş tecrübesi, teknik donanımı ve mali durumu Bakanlıkça belirlenir. Bu Kanun kapsamındaki alanlarda ve parsellerde yürütülecek projeler için yapım işini üstlenen yapı müteahhidinin yapı ruhsatı alınmadan önce; kapsamı, koşulları ve uygulama esasları Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen bina tamamlama sigortası yaptırması veya Bakanlıkça belirlenen diğer teminat ve şartları sağlaması zorunludur.”

MADDE 26- 6306 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“İdari yaptırımlarda geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce;

a) Lisanslı kurum ve kuruluşlar tarafından bu Kanuna aykırı olarak işlenmiş fiiller nedeniyle uygulanması gereken idari yaptırımlarda lehe olan hüküm uygulanır.

b) Lisanslı kurum ve kuruluşlara verilmiş olan uyarı cezaları idari para cezası bakımından tekröre esas alınmaz.”

MADDE 27- 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanununun 45 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve Orman Genel Müdürlüğü” ibaresi “, Orman Genel Müdürlüğü ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü” şeklinde değiştirilmiştir.

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 30- (1) 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 127 nci maddesinin birinci fıkrasına “İçişleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Çevre ve Şehircilik” ibaresi eklenmiştir.

(2) 16/6/1939 tarihli ve 3645 sayılı İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İdareleri Teşkilât ve Tesisatının İstanbul Belediyesine Devrine Dair Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 16/12/1942 tarihli ve 4325 sayılı Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik Müesseselerinin İdare ve İşletmeleri Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Maliye, Dahiliye ve Nafia Vekaletlerince” ibaresi “Hazine ve Maliye ve Çevre ve Şehircilik bakanlıklarınca” şeklinde, 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Dahiliye ve Nafia Vekilliklerince” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde, 28 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Dahiliye, Maliye, Nafia ve Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri” ibaresi “Ticaret, Hazine ve Maliye ve Çevre ve Şehircilik bakanları” şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 19/7/1943 tarihli ve 4483 sayılı İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim Şirketi İmtiyazıyla Tesisatının Satın Alınmasına Dair Mukavelenin Tasdiki ve Bu Müessesenin İşletilmesi Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Dahiliye, Maliye, Nafia ve Gümrük ve İnhisarlar vekilleri” ibaresi “Ticaret, Hazine ve Maliye ve Çevre ve Şehircilik bakanları” şeklinde değiştirilmiştir.

(5) 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(6) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığınca” ibaresi “İçişleri

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 28- (1) 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 127 nci maddesinin birinci fıkrasına “İçişleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Çevre ve Şehircilik” ibaresi eklenmiştir.

(2) 16/6/1939 tarihli ve 3645 sayılı İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İdareleri Teşkilât ve Tesisatının İstanbul Belediyesine Devrine Dair Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 16/12/1942 tarihli ve 4325 sayılı Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik Müesseselerinin İdare ve İşletmeleri Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Maliye, Dahiliye ve Nafia Vekaletlerince” ibaresi “Hazine ve Maliye ile Çevre ve Şehircilik Bakanlıklarınca” şeklinde, 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Dahiliye ve Nafia Vekilliklerince” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde, 28 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Dahiliye, Maliye, Nafia ve Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri” ibaresi “Ticaret, Hazine ve Maliye ile Çevre ve Şehircilik Bakanları” şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 19/7/1943 tarihli ve 4483 sayılı İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim Şirketi İmtiyazıyla Tesisatının Satın Alınmasına Dair Mukavelenin Tasdiki ve Bu Müessesenin İşletilmesi Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Dahiliye, Maliye, Nafia ve Gümrük ve İnhisarlar vekilleri” ibaresi “Ticaret, Hazine ve Maliye ile Çevre ve Şehircilik bakanları” şeklinde değiştirilmiştir.

(5) 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(6) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığınca” ibaresi “İçişleri

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiştir.

(7) 20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(8) 3/7/1968 tarihli ve 1053 sayılı Belediye Teşkilâtı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde ve 12 nci maddesinde yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(9) 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 30 uncu maddesinin yedinci fıkrasında yer alan “İmar ve İskan ve İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(10) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 44 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, mükerrer 44 üncü maddesinin ondördüncü fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 85 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Maliye, Bayındırlık ve İmar ve İskan Bakanlıklarının görüşü alınarak İçişleri” ibaresi “Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 95 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Maliye Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatının görüşü alınarak İçişleri” ibaresi “Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik” şeklinde, mükerrer 97 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin üçüncü

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiştir.

(7) 20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(8) 3/7/1968 tarihli ve 1053 sayılı Belediye Teşkilâtı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde ve 12 nci maddesinde yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(9) 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 30 uncu maddesinin yedinci fıkrasında yer alan “İmar ve İskan ve İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(10) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 44 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, mükerrer 44 üncü maddesinin ondördüncü fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 85 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Maliye, Bayındırlık ve İmar ve İskan Bakanlıklarının görüşü alınarak İçişleri” ibaresi “Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 95 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Maliye Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatının görüşü alınarak İçişleri” ibaresi “Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik” şeklinde, mükerrer 97 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin üçüncü

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

paragrafında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 104 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(11) 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde ve 11 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(12) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 10 uncu maddesinin onüçüncü fıkrasında yer alan “Bakanlık ve İçişleri Bakanlığınca” ibaresi “İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlık ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde, 12 nci maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığı” ibaresi “İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiş, 17 nci maddesinin (c) fıkrasının sekizinci paragrafında yer alan “İçişleri Bakanlığı” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve ek 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Müşterinin veya ilgili Müsteşar Yardımcısının” ibaresi “Bakan Yardımcısının” şeklinde değiştirilmiştir.

(13) 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Çevre ve Orman Bakanlığını” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığını” şeklinde değiştirilmiştir.

(14) 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(15) 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 9 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan “Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca” ibareleri “Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde, 11 inci maddesinin

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

paragrafında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 104 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(11) 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde ve 11 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(12) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 10 uncu maddesinin onüçüncü fıkrasında yer alan “Bakanlık ve İçişleri Bakanlığınca” ibaresi “İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlık ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde, 12 nci maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığı” ibaresi “İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiş, 17 nci maddesinin (c) fıkrasının sekizinci paragrafında yer alan “İçişleri Bakanlığı” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve ek 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Müşterinin veya ilgili Müsteşar Yardımcısının” ibaresi “Bakan Yardımcısının” şeklinde değiştirilmiştir.

(13) 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Çevre ve Orman Bakanlığını” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığını” ve 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin ikinci paragrafında yer alan “Bakanlıkça” ibaresi “Tarım ve Orman Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiştir.

(14) 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(15) 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 9 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan “Bayındırlık ve

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

birinci fıkrasında yer alan “Maliye ve Gümrük Bakanlığından” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığından” şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan “Bayındırlık ve İskan ve Maliye ve Gümrük bakanlıklarınca birlikte” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiştir.

(16) 9/6/1994 tarihli ve 3998 sayılı Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(17) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 58 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “belediyeler ile bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise İçişleri” ibaresi “bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde İçişleri Bakanlığı; belediyeler ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(18) 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “belediyeler ile bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise İçişleri” ibaresi “bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde İçişleri Bakanlığı; belediyeler ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(19) 8/1/2002 tarihli ve 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin sekizinci fıkrasına “İçişleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Çevre ve Şehircilik” ibaresi eklenmiştir.

(20) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiş, 31 inci maddesinin ikinci fıkrasına “İçişleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya Çevre ve Şehircilik” ibaresi eklenmiş, 33 üncü maddesinin beşinci fıkrasına “İçişleri”

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İskan Bakanlığınca” ibareleri “Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde, 11 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Maliye ve Gümrük Bakanlığından” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan “Bayındırlık ve İskan ve Maliye ve Gümrük bakanlıklarınca birlikte” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiştir.

(16) 9/6/1994 tarihli ve 3998 sayılı Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(17) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 58 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “belediyeler ile bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise İçişleri” ibaresi “bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde İçişleri Bakanlığı; belediyeler ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(18) 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “belediyeler ile bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise İçişleri” ibaresi “bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde İçişleri Bakanlığı; belediyeler ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(19) 8/1/2002 tarihli ve 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin sekizinci fıkrasına “İçişleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Çevre ve Şehircilik” ibaresi eklenmiştir.

(20) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiş, 31 inci maddesinin ikinci fıkrasına “İçişleri” ibaresinden sonra gelmek üzere

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

ibaresiden sonra gelmek üzere “veya Çevre ve Şehircilik” ibaresi eklenmiş, 41 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibareleri “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiş, 49 uncu maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığınca” ibaresi “İçişleri ve Çevre ve Şehircilik bakanlıklarınca” şeklinde değiştirilmiştir.

(21) 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 8 inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “İçişleri” ibareleri “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılan” şeklinde, 22 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde ve ek 2 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(22) 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 6/A maddesinin birinci fıkrasına “İçişleri Bakanlığı” ibaresiden sonra gelmek üzere “, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” ibaresi eklenmiştir.

(23) 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “üyeleri il özel idareleri ve köylerden oluşan birlikler için İçişleri Bakanının, geri kalanları için Çevre ve Şehircilik” şeklinde, geçici 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(24) 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik”

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“veya Çevre ve Şehircilik” ibaresi eklenmiş, 33 üncü maddesinin beşinci fıkrasına “İçişleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya Çevre ve Şehircilik” ibaresi eklenmiş, 41 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibareleri “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiş, 49 uncu maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığınca” ibaresi “İçişleri ve Çevre ve Şehircilik bakanlıklarınca” şeklinde değiştirilmiştir.

(21) 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 8 inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “İçişleri” ibareleri “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılan” şeklinde, 22 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde ve ek 2 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(22) 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 6/A maddesinin birinci fıkrasına “İçişleri Bakanlığı” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” ibaresi eklenmiştir.

(23) 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “üyeleri il özel idareleri ve köylerden oluşan birlikler için İçişleri Bakanının, geri kalanları için Çevre ve Şehircilik” şeklinde, geçici 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

(25) 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasına “İçişleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Çevre ve Şehircilik,” ibaresi eklenmiştir.

(26) 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(27) 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiş ve geçici 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığı” ibaresinden sonra gelmek üzere “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” ibaresi eklenmiştir.

(28) 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(29) 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 39 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “İçişleri” ibareleri “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(30) 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 166 nci maddesinin sekizinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış, dokuzuncu fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik”

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, ek 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığı” ibaresi “İçişleri ile Çevre ve Şehircilik bakanlıkları müştereken” şeklinde, geçici 2 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “İçişleri” ibareleri “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(25) 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasına “İçişleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Çevre ve Şehircilik,” ibaresi eklenmiştir.

(26) 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(27) 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiş ve geçici 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığı” ibaresinden sonra gelmek üzere “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” ibaresi eklenmiştir.

(28) 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(29) 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 39 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “İçişleri” ibareleri “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker ve 6
Milletvekilinin Teklifi)

şeklinde değiştirilmiş ve “Maliye Bakanlığı” ibaresinden önce gelmek üzere “İçişleri Bakanlığı,” ibaresi eklenmiştir.

(31) 8/3/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(32) 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak” ibaresi ile 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Maliye Bakanlığınca” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

(33) 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 31- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 32- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Çevre Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(30) 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 166 ncı maddesinin sekizinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış, dokuzuncu fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiş ve “Maliye Bakanlığı” ibaresinden önce gelmek üzere “İçişleri Bakanlığı,” ibaresi eklenmiştir.

(31) 8/3/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(32) 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak” ibaresi ile 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Maliye Bakanlığınca” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(33) 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “İçişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 29- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 30- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

TEKLİF METNİNE EKİLİ LİSTE

(1) SAYILI LİSTE
GERİ KAZANIM KATILIM PAYI TUTARI

Ürün Cinsi	Tutar
Plastik poşet (Plastik Alışveriş Torbaları)	11 kr/adet
Lastik (Binek araç)	2 TL/adet
Lastik (Otobüs, Kamyon, Kamyonet, Yükleyici ve Kazıcı lastikleri ve diğerleri)	4 TL/adet
Lastik (İş Makinası Lastikleri)	10 TL/adet
Dolgu Lastikler	5 TL/Adet
Starter Aküler (5 Kg a kadar) ve diğerleri	2 TL/adet
Starter Aküler (5 Kg dan 20 Kg'a kadar)	4 TL/adet
Starter Aküler (20 Kg'dan fazlası)	6 TL/adet
Traksiyoner Aküler	50 TL/adet
Endüstriyel Aküler (5 Kg a kadar)	1 TL/adet
Endüstriyel Aküler (5 Kg dan 20 Kg'a kadar)	5 TL/adet
Endüstriyel Aküler (20 Kg'dan fazlası)	10 TL/adet
Taşınabilir pil ve bataryalar (Lityum içerenler hariç) ile diğerleri	5 kr/adet
Taşınabilir pil ve bataryalar (Lityum içerenler)	10 kr/adet
Otomotiv Pilleri (Kurşun içerenler hariç)	20 TL/adet
Madeni yağ	50 kr/lit
Bitkisel yağ	50 kr/lit
Elektrikli ve elektronik eşya: Televizyon/Monitör	2 TL/adet
Elektrikli ve elektronik eşya: Bilişim telekomünikasyon ekipmanları (Televizyon ve monitörler hariç)	2 TL/adet
Elektrikli ve elektronik eşya: Aydınlatma ekipmanları	5 kr/adet
Elektrikli ve elektronik eşya : Küçük ev aletleri	2 TL/adet
Elektrikli ve elektronik eşya: Beyaz eşyalar (Buzdolabı/Soğutucular/İklimlendirme cihazları hariç)	10 TL/adet
Elektrikli ve elektronik eşya: Buzdolabı /Soğutucular/İklimlendirme cihazları	25 TL/adet
İlaç	1kr/kutu

Ürün Cinsi	Kg Başına Alınacak Tutar (Kr)	Adet Başına Alınacak Tutar (Kr)
PLASTİK AMBALAJ		
İçecek Ambalajları (Adet)		
0,2 Litreye kadar		2
0,201-0,5 Litre arası		3
0,501-1,5 Litre arası		4
1,501 litre üzeri		5
Diğerleri (Poşet Hariç) (kg)	60	
METAL AMBALAJ		
İçecek Ambalajları (Adet)		3
Diğerleri (Kg)	50	
KOMPOZİT AMBALAJ		
Kağıt-Karton Ağırlıklı Kompozit İçecek Ambalajları (Adet)		
0,25 Litreye kadar		3
0,251-0,5 Litre arası		5
0,501 üzeri		7
Diğerleri (Kg)	70	
Kağıt Karton Ambalaj (Kg)	30	
CAM AMBALAJ (Adet)		
0,5 Litreye kadar		2
0,501-1 Litre arası		3
1,01-5 Litre arası		5
5,01 Litre üzeri		10
AHŞAP (Adet)		10

ÇEVRE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METNE EKLİ LİSTE

(1) SAYILI LİSTE
GERİ KAZANIM KATILIM PAYI TUTARI

Ürün Cinsi	Tutar
Plastik poşet (Plastik Alışveriş Torbaları)	15 kr/adet
Lastik (Binek araç)	2 TL/adet
Lastik (Otobüs, Kamyon, Kamyonet, Yükleyici ve Kazıcı lastikleri ve diğerleri)	4 TL/adet
Lastik (İş Makinası Lastikleri)	10 TL/adet
Dolgu Lastikler	5 TL/Adet
Starter Aküler (5 Kg a kadar) ve diğerleri	2 TL/adet
Starter Aküler (5 Kg dan 20 Kg'a kadar)	4 TL/adet
Starter Aküler (20 Kg'dan fazlası)	6 TL/adet
Traksiyoner Aküler	50 TL/adet
Endüstriyel Aküler (5 Kg a kadar)	1 TL/adet
Endüstriyel Aküler (5 Kg dan 20 Kg'a kadar)	5 TL/adet
Endüstriyel Aküler (20 Kg'dan fazlası)	10 TL/adet
Taşınabilir pil ve bataryalar (Lityum içerenler hariç) ile diğerleri	5 kr/adet
Taşınabilir pil ve bataryalar (Lityum içerenler)	10 kr/adet
Otomotiv Pilleri (Kurşun içerenler hariç)	20 TL/adet
Madeni yağ	50 kr/lit
Bitkisel yağ	20 kr/lit
Elektrikli ve elektronik eşya: Televizyon/Monitör	2 TL/adet
Elektrikli ve elektronik eşya: Bilişim telekomünikasyon ekipmanları (Televizyon ve monitörler hariç)	2 TL/adet
Elektrikli ve elektronik eşya: Aydınlatma ekipmanları	5 kr/adet
Elektrikli ve elektronik eşya : Küçük ev aletleri ve diğerleri	2 TL/adet
Elektrikli ve elektronik eşya: Beyaz eşyalar (Buzdolabı/Soğutucular/İklimlendirme cihazları hariç)	10 TL/adet

Elektrikli ve elektronik eşya: Buzdolabı/Soğutucular/İklimlendirme cihazları	25 TL/adet
İlaç	1kr/kutu

Ürün Cinsi	Kg Başına Alınacak Tutar (Kr)	Adet Başına Alınacak Tutar (Kr)
PLASTİK AMBALAJ		
İçecek Ambalajları (Adet)		
0,2 litreye kadar		2
0,201-0,5 litre arası		3
0,501-1,5 litre arası		4
1,501 litre üzeri		5
Diğerleri (Poşet Hariç) (kg)	60	
METAL AMBALAJ		
İçecek Ambalajları (Adet)		3
Diğerleri (Kg)	50	
KOMPOZİT AMBALAJ		
Kağıt-Karton Ağırlıklı Kompozit İçecek Ambalajları (Adet)		
0,25 litreye kadar		3
0,251-0,5 litre arası		5
0,501 litre üzeri		7
Diğerleri (Kg)	70	
Kağıt Karton Ambalaj (Kg)	30	
CAM AMBALAJ (Adet)		
0,5 Litreye kadar		2
0,501-1 Litre arası		3
1,01-5 Litre arası		5
5,01 Litre üzeri		10
AHŞAP AMBALAJ (Adet)		
Ahşap Ambalaj (Adet)		10

